

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag
om pensionsstiftelser och vissa lagar som har samband med den**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Det föreslås att lagen om pensionsstiftelser från 1955 ersätts med en ny lag om pensionsstiftelser. Regleringen av pensionsstiftelser skall enligt propositionen harmoniseras med lagen om försäkringsbolag och lagen om försäkringskassor samt också delvis med lagen om aktiebolag så långt som det är ändamålsenligt med hänsyn till särdragen i den verksamhet som pensionssiftelserna bedriver.

Det föreslås att möjligheten att höra till pensionsstiftelsens verksamhetskrets skall utvidgas. Till verksamhetskretsen skall förutom de som står i arbetsförhållande också de personer kunna höra som står i tjänste- eller tjänstgöringsförhållande till sin arbetsgivare samt personer som hör till företagets ledning. För tilläggs-pensionsstiftelser skall enligt propositionen ställas krav på det minimala antalet personer som skall höra till verksamhetskretsen.

Det föreslås att pensionsstiftelsens rätt att äga företag ytterligare skall begränsas. Också rätten att äga aktier i arbetsgivarföretaget skall begränsas.

Pensionsstiftelsens ledningsstruktur och behörighetsförhållanden har specificerats och förtydligats i propositionen. Styrelsens ställning som ett centralt verksamhetsorgan har klargjorts. Ombudsmannen föreslås bli ett obligatoriskt verksamhetsorgan. I propositionen ingår också reglering som gäller förvaltningsrådet.

Pensionsansvar som orsakas av tilläggs-pensionsskydd skall enligt propositionen täckas helt efter en övergångsperiod. Vid beräkningen av det pensionsansvar som för- anleds av tilläggs-pensionsskyddet föreslås en övergång till samma praxis som gäller för annan frivillig grupp-pensionsförsäkring.

Det föreslås bli enklare att ändra pensionsstiftelsens stadgar så att tilläggsförmånerna minskas. Utredning av nödvändigheten att minska förmånerna skulle krävas mera sällan än hittills.

Återbetalning av tilläggs-pensionsstiftelsens övertäckning till arbetsgivaren skall enligt lagförslaget bli möjlig.

Stadganden som gäller likvidation och upplösning samt överlåtelse av försäkringsverksamhet är mera detaljerade än i gällande lag. Propositionen innehåller också stadganden om fusion av pensionsstiftelser.

I propositionen ingår också en detaljerad reglering av sampensionsstiftelser.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 1996. De lagrum som gäller återbetalning av övertäckningen samt täckande av pensionsansvar avses dock träda i kraft redan vid slutet av 1995. För flera stadganden i lagen har en övergångsperiod reserverats under vilken pensionsstiftelserna skall anpassa sin verksamhet till den nya lagen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Inledning	4
2. Nuläge	4
2.1. Lagstiftning och praxis	4
2.1.1. Lagstiftning	4
2.1.1.1. Lag om pensionsstiftelser	4
2.1.1.2. Lag om pension för arbetstagare	5
2.1.1.3. Bokföringslagen	5
2.1.2. Praxis	5
2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet	7
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	9
3.1. Mål och tillgångar	9
3.2. De viktigaste förslagen	11
3.2.1. Personer som hör till verksamhetskretsen	11
3.2.2. Minimiantalet personer som skall höra till verksamhetskretsen	12
3.2.3. Begränsningar av äganderätt	12
3.2.4. Grundande av pensionsstiftelse	12
3.2.5. Pensionsstiftelsens ledning	12
3.2.6. Revision och bokslut	12
3.2.7. Pensionsansvar och täckning av det	13
3.2.8. Överföring av övertäckning	13
3.2.9. Minskning av tilläggspensioner och förmåner	13
3.2.10. Tillsyn över och registrering av pensionsstiftelser	14
3.2.11. Likvidation och upplösning	14
3.2.12. Fusion och överlåtelse av försäkringsverksamhet	14
3.2.13. Sampensionsstiftelser	14
3.2.14. Skadeståndsskyldighet och straffstadganden	15
3.2.15. Lagen om pension för arbetstagare och lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning	15
4. Propositionens organisatoriska och ekonomiska verkningar	15
5. Beredningen av propositionen	16
5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	16
5.2. Remissutlåtanden	16
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	17
DETALJMOTIVERING	18
1. Lagförslagen	18
1.1. Lag om pensionsstiftelser	18
1.2. Lag om pension för arbetstagare	75
1.3. Lag om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning	75

2. Närmare stadganden och bestämmelser	76
3. Ikraftträdande	76
4. Lagstiftningsordning	76

LAGFÖRSLAGEN

1. Lag om pensionsstiftelser	78
2. Lag om ändring av 3 § lagen om pension för arbetstagare	107
3. Lag om ändring av 9 § lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning	108

BILAGOR

PARALLELLTEXTER

2. Lag om ändring av 3 § lagen om pension för arbetstagare	109
3. Lag om ändring av 9 § lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning	110

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

För pensionsstiftelsernas verksamhet gäller lagen om pensionsstiftelser (469/55) som stiftades 1955. Enligt nämnda lag är en pensionsstiftelse en pensionsanstalt vars syfte är att bevilja pensioner och med dem jämförbara andra på grund av arbetsförhållandet utgående förmåner åt arbetsgivarens arbetstagare och dessas anhöriga. Arbetstagarna deltar inte enligt lagen i hopbringandet av erforderliga tillgångar för pensionsstiftelsens verksamhet.

När lagen om pensionsstiftelser trädde i kraft var stiftelsernas verksamhet enbart frivillig personförsäkringsverksamhet, dvs. de förmåner som beviljades av pensionsstiftelsen, deras kvantitet och kvalitet kunde fritt fastställas i stiftelsens stadgar. Det lagstadgade arbetspensionssystemet innebar stora förändringar för pensionsstiftelseverksamheten. Enligt lagen om pension för arbetstagare (395/61; APL) som trädde i kraft 1962 har varje arbetsgivare en lagstadgad skyldighet att för sina arbetstagare ordna ett pensionskydd som uppfyller de lagstadgade minimikraven. Arbetsgivaren kan ordna ett pensionskydd enligt APL antingen genom att teckna en pensionsförsäkring i ett pensionsförsäkringsbolag eller genom att grunda en pensionskassa eller en pensionsstiftelse. Pensionsstiftelserna kan således numera inom sin verksamhetskrets bedriva såväl verksamhet enligt APL som icke-formbunden tilläggspensionsverksamhet och kombinationer av dessa verksamheter.

Det är karakteristiskt för pensionsstiftelseverksamheten att verksamheten försiggår inom en begränsad verksamhetskrets. Pensionsstiftelsens verksamhetskrets består således av en arbetsgivares eller arbetstagargrupps anställda eller en del av dem. Till det pensionskydd som ordnats inom en pensionsstiftelse kan det inte höra personer som står utanför pensionsstiftelsens verksamhetskrets. Pensionsstiftelsens verksamhet finansieras genom understödsavgifter som erläggs av arbetstagare som hör till pensionsstiftelsen. Högsta beslutanderätt i pensionsstiftelsens ärenden handhas av styrelsen i vilken såväl pensionsstiftelsens arbetsgivare som personer som hör till dess verksamhetskrets är representerade. Av revisorerna skall minst en representera de personer som

hör till verksamhetskretsen.

Social- och hälsovårdsministeriet, som övervakar stiftelsernas verksamhet i hela dess omfattning, är tillsynsmyndighet för pensionsstiftelserna. Ministeriet fastställer bl.a. pensionsstiftelsernas stadgar och upprätthåller ett register över pensionsstiftelser. Tillsynen över pensionsstiftelserna har i fråga om verksamheten enligt lagen om pension för arbetstagare överförs också till pensionsskyddscentralen.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

2.1.1. Lagstiftning

2.1.1.1. Lag om pensionsstiftelser

Arbetsgivarna hade i början av 1950-talet vid ordnandet av frivilligt pensionsskydd närmast fyra alternativ till sitt förfogande: arbetsgivarens egen pensionsstadga, pensionsstiftelse enligt den allmänna lagen om stiftelser, pensionskassa eller pensionsförsäkring som tecknats i ett försäkringsbolag. Pensionsstiftelserna var registrerade i justitieministeriet som också skötte tillsynen över stiftelserna. Inom ramen för den allmänna lagen om stiftelser kunde pensionsstiftelsernas stadgar uppgöras tämligen fritt. I lagen om stiftelser fanns det inte några bestämmelser om fondering och i skattelagstiftningen fanns inte heller bestämmelser om hur tillgångar, som överlåtit till stiftelsen, skulle behandlas i beskattningen.

Lagen om pensionsstiftelser, som trädde i kraft 1955, förverkligade då nya principiella lösningar. För det första blev intjänandeprincipen, dvs. uppsamling av pension som en del av lönen i den takt som arbetet utförs för första gången klart definierad i lagstiftningen. Pensionsstiftelsernas beskattning ordnades entydigt på basis av intjänandeprincipen: de tillgångar som arbetsgivaren överlåtit till pensionsstiftelsen är för arbetsgivaren avdragbara i beskattningen till beloppet av de intjänade pensionerna.

För det andra har arbetsgivaren rätt att enligt lagen om pensionsstiftelser låna kapital som han överlåtit till pensionsstiftelsen. Således står kapitalet till arbetsgivarens förfogande tills det behövs för betalning av pen-

sioner. Pensionsstiftelserna påverkade också utformningen av nivån för de lagstadgade pensionerna och den pensionsteknik som valdes. Pensionsnivån i pensionsstiftelserna hade stabiliserats på en nivå som utgjorde 60 % av lönen.

Detta mål för det lagstadgade pensionssystemet förverkligades 1975. Pensionsåldern blev 65 år. Också pensionsstiftelsernas återläningsmodell omfattades av det allmänna arbetspensionssystemet. Detta var nödvändigt redan på grund av att försäkrings- och pensionsstiftelsealternativen inbördes skulle ha en jämlik ställning. Också de administrativa kostnaderna för försäkringsalternativet skulle vara konkurrenskraftiga med pensionsstiftelsernas och till invalidpensionerna skulle för storföretagen också i försäkringsalternativet ingå en självriskteknik.

De viktigaste ändringarna i lagen om pensionsstiftelser är kravet som trädde i kraft 1991 på att de frivilliga tilläggsförmånerna, skulle vara delvis täckta samt sloandet av pensionsskyddscentralens kreditförsäkringskydd från början av 1994 och den av detta föranledda skyldigheten att täcka förmånerna enligt lagen om pension för arbetstagare. Arbetstagarnas skyldighet att från och med den 1 januari 1993 betala pensionsförsäkringsavgifter för APL innebär också en principiell förändring av pensionsstiftelseverksamheten, eftersom arbetsgivaren tidigare ensam ansvarat för pensionsstiftelsens kostnader.

Enligt förordningen angående verkställighet av lagen om pensionsstiftelser (509/55) som utfärdats på basis av 35 § lagen om pensionsstiftelser ingår bl.a. stadganden om försäkringsteknisk undersökning, registrering av pensionsstiftelse och uppehållande av register, likvidatorer och upplösning av pensionsstiftelsen.

2.1.1.2. Lag om pension för arbetstagare

Enligt lagen om pension för arbetstagare som trädde i kraft 1962 är en arbetsgivare skyldig att anordna och bekosta pensionskydd, som uppfyller minimivillkor enligt denna lag, för var och en av sina arbetstagare vars arbetsförhållande har fortgått utan avbrott minst en månad. Arbetstagaren har rätt till ålders-, invalid-, arbetslöshets- och deltidspension samt rehabiliteringsförmåner och hans anhöriga till familjepension enligt denna lag. Ålderspensionen innehåller också

ålderspension i förtid och invalidpensionen en individuell förtidspension. Lagen om pension för arbetstagare innehåller detaljerade stadganden om pensionens storlek, hur pensionen beräknas, samordning av pensioner och fördelning av ansvar och kostnader för pensionerna. I lagen ingår också stadganden om pensionsskyddscentralen vars uppgift bl.a. är att sköta verkställighetsuppgifter i samband med tillsynen över pensionsanstalterna.

År 1962 utfärdade statsrådet ett beslut om överföring av vissa uppgifter som avser registrering och tillsyn av understödskassor och pensionsstiftelser till pensionsskyddscentralen (316/62). Enligt beslutet överfördes registret över pensionsstiftelser som endast bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare från socialministeriet till pensionsskyddscentralen. På samma sätt överfördes tillsynen och övervakningen av verksamheten på pensionsskyddscentralen till den del som den hör till pensionsstiftelsens verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare. Registret, som upprätthålls av pensionsskyddscentralen återfördes till social- och hälsovårdsministeriet från början av 1993.

2.1.1.3. Bokföringslagen

Enligt 39 § bokföringslagen (655/73) givna 1973 gäller i fråga om bokföringsskyldighet och bokföring samt offentliggörande av bokslutet vad som särskilt stadgas om den i lag eller vad som den behöriga myndigheten har bestämt med stöd av någon annan lag.

I 2 och 4 kap. lagen om pensionsstiftelser ingår vissa stadganden som gäller bokslut och revision. Lagen om pensionsstiftelser är i detta avseende en speciallag. Enligt 6 § lagen om pensionsstiftelser skall bokslutet uppgöras i enlighet med de anvisningar, dvs. föreskrifter, som social- och hälsovårdsministeriet meddelat. Bokföringslagen gäller således för pensionsstiftelserna endast till den del inte något annat stadgats eller bestämts i lagen om pensionsstiftelser eller i ministeriets bokföringsföreskrifter.

2.1.2. Praxis

Pensionsstiftelser som är underställda lagen om pensionsstiftelser är: 1) APL-pensionsstiftelser som enbart beviljar förmåner

enligt lagen om pension för arbetstagare (s.k. B-stiftelser), 2) pensionsstiftelser som beviljar enbart frivilligt tilläggspensions-skydd (s.k. A-stiftelser) samt 3) pensionsstiftelser (s.k. A+B-stiftelser) i vilka förutom det frivilliga tilläggspensionsskyddet ingår pensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare. Dessutom finns sampensionsstiftelser som grundats av flera arbetsgivare och i vilka pensionsskyddet ordnats enligt något av de ovan nämnda alternativen.

Vid utgången av 1993 fanns det 214 verk-samma pensionsstiftelser. Endast frivilliga

tilläggspensioner beviljades av 165 pensionsstiftelser. Åtta pensionsstiftelser beviljade pensioner enligt minimivillkoren i lagen om pensioner för arbetstagare. Antalet stiftelser som vid sidan av sin verksamhet enligt la-gen om pension för arbetstagare skötte om frivilligt tilläggspensionsskydd var 41. En del av pensionsstiftelserna verkar som slut-na. Nya personer tas inte längre med i pen-sionsstiftelsens verksamhetskrets.

Av följande tabell framgår det lagstadgade pensionsskyddets och tilläggspensionsskyd-dets andel i olika pensionsanstalter 1994.

	Antalet personer som hör till verksamhetskretsen		Pensionsansvar (mmk)	
	lagstadgat pensionsskydd	tilläggs- pensionsskydd	lagstadgat pensionsskyd	tilläggs- pensionsskydd
Pensionsstiftelser	68 221	74 525	10 709	16 020
Pensionskassor	70 385	29 833	4 599	4 363
Pensionsbolag	955 041	89 142	67 144	2 644
Sammanlagt	1 093 647	193 500	82 452	23 027

Av tabellen framgår att ca 6,2 % av ar-betstagarna som hör till lagen om pension för arbetstagare och 38,5 % av personer som hör till det frivilliga tilläggspensionsskyddet 1994 hörde till pensionsstiftelsernas verk-samhetskrets. I samband med dessa tal är det skäl att konstatera att en pensionsstiftelse till vars verksamhetskrets hör ca 34 000 perso-ner inledde sin verksamhet den 1 januari 1994.

Enligt vad som konstaterats i kapitel 2.1.1.1. behöver en pensionsstiftelse inte enligt lagen helt täcka det pensionsansvar som förorsakas av tilläggspensionsverksamhet enligt stiftelsens stadgar. Den del av pensionsansvaret som saknar täckning, dvs. ansvarsunderskottet, anger det kapital som ytterligare behövs för att täcka hela pen-sionssansvaret.

I sin ursprungliga form tillät lagen om pensionsstiftelser pensionsstiftelsen att visa ansvarsunderskott ända upp till 100 %, dvs. arbetsgivaren var skyldig att överföra till-gångar till pensionsstiftelsen endast i den mån som pensionsstiftelsen behövde dem för att täcka sina löpande utgifter. På detta sätt ville man sporra arbetsgivare att grunda pen-sionsstiftelser och på detta sätt förbättra ar-betstagarnas frivilliga arbetspensionsskydd. När det pensionsskydd som förorsakades av pensionerna inte behövde täckas kunde ar-

betsgivaren ordna pensionsskyddet via pen-sionsstiftelsen utan omedelbara betalningar.

På grund av de missförhållanden som för-orakades av ansvarsunderskott reformerades lagen om pensionsstiftelser 1991 så att pen-sionsstiftelsen skall täcka 75 % av det pen-sionsansvar som följer av redan pensionera-de personers löpande och framtida pensio-ner, deras förmånstagares framtida pensioner och andra förmåner. Samtidigt ställdes vissa krav på den egendom som täcker pensions-ansvaret och pensionsstiftelsen förpliktades att kräva tillräcklig säkerhet för tillgångar som lånats till arbetsgivaren. Täckningskra-ven skall uppfyllas gradvis inom nio år efter att lagändringen har vunnit laga kraft. För dem som står i arbetsförhållande utfärdades inte i detta skede nya författningar utan ärendet lämnades för avgörande i samband med totalreformen av lagen om pensionsstif-telser.

Också pensionsstiftelser som bedriver verksamhet enligt APL kan ha ansvarsunder-skott. Tidigare skulle som säkerhet för an-svarsunderskottet ställas en kreditförsäkring som beviljats av pensionsskyddscentralen. Från början av 1994 upphörde pensions-skyddscentralen med sin kreditförsäkrings-verksamhet och som en följd av detta skall också sådan kreditförsäkring som avser an-svarsunderskott under en övergångsperiod av

tolv år ersättas med andra säkerheter. Ett alternativ är att täcka pensionsansvaret med tillgångar som godkänns som täckning.

Pensionsstiftelsernas pensionsansvar 1994 var ca 26,7 miljarder mark. Av detta belopp var ca 16,0 miljarder mark ansvar som berodde på tilläggsförmåner. Pensionsstiftelserna redovisade samtidigt ansvarsunderskott för sammanlagt 1,703 miljarder mark varav ansvarsunderskott som berodde på tilläggsförmåner var ca 1,563 miljarder mark.

Pensionsstiftelseverksamheten har haft en stor betydelse vid ordnandet av det finländska pensionsskyddet. Pensionsstiftelserna erbjuder ett alternativ vid erbjudande av arbetspensionsskydd vid sidan om pensionsförsäkringsbolagen och pensionskassorna. Förekomsten av alternativ underlättar en effektiv skötsel av ärenden.

Pensionsstiftelseverksamheten förändras ständigt. Nya pensionsstiftelser grundas, pensionsstiftelser upplöses eller utsätts för funktionella ändringar. Pensionsstiftelser har upplösts i samband med upphörande av företag, fusion eller av andra orsaker. De nya pensionsstiftelserna har vanligen grundats i samband med stora arbetsgivare.

2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

Allmänt

Betydelsen av arrangemang jämförbara med pensionsstiftelser i olika länder varierar beroende på hur det lagstadgade pensionskyddet är ordnat.

En kommitté har utrett om det finns verksamhetsformer som motsvarar det finländska pensionsstiftelsesystemet på andra håll i Europa. Som en allmän tendens kan det konstateras att det i de flesta europeiska staterna finns frivilliga system av typen pensionsfond vilkas syfte är att ordna pensionsförmåner till arbetstagarna och som till sin funktion påminner om finländska pensionsstiftelser eller pensionskassor.

I fortsättningen beskrivs lagstiftningen i olika länder närmast utifrån pensionsstiftelsernas organisation och finansieringen av verksamheten.

Sverige

Om pensionsstiftelser stadgas i en lag om tryggheten av pensionsförbindelser och and-

ra förbindelser av den 9 juni 1967. En pensionsstiftelse kan antingen vara en stiftelse för en arbetsgivare eller en gemensam stiftelse för flera arbetsgivare. Arbetsgivaren betalar pensionen eller någon annan förmån till förmånstagaren. Stiftelsen ersätter arbetsgivaren för det denne har betalat och endast i undantagsfall betalar stiftelsen förmånen direkt till mottagaren. I stiftelsens styrelse finns lika många representanter för arbetsgivaren och arbetstagarna.

I lagen ingår begränsningar om aktieinnehav, arbetsgivarlån m.fl. placeringar.

Som tillsynsmyndighet verkar länsstyrelsen i det land där arbetsgivaren har sin hemort.

Norge

Stadganden om pensionskassor och pensionsfonder finns i regel i bestämmelser som gäller privata tjänstepensionssystem. Stadgandena har utfärdats på basis av skattelagen och de håller på att ändras. Motivet för reformen är delvis behovet att harmonisera skattestadgandena om pensionskassor och pensionsfonder så att de motsvarar stadgandena i lagen om försäkringsverksamhet.

Lagen om försäkringsverksamhet tillämpas inte direkt på pensionskassor och pensionsfonder. Enligt 1 § kan lagen utvidgas till att helt eller delvis gälla pensionskassor och pensionsfonder. Ett utkast till bestämmelser om tillämpningen av lagen om försäkringsverksamhet på pensionskassor och pensionsfonder är under beredning.

Enligt utkastet kan pensionskassor grundas för en eller flera arbetsgivares anställda. Pensionskassan skall ha en styrelse med minst fyra medlemmar. Det samma gäller pensionsfonder. Personerna som hör till pensionskassans verksamhetskrets väljer inom sig minst två medlemmar och suppleanter för dessa till pensionskassans styrelse.

Utkastet innehåller ett förslag till bestämmelser om täckningskrav och placering av tillgångar som gäller pensionskassor. De föreslagna bestämmelserna är i regel de samma som gällande föreskrifter för försäkringsbolag.

Norges försäkringsinspektions myndighet Kredittillsynet godkänner pensionskassans och pensionsfondens regler. Den godkänner också försäkringspremietariffen. Årsbokslut, verksamhetsberättelse och aktuariens berättelse över den försäkringstekniska utredningen skall sändas till Kredittillsynet.

Danmark

I Danmark finns det pensionskassor av två slag. Om företagspensionskassor som grundats av ett företag eller en koncern (firmapensionskassor) stadgas i en lag om tillsyn över pensionskassor av den 22 april 1992 och om pensionskassor för personer som arbetar inom samma bransch eller som har samma utbildning och som grundats av fackföreningar (tvaergående pensionskassor) i en lag av den 16 juni 1992. Stadgandena i ovan nämnda lagar är till stor del enhetliga.

Pensionskassorna är självständiga juridiska enheter som har ett allmänt möte och en styrelse. Det allmänna mötet består av medlemmar i kassan. Under det allmänna mötet har medlemmarna rätt att välja hälften av styrelsemedlemmarna bland medlemmarna medan arbetsgivaren eller fackföreningen väljer resten av medlemmarna samt ordförande.

Medlemmarna betalar i regel 1/3 av de månatliga understödsavgifterna och arbetsgivaren resten. Av täckningen för pensionsansvaret skall 60 % placeras i särskilt säkra lagstadgade tillgångar och resterande 40 % på annat lagstadgat sätt. I fråga om pensionskassornas tillgångar iakttas ett fonderings-system.

Pensionskassornas verksamhet övervakas av Danmarks försäkringsinspektions myndighet Finanstilsynet.

Nederländerna

Om pensionsfonderna stadgas i en lag om pensions- och sparfonder som trädde i kraft 1954. Pensionsfonderna kan vara pensionsfonder som grundats av en eller flera arbetsgivare eller fonder som gäller en viss bransch inom industrin.

I styrelsen skall arbetstagarna ha minst lika många representanter som arbetsgivaren. I de branschvisa fonderna inom industrin skall arbetstagarnas och arbetsgivarnas representation vara lika stor. Arbetsgivaren finansierar minst hälften av pensionsförmånerna. De övriga kostnaderna finansieras i sin helhet av arbetsgivaren. I lagen ingår stadganden om täckandet av pensionsansvaret. Pensionsfonderna iakttar ett fonderingssystem vid placering av sina tillgångar. Medlen skall placeras förnuftigt.

Nederlands försäkringsinspektions myndig-

het Verzekeringskamer övervakar att pensionsfonderna följer lagen i sin verksamhet.

Belgien

Om pensionsfonderna stadgas i en lag om tillsyn över försäkringsbolag av den 9 juli 1975 samt i en kunglig förordning av den 15 maj 1985.

Pensionsfonderna är självständiga juridiska personer som grundats antingen i form av ömsesidiga försäkringsföreningar eller ideella sammanslutningar. En fond kan grundas av ett eller flera bolag. I fonder som består av flera arbetsgivare skall bolagen ha lagstadgad ekonomisk eller social kontakt med varandra.

Arbetsgivarna och arbetstagarna skall ha lika stor representation i styrelsen i sådana fall när arbetstagarna betalar personliga understödsavgifter till fonden.

Arbetsgivaren och/eller arbetstagarna finansierar pensionsförmånerna. Pensionsansvaret skall täckas så att pensionsfonden kan betala sådana förmåner som fastställs i stadgarna. Medlen fonderas under den försäkrades anställningstid.

I lagstiftningen ingår noggranna stadganden om hur de tillgångar som utgör säkerhet för pensionsansvaret skall placeras.

Spanien

Om pensionsfonderna stadgas i den kungliga förordningen 1307/1988 av den 2 november 1988. Pensionsfondens arbetsgivare skall vara en juridisk person.

Arbetsgivaren och medlemmarna betalar understödsavgifter till fonden. Pensionsfonden skall ha en solvensmarginal som beräknas enligt en lagstadgad formel. Pensionsfonderna skall fondera sina tillgångar. Pensionsansvaret skall vara helt täckt. I lagen ingår detaljerade stadganden om hur medlen skall placeras.

Irland

Arbetsgivaren kan grunda en pensionsfond för ett privat företag. Det förekommer dock centraliserade arrangemang som täcker en hel industribransch. Arbetsgivaren utnämner gode män till fondens ledning. Fondens medlemmar deltar dock i valet av gode män.

Det kapital som krävs för pensionerna ökas på förhand med regelbundna betal-

ningar i vilka såväl arbetsgivaren som arbetstagarna deltar.

Storbritannien

En pensionsfond kan grundas av en enskild arbetsgivare eller flera arbetsgivare inom samma bransch gemensamt. Fonden sköts av minst två gode män. Arbetsgivarens representanter är gode män. Också arbetstagarna kan ha representanter, men däremot har pensionstagarna sällan någon egen representant.

Om pensionsarrangemanget till karaktären är ett så kallat tilläggsarrangemang deltar arbetstagarna i kostnaderna tillsammans med arbetsgivaren. I övrigt ansvarar arbetsgivaren ensam för kostnaderna för arrangemanget. I samband med grundandet av fonden fastställer arbetsgivaren typen av arrangemanget och samtidigt fastställs arbetstagarnas betalningsandel.

Fonden skall ha tillräckligt med tillgångar kunna ansvara för sina förbindelser. Gode männen ger anvisningar om hur stor del av tillgångarna som kan placeras i respektive objekt. Placeringar i enskilt bolag har begränsats till fem procent av fondens tillgångar.

Österrike

Enligt lagen som gäller pensionskassor kan en pensionskassas verksamhet i Österrike drivas endast i form av ett aktiebolag och pensionskassan skall ha ett minimikapital som fastställts i lagen. Enligt lagen om pensionskassor kan en pensionskassa grundas av en arbetsgivare eller flera arbetsgivare tillsammans. Arbetsgivare som hör till samma koncern anses i samband med grundandet av en pensionskassa som en enda arbetsgivare.

Arbetsgivaren har majoriteten av rösterna i pensionskassan. Också arbetstagarna har representanter i förvaltningen. Såväl arbetsgivaren som arbetstagarna betalar avgifter till pensionskassan. Arbetstagarna betalar avgifter på basis av ett avtal som ingåtts med arbetsgivaren.

Systemet är fonderande. På förhand fastställs antingen pensionens storlek och avgifterna betalas enligt detta eller betalningens storlek varvid pensionens storlek beräknas först när pensionsfallet har inträffat. I lagen om pensionskassor ingår noggranna bestämmelser om placering.

Schweiz

En pensionsfond kan grundas som en stiftelse i form av ett andelslag eller som en offentlig juridisk anstalt. Organisationsstrukturen, finansieringssystemet och de beviljade förmånerna kan fritt väljas med de begränsningar som stadgas i lagen. I förvaltningen skall arbetsgivaren och arbetstagarna vara jämlikt representerade.

Pensionsfonderna kan fritt välja sitt finansieringssystem. Vanligen deltar såväl arbetsgivare som arbetstagare i finansieringen. Lagen förutsätter att arbetsgivarna och arbetstagarna deltar med lika stora andelar i finansieringen men arbetsgivarna kan alltid betala en större andel. Pensionsfondernas tillgångar fonderas.

Stadgandena om placeringar är smidiga förutsatt att placeringarna är garanterat säkra. En skälig avkastning förutsätts av placeringarna och dessutom att riskerna är riktigt uppskattade. För placering av tillgångar innehåller lagen vissa mängdbestämmelser.

Pensionsfonderna övervakas av ett tillsynsorgan som är oberoende av fonden och som övervakar fondens förvaltning, bokslut och placering av tillgångar.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål och tillgångar

Målet för den gällande lagen om pensionsstiftelser var att sporra privata arbetsgivare att förbättra sina arbetstagares frivilliga pensionsskydd eftersom det lagstadgade pensionsskyddet var bristfälligt på 1950-talet. De flesta arbetstagare inom den privata sektorn saknade helt arbetspensionsskydd. En reglerad verksamhet underkastad offentlig kontroll önskades för pensionsstiftelserna.

Lagen om pensionsstiftelser har inte genomgått några grundliga ändringar efter i-kraftträdandet. De mest betydelsefulla ändringarna utgörs av tvånget att delvis täcka frivilliga tilläggsförmåner som trädde i kraft 1991 samt slopandet av pensionsskyddscentralens kreditsäkerhetsskydd den 1 januari 1994 och den därav följande skyldigheten att täcka förmåner enligt APL (avsnitt 2.1.1.1). Pensionsstiftelseverksamheten har emellertid efter lagens i-kraftträdelse väsentligt förändrats i takt med det nya arbetspensions-systemet.

Bristfälligheterna i lagen om pensionsstiftelser har framhävts i och med reformen av den övriga samfundslagstiftningen inom försäkringsbranschen. En ny lag om försäkringsbolag (1062/79) trädde i kraft den 1 januari 1980. Lagen om försäkringsbolag har efter att den stiftats genomgått betydande förändringar bland annat för att uppfylla kraven som följer av den europeiska integrationen. Den 1 januari 1993 trädde en lag om försäkringskassor (1164/92) i kraft som ersatte lagen om understödskassor från 1942.

Tillståndet av ansvarsunderskott för tilläggspensionsverksamhet är ett betydande missförhållande om arbetsgivaren blir insolvent. I exceptionella fall förverkligas inte det pensionsskydd, som baserar sig på pensionsstiftelsesystemet och som utlovats arbetstagaren. Särskilt svår blir situationen för de arbetstagare som med stöd av tilläggspension har pensionerat sig före den lagstadgade pensionsåldern eller för vilka tilläggsförmånen utgör en betydande del av det totala pensionsskyddet. När tilläggspensionen upphör kan den enda utkomsten bli arbetslöshetsskydd eller annat socialskydd.

Delreformen, som verkställdes 1991, tryggar inte helt de pensionslöften som getts arbetstagarna om arbetsgivaren blir insolvent. Pensionsstiftelserna skall, liksom försäkringsbolagen och försäkringskassorna, täcka hela sitt pensionsansvar. Också rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens (80/987/EEG) och rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagares rättigheter vid överlåtelse av företag, verksamheter eller delar av verksamheter (77/187/EEG) förutsätter att åldersförmåner och efterlevandeförmåner enligt tilläggspensionssystemet skall tryggas genom behövliga åtgärder.

Av kravet på täckning av pensionsansvar till fullt belopp kan följa att så kallad övertäckning kan bildas hos pensionsstiftelserna, dvs. stiftelsen har mera tillgångar än vad som behövs för att betala pensionerna. Detta kan särskilt inträffa när nya arbetstagare inte tas in i stiftelsens verksamhetskrets eller om pensionsansvarsbeloppet minskar av någon orsak. Överteckningen skall kunna återbetalas till arbetsgivaren.

För förbättring av pensionernas trygghet krävs att stiftelsens möjligheter att äga aktier i arbetsgivarbolaget begränsas. En betydande

bindning av stiftelsens förmögenhet i arbetsgivarbolagets aktier ökar risken för att stiftelsens förmögenhet, särskilt vid arbetsgivarens konkurs, förlorar sitt värde.

I gällande lag om pensionsstiftelser ingår inte stadganden om minimiantalet personer som skall höra till stiftelsens verksamhetsområde eftersom arbetsgivaren ensam svarar för finansieringen av stiftelsen. Endast i fråga om pensionsstiftelser som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare skall det enligt nämnda lag till verksamhetskretsen höra minst trehundra arbetstagare. I lagen skall det ingå stadganden som gäller alla stiftelser om det minimiantal personer som skall höra till verksamhetskretsen.

Stadgandena om försäkringstekniskt pensionsansvar, täckning av pensionsansvar och placering av tillgångar kräver nytt övervägande. Utgångspunkten är att pensionsstiftelsernas täckningsstadganden skall motsvara försäkringsbolagens och försäkringskassornas täckningsstadganden så långt det är möjligt med beaktande av pensionsstiftelseverksamhetens speciella karaktär. Även bokföringsstadgandena i lagen om pensionsstiftelser är bristfälliga och föråldrade.

Pensionsstiftelsernas utveckling är nära sammankopplad med företagsverksamheten. Ändringar i företagsverksamheten påverkar således pensionsstiftelserna. Ökningen av antalet företagsförvärv, fusioner och bolagiseringar av verksamheten under de senaste åren innebär allt mera problematiska situationer i pensionsstiftelseverksamheten. Dessa utvecklingstrender innebär en ökning av antalet sampensionsstiftelser. I gällande lag om pensionsstiftelser ingår emellertid inte detaljerade stadganden om sampensionsstiftelser. Den rådande situationen kan inte anses vara ändamålsenlig. I lagen skall det finnas klara stadganden om grundande av sampensionsstiftelser och ordnande av verksamheten.

Även stadgandena om registrering, tillsyn, likvidation och upplösning av pensionsstiftelser är bristfälliga. Stadganden om överföring av ansvar och fusion kräver revidering. Med beaktande av den ekonomiska och försäkringsmässiga karaktären av den verksamhet som pensionsstiftelserna bedriver skulle det vara ändamålsenligt att vid genomförandet av reformen av stadgandena om förvaltning i lagen om pensionsstiftelser i tillämpliga delar iakttäta den lagstiftning om sammanlutningar som gäller den övriga försäk-

ringsbranschen.

Personer som hör till verksamhetskretsen betalar enligt gällande lag inte försäkringspremier till pensionsstiftelserna utan arbetsgivaren står ensam för kostnaderna. Därför har arbetstagarna inte heller bestämmanderätt i stiftelsens styrelse. Stiftelsens styrelseverksamhet övervakas inte av något förvaltningsorgan som motsvarar bolagsstämman eller kassamötet och till vilket styrelsen svarar för sin verksamhet. Denna omständighet ställer ett stort ansvar på pensionsstiftelsens revisorer vid granskningen av styrelsens verksamhet. Stadgandena om revision och revisorer i lagen om pensionsstiftelser skall reformeras så att granskningen blir effektiv och att revisorerna inte är beroende av stiftelsens arbetsgivare. De reformer som genomfördes i revisionslagen (936/94) skall iakttas också i reformen av revisionsstadgandena i lagen om pensionsstiftelser.

För att rätta till bristerna i lagen om pensionsstiftelser föreslås att det stiftas en helt ny lag som ersätter lagen om pensionsstiftelser.

Med beaktande av karaktären av den verksamhet pensionsstiftelserna bedriver är det ändamålsenligt att reformen av lagen om pensionsstiftelser så långt som möjligt förverkligas utifrån försäkringsbolagslagstiftningen. Också den nya lagstiftningen om försäkringskassor baserar sig till den samfundsrättsliga delen på lagen om försäkringsbolag. Det är emellertid inte möjligt att uppnå en långt gående överensstämmelse eftersom pensionsstiftelserna inte bedriver försäkringsrörelse och eftersom pensionsstiftelseverksamheten i många väsentliga frågor, som till exempel pensionsstiftelsens förvaltning och struktur samt soliditetskrav, betydligt avviker från försäkringsbolagens verksamhet.

Lagtekniskt kan reformen genomföras på olika sätt. Det är möjligt att utarbeta ett helt självständigt regelverk eller att i propositionen ta med stadganden endast för de omständigheter som särdragen i pensionsstiftelseverksamheten förutsätter och i övrigt hänvisa till grundlagen. Beredningen av propositionen tar sikte på en helt självständig författning trots att det blir nödvändigt att upprepa stadgandena i andra lagar.

Propositionen har utarbetats enligt samma system som lagen om försäkringsbolag och aktiebolagslagen (734/78) som är dess grundlag samt lagen om försäkringskassor.

Propositionen indelas i 15 kapitel. Paragraferna som ingår i lagen har genomgående numrerats löpande.

Förslaget till ny lag om pensionsstiftelser är betydligt mera omfattande än gällande lag. Regleringen i propositionen är på flera punkter mera detaljerad än gällande lag. I propositionen ingår flera helt nya grupper av stadganden i syfte att åstadkomma en utveckling av pensionsstiftelseverksamheten.

3.2. De viktigaste förslagen

3.2.1. Personer som hör till verksamhetskretsen

Enligt gällande lag skall förmåner som beviljas av en pensionsstiftelse grunda sig på ett arbetsförhållande. I praktiken har det ansetts vara en brist att pensionsskyddet för alla personer som arbetar inom samma företag inte kan ordnas i företagets egen pensionsstiftelse. Ett problem har också varit att det inte har varit möjligt att grunda en pensionsstiftelse för pensionsskydd för dem som står i tjänste- eller tjänstgöringsförhållande till sin arbetsgivare.

Av det lagstadgade pensionsskyddet skall det även i fortsättningen vara möjligt att i en pensionsstiftelse endast bedriva verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare och ändringen i fråga om vilka som hör till verksamhetskretsen skulle därför inte öka möjligheterna att ordna lagstadgat pensionsskydd i pensionsstiftelsen. Till pensionsstiftelsens frivilliga tilläggsförmånsverksamhet kunde däremot förutom sådana arbetstagare som står i arbetsförhållande till arbetsgivaren också höras personer som står i tjänste- eller tjänstgöringsförhållande till arbetsgivaren. Till tilläggsförmånsverksamheten skall också kunna höras personer som hör till arbetsgivar sammanslutningens ledning; företagets ägare oberoende av om han står i arbetsförhållande till företaget, den verkställande direktören samt medlemmarna i styrelsen och förvaltningsrådet.

Till pensionsstiftelsens verksamhetskrets skall också kunna höras personer som arbetsgivaren skickat utomlands och som arbetar tillsammans med arbetsgivaren i ett moderbolag, dotterbolag eller systerbolag som hör till samma ekonomiska helhet trots att han under denna tid inte står i arbetsförhållande till arbetsgivaren i pensionsstiftelsen. En person skall kunna räknas till pensionsstif-

telsens verksamhetskrets också i det fall att han arbetar som arbetsgivarens utsände i ett sådant företags tjänst i vilket arbetsgivaren har bestämmanderätt trots att det inte existerar något moderbolags-, dotterbolags- eller systerbolagsförhållande.

3.2.2. Minimiantalet personer som skall höra till verksamhetskretsen

I gällande lag om pensionsstiftelser ingår inte något stadgande om minimiantal personer som skall höra till pensionsstiftelsens verksamhetskrets. I lagen om pension för arbetstagare stadgas att om det till pensionsstiftelsens verksamhetskrets permanent hör mindre än 300 arbetstagare skall pensionerna tryggas genom en försäkring. Minimiantalet för bedrivande av enbart frivillig tilläggspensionsverksamhet har inte fastställts och detta har gjort det möjligt att grunda mycket små tilläggspensionsstiftelser.

När det inte tidigare har funnits ett lagstadgat system, eller när det har varit utvecklats, har det varit ändamålsenligt att tröskeln för att grunda en pensionsstiftelse inte har varit hög. På detta sätt har också sådana befolkningsgrupper som inte hade andra stödformer till sitt förfogande fått åtminstone någon form av utkomstskydd. Numera finns inte motsvarande behov eftersom de lagstadgade systemen täcker grundskyddet, och det har därför ansetts nödvändigt att fastställa ett minimiantal personer som skall höra till tilläggspensionsstiftelsernas verksamhetskrets. Genom att fastställa det minimiantal personer som skall höra till verksamhetskretsen förbättras pensionsstiftelsernas säkerhet mot tillfällig instabilitet i försäkringsverksamheten.

3.2.3. Begränsningar av äganderätt

Enligt lagförslaget begränsas pensionsstiftelsens rätt att äga företag ytterligare. Avsikten är att pensionsstiftelsen inte i skydd av sina placeringar skall börja bedriva affärsverksamhet med de risker detta medför. Också rätten till innehav av aktierna i en arbetsgivare som hör till pensionsstiftelsen begränsas ytterligare. Begränsningen gäller enligt förslaget också sådana aktier som pensionsstiftelsen köper med sådana tillgångar - som den uttryckligen erhållit för anskaffning av dessa aktier. Syftet är att hindra uppkomsten av riskkoncentrationer.

3.2.4. Grundande av pensionsstiftelse

Stadgandena i 2 kap. i lagförslaget som gäller grundande av pensionsstiftelse motsvarar i huvudsak de principer som ingår i gällande lag. Grundande av pensionsstiftelse möjliggörs dock i större omfattning än hittills eftersom det till verksamhetskretsen enligt lagförslaget kan höra också sådana personer som står i tjänste- eller anställningsförhållande till arbetsgivaren. Grundläggningsåtgärderna har fastställts noggrannare och mera detaljerat än i gällande lag om pensionsstiftelser.

Enligt propositionen förutsätter grundandet av en pensionsstiftelse fortsättningsvis att social- och hälsovårdsministeriet fastställer pensionsstiftelsens stadgar. Ministeriet skall fastställa stadgarna om de följer den föreslagna lagen.

3.2.5. Pensionsstiftelsens ledning

De viktigaste ändringarna i stadgandena i 3 kap. är att stadganden som gäller ombudsman och förvaltningsråd har tagits med i lagen. Om dem finns inte några stadganden i gällande lag. I övrigt innehåller kapitlet preciserande stadganden.

Styrelsen har huvudansvaret för pensionsstiftelsens förvaltning. Ombudsmannen föreslås bli ett obligatoriskt verksamhetsorgan som skall sköta pensionsstiftelsens löpande förvaltning. Pensionsstiftelsen kan under vissa förutsättningar också ha ett förvaltningsråd. Förvaltningsrådets huvuduppgift skall vara att övervaka pensionsstiftelsens förvaltning som sköts av styrelsen.

3.2.6. Revision och bokslut

I gällande lag om pensionsstiftelser stadgas tämligen knappt om revisionen. Pensionsstiftelseverksamheten förutsätter dock att revisionen sköts effektivt. I lagförslaget eftersträvas effektivitet i revisionen.

På pensionsstiftelsens revision tillämpas revisionslagen. Merparten av stadganden som gäller revisionen ingår i nämnda lag och i lagen om pensionsstiftelser ingår enligt förslaget endast kompletterande stadganden bl.a. om revisorns behörighetskrav och jäv.

I fråga om pensionsstiftelsens bokslut skulle den föreslagna lagen vara en speciallag som kompletteras av bokföringslagen. Bokföringslagen tillämpas på pensionsstiftelser

om inte propositionen eller föreskrifter som meddelats med stöd av den avviker från bokföringslagen. Enligt propositionen uppgörs pensionsstiftelsens bokslut sålunda enligt 5 kap. i lagförslaget, enligt bokföringslagen samt enligt social- och hälsovårdsministeriets föreskrifter. I lagförslagets revisionsstadganden eftersträvas bättre information om pensionsstiftelsernas bokslut. Social- och hälsovårdsministeriet har rätt att utfärda föreskrifter och utlåtanden om tillämpningen av bokslutsstadgandena.

3.2.7. Pensionsansvar och täckning av det

Enligt gällande lag om pensionsstiftelser skall pensionsstiftelsen i fråga om frivilliga tilläggsförmåner täcka minst 75 % av det pensionsansvar som följer av redan pensionerade personers löpande och framtida pensioner, deras förmånstagares framtida pensioner och andra förmåner. Lagen stadgar vilka tillgångar och förbindelser täckningen skall bestå av.

Pensionsskyddet enligt minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare och det pensionsansvar som följer av de registrerade tilläggsförmånerna enligt 11 § i samma lag skall av pensionsstiftelsen täckas och registreras i sin helhet enligt vad som stadgats om täckning av frivilliga tilläggsförmåner.

I den nya lagen om pensionsstiftelser föreslås ett särskilt stadgande om täckningen av pensionsansvar för B- och AB-pensionsstiftelser som bedriver APL-verksamhet samt A- och AB-pensionsstiftelser som beviljar frivilliga tilläggsförmåner. De ändrade stadgandena baserar sig på stadgandena i lagen om försäkringsbolag och den förordning som utfärdats med stöd av den om täckning av ansvarsskulden. Det är motiverat att täckningsstadgandena för dels pensionsanstalter som bedriver verksamhet enligt lagen om pensioner för arbetstagare, såsom APL-bolagen och B- och AB-pensionsstiftelserna och dels försäkringsanstalter som beviljar frivilliga tilläggsförmåner, såsom livförsäkringsbolagen och A- och AB-pensionsstiftelserna på grund av konkurrensneutraliteten och det gemensamma ansvaret som hänför sig till APL-verksamheten, skall motsvara varandra.

Stiftelserna fungerar dock vanligen i samband med ett arbetsgivarföretag eller en koncern och är till sin storlek mindre än pensionsbolag. Därför avviker på grund av pensionsstiftelsernas särskilda karaktär de nu

föreslagna stadgandena om pensionsstiftelser i viss mån från de föreslagna stadgandena om bolag.

Enligt de föreslagna nya stadgandena skall pensionsstiftelsen i sin helhet täcka såväl det lagstadgade bruttobeloppet för pensionsansvaret för verksamheten enligt lagen om pension för arbetstagare som det pensionsansvar som orsakas av frivilliga tilläggsförmåner. Av de tillgångar och förbindelser som hör till täckningen krävs att de är säkra, ger avkastning och är likvida. De skall dessutom enligt stadgandena vara mångsidiga och tillräckligt diversifierade. De föreslagna paragraferna innehåller stadganden om de tillgångar och förbindelser med vilka pensionsansvarets bruttobelopp kunde täckas. Stadgandena ingriper inte på arbetsgivarföretagens upplåningsrätt. Endast säkerheterna för lånen skall diversifieras enligt stadgandena i förordningen. I förordningen stadgas mera detaljerat om täckningen av pensionsansvarets belopp och särskilt om mångsidigheten och diversifieringen av de tillgångar och förbindelser som räknas till täckningen.

3.2.8. Överföring av övertäckning

Möjligheten att överföra övertäckning som finns i pensionsstiftelsen utvidgas. En annan utvidgning gäller A-pensionsstiftelser och en tredje sampensionsstiftelser.

I en sampensionsstiftelse skall en övertäckning hos en arbetsgivare kunna överföras till täckning av en annan arbetsgivares pensionsansvar. En förutsättning för en sådan överföring skall vara att den arbetsgivare som överlåter övertäckningen ger sitt tillstånd.

En A-pensionsstiftelses övertäckning kunde med social- och hälsovårdsministeriets tillstånd överföras på en annan pensionsanstalt för täckning av samma arbetsgivares kostnader som följer av ordnandet av pensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare.

3.2.9. Minskning av tilläggspensioner och förmåner

Genom att stadga om minskning av frivilliga tilläggspensioner och förmåner är lagförslagets syfte att underlätta den rådande situationen som har lett till att det blivit nödvändigt att göra en omfattande utredning om nödvändigheten att minska förmånerna.

Enligt propositionen skall andra förmåner än pensioner få minskas genom styrelsens beslut med enkel majoritet. Det samma skall gälla minskning av pensioner till den del minskningen gäller en framtida ökning av pensionen. I fråga om redan intjänade och beviljade pensioner skall beslut om minskning fattas i styrelsen med fyra femtedels majoritet. Om minskningen gäller minskning av löpande pensioner för personer som hört till verksamhetskretsen eller som redan är pensionerade eller minskning av deras eller deras förmånstagares framtida pensioner är förutsättningen förutom den ovan nämnda kvalificerade majoriteten att minskningen av pensionerna är nödvändig för pensionsstiftelsens fortsatta verksamhet eller att de vilkas pensioner minskas har gett sitt tillstånd till åtgärden.

3.2.10. Tillsyn över och registrering av pensionsstiftelser

I de nuvarande stadgandena om tillsyn av pensionsstiftelser har det inte gjorts några betydande ändringar i sak. Social- och hälsovårdsministeriets tillsynsuppgifter har i lagförslaget bibehållits i samma utsträckning som hittills. Uppgifternas innehåll har dock preciserats. Pensionsskyddscentralen skall fortfarande delvis övervaka pensionsstiftelser som bedriver lagstadgad försäkringsverksamhet.

I försäkringsanstalternas registreringspraxis har det hittills förekommit skillnader beroende på pensionsanstaltstyp. Försäkringsbolagen och försäkringsföreningarna har antecknats i handelsregistret. Social- och hälsovårdsministeriet upprätthåller register över försäkringsbolagens koncession, över försäkringskassor, pensionsstiftelser och arbetslöshetskassor. Pensionsstiftelser som enbart bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare registrerades vid pensionskyddscentralen fram till den 31 december 1992 varefter registret över dessa stiftelser överfördes till social- och hälsovårdsministeriet. Denna registreringspraxis bibehålls enligt lagförslaget.

3.2.11. Likvidation och upplösning

Enligt gällande lag om pensionsstiftelser har på likvidation och upplösning tillämpats stadganden enligt lagen om understödskassor. Situationen har inte varit tillfredsställande för pensionsstiftelserna och därför har detaljerade stadganden om förfarandet vid likvidation och upplösning tagits med i lagförslaget. Likvidationsförfarandet har så långt som möjligt harmoniserats med likvidationsförfarandet i sammanslutningar inom försäkringsbranschen. En pensionsstiftelse kan försättas i likvidation antingen på basis av ett förpliktande stadgande i lagen eller genom ett frivilligt beslut av pensionsstiftelsens styrelse. Social- och hälsovårdsministeriet skall ges rätt att förbjuda pensionsstiftelsen att överlåta eller pantsätta sin egendom i sådana fall då ministeriet anser att pensionsstiftelsen har upplösts eller kommer att upplösas.

3.2.12. Fusion och överlåtelse av försäkringsverksamhet

Jämfört med gällande lag är stadgandena om fusion helt nya. Lagförslaget innehåller exakta stadganden om fusion och överlåtelse av försäkringsverksamhet vilka i tillämpliga delar överensstämmer med stadgandena om sammanslutningar.

Ett fusionsförfarande enligt propositionen är också den sk. kombinationsfusionen i vilken två eller flera pensionsstiftelser fusioneras genom att en ny pensionsstiftelse grundas. I lagförslaget finns också noggranna stadganden om den tidpunkt när fusionen anses ha verkställts. Fusion och överlåtelse av försäkringsverksamhet förutsätter social- och hälsovårdsministeriets tillstånd. För ansökan om ministeriets tillstånd skall enligt förslaget fastställas en tidsfrist för att fusionen skall kunna genomföras inom skälig tid.

3.2.13. Sampensionsstiftelser

I 13 kap. i lagförslaget ingår de specialstadganden som skall tillämpas på sampensionsstiftelser förutom de övriga stadgandena i lagen. I kapitlet ingår bl.a. stadganden om grundande av en sampensionsstiftelse,

om ett utjämningssystem och ett system per arbetsgivare som tillämpas i bokföringen samt överföring av övertäckning.

3.2.14. Skadeståndsskyldighet och straffstadganden

Stadganden om skadeståndsskyldighet för verksamhetsorganens medlemmar, revisorer och samt tecknarna av stiftelsens namn ingår i 12 kap. i lagförslaget. Grunderna för skadestånd är de samma som i lagstiftningen om sammanslutningar inom försäkringsbranschen. I lagförslaget ingår också ett stadgande om jämkning av skadestånd. I fråga om preskription av rätten till skadestånd stadgas enligt förslaget särskilda preskriptionstider, som är kortare än den allmänna preskriptionstiden på tio år.

I 14 kap. ingår vissa processrättsliga stadganden. Förslaget innehåller också straffstadganden för bedrivande av otillåten pensionsstiftelseverksamhet, pensionsstiftelsebrott och -förseelse samt brott mot tystnadsplikten.

3.2.15 Lagen om pension för arbetstagare och lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning

Eftersom förslaget till lag om pensionsstiftelser innehåller stadganden om det minimala antalet personer som skall höra till pensionsstiftelsens verksamhetskrets föreslås stadganden om detta upphävas i lagen om pension för arbetstagare och förordningen om pension för arbetstagare (183/62) som onödiga.

Lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning (1578/92) föreslås ändrad så att om en arbetsgivares konkurs börjar före år 2011 har den fordran som pensionsstiftelsen har på arbetsgivaren som täcker det pensionsansvar som följer av frivilliga tilläggsförmåner företrädesrätt vid arbetsgivarens konkurs till den del fordringar inte kan erhållas ur den pant som ställts som säkerhet.

4. Propositionens organisatoriska och ekonomiska verkningar

De föreslagna lagarna förorsakar inte staten eller kommunerna nya kostnader.

I fråga om ersättning för försäkringstillsynens kostnader av tillgångar som indrivs hos

pensionsstiftelsen kan det dock bli nödvändigt att erlagga vissa likvidationskostnader och likvidatorens arvoden men dessa kostnader är antagligen så obetydliga att de inte har någon betydande höjande effekt på tillsynsavgiften. Förverkligandet av lagförslaget innebär att alla pensionsstiftelser tvingas att göra ändringar i sina stadgar. Detta medför extra kostnader av engångsnatur för pensionsstiftelserna.

I den nya lagen om pensionsstiftelser föreslås ett stadgande enligt vilket arbetsgivarna inom en övergångsperiod skall täcka hela det pensionsansvar som följer av tilläggs-pensionsskyddet. Beloppet av det ansvarsunderskott som skulle täckas enligt bokslutsuppgifterna för 1994 var ca 1,563 miljarder mark. Pensionsansvaret ändras dock oavbrutet vilket innebär att det på basis av det nuvarande ansvarsunderskottets belopp inte direkt går att härleda det framtida belopp som arbetsgivarna skall täcka. Om arbetsgivaren täcker pensionsansvaret genom att erlagga understödsavgifter är det fråga om tidigareläggning av betalningen med andra ord om att arbetsgivaren erlagger understödsavgiften redan då pensionsansvaret uppstår.

Ändringen av sättet att beräkna det pensionsansvar som följer av det frivilliga tilläggs-pensionsskyddet minskar pensionsansvaret för dem som står i arbetsförhållande med uppskattningsvis 10–15 procent. Pensionsansvaret för dem som står i arbetsförhållande är mindre än hälften av hela pensionsansvaret. För ca två tredjedelar av pensionsstiftelserna innebär minskningen av pensionsansvaret en minskning av pensionsstiftelsens ansvarsunderskott utan att tillgångar ännu frigörs. I resten av pensionsstiftelserna frigörs ett belopp som oftast blir använt under de två följande åren för täckning av pensionsansvaret.

Enligt den förfrågan som Pensionsstiftelseföreningen utförde fanns det vid utgången av 1992 i tio pensionsstiftelser sammanlagt knappt 12 miljoner mark mera tillgångar än pensionsansvar. I tolv pensionsstiftelser fanns det värderingsdifferenser för sammanlagt drygt 114 miljoner mark.

Förslaget om att möjliggöra återbetalningen av en A-pensionsstiftelses övertäckning till arbetsgivaren kommer inte att minska statens skatteinkomster. Pensionsstiftelsen och arbetsgivaren kan dock förorsaka skat-tepåföljder, om skattelagstiftningen inte änd-

ras. Denna regeringsproposition innehåller inga ändringsförslag av sådant innehåll.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 17 juni 1992 en kommission med uppgift att bereda ett förslag till reform av lagen om pensionsstiftelser i form av en regeringsproposition. Kommissionen skulle i sitt arbete beakta sådana förändringar som skett i pensionsstiftelseverksamheten och med den närliggande lagstiftning, företagsverksamheten och arrangemang som motsvarar pensionsstiftelseverksamheten i de andra nordiska länderna samt bestämmelser om pensionsfonder i EG.

Kommissionen avgav sitt betänkande av den 31 mars 1994 till social- och hälsovårdsministeriet (kommittébetänkande 1994:11). Det innehöll en proposition med förslag till ny lag om pensionsstiftelser och vissa lagar som har samband med den. I betänkandet sänkades förslag till stadganden om egendom som godkänns som täckning för pensionsansvaret. För denna utredning tillsatte ministeriet den 8 augusti 1994 en separat arbetsgrupp. Arbetsgruppens uppgift var att utifrån pensionsstiftelsekommissionens betänkande utreda vilken egendom, och med vilka restriktioner, som kan godkännas som täckning för pensionsstiftelsernas pensionsansvar samt göra behövliga förslag till stadganden i lagen om pensionsstiftelser eller till stadganden och bestämmelser på lägre nivå än lag. Arbetsgruppen lämnade en promemoria av den 30 september 1994 med förslag till 46 och 47 §§ i lagen om pensionsstiftelser samt ett utkast till förordning om täckning av pensionsstiftelsens pensionsansvar.

Denna proposition med förslag till lag om pensionsstiftelser grundar sig på pensionsstiftelsekommissionens betänkande och täckningsarbetsgruppens promemoria samt utlåtanden om dessa.

I samband med att pensionsskyddscentralen upphörde med sin kreditförsäkringsrörelse fogades till den gällande lagen om pensionsstiftelser stadganden om täckande av det pensionsansvar som föranleds av pensionsskyddet i lagen om pensioner för arbetstagare. I samband med antagandet av de

lagar som ingår i regeringens proposition fogade riksdagen följande utlåtande till sitt svar:

Riksdagen förutsätter att regeringen ger akt på att det lagstadgade arbetspensionssystemet är tillräckligt tryggt och vid behov skyndsamt vidtar åtgärder för att ändra lagstiftningen, om det uppkommer problem med att säkerställa de försäkrades pensioner. Pensionsstiftelsernas verksamhetsbetingelser bör säkerställas med beaktande av det ovan anförda. Stiftelserna bör kunna vara ett konkurrenskraftigt alternativ vid sidan av försäkringsbolag och pensionskassor. I samband med att lagstiftningen om pensionsstiftelser totalrevideras bör särskild uppmärksamhet ägnas åt att stiftelsernas verksamhetsbetingelser garanteras och pensionerna tryggas.

Riksdagens utlåtande har beaktats vid beredningen av regeringens propositionen med förslag till ny lag om pensionsstiftelser.

5.2 Remissutlåtanden

Utlåtande om pensionsstiftelsekommissionens betänkande har begärts av Akava rf, Pensionsstiftelseföreningen PSF rf, pensionsskyddscentralen, bokföringsnämnden, Affärsarbetgivarnas centralförbund AAC rf, justitieministeriet, Finlands Aktuarieförening, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund, datasekretessombudsmannen, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf, Arbetspensionsanstalternas förbund rf, Försäkringskassaföreningen och finansministeriet.

I utlåtandena har en totalreform av lagen om pensionsstiftelser generellt ansetts nödvändig, viktig och brådskande. Om flera detaljer i propositionen har åsikter framförts för och emot. Flera av dem som lämnat utlåtanden har framfört sin uppfattning bland annat om förslagen till stadganden om täckande av pensionsansvar och slopande av ansvarsunderskott, överföring av övertäckning, ändring av förmåner och samfinansiering som de ansett viktiga.

Synpunkterna i remissutlåtandena har i mån av möjlighet beaktats vid slutförandet av propositionen.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Den nya lagen om pensionsstiftelser påverkar inte den övriga lagstiftningen om sammanlutningar inom försäkringsbranschen.

Lagen om pensionsstiftelser påverkas av de ovan i avsnitt 3.1. nämnda direktiven (80/987/EEG) och (77/187/EEG). Direktiven förutsätter att nödvändiga åtgärder vidtas för att trygga arbetstagarnas rättigheter till åldersförmåner och förmåner för efterlevande

enligt tilläggspensionssystemet som står utanför det nationella lagstadgade socialskyddet i samband med arbetsgivarens insolvens eller överlåtelse av verksamheter eller delar av verksamheter.

I denna proposition har dessa krav i direktiven beaktats. Förslaget till ny lag om pensionsstiftelser utgår från att pensionsstiftelsen skall täcka sitt pensionsansvar till fullt belopp. På detta sätt tryggas arbetstagarnas rätt i situationer som avses i direktivet.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lag om pensionsstiftelser

1 kap. Allmänna stadganden

Kapitlet innehåller definitioner av pensionsstiftelsens termer och vissa i praktiken vedertagna termer. I kapitlet ingår dessutom stadganden om det minimiantal arbetstagare som skall höra till en pensionsstiftelses verksamhetskrets och stadganden som begränsar pensionsstiftelsens företagsinnehav och låntagning. I kapitlet ingår också stadganden som gäller pensionsstiftelsens placeringsverksamhet.

1 §. Paragrafen innehåller för det första en definition av vad som avses med pensionsstiftelse. I paragrafen betonas att en pensionsstiftelse är en försäkringsanstalt som bedriver social personförsäkringsverksamhet och samtidigt också en pensionsanstalt som kan bevilja i lagförslaget nämnda försäkringsförmåner. Vad som kan anses vara social personförsäkringsverksamhet fastställs i sista hand av social- och hälsovårdsministeriet i samband med fastställandet av pensionsstiftelsens stadgar. I pensionsstiftelsens stadgar skall som en punkt nämnas pensionsstiftelsens syfte varav närmare skall framgå hurudan verksamhet pensionsstiftelsen ämnar bedriva.

Försäkringsförmånerna har inte närmare specificerats i lagförslaget för att stadgandet skall vara smidigt till sitt innehåll. Pensionsstiftelsen beviljar i första hand pensioner, men också andra därmed nära förknippade förmåner som rehabiliteringsförmåner och begravningsbidrag. Pensionsstiftelseverksamheten är mera begränsad än försäkringskassaverksamheten som regleras i lagen om försäkringskassor.

Till pensionsstiftelseverksamhetens natur hör till exempel inte att pensionsstiftelsen betalar ersättningar för sjukkostnader.

Pensionsstiftelseverksamhet får inte vara bedrivande av försäkringsrörelse. Avsikten med förbudet är att göra skillnad mellan en pensionsstiftelses verksamhet och den personförsäkringsverksamhet som ett försäkringsbolag affärsmässigt bedriver.

Begreppet försäkringsrörelse definieras inte närmare i paragrafen. Vissa allmänna

drag som är typiska för försäkringsbolag kan dock nämnas. Det är karakteristiskt för försäkringsrörelse att någon förbinder sig att affärsmässigt mot vederlag utföra en viss prestation om en osäker händelse inträffar. Affärsmässighet innebär vanligen strävan efter vinst eller en möjlighet till vinst.

I pensionsstiftelseverksamheten saknas affärsmässigheten i det avseendet att den inte bedrivs i vinstsyfte. Pensionsstiftelseverksamheten bedrivs alltid i en begränsad verksamhetskrets eftersom pensionsstiftelsen grundas antingen i samband med en arbetsgivares eller arbetsgivargrupperings verksamhet. I en sådan situation har pensionsstiftelsen inte behov av att marknadsföra sina förmåner eller konkurrera med andra pensionsstiftelser eller försäkringsbolag om arbetstagare som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets. De karakteristiska dragen för försäkringsrörelse dvs. öppen kundkrets, fri konkurrens, marknadsföring och vinstsyfte saknas således i pensionsstiftelseverksamheten.

Från bedrivande av försäkringsrörelse skall särskiljas pensionsstiftelsens placeringsverksamhet som är en väsentlig del av pensionsstiftelseverksamheten. Pensionsstiftelsen kan till exempel låta bygga en hotellfastighet och hyra ut den till en som bedriver inkvarteringsrörelse. Detta är placeringsverksamhet som bedrivs av pensionsstiftelse. Däremot kan en pensionsstiftelse inte själv bedriva hotellverksamhet eftersom detta är affärsverksamhet med därtill hörande risker.

Enligt 1 § i gällande lag om pensionsstiftelser skall förmåner som beviljas av en pensionsstiftelse grunda sig på ett arbetsförhållande. Enligt 1 § 1 mom. i lagförslaget kan förutom personer i arbetsförhållande också tjänstemän i tjänsteförhållande eller i ledande ställning i företaget, som inte står i arbetsförhållande till företaget, höra till pensionsstiftelsens verksamhetskrets. Också de ägare som står i arbetsförhållande till företaget, medlemmar av arbetsgivarföretagets ledning och förvaltningsråd eller motsvarande verksamhetsorgan kan höra till pensionsstiftelsens verksamhetskrets.

Enligt gällande lag kan arbetstagare som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets inte delta i kostnaderna för pensionsstiftelsens verksamhet. Arbetsgivaren betalar en-

sam kostnaderna för pensionsstiftelsens verksamhet. Från början av 1993 har också arbetstagarna deltagit i betalningen av sitt lagstadgade förtjänstpensionsskydd genom att betala arbetstagares pensionsavgift. För att detta skall vara möjligt i pensionsstiftelser som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare nämns det inte längre i 1 mom. vem som bekostar pensionsstiftelsens verksamhet. Med ändringen avses inte att de personer som i framtiden hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets skulle kunna delta också i kostnaderna för frivilliga tilläggsförmåner.

Den nya definitionen av en pensionsstiftelse innebär inte någon ändring av tidigare praxis och avsikten är inte att detta skall reflekteras i till exempel skattelagstiftningen.

För tydlighetens skull ingår i 2 mom. ett stadgande enligt vilket den föreslagna lagen om pensionsstiftelser skall tillämpas på pensionsstiftelser som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare om inte något annat följer av lagen om pensioner för arbetstagare.

2 §. I paragrafen definieras vissa vedertagna begrepp i pensionsstiftelseverksamheten.

I lagförslaget är pensionsstiftelse en allmän benämning på anstalter som lyder under lagen. Traditionellt har pensionsstiftelserna i till exempel pensionsstiftelsestatistiken indelats i tre grupper enligt de förmåner de huvudsakligen beviljar. I 1 mom. 1, 2 och 3 punkten ingår definitioner av dessa stiftelse typer.

Med A-pensionsstiftelse avses en pensionsstiftelse vars syfte är att bevilja enbart andra än lagstadgade pensioner. Om sådana pensioner används i praktiken benämningen frivilliga tilläggsförmåner. Med B-pensionsstiftelse avses en pensionsstiftelse som beviljar enbart lagstadgade pensioner. Till dessa lagstadgade pensioner räknas också registrerade tilläggsförmåner enligt 11 § i APL för vilka det kan grundas en egen C-avdelning i pensionsstiftelsen. Inom den lagstadgade sektorn kan pensionsstiftelsen bedriva verksamhet endast enligt lagen om pension för arbetstagare. Verksamhet enligt till exempel lagen om pension för företagare (468/69) skall inte kunna bedrivas i en sådan pensionsstiftelse. Med AB-pensionsstiftelse avses en pensionsstiftelse som beviljar såväl frivilliga tilläggsförmåner som lagstadgade pensioner. Ägaren till arbetsgivarföretaget kan enligt lagen om pension för arbetstagare

höra till en B-pensionsstiftelse och AB-pensionsstiftelsens B-avdelnings verksamhetskrets. Ägaren till arbetsgivarföretaget som står i arbets-, tjänste- eller annat anställningsförhållande till företaget eller hör till dess ledning kan höra till en A-pensionsstiftelse och AB-pensionsstiftelsens A- eller C-avdelning. Pensionsstiftelser, som hör till varje stiftelse typ, kan bevilja också andra förmåner som hör till pensionsstiftelseverksamheten än pensioner, dvs. rehabiliteringsförmåner och begravningsbidrag.

En eller flera arbetsgivare tillsammans kan grunda en pensionsstiftelse. Till en pensionsstiftelse som grundats av en arbetsgivare kan dessutom senare ansluta sig andra arbetsgivare. Enligt gällande praxis kallas pensionsstiftelser med flera arbetsgivare sampensionsstiftelser. Den föreslagna lagen skall innehålla betydligt mera detaljerade stadganden om sampensionsstiftelsen än vad som nu är fallet. I 1 mom. 4 punkten definieras begreppet sampensionsstiftelse enligt gällande praxis.

I 1 mom. 5 punkten fastställs vilka personer som kan höra till en pensionsstiftelsens verksamhetskrets. Till verksamhetskretsen kan höra personer som står i arbets-, tjänste- eller annat anställningsförhållande till pensionsstiftelsens arbetsgivare. Med annat anställningsförhållande avses annat offentligt rättsligt anställningsförhållande än tjänsteförhållande. I tjänsteförhållande till arbetsgivaren står till exempel extra befattningshavare och tillfälliga tjänstemän. Också personer som hör till arbetsgivar sammanslutningens ledning, såsom verkställande direktören samt styrelsens och förvaltningsrådets medlemmar skall kunna höra till pensionsstiftelsens verksamhetskrets. Förslaget utvidgar begreppet verksamhetskrets enligt gällande lag, enligt vilken det har förutsatts att en person som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets skall stå i arbetsförhållande till arbetsgivaren.

Alla som står i arbets-, tjänste- eller annat anställningsförhållande till pensionsstiftelsens arbetsgivare eller som hör till ledningen hör inte automatiskt till pensionsstiftelsens verksamhetskrets. Verksamhetskretsen skall fastställas i pensionsstiftelsens stadgar (9 §). Verksamhetskretsen kan fastställas utgående från arbetsgivarens egna förhållanden. Verksamhetskretsen kan till exempel omfatta alla personer som står i arbetsförhållande till arbetsgivaren eller alternativt alla tjänstemän

eller en bestämd del av dessa persongrupper. Gränsdragningen skall dock göras så att verksamhetskretsen alltid omfattar en viss persongrupp. Endast namngivna personer som inte bildar en viss persongrupp kan inte utgöra en pensionsstiftelses verksamhetskrets. Alla personer som hör till de persongrupper som nämns i definitionen av verksamhetskretsen hör inte nödvändigtvis till pensionsstiftelsens verksamhetskrets. En förutsättning för att de skall hör till verksamhetskretsen är att dessa personer är försäkrade i pensionsstiftelsen. Med begreppet "försäkrad" avses i detta sammanhang att ifrågasvarande person omfattas av ett pensionskydd som fastställts i pensionsstiftelsens stadgar. I pensionsstiftelsens stadgar kan till exempel ingå en bestämmelse om att endast sådana personer vilkas arbetsförhållande till arbetsgivaren har fortlöpt i en eller flera perioder under en fastställd tid, till exempel fem år, hör till verksamhetskretsen. Under de fem första åren, den sk. karenstiden, gäller pensionsstiftelsens försäkringsskydd inte arbetstagaren och han hör alltså inte till verksamhetskretsen trots att han hör till den persongrupp som nämns i definitionen av verksamhetskretsen.

Enligt lagförslaget kan i pensionsstiftelsens stadgar dessutom ingå en bestämmelse enligt vilken en arbetstagare, som arbetsgivaren sänt till stat som står utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som tillsammans med arbetsgivaren tjänstgör vid ett moder- eller dotterbolag eller intresseföretag som hör till samma ekonomiska enhet trots att han under denna tid inte står i arbetsförhållande till pensionsstiftelsens arbetsgivare, kan hör till verksamhetskretsen. Ett finländskt sändande företags utländska moder-, dotter- eller systerbolag eller intressebolag i vilken det finländska företaget har en minoritetsandel kan vara den utländska arbetsgivaren.

Personen skall kunna hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets också i det fall att han arbetar som utsänd av arbetsgivaren i ett sådant företags tjänst i vilket arbetsgivaren har bestämmanderätt. När pensionsstiftelsens arbetsgivare har en sådan bestämmanderätt över ett utländskt företag att stadgandet kan tillämpas avgörs från fall till fall. Stadgandet skall vara smidigt i fråga om sitt tillämpningsområde. I detta avseende är också ett litet innehav i företaget tillräckligt. Stadgandet skall tolkas på samma sätt som 1 c § la-

gen om pension för arbetstagare.

I stiftelsens stadgar skall det också kunna ingå en bestämmelse enligt vilken en person som får pension av en pensionsstiftelse skall kunna hör till verksamhetskretsen. Däremot är sådana personer som är beroende av att en annan person är försäkrad, såsom familjemedlemmar till en arbetstagare som hör till verksamhetskretsen, inte enligt definitionen personer som hör till verksamhetskretsen.

3 §. I gällande lag om pensionsstiftelser ingår inte uppgift om det minimiantal arbetstagare som skall hör till en pensionsstiftelses verksamhetskrets. Sammansättningen av pensionsstiftelsens förvaltningsorgan kräver dock att minst sex personer skall hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets. Till pensionsstiftelsens styrelse skall nämligen hör minst två medlemmar och suppleanter för dessa som väljs bland arbetstagarna som hör till verksamhetskretsen. Av pensionsstiftelsens revisorer skall dessutom minst en ordinarie revisor och hans suppleant vara arbetstagare som hör till verksamhetskretsen. En B-pensionsstiftelse och en AB-pensionsstiftelses B-avdelning omfattas av stadgandet i 3 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare enligt vilket pensionerna skall tryggas genom en försäkring om mindre än 300 arbetstagare permanent hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets.

Paragrafens 1 mom. innehåller ett stadgande om minimiantalet försäkrade i pensionsstiftelsen. Enligt förslaget skall i en pensionsstiftelse som bedriver enbart frivillig tilläggsförmånsverksamhet finnas minst 30 försäkrade personer. Pensionsskyddet för ett mindre antal personer ordnas ändamålsenligare genom en försäkring i ett försäkringsbolag. För jämförelsens skull kan det nämnas att minimiantalet medlemmar i en pensionskassa som är underställd lagen om försäkringskassor är större. Minimiantalet medlemmar som skall hör till en pensionskassa är 100 eller 300 personer beroende på vilken typ av pensioner kassan beviljar.

Minimikravet på trettio arbetstagare skall omedelbart gälla alla pensionsstiftelser som grundas efter att lagen trätt i kraft.

Minimiantalet personer som skall hör till verksamhetskretsen för en B-pensionsstiftelse förblir oförändrad och är 300 personer. Samma minimiantalskrav skall också gälla AB-pensionsstiftelsernas B-avdelningar.

Om tillfälliga avvikelser i fråga om minimiantalet stadgas i 78 § i lagförslaget.

Enligt motiveringarna till 2 § omfattas alla personer som hör till de persongrupper som enligt definitionen ingår i verksamhetskretsen inte nödvändigtvis omedelbart av pensionsstiftelsens verksamhetskrets beroende på en eventuell karensbestämmelse i stadgar. På grund av detta kan det vara svårt för en ny pensionsstiftelse som inleder sin verksamhet att uppfylla lagens krav på minimiantalet försäkrade. För att förhindra dessa svårigheter ingår i 2 mom. ett undantagsstadgande enligt vilket en ny pensionsstiftelse skall uppfylla kraven på minimiantal senast vid utgången av det andra kalenderåret efter pensionsstiftelsens grundande. En pensionsstiftelse som grundats i november 1996 skall således utan dispens enligt 3 mom. uppfylla kraven på minimiantal senast den 31 december 1998.

Enligt 3 mom. kan social- och hälsovårdsministeriet förlänga den i 2 mom. stadgade tidsfristen med ett år. Undantag beviljas endast av särskilda skäl. I 78 § 2 mom. ingår ett undantagsstadgande för den situationen att antalet personer som hör till verksamhetskretsen i en fungerande pensionsstiftelse sjunker under minimiantalet.

4 §. I paragrafen fastställs vilken verksamhet en pensionsstiftelse får bedriva. Dessutom begränsas pensionsstiftelsens rätt att ta upp lån och rätt att äga andelar i företag som inte hör till pensionsstiftelsens verksamhet.

Paragrafens 1 mom. innehåller ett stadgande enligt vilket en pensionsstiftelse får bedriva endast i 1 § avsedd social personförsäkringsverksamhet. Stadgandet har kompletterats i 2 mom. enligt vilken pensionsstiftelsens tillgångar inte får användas för ändamål som uppenbart är främmande för pensionsstiftelsens verksamhet. Syftet med förslaget till stadgande är att pensionsstiftelsen inte med användning av egna tillgångar börjar bedriva för dess syften främmande verksamhet, varvid handläggningen av den egentliga försäkringsverksamheten och till den hörande tillgångar kan äventyras.

Det är främmande för försäkringsverksamhetens principer att verksamheten bedrivs med hjälp av lånekapital. Särskilt upptagande av lån i placeringssyfte är inte godtagbart. Social- och hälsovårdsministeriet har meddelat försäkringsbolag, försäkringsföreningar och pensionsstiftelser anvisningar om upptagande av lån i vilka huvudprincipen är att en försäkringsrörelse till sin omfattning

skall anpassas så att den kan bedrivas utan lån. Motsvarande stadganden ingår för försäkringskassornas vidkommande i lagen om försäkringskassor.

I gällande lag om pensionsstiftelser ingår inte stadganden om upplåning men stadgandet i 5 § enligt vilket pensionsstiftelsen förbjuds att bedriva annan verksamhet än den som avses i lagen om pensionsstiftelser har ansetts begränsa pensionsstiftelsens rätt att uppta lån. På grund av ärendets vikt är det nödvändigt att pensionsstiftelsernas förbud att uppta lån stadgas i lag. I 3 mom. ingår stadganden enligt denna princip.

I vissa fall skall det dock vara godtagbart och motiverat att uppta lån. I momentet ingår ett undantagsstadgande enligt vilket pensionsstiftelsen vid behov kan uppta lån på det sätt som social- och hälsovårdsministeriet fastställer. Avsikten är att ministeriet meddelar en föreskrift till pensionsstiftelserna i vilken de allmänna principerna för godtagbar låntagning fastställs. Som godtagbar upplåning kan till exempel anses lån som behövs för tillfälligt upprätthållande av likviditet eller anskaffning av egna lokaler. Enligt gällande praxis kan en pensionsstiftelse uppta krediter som beviljats av staten för bostadsproduktionsändamål och lån enligt lagen om räntestöd för hyresbostadslån (86/80).

I 4 mom. begränsas pensionsstiftelsens rätt att äga företag. Eftersom pensionsstiftelsens verksamhet skall vara förknippad med den personförsäkringsverksamhet som pensionsstiftelsen bedriver skall också placeringsverksamheten skötas så att pensionsstiftelsen inte genom sina placeringar kan anses bedriva affärsverksamhet med därtill hörande risker.

Pensionsstiftelsen får enligt förslaget äga högst 20 procent av ett aktiebolags aktiekapital. Samtidigt har äganderätten begränsats till 20 procent av det röstetal som bolagets samtliga aktier medför. Pensionsstiftelsen får dock inte placera mera än 10 procent av pensionsstiftelsens tillgångar i aktier i ett sådant bolag eller i flera bolag som hör till samma koncern. Begränsningarna gäller inte bolag vars verksamhet ansluter sig till pensionsstiftelsens verksamhet, till exempel ett bolag som sköter pensionsstiftelsens ADB-funktioner, och inte heller bostads- och fastighetsbolag. Social- och hälsovårdsministeriet kan dock i enskilda fall bevilja undantag från lagens krav. På beviljandet av detta till-

stånd tillämpas ändamålsenlighetsprövning.

Stadgandena som ingår i lagförslaget är i detta avseende strängare än begränsningarna som gäller försäkringsbolag och försäkringsföreningar. Ett försäkringsbolag och en försäkringsförening får inte enligt lagen ha aktiemajoriteten i ett företag som verkar inom ett främmande verksamhetsområde. Däremot gäller samma stadgande om en begränsning på 20 procent för försäkringskassorna. På grund av verksamhetens natur inom försäkringskassor och pensionsstiftelser är det motiverat att det ställs snävare gränser för kassornas och pensionsstiftelsernas placeringsverksamhet än för försäkringsbolag och försäkringsföreningar.

För att förhindra att pensionsstiftelsen tillsammans med sådana aktiebolag i vilka pensionsstiftelsen har aktiemajoriteten eller motsvarande bestämmanderätt skall kunna kringgå de i 4 mom. stadgade ägarbegränsningarna, förbjuds pensionsstiftelsen i 5 mom. att tillsammans med sådana bolag äga mera av bolagens aktier än vad som nämns i 4 mom.

I 6 mom. ingår ett stadgande enligt vilket stadgandet i paragrafen om begränsning av äganderätten skall tillämpas också på andra företag än aktiebolag.

För att placeringsverksamheten skall vara betryggande är det nödvändigt att pensionsstiftelsen får placera tillgångar endast i ett sådant företag i vilket pensionsstiftelsens ansvar för företagets förbindelser begränsas till beloppet placerade tillgångar. Därför föreslås det i 7 mom. att en pensionsstiftelse inte får vara delägare i ett företag för vars förbindelser den har obegränsat ansvar. En pensionsstiftelse får således inte vara delägare i till exempel ett öppet bolag eller ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag.

5 §. I pensionsstiftelserna uppsamlas tillgångar i samband med täckningen av pensionsansvaret. Att placera dem på ett inkomstbringande och betryggande sätt är en av huvudprinciperna för pensionsstiftelseverksamheten. Målet för placeringsverksamheten skall vara att kapitalet placeras på ett sätt som tryggar förmånerna för de personer som hör till verksamhetskretsen samt för dem som lyfter pensioner och andra förmåner samt håller understödsavgiften på en skälig nivå. Dessutom skall pensionsstiftelsens likviditet beaktas.

Stadganden som gäller placeringsverksamhet ingår i 4 § i gällande lag om pensionsstiftelser enligt vilken pensionsstiftelsen

skall placera sina tillgångar på ett betryggande och inkomstbringande sätt. Det har ansetts tillräckligt att det i propositionen ingår ett motsvarande stadgande om pensionsstiftelsens placeringsverksamhet som i den gällande lagen om pensionsstiftelser med det undantaget att pensionsstiftelsens likviditet betonas.

I 2 mom. stadgas om pensionsstiftelsens rätt att låna ut sina tillgångar till arbetsgivaren. I detta avseende skall samma praxis tillämpas som enligt gällande lag. Arbetsgivaren skall ställa acceptabel säkerhet för lånen. I fråga om säkerhetens kvalitet skall pensionsstiftelserna följa de trygghetsprinciper som allmänt används vid bankernas och försäkringsbolagens kreditgivning.

Om obligatorisk säkerhet för arbetsgivarlån stadgades genom en ändring av lagen om pensionsstiftelser år 1991. Säkerhet skulle ställas för lån som beviljades efter att lagen trätt i kraft. Ändringen gällde pensionsstiftelsernas frivilliga tilläggsförmånsverksamhet eftersom säkerhet alltid har krävts för APL-lån. Pensionsstiftelserna kan fortfarande efter att den nya lagen trätt i kraft ha lån utan säkerhet som beviljats arbetsgivaren före den 1 april 1991. Om den nya lagens inverkan på dessa lån stadgas i 144 §.

På skulden skall betalas minst den ränta som används vid beräkningen av det pensionsansvar som avses i 43 § (beräkningsgrundsrenta). Räntan är nu 6,5 procent för tillgångar som täcker lagstadgade pensionsförmåner och 4,25 procent för tillgångar som täcker frivilliga tilläggsförmåner.

I 3 mom. begränsas pensionsstiftelsens rätt att äga arbetsgivarbolagets aktier. Enligt förslaget får en pensionsstiftelse äga aktier i arbetsgivarbolaget som den förvärvat mot vederlag upp till högst tio procent av bolagets aktiestock. Det belopp som pensionsstiftelsen på detta sätt har placerat i aktier i arbetsgivarföretaget får högst utgöra en tionedel av pensionsstiftelsens egendom.

Enligt gällande lag om pensionsstiftelser har de ovan nämnda ägarbegränsningarna kunnat överskridas genom att pensionsstiftelsen köper aktier med sådana tillgångar som den har erhållit för att anskaffa dessa aktier. Lagförslaget innehåller inte längre en sådan möjlighet.

Enligt 4 mom. kan social- och hälsovårdsministeriet av särskilda skäl medge undantag från stadgandena om ägarbegränsningarna

för arbetsgivare i 3 mom.

6 §. Tillgångarna och skulderna samt intäkterna och kostnaderna i AB-pensionsstiftelsens A- och B-avdelningar har hållits åtskilda räknat från den 1 januari 1990 på grund av social- och hälsovårdsministeriets föreskrift. Endast överföring av övertäckning från en avdelning till en annan har varit möjlig. Dessutom fogades till lagen om pensionsstiftelser en ny 23 a § som trädde i kraft den 1 januari 1994 enligt vilken en pensionsstiftelse i likvidations- eller konkurstillstånd skall använda de tillgångar som täcker pensionsansvaret enligt 2 a och 2 b kap. i första hand för tryggheten av pensionerna och de övriga förmånerna enligt ovan nämnda kapitel.

I lagförslaget skall ingå behövliga stadganden för att gällande praxis skall kunna fortgå. I 1 mom. anges en huvudregel enligt vilken en AB-pensionsstiftelsens olika avdelningars tillgångar och eventuella skulder samt intäkter och kostnader skall hållas åtskilda.

I 2 mom. ingår ett stadgande som motsvarar 23 a § i gällande lag dock utvidgat så att det tillämpas också under pensionsstiftelsens normala verksamhetstid och inte enbart i samband med pensionsstiftelsens likvidations- eller konkurstillstånd.

I 3 mom. ingår ett stadgande om överföring av övertäckning från en avdelning till en annan. Om en A- eller B-avdelnings tillgångar enligt 46 § 3—5 mom. samt stadganden och föreskrifter på lägre nivå i samband med bokslutet uppskattas överstiga det sammanlagda beloppet av pensionsansvaret och de övriga skulderna för avdelningen i fråga får övertäckningen enligt förslaget överföras till täckningen av en annan avdelnings pensionsansvar. Till följd av överföringen får hos den avdelning varifrån tillgångar överförs inte bli ansvarsunderskott.

Enligt paragrafens 4 mom. meddelar social- och hälsovårdsministeriet närmare föreskrifter om tillämpningen av paragrafen.

2 kap. Grundande av pensionsstiftelse

Kapitlet innehåller stadganden om grundande av pensionsstiftelse. Förutom egentliga grundläggningsåtgärder ingår också stadganden som gäller pensionsstiftelsens stadgar. Stadganden som gäller grundande finns i 1 kap. i gällande lag och i förordningen angående verkställighet av lagen om

pensionsstiftelser (509/55).

7 §. Paragrafen innehåller stadganden om pensionsstiftelsens grundare.

En pensionsstiftelse grundas av en arbetsgivare som kan vara antingen en fysisk person eller en juridisk person. Med en fysisk person avses också en person som bedriver företagsverksamhet under en firma. Med en juridisk person avses en registrerad sammanslutning som till exempel kan vara ett öppet bolag, kommanditbolag, aktiebolag eller statens affärsverk. En pensionsstiftelse kan såsom hittills grundas av en arbetsgivare. Också flera arbetsgivare tillsammans kan vara grundare. Stadganden om sådana pensionsstiftelser ingår i 13 kap.

I 2—4 mom. ingår behörighetsvillkoren för grundaren.

En grundare som är en fysisk person skall enligt 2 mom. vara medborgare i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stat) som har sin bostad inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. För att en fysisk person skall anses ha sin bostad inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet förutsätts en viss beständighet av hemorten. Enbart en tillfällig vistelse inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet till exempel för utförande av en arbetsuppgift räcker inte för att personen skall anses ha sin bostad inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

En juridisk person som är grundare skall enligt 2 mom. vara en registrerad sammanslutning som har sin hemort i en EES-stat. Detta innebär att sammanslutningen skall vara grundad enligt lagstiftningen i en EES-stat. Dessutom krävs att en juridisk person antingen skall ha sin stadgeenliga hemort, centralförvaltning eller sitt huvudkontor i någon EES-stat.

Enligt 2 mom. kan social- och hälsovårdsministeriet på basis av ansökan medge undantag från kravet på bostad eller hemort.

En pensionsstiftelse kan enligt 3 mom. grundas för personer som arbetar inom arbetsgivarens verksamhet i Finland. Med andra ord skall avsikten vara att ordna pensionskydd för personer som arbetar i Finland. Förutom dessa personer kan till pensionsstiftelsens verksamhetskrets under de förutsättningar som nämns i 2 § höra också arbetstagare som av arbetsgivaren skickats utomlands. En pensionsstiftelse kan dock inte grundas i syfte att ordna pensionsskydd enbart för arbetstagare som skickats utom-

lands.

Enligt 4 mom. kan en arbetsgivare som är omyndig, försatt i konkurs eller som meddelats näringsförbud inte grunda en pensionsstiftelse.

8 §. En pensionsstiftelse skall enligt gällande lag grundas med en stiftelseurkund i vilken skall nämnas den egendom som tillfaller pensionsstiftelsen vid grundandet. Till stiftelseurkunden skall bifogas pensionsstiftelsens stadgar. Andra stadganden om stiftelseurkundens innehåll har inte utfärdats i lagen.

I den föreslagna paragrafen skall stadgas detaljerat om vad stiftelseurkunden skall innehålla.

I 1 mom. stadgas hur stiftelseurkunden skall dateras och undertecknas. Om flera arbetsgivare är grundläggare skall stiftelseurkunden undertecknas av alla arbetsgivare.

Enligt 2 mom. skall stiftelseurkunden innehålla ett förslag till stadgar för pensionsstiftelsen och dessutom uppgifter om stiftarna och den egendom som tillfaller pensionsstiftelsen vid grundandet. Egendomen kan delvis vara apportegendom. Om apportegendom överläts till pensionsstiftelsen skall detta omnämnas i stiftelseurkunden. Om detta finns ett stadgande i 15 §.

Beloppet av pensionsstiftelsens grundkapital har inte fastställts i paragrafen. Den egendom som tillfaller pensionsstiftelsen är i första hand avsedd för inledande av pensionsstiftelsens verksamhet, närmast för de kostnader som pensionsstiftelsen har innan arbetsgivaren regelbundet börjar betala understödsavgifter och som förorsakas av grundandet och ordnandet av verksamheten. En pensionsstiftelse som har en stor verksamhetskrets har sannolikt mera kostnader än en mindre pensionsstiftelse. Därför skall storleken av grundkapitalet sättas i förhållande till antalet personer som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets.

Med egendom som tillfaller pensionsstiftelsen avses inte den säkerhet som arbetsgivaren enligt 48 § skall ställa för att skydda förmåner som är försäkrade i pensionsstiftelsen enligt lagen om pension för arbetstagare.

9 §. I paragrafen stadgas om vad som åtminstone skall nämnas i pensionsstiftelsens stadgar. Stadgandet motsvarar i huvuddrag 3 § i gällande lag. Pensionsstiftelsens stadgar kan förutom minimibestämmelserna innehålla bestämmelser om sådana omständigheter som kan träda i kraft endast genom att

i stadgarna ta in en särskild bestämmelse om detta. Det skall också vara möjligt att avvika från ett visst stadgande om ärendet fastställs i pensionsstiftelsens stadgar. I dessa fall finns det uttryckligen ett omnämnande i lagen att något annat kan bestämmas i stadgarna. Det är möjligt att avvika från stadgandena i lagen också annars så att högre krav än minimikraven ställs på pensionsstiftelsens verksamhet i pensionsstiftelsens stadgar.

Avsikten med 1—5 punkten är att precisera pensionsstiftelsen så att det lätt framgår av stadgarna vilken juridisk person som avses. Pensionsstiftelsens syfte skall nämnas så att det framgår för beviljande av vilka förmåner pensionsstiftelsen grundas. I stadgarna skall nämnas vilka förmåner pensionsstiftelsen har för avsikt att bevilja och på vilken nivå. Med andra ord om förmånerna beviljas i enlighet med minimi- eller grundpensionsskyddet eller tilläggs pensionsskyddet eller båda. Om tilläggs pensionerna skall nämnas om de är registrerade eller oregistrerade. Med förmåner enligt minimipensionsskyddet avses de pensionsförmåner och andra förmåner vilka minst skall ordnas för arbetstagaren enligt lagen om pension för arbetstagare. Förmåner enligt grundpensionsskyddet avses när förmåner enligt minimipensionsskyddet har förbättrats på annat sätt än i fråga om beloppet. En sådan förbättring kan vara nedsättning av pensionsåldern eller utvidgande av villkoren för erhållande av familjepension.

Pensionsstiftelsens syfte behöver enligt gällande lag inte nämnas i stadgarna. I praktiken ingår det dock i stadgarna. På grund av ärendets vikt föreslås det att syftet alltid skall ingå i stadgarna.

Enligt paragrafens 6—9 punkt skall det i pensionsstiftelsens stadgar ingå bestämmelser om de förmåner som den beviljar. Om det är fråga om förmåner enligt det lagstadgade minimiskyddet kan det i stadgarna endast hänvisas till stadgandena i lagen om pension för arbetstagare. I fråga om grundpensionsskyddet och registrerade tilläggsförmåner skall dessutom nämnas på vilket sätt förmånerna enligt minimiskyddet har förbättrats. Tiden för betalning av förmånerna skall alltid nämnas i stadgarna. För oregistrerade tilläggsförmåner skall däremot innehållet för alla ovan nämnda punkter fastställas i detalj.

Med tiden för betalning av förmåner i punkt 8 avses tidpunkten när de fortlöpande

förmånerna betalas. I stadgarna kan till exempel nämnas att pensionerna betalas månatligen och dessutom kan betalningsdagen anges. I stadgarna skall enligt punkt 10 nämnas det grundkapital som tillfaller pensionsstiftelsen. Grundkapitalets värde skall nämnas. Däremot är det inte nödvändigt att nämna till exempel om en del av grundkapitalet är apportegendom.

Om minimiantalet styrelsemedlemmar stadgas i 17 § och om minimiantalet revisorer i 31 §. Eftersom antalet inte noggrant fastställts i lagen skall ett stadgande om dem enligt 11 punkten ingå i stadgarna.

I 17 § stadgas hur lång styrelsemedlemmarnas mandatperiod högst får vara. Revisorernas mandatperiod skall enligt 32 § fastställas i stadgarna. Revisorerna kan väljas för viss tid eller tillsvidare. Valsättet fastställs inte i dessa paragrafer, utan det konstateras endast att de väljs av de personer som hör till verksamhetskretsen och av arbetsgivaren. I stadgarna skall därför enligt 11 punkten ingå en bestämmelse om styrelsemedlemmarnas och revisorernas antal, mandatperiod och valsätt.

I 29 § ingår ett stadgande om förvaltningsrådet. I fråga om antalet medlemmar i förvaltningsrådet nämns endast minimiantalet och i fråga om mandatperioden endast maximtiden. Om valsättet har fastställts att de personer som hör till verksamhetskretsen och arbetsgivaren väljer medlemmarna i förvaltningsrådet men valsättet har inte reglerats uttömmande. På grund av detta skall enligt 12 punkten antalet medlemmar i förvaltningsrådet fastställas i stadgarna. På samma sätt skall också fastställas förvaltningsrådets mandatperiod och på vilket sätt de väljs. I stadgarna skall också nämnas förvaltningsrådets uppgifter.

Enligt punkt 13 skall det i stadgarna anges om och enligt vilka grunder ersättning skall betalas till medlemmar i styrelsen eller andra medlemmar i förvaltningsorgan för deras uppdrag.

Enligt punkt 14 skall i stadgarna anges vem som har rätt att teckna pensionsstiftelsens namn. I pensionsstiftelsens stadgar kan anges att rätten att teckna stiftelsens namn förutom av styrelsen innehas av personer i en viss ställning. En sådan med ställningen förknippad rätt att teckna stiftelsens namn kan ges till en styrelsemedlem eller ombudsmannen. I stadgarna kan också fastställas att styrelsen kan bevilja namngivna personer

rätt att teckna stiftelsens namn. Sådana personer är förutom styrelsemedlemmarna och ombudsmannen närmast tjänstemän i pensionsstiftelsens tjänst, men också personer utom pensionsstiftelsen kan komma i fråga.

Paragrafens 16 och 17 punkt motsvarar stadgandena i gällande lag.

10 §. När en pensionsstiftelse grundas skall stadgarna fastställas av social- och hälsovårdsministeriet. Fastställelse skall sökas också senare om pensionsstiftelsens stadgar ändras. Om stadgarna överensstämmer med lagförslaget skall de godkännas. Ministeriet kan tillämpa ändamålsenlighetsprövning endast om den grundar sig på lagförslaget. Stadgandet motsvarar gällande lag.

11 §. I paragrafen stadgas om ändring av pensionsstiftelsens stadgar. Om pensionsstiftelsens gällande stadgar avviker från stadganden i den föreslagna paragrafen kan pensionsstiftelsens stadgar ändras med enkel majoritet i styrelsen i enlighet med stadgandena i den föreslagna paragrafen.

Enligt 1 mom. beslutar pensionsstiftelsens styrelse om stadgeändringar. I det fall att pensionsstiftelsen har ett förvaltningsråd beslutar förvaltningsrådet om stadgeändringar. Beslutet fattas i regel med enkel majoritet om inte stadgeändringen enligt 2 och 3 mom. eller pensionsstiftelsens stadgar kräver kvalificerad majoritet. Om stadgeändringen direkt gäller arbetsgivarens rättigheter och skyldigheter förutsätts dessutom att arbetsgivaren godkänner ändringen. Sådana ändringar är till exempel införande av en ny förmån eller förbättring av tidigare förmåner.

I 2—4 mom. stadgas om beslut att minska eller slopa frivilliga tilläggspensioner.

Enligt 2 mom. kan intjänade pensioner för personer som hör till verksamhetskretsen minskas eller slopas endast om ändringen stöds av minst fyra femtedelar av de medlemmar i styrelsen eller förvaltningsrådet som är närvarande vid mötet.

Om ändringen avser minskning eller slopande av på fribrev baserad pension eller pensionstagares och deras egna och deras förmånstagares framtida pensioner krävs det att ändringen stöds av minst fyra femtedelar av de medlemmar i styrelsen eller förvaltningsrådet som är närvarande vid mötet. Dessutom förutsätts att ändringen är nödvändig för pensionsstiftelsens verksamhet. Därför skall utredas arbetsgivarsammanslutningens förmåga att klara de förbindelser som följer av tilläggspensionsskyddet som ordnas

av pensionsstiftelsen. Utredning av nödvändigheten är inte en förutsättning för stadgeändringen om de personer vars förmåner kommer att minskas eller slopas ger sitt samtycke till handlingen. Om detta stadgas i 3 mom.

Paragrafens 2 och 3 mom. gäller enbart pensionsförmåner. Andra förmåner som till exempel begravningsbidragsförmåner eller rehabiliteringsförmåner begränsas enligt 1 mom.

Enligt stadgandet i 4 mom. behövs inte kvalificerad majoritet utan beslutet kan fattas med enkel majoritet om begränsning av en framtida förmån avses. Med en framtida förmån avses bl.a. ändring av index, pensions framtida tillväxt, ändring av pensionsålder och stängning av pensionsstiftelse så att nya personer inte längre ansluts till pensionsstiftelsens verksamhetskrets eller någon av dess förmåner. På basis av detta stadgande är det möjligt att ingripa också i bestämmelser som gäller löpande pensioner om det är fråga om ändring av bestämmelser om index.

Noggranna stadganden om sättet att minska eller slopa förmåner finns inte utan de fastställs separat från fall till fall. I 5 mom. finns dock ett allmänt stadgande enligt vilket den prioritetsordning som i pensionsstiftelsens stadgar har fastställts för fördelning av pensionsstiftelsens tillgångar mellan förmånstagarna vid upplösning av pensionsstiftelsen skall beaktas enligt vad som är skäligt när förmåner minskas eller slopas. På samma sätt skall beaktas att förmånstagargruppernas ställning i förhållande till varandra bevaras i rimlig mån oförändrad efter försämringen. Förmåner får dock inte minskas eller slopas till den del pensionsstiftelsens pensionsansvar är täckt.

Till exempel sättet att höja pensionsåldern kan fastställas i pensionsstiftelsen på det sätt som är skäligast för personer som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets. Pensionsåldern behöver inte höjas på samma sätt för alla som hör till verksamhetskretsen utan den kan höjas på olika sätt för olika grupper. Pensionsåldern kunde till exempel bibehållas oförändrad för personer som är nära pensionsåldern. För de yngsta personerna som hör till verksamhetskretsen kan pensionsåldern direkt höjas till en ny högre ålder och för andra personer höjas flytande. Ett annat sätt att höja pensionsåldern är att höja allas pensionsålder men ändra den del

av pensionen som intjänats vid en lägre pensionsålder så att personen skulle få kompensation för den höjda pensionsåldern i form av högre pension. På sättet att höja pensionsåldern inverkar förutom skälighetsaspekten och prioritetsordningen i stadgarna också stadgandet i 5 mom. enligt vilket förmåner inte får minskas eller slopas till den del pensionsstiftelsens pensionsansvar är täckt. Om pensionsansvaret är helt täckt kan pensionsåldern inte höjas retroaktivt. Pensionsansvaret och de tillgångar som utgör täckning betraktas som en helhet och inte separat för varje person som hör till verksamhetskretsen. Individuella pensionsåldrar skall inte ingå i pensionsstiftelsen.

I paragrafens 6 mom. skall stadgas om minskning och begränsning av pensionsstiftelsens förmåner enligt det frivilliga pensionsskyddet i det fall att pensioner och andra förmåner enligt grundpensionsskyddet minskas eller begränsas. Enligt momentet kan pensionsstiftelsens pensioner enligt det frivilliga tilläggs-pensionsskyddet för det första minskas och begränsas enligt samma principer som pensioner och andra förmåner enligt grundpensionsskyddet. För det andra behöver man inte ersätta de minskningar och begränsningar som gjorts i pensionsstiftelsens pensioner och andra förmåner enligt grundpensionsskyddet med pensioner och andra förmåner enligt det frivilliga pensionsskyddet. De minskningar och begränsningar som avses i detta moment skall få göras även om pensionsstiftelsens pensionsansvar enligt det frivilliga tilläggs-pensionsskyddet är helt täckt. Den övertäckning som uppstår till följd av minskningen eller begränsningen av förmåner skall behandlas på samma sätt som pensionsstiftelsens övriga övertäckning. Beslut om den ändring av stadgarna som avses i detta moment skall fattas med enkel röstmajoritet, om inte något annat bestäms i pensionsstiftelsens stadgar.

Enligt 7 mom. skall stadganden som gäller minskning av förmåner 2—5 mom. inte tillämpas på lagstadgad verksamhet dvs. på ändring av stadgar för B-pensionsstiftelse eller AB-pensionsstiftelses B-avdelning.

12 §. I paragrafen stadgas om pensionsstiftelsens namn.

Enligt 1 mom. skall pensionsstiftelsen alltid ha antingen ett finsk- eller svenskspråkigt namn. Stadgandet hindrar inte att pensionsstiftelsens namn uttrycks på ett annat språk

så länge åtminstone ett uttryck för namnet är på något av de inhemska språken. På samma sätt som i 3 § i gällande lag om pensionsstiftelser skall i det finskspråkiga namnet ingå ordet "eläkesäätiö". I pensionsstiftelsens svenskspråkiga namn skall på motsvarande sätt ingå ordet "pensionsstiftelse". Namnet uttryckt på ett annat språk skall till innehållet motsvara namnet på ett inhemskt språk.

För att en pensionsstiftelse klart skall kunna preciseras och särskiljas från andra pensionsstiftelser föreslås i 2 mom. att pensionsstiftelsens namn klart skall skilja sig från andra pensionsstiftelsers namn. Namnet skall till exempel i så hög grad som möjligt motsvara pensionsstiftelsens verksamhetskrets eller pensionsstiftelsens verksamhet i allmänhet. Också arbetsgivarens verksamhet eller namn kan användas i pensionsstiftelsens namn som i flera fungerande pensionsstiftelser.

För den händelse att pensionsstiftelsen ämnar använda sitt namn som två- eller flerspråkigt ingår i 3 mom. ett stadgande enligt vilket varje namnform skall nämnas i pensionsstiftelsens stadgar. För att undvika eventuella sammanblandningar skall namnen på olika språk motsvara varandra.

13 §. Det sista skedet vid grundandet av en pensionsstiftelse utgörs av registreringen. I 1 mom. stadgas att anmälan om grundande av en pensionsstiftelse skall göras till pensionsstiftelseregistret inom tre månader efter att ministeriet har fastställt pensionsstiftelsens stadgar. I gällande lag har inte någon tidsgräns fastställts. Om registreringsanmälan noggrannare innehåll finns ett stadgande i 71 §. Om registreringsanmälan inte görs inom utsatt tid eller om registreringen vägras förfaller grundandet av pensionsstiftelsen.

I 2 mom. stadgas om styrelsens försäkras och revisorernas utlåtande som skall bifogas registeranmälan. Styrelsens försäkras under-tecknas av de ordinarie medlemmarna. Försäkras under-tecknas av en suppleant endast när en medlem är förhindrad att göra det. Såväl medlemmarna i styrelsen som revisorerna är i detta skede valda av arbetsgivaren.

I 3 mom. ingår ett stadgande som motsvarar stadgandet i gällande lag om meddelande av uppgifter om pensionsstiftelsen till patent- och registerstyrelsen för anteckning i handelsregistret.

14 §. Grundandet av pensionsstiftelse förfaller om stiftelsen inte anmäls för registrering inom fastställd tid eller om registrering-

en av någon orsak vägras (13 §). Om grundandet förfaller återgår grundkapitalet och dess nettoavkastning till den arbetsgivare som grundat pensionsstiftelsen.

15 §. Paragrafen innehåller stadganden gällande grundkapital som erläggs som apportegendom. Grundkapitalet skall erläggas delvis i pengar för att pensionsstiftelsen i begynnelskedet skall få tillgångar för bedrivande av den praktiska verksamheten. Delvis skall grundkapitalet dock kunna erläggas i annan form än pengar. Om ett sådant villkor skall bestämmelser ingå i stiftelseurkunden. Efter att pensionsstiftelsen har grundats har apportvillkoret ingen betydelse för pensionsstiftelsen, vilket medför att det inte är nödvändigt att ta med ett sådant villkor i pensionsstiftelsens stadgar.

Apportegendomen skall enligt paragrafen vara sådan egendom som lämpar sig för det försäkringsverksamhetssyfte som pensionsstiftelsen bedriver. Dessutom skall man försäkra sig om att egendomens värde är rätt uppskattat.

16 §. I paragrafen stadgas om verkningar av de avtal och andra rättshandlingar som ingåtts om pensionsstiftelsens registrering och för pensionsstiftelsens räkning innan den registrerades.

Utgångspunkten i lagförslaget är att pensionsstiftelsen inte existerar som en självständig juridisk person innan den registrerats. Därför stadgas i 1 mom. att en pensionsstiftelse inte före registreringen kan förvärva rättigheter, ingå förbindelser eller fungera som sökande, kärke eller svarande inför domstol eller andra myndigheter.

Också före registreringen har pensionsstiftelsens åtgärder rättslig verkan i fråga om grundläggningsåtgärderna. Därför stadgas det att styrelsen under denna tid får föra pensionsstiftelsens talan i ärenden som gäller pensionsstiftelsens grundande. För skyldigheter som följer av åtgärderna ansvarar enligt 2 mom. solidariskt var och en som medverkat i åtgärderna eller som beslutat om dem. Ansvar övergår dock på pensionsstiftelsen efter registreringen om det är frågan om en skyldighet som beror på stiftelseurkunden. De som verkat för pensionsstiftelsen blir således befriade från ansvar oberoende av om den andra parten har gett sitt medgivande eller inte. Om det är fråga om skyldigheter som inte nämnts i stiftelseurkunden övergår inte ansvaret för deras del om inte pensionsstiftelsen övertar ansvaret för dem.

De som verkat för pensionsstiftelsen fritas då inte från ansvar utan fordringsägarens medgivande.

Pensionsstiftelsens medkontrahent som ingått avtal med pensionsstiftelsen innan pensionsstiftelsen registrerats har enligt 3 mom. under vissa omständigheter rätt att frånträda avtalet. Om medkontrahenten när avtalet ingicks visste att pensionsstiftelsen var oregistrerad binder avtalet honom. Medkontrahenten frias endast om grundandet av pensionsstiftelsen förfaller på basis av 13 §. Om medkontrahenten inte visste att pensionsstiftelsen var oregistrerad har han rätt att frånträda avtalet under alla omständigheter. Rätten att frånträda avtalet upphör när pensionsstiftelsen registrerats.

3 kap. Pensionsstiftelsens ledning

Kapitlet innehåller stadganden om pensionsstiftelsens förvaltningsorgan. Pensionsstiftelsens förvaltningsstruktur avviker från förvaltningsstrukturen i andra sammanslutningar inom försäkringsbranschen genom att pensionsstiftelsen inte har bolagsstämma eller föreningsmöte eller ett förvaltningsorgan som motsvarar kassamötet och som innehåller högsta beslutanderätten i pensionsstiftelsen. Därför har det i stadganden som gäller pensionsstiftelsens förvaltning endast till vissa delar varit möjligt att hålla lagstiftningen om sammanslutningar som förebild.

I pensionsstiftelsens förvaltning tillämpas paritetsprincipen som i detta sammanhang innebär att när medlemmarna i pensionsstiftelsens styrelse väljs väljer de personer som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets och arbetsgivaren oberoende av varandra en fastställd andel av medlemmarna i styrelsen. Lagförslaget motsvarar gällande lag om pensionsstiftelser. Samma praxis iakttas vid val av revisorer (31 §).

Pensionsstiftelsens organisation består av styrelsen, pensionsstiftelsens ombudsman samt de personer som har rätt att teckna pensionsstiftelsens namn. En pensionsstiftelse kan också ha ett förvaltningsråd. Den viktigaste reformen jämfört med gällande lag är att stadganden som gäller ombudsman och förvaltningsråd har tagits med i lagförslaget.

17 §. Paragrafen innehåller stadganden om antalet medlemmar i styrelsen, val av styrelse och styrelsens mandattid.

I 1 mom. har kravet enligt gällande lag enligt vilket styrelsen skall bestå av minst

fem medlemmar och minst fem suppleanter för dessa bibehållits. Suppleanterna behöver dock inte längre vara personliga om inte detta uttryckligen bestäms i stadgarna. Enligt paritetsprincipen kan suppleanter som representerar arbetsgivaren inte representera sådana styrelsemedlemmar som valts av personer som hör till verksamhetskretsen eller tvärtom.

Enligt 2 mom. väljer de personer som hör till verksamhetskretsen bland sig minst två medlemmar och suppleanter för dessa. I pensionsstiftelsens stadgar skall man på samma sätt som i gällande lag kunna bestämma att valet av medlemmar som företräder personer som hör till verksamhetskretsen anförtros deras representanter. I pensionsstiftelsens stadgar skall i så fall ingå en föreskrift om vem som företräder personer som hör till verksamhetskretsen och på vilket sätt de skall välja medlemmar till styrelsen. Pensionsstiftelsens stadgar skall skrivas så att olika personalgrupper representeras jämlikt vid valet av medlemmar.

Arbetsgivaren väljer de medlemmar i styrelsen som inte skall väljas av dem som hör till verksamhetskretsen.

Om det i stiftelsens stadgar finns en föreskrift om detta kan förvaltningsrådet välja alla styrelsemedlemmar på arbetsgivarens och de till verksamhetskretsen hörande personernas förslag. Härvid efterföljs i tillämpliga delar samma förfarande som i övrigt vid val av styrelse.

Avvikande från gällande lag ingår i 3 mom. stadganden om val av medlemmar i styrelsen vid grundandet av en pensionsstiftelse. Enligt förslaget väljer arbetsgivaren interimistiskt alla medlemmar i styrelsen och deras suppleanter då pensionsstiftelsen inleder sin verksamhet. Stadgandet anses nödvändigt av praktiska skäl. Minst två medlemmar och deras suppleanter skall vara personer som kan höra till pensionsstiftelsens verksamhetskrets. Stadgandet är skrivet i villkorlig form på grund av att det på grund av karensstadgandet inte nödvändigtvis hör någon till pensionsstiftelsens verksamhetskrets när den inleder sin verksamhet. Vid val av dessa personer skall arbetsgivaren först höra representanter för verksamhetskretsen. Om lagen om samarbete inom företag (725/78) eller lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (651/88) tillämpas på arbetsgivar-sammanslutningen skall arbetsgivaren först höra sådana

företrädare för personalen som avses i sagda lagar.

Efter registreringen av pensionsstiftelsen skall de medlemmar i styrelsen som företräder verksamhetskretsen väljas så snabbt som det i praktiken är möjligt. Hänvisningen till 3 § 2 mom. innebär att valet skall förrättas så snart som det till pensionsstiftelsens verksamhetskrets hör så många personer att val av medlemmar i styrelsen är möjligt.

Enligt paritetsprincipen som tillämpas i stiftelsen skall förhållandet mellan det antal medlemmar som representerar arbetsgivaren och verksamhetskretsen hållas oförändrat också i sådana fall när det hör flera än fem medlemmar till styrelsen. I 4 mom. ingår ett stadgande enligt vilket det i stadgarna skall beaktas att antalet styrelsemedlemmar som företräder de olika parterna i rimlig mån skall hållas lika under alla omständigheter.

Styrelsemedlemmarnas mandattid är enligt gällande lag högst tre år i sänder. Enligt 5 mom. i lagförslaget upphör mandattiden senast den fjärde räkenskapsperioden. Mandattiden upphör antingen med val av nya medlemmar eller vid utgången av räkenskapsperioden. I pensionsstiftelsens stadgar skall kunna fastställas att pensionsstiftelsens ombudsman till skillnad från de övriga styrelsemedlemmarna hör till styrelsen utan valförfarande.

Enligt 6 mom. tillämpas vad som stadgas om styrelsemedlemmar även på deras suppleanter när de fungerar istället för styrelsemedlemmarna.

18 §. Paragrafen innehåller ett tvingande stadgande om pensionsstiftelsens ombudsman. I gällande lag ingår inte några stadganden som gäller ombudsmannen. Vissa pensionsstiftelser har dock stadgeenligt haft en ombudsman som är en tjänsteman om vilken olika benämningar har kunnat användas.

Enligt lagförslaget skall varje pensionsstiftelse ha en ombudsman. Avsikten är att det i pensionsstiftelsen alltid finns en person som sköter pensionsstiftelsens angelägenheter under lagstadgat ansvar. Stadgandet som gäller ombudsmannen motsvarar stadgandet i lagen om försäkringskassor som gäller verkställande direktören. Benämningen verkställande direktör lämpar sig dock inte naturligt för pensionsstiftelseverksamhet på grund av verksamhetens natur. I stadgarna kan det visserligen bestämmas att för ombudsmannen skall användas benämningen verkställande direktör eller någon annan lämplig be-

nämning som direktör för pensionsstiftelsen eller direktör för pensionsärenden.

De bestämmelser som gäller ombudsmannen, som ingår i fungerande stiftelsers stadgar, gör inte i och för sig en funktionär till en sådan ombudsman som avses i lagen, utan ombudsmannen skall väljas på nytt efter att den nya lagen har trätt i kraft. Om pensionsstiftelsen på basis av bestämmelser i stadgarna har tjänstemän med andra benämningar kan de fortsätta i sina tidigare uppdrag om dessa inte strider mot ombudsmannens lagstadgade uppgifter.

Ombudsmannen utnämns av styrelsen. Om pensionsstiftelsen har ett förvaltningsråd kan det bestämmas i pensionsstiftelsens stadgar att ombudsmannen utnämns av förvaltningsrådet.

19 §. I 1 mom. ingår stadganden om krav på bostad för medlemmarna och suppleanterna i pensionsstiftelsens styrelse samt för ombudsmannen. I samband med ikraftträdandet av EES-avtalet ändrades gällande lag om pensionsstiftelser så att minst hälften av medlemmarna i pensionsstiftelsens styrelse och suppleanterna skall vara bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Det föreslagna stadgandet motsvarar till sitt innehåll gällande lag. Social- och hälsovårdsministeriet skall fortsättningsvis ha möjlighet att ge pensionsstiftelsen rätt att göra undantag från styrelsemedlemmarnas och ombudsmannens bostad.

Enligt 2 mom. får en person som är omtydlig eller en som har satts i konkurs eller meddelats näringsförbud inte vara styrelsemedlem eller ombudsman.

20 §. Paragrafen innehåller stadganden att en styrelsemedlem frivilligt kan frånträda sitt uppdrag eller skiljas från sitt uppdrag. De föreslagna stadgandena motsvarar övrig lagstiftning om sammanslutningar.

Gällande lag innehåller inte några stadganden om frivilligt frånträdande av uppdraget som styrelsemedlem. Enligt 1 mom. kan en styrelsemedlem när som helst frånträda sitt uppdrag efter att ha meddelat pensionsstiftelsens styrelse om avgången. Ett meddelande till styrelsen har ansetts vara tillräckligt och inget separat meddelande till förvaltningsrådet behövs även om det är förvaltningsrådets uppgift att välja en ny styrelsemedlem. Styrelsen meddelar förvaltningsrådet om behovet att välja nya styrelsemedlemmar.

Medlemsskapet i styrelsen är ett förtroen-

deuppsdrag som en styrelsemedlem när som helst kan frånträda utan att meddela någon speciell orsak. Avgångsbesked behöver inte ges vid ett styrelsemöte utan ett skriftligt avgångsbesked adresserat till styrelsen räcker. Till pensionsstiftelsens stadgar skall enligt gängse praxis kunna fogas en bestämmelse enligt vilken en styrelsemedlem som valts av verksamhetskretsen samtidigt avgår från styrelsen när styrelsemedlemmens arbetsförhållande till arbetsgivaren upphör.

En styrelsemedlem kan skiljas från sitt uppsdrag av den som utsett honom. Med andra ord kan en styrelsemedlem som representerar verksamhetskretsen skiljas från sitt uppsdrag endast av personer som hör till verksamhetskretsen och en medlem som representerar arbetsgivaren av arbetsgivaren. Beslutet om avsked behöver inte motiveras.

Om en plats i styrelsen blir vakant under mandatperiod dvs. om en medlem avlider, avgår eller skiljs från sitt uppsdrag eller om han inte längre uppfyller de lagstadgade behörighetskraven träder enligt 2 mom. suppleanten i hans ställe. Suppleanten blir inte ordinarie medlem men på honom tillämpas stadgandena om en ordinarie medlems rättigheter och skyldigheter. Om det inte finns någon suppleant skall de övriga styrelsemedlemmarna dra försorg om att en ny medlem väljs för den resterande verksamhetsperioden. Någon ny medlem behöver dock inte väljas om styrelsen med sina återstående medlemmar och suppleanter fortsättningsvis är beslutför. Enligt paritetsprincipen skall dock i detta fall förutsättas att såväl arbetsgivaren som de personer som hör till verksamhetskretsen fortsättningsvis är representerade i styrelsen.

Enligt 3 mom. är det social- och hälsovårdsministeriets skyldighet att vidta åtgärder i fall pensionsstiftelsen inte har en i pensionsstiftelseregistret antecknad behörig styrelse. Ministeriets befogenhet sträcker sig enligt lagförslaget också till det fall att pensionsstiftelsen inte har en i registret antecknat ombudsman. Ministeriet skall först uppmana antingen de övriga styrelsemedlemmarna eller förvaltningsrådet att korrigera detta. Om uppmaningen inte efterföljs skall ministeriet förordna en eller flera syssломän att sköta om pensionsstiftelsens angelägenheter till dess styrelsen eller ombudsmannen har valts och antecknats i registret.

I 4 mom. nämns de personer som får göra en ansökan till ministeriet i sådana fall som

avses i 3 mom. Ansökan är ingen förutsättning för vidtagande av åtgärder utan ministeriet skall självant vidta sådana åtgärder som stadgats i paragrafen om ministeriet annars har fått kännedom om läget.

21 §. Paragrafen innehåller stadganden om styrelsens ordförande. I gällande lag ingår inte motsvarande stadganden utan bestämmelser som gäller styrelsens ordförande ingår vanligen i pensionsstiftelsens stadgar.

Valet av ordförande tillkommer enligt 1 mom. vanligen styrelsen. Vid val av styrelse är det möjligt att besluta något annat dvs. att också förvaltningsrådet kan välja ordförande. Bestämmelser om val av ordföranden kan också ingå i pensionsstiftelsens stadgar. Enligt förslaget kan pensionsstiftelsens ombudsman alltid väljas till styrelseordförande. Till styrelsen kan också väljas en vice ordförande trots att ett uttryckligt stadgande om detta inte ingår i förslaget. Vice ordföranden väljs därvid på samma sätt som ordföranden. Såväl ordföranden som vice ordföranden skall väljas bland styrelsemedlemmarna. Styrelsen kan också ha flera vice ordförande.

Styrelseordförandens specialuppgift är enligt 2 mom. att sammankalla styrelsen. En enda styrelsemedlem eller ombudsman kan kräva att styrelsen sammankallas. Enligt momentet har dessutom ombudsmannen rätt att närvara och yttra sig vid styrelsens sammanträden i det fall att han inte är styrelsemedlem. Styrelsen skall i enskilda fall kunna vägra ombudsmannen rätt att närvara. Vägran får dock inte ske så ofta att rätten att närvara blir skenbar.

22 §. Paragrafen innehåller stadganden som gäller protokollet som skall föras vid styrelsens sammanträden. I gällande lag ingår inte motsvarande stadganden.

Paragrafen förpliktar styrelsen att föra protokoll vid styrelsens sammanträden. Om protokollets utformning ingår det inte noggrannare stadganden i lagen, vilket medför att det kan vara till exempel ett kortare beslutsprotokoll. Protokollet undertecknas av styrelsens ordförande och protokollförelaren om inte något annat bestäms i pensionsstiftelsens stadgar. Något särskilt stadgande om justering av protokollet ingår inte i lagen, vilket innebär att särskild justering av protokollet inte nödvändigtvis behövs. I pensionsstiftelsens stadgar kan dock bestämmas om sättet att justera protokollet eller pensionsstiftelsens styrelse kan besluta om detta separat. Styrelsen kan således besluta att alla

styrelsemedlemmar som deltagit i mötet skall underteckna protokollet.

En styrelsemedlem har alltid rätt att få sin avvikande mening antecknad i protokollet. Samma rätt har också pensionsstiftelsens ombudsman oberoende av om han är styrelsemedlem eller inte.

23 §. Paragrafen innehåller stadganden om styrelsen beslutförhet samt om när kvalificerad majoritet krävs för styrelsens beslut. Motsvarande stadganden ingår inte i gällande lag. Pensionsstiftelsernas stadgar innehåller dock i regel bestämmelser om detta.

I 1 mom. ställs som förutsättning för att styrelsen skall vara beslutför att mer än hälften av styrelsens medlemmar eller suppleanter är närvarande. Detta krav kan skärpas genom bestämmelser i pensionsstiftelsens stadgar. I pensionsstiftelsens stadgar ingår i allmänhet en bestämmelse enligt vilken pensionsstiftelsens styrelse är beslutför endast om den är fulltalig när pensionsstiftelsens upplösning, överföring av dess ansvar eller fusion av pensionsstiftelsen med en annan pensionsstiftelse behandlas. Beslutförheten beräknas enligt antalet ordinarie styrelsemedlemmar.

Ett krav för att beslut skall få fattas är dessutom att samtliga styrelsemedlemmar eller suppleanter skall beredas tillfälle att närvara vid mötet om det är möjligt i praktiken. Suppleanterna deltar i styrelsens sammanträde endast om den ordinarie styrelsemedlemmen är förhindrad att delta i mötet. Att bereda tillfälle innebär att varje styrelsemedlem skall få information om tidpunkt och plats för sammanträdet men inte att tidpunkten och platsen för mötet skall passa alla styrelsemedlemmar. Uttrycket i paragrafen "så vitt möjligt" innebär till exempel inte att man glömmer att skicka möteskallelse till någon styrelsemedlem. I ett sådant fall har styrelsen inte sammankallats lagenligt.

På motsvarande sätt som i lagstiftningen om sammanslutningar ingår det inte i förslaget detaljerade tvingande stadganden om sättet och tidpunkten för sammankallande av styrelsens sammanträde. Ärenden som skall behandlas av styrelsen kan vara så brådskande att tvingande stadganden i lagen kan hindra att sammanträde hålls. Bestämmelser om detta kan ingå i pensionsstiftelsens stadgar.

Enligt 2 mom. avgör styrelsen i regel ärenden genom majoritetsbeslut. I pensionsstiftelsens stadgar skall dock kunna ingå en bestämmelse om att kvalificerad majoritet

krävs vid beslut om vissa frågor. Om rösterna faller lika vinner den åsikt som ordföranden omfattar.

24 §. I paragrafen stadgas om jäv för styrelsens medlemmar och ombudsmannen. Stadgandet gäller med stöd av 26 § också andra personer som har rätt att teckna pensionsstiftelsens namn. I gällande lag ingår inte motsvarande stadganden.

Jäv kan komma i fråga speciellt vid beslut om beviljande av förmåner enligt pensionsstiftelsens stadgar, men också till exempel vid avtal mellan vederbörande person och pensionsstiftelsen. Jäv förutsätter inte en utredning om huruvida en verklig intressekonflikt förekommer utan det räcker att en konflikt konstateras vara möjlig. Stadgandet om jäv gäller också andra situationer än pensionsstiftelsens styrelsesammanträden.

25 §. Arbetsfördelningen mellan pensionsstiftelsens verksamhetsorgan har i lagförslaget i regel stadgats på samma sätt som i lagstiftningen om sammanslutningar. Förvaltningsrådets uppgifter uppräknas i 30 §. I övrigt hör pensionsstiftelsens ärenden till styrelsen och ombudsmannen också utan särskilt stadgande om detta.

I paragrafen stadgas om arbetsfördelningen mellan styrelsen och ombudsmannen.

Styrelsen är pensionsstiftelsens högsta verksamhetsorgan. I 1 mom. finns ett allmänt stadgande om styrelsens uppgifter. Styrelsens uppgift är att sköta pensionsstiftelsens förvaltning och sörja för att dess verksamhet ordnas på ett ändamålsenligt sätt. På pensionsstiftelsens styrelse tillkommer i princip alla uppgifter om inte något annat stadgas eller föreskrivs i lag eller i pensionsstiftelsens stadgar. Förutom ett allmänt stadgande ingår i lagen flera specialstadganden enligt vilka en viss uppgift uttryckligen hör till styrelsen.

Pensionsstiftelsens ombudsman sköter pensionsstiftelsens löpande förvaltning under styrelsens övervakning och enligt styrelsens anvisningar och föreskrifter. Gränserna för den löpande förvaltningen fastställs på basis av omfattningen av pensionsstiftelsens verksamhet och praxis i andra sammanslutningar.

Syftet med det föreslagna stadgandet är inte att ändra de uppgifter som enligt gällande lagstiftning hör till styrelsen. Ett allmänt stadgande om styrelsens uppgifter ingår i 9 § lagen om pensionsstiftelser. Enligt 2 mom. är det möjligt att i pensionsstiftelsens stadgar anförtro beslutanderätten i pensions-

stiftelsens angelägenheter till ett särskilt förvaltningsorgan. Delegering av uppgifterna minskar dock inte enligt lagen de skyldigheter och det ansvar som styrelsen har.

Det har inte ansetts vara ändamålsenligt att uppta ett dylikt stadgande om delegering i lagförslaget. Även utan ett yttryckligt stadgande kan styrelsen fortsättningsvis fördela uppgifterna mellan sina medlemmar och ge dem som uppdrag till personer som inte hör till styrelsen. Att ge uppdrag till utomstående personer förutsätter inte fullmakt enligt pensionsstiftelsens stadgar.

Enligt gällande praxis köper pensionsstiftelserna olika tjänster av servicebyråer. Också personer som är anställda av arbetsgivar-sammanslutningen sköter i praktiken om vissa av pensionsstiftelsernas ärenden. Avsikten med lagförslaget är inte att ändra praxis i detta fall. Det att pensionsstiftelsen köper tjänster eller använder andra utomstående personer för att förvalta pensionsstiftelsens ärenden minskar dock inte styrelsens och ombudsmannens lagstadgade ansvar att sköta ärendena.

I 2 mom. stadgas om styrelsens och ombudsmannens arbetsfördelning i fråga om pensionsstiftelsens bokföring och finansförvaltning. Styrelsens uppgift är att arrangera en behörig tillsyn. Ombudsmannen har huvudansvaret för att bokföringen är lagenlig och finansförvaltningen ordnad på ett betryggande sätt.

26 §. Paragrafen innehåller stadganden om pensionsstiftelsens representation och om vem som har rätt att teckna pensionsstiftelsens namn.

Styrelsen har enligt 1 mom. en allmän behörighet att företräda pensionsstiftelsen utan särskilt uppdrag. Denna generella befogenhet begränsas av lagens tvingande stadganden om arbetsfördelningen mellan styrelsen och ombudsmannen och om bestämmelser som eventuellt ingår i pensionsstiftelsens stadgar. Om ombudsmannens rätt att företräda pensionsstiftelsen stadgas i 27 §.

Stiftelsens styrelse skall alltid ha rätt att teckna pensionsstiftelsens namn. Om likvidatorernas rätt att teckna pensionsstiftelsens namn under tiden för likvidation stadgas i 83 §.

I pensionsstiftelsens stadgar skall anges vem som har rätt att teckna pensionsstiftelsens namn (9 § punkt 14). I pensionsstiftelsens stadgar kan enligt 26 § 1 mom. bestämmas att rätten att teckna pensionsstiftel-

sens namn förutom till styrelsen också kan ges personer i en viss ställning. En sådan ställningsfullmakt att teckna pensionsstiftelsens namn kan ges till en styrelsemedlem och till ombudsmannen. I pensionsstiftelsens stadgar kan dessutom bestämmas att styrelsen kan ge en av sina medlemmar namnteckningsrätt. Sådana personer är förutom styrelsemedlemmarna och ombudsmannen närmast tjänstemän i pensionsstiftelsens tjänst.

I fråga om namnteckningsrätten gäller vad som stadgats om behörighet samt jäv för en styrelsemedlem och ombudsmannen. I likhet med ombudsmannen skall också en utomstående person som har rätt att teckna pensionsstiftelsens namn vara bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte social- och hälsovårdsministeriet ger pensionsstiftelsen rätt att göra undantag. Minst en person med rätt att teckna pensionsstiftelsens namn skall dock vara bosatt i Finland, för att det skall vara möjligt att till exempel motta en stämning.

På basis av stadgandet i 2 mom. kan rätten att teckna pensionsstiftelsens namn endast begränsas så att två eller flera personer har rätt att teckna pensionsstiftelsens namn gemensamt. Eftersom andra typer av begränsningar inte får antecknas i pensionsstiftelseregistret, skall företrädesrätten för en person som rätt att teckna pensionsstiftelsens namn inte begränsas till att gälla till exempel vissa ärenden som fastställts i pensionsstiftelsens stadgar.

Rätten att teckna pensionsstiftelsens namn upphör då vederbörande avgår eller skiljs från den ställning på grundval av vilken han har rätt att teckna pensionsstiftelsens namn. Ifall rätten att teckna pensionsstiftelsens namn har grundats på styrelsens beslut skall rätten att teckna pensionsstiftelsens namn i dessa fall återkallas genom ett nytt beslut. Enligt 3 mom. kan styrelsen när som helst återkalla en namnteckningsrätt. Gentemot tredje man som handlar i god tro har återkallelsen juridisk betydelse först när den har antecknats i pensionsstiftelseregistret.

27 §. I paragrafen stadgas om ombudsmannens allmänna behörighet att företräda pensionsstiftelsen. Denna rätt har begränsats endast till de ärenden som enligt 25 § ankommer på honom. Ombudsmannen skall dessutom kunna ha rätt att teckna pensionsstiftelsens namn också i andra ärenden men detta är inte obligatoriskt enligt lagförslaget.

28 §. Paragrafen innehåller stadganden om begränsningar av styrelsens och pensionsstiftelsens övriga representanters befogenheter.

I 1 mom. ingår ett motsvarande allmänt stadgande som i samfundslagstiftningen enligt vilket vilken styrelsen, ombudsmannen och personer med rätt att teckna pensionsstiftelsens namn förbjuds att vidta sådana åtgärder som är ägnade att bereda en person som hör till stiftelsens verksamhetskrets eller någon annan person orättmätig fördel på pensionsstiftelsens eller en annan till stiftelsens verksamhetskrets hörande persons kostnad. Generallklausulen är av betydelse när pensionsstiftelsen ingår anskaffnings-, försäljnings- eller andra avtal med en person som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets eller till pensionsstiftelsens ledning. Stadgandet gäller utom utomstående rättshandlingar också beslut som hör till pensionsstiftelsens interna angelägenheter. Här avses dock inte avgörande av ett pensionsansökan vilket ofta är en tolkningsfråga.

Paragrafens 2 mom. gäller verkställandet av besluten. Stadgandet gäller förutom egentliga beslut också iakttagandet av andra föreskrifter som utfärdats av högre verksamhetsorgan. Personen eller organet som verkställer beslutet skall utreda beslutets laglighet. Utan att det uttryckligen stadgas i lagen är det klart att utom lagen och pensionsstiftelsens stadgar skall i dylika fall beaktas också andra vederbörligen utfärdade bestämmelser som till exempel beslut och föreskrifter som utfärdats av tillsynsmyndigheten.

Om ett beslut som fattats av ett högre verksamhetsorgan är ogiltigt på grund av att det är lagstridigt får det inte verkställas. Ett beslut som är underkastat ogiltighetsklander skall verkställas om det inte har klandrats.

29 §. I 29 och 30 §§ ingår de flesta stadganden som gäller pensionsstiftelsens förvaltningsråd. Regleringen motsvarar i regel principer som tillämpas i lagstiftningen om sammanslutningar. I gällande lag om pensionsstiftelser finns inte några stadganden om förvaltningsrådet och i fungerande pensionsstiftelser är förvaltningsrådet ett tämligen sällsynt verksamhetsorgan.

Enligt 1 mom. har grundandet av ett förvaltningsråd lämnats till social- och hälsovårdsministeriets prövning. Det förutsätts att pensionsstiftelsens verksamhet skall ha en viss omfattning för att den skall kunna ha ett förvaltningsråd. Det är klart att det inte är

nödvändigt att grunda ett förvaltningsråd i mycket små pensionsstiftelser. De kriterier för verksamhetens omfattning som lagen förutsätter för grundande av ett förvaltningsråd uppfylls i allmänhet vid stora koncerners pensionsstiftelser.

Enligt 2 mom. skall förvaltningsrådet ha minst fem medlemmar. Förvaltningsrådets uppgifter, antalet medlemmar i förvaltningsrådet, medlemmarnas mandattid samt valsätt skall nämnas i pensionsstiftelsens stadgar (9 § punkt 12). Förvaltningsrådets uppgift är att övervaka pensionsstiftelsens förvaltning som sköts av styrelsen och ombudsmannen (30 §). För att förvaltningsrådets oberoende skall tryggas förbjuds styrelsemedlemmarna eller ombudsmannen att höra till förvaltningsrådet.

I 3 mom. regleras förvaltningsrådets sammansättning och valet av medlemmar i förvaltningsrådet. Enligt paritetsprincipen som tillämpas i pensionsstiftelseverksamheten deltar å ena sidan personer som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets och å andra sidan arbetsgivare som hör till pensionsstiftelsen i valet av förvaltningsrådet. Enligt förslaget väljer verksamhetskretsen sammanlagt två medlemmar till förvaltningsrådet. Antalet medlemmar som företräder verksamhetskretsen kan ökas men inte minskas i pensionsstiftelsens stadgar. Personer som erhåller pension av pensionsstiftelsen kan också delta i valet om de enligt pensionsstiftelsens stadgar hör till verksamhetskretsen. På valet av medlemmar som representerar verksamhetskretsen tillämpas på motsvarande sätt vad som stadgas i 17 § 2 mom. om valet av styrelsemedlemmar som företräder verksamhetskretsen.

Arbetsgivaren väljer de medlemmar i förvaltningsrådet som inte väljs av de personer som hör till verksamhetskretsen. Enligt paritetsprincipen finns det i förslaget ett stadgande enligt vilket förhållandet mellan antalet företrädare för arbetsgivaren och antalet representanter för de personer som hör till verksamhetskretsen skäligen skall hållas på samma nivå också i sådana fall när förvaltningsrådet har mera än fem medlemmar.

I 4 mom. stadgas om mandattiden, valbarhet, avgång och avsked för förvaltningsrådets medlemmar. Dessa skall fastställas enligt stadgandena som gäller styrelsemedlemmar. Dessutom skall vissa andra stadganden som gäller styrelsen och dess medlemmar i tillämpliga delar gälla också förvaltningsrå-

det. Förvaltningsrådet skall således ha en ordförande. Om val av ordförande och ordförandens uppgifter gäller vad som stadgas om styrelsens ordförande. Vid förvaltningsrådets sammanträden skall ett protokoll föras på motsvarande sätt som vid styrelsens sammanträden. I fråga om förvaltningsrådets beslutförhet samt den kvalificerade majoritet som krävs för beslut gäller vad som stadgats om styrelsen. För förvaltningsrådets medlemmar gäller samma stadganden om jäv som gäller för styrelsemedlemmar.

30 §. I paragrafen nämns förvaltningsrådets uppgifter. Till förvaltningsrådet hör, utöver vad som annars stadgas, enligt 1 mom. alltid tillsynen över pensionsstiftelsens förvaltningen som sköts av styrelsen och ombudsmannen, fastställandet av pensionsstiftelsens bokslut och val av revisorer på förslag av arbetsgivaren och de personer som hör till verksamhetskretsen. Utnämning av ombudsmannen kan enligt bestämmelserna i pensionsstiftelsens stadgar ges som uppdrag till förvaltningsrådet (18 §). Det är också naturligt att beslut om ändring av pensionsstiftelsens stadgar tillkommer förvaltningsrådet. Förvaltningsrådets uppgifter får emellertid inte i stadgarna göras så omfattande att det uppstår oklarhet om förvaltningsrådets och pensionsstiftelsens övriga verksamhetsorgans uppgifter. Förvaltningsrådet får till exempel inte delta i pensionsstiftelsens operativa ledning eller i handläggningen av den löpande förvaltningen eftersom de är typiska uppgifter för styrelsen eller ombudsmannen. Inte heller andra sådana uppgifter som enligt lagen tillkommer andra verksamhetsorgan skall kunna ges till förvaltningsrådet.

Tillsynen över styrelsens och ombudsmannens skötsel av pensionsstiftelsens förvaltning, som är förvaltningsrådets huvuduppgift, sker på basis av utredningar som ges av dessa verksamhetsorgan. Styrelsen är enligt 2 mom. skyldig att ge förvaltningsrådet de uppgifter som är nödvändiga för verkställandet av förvaltningsrådets uppgifter. En medlem i förvaltningsrådet skall be om dessa uppgifter vid förvaltningsrådets sammanträden. Förvaltningsrådet kan alltid ge styrelsen anvisningar i ärenden som har stor bärvidd eller är principiellt viktiga (3 mom.).

4 kap. Revision

Kapitlet innehåller de stadganden om revi-

sion som förutom stadgandena i revisionslagen skall tillämpas på pensionsstiftelsernas revision. I kapitlet skall ingå kompletterande stadganden om revisionen bl.a. stadganden om revisorernas antal, revisorernas mandatperiod och val av revisorer.

31 §. I paragrafen ingår ett stadgande om tillämpning av revisionslagen på pensionsstiftelsens revision. Revisionslagen skall enligt 1 mom. tillämpas som en generell lag.

Enligt 2 mom. skall det finnas minst två revisorer. Antalet skall närmare fastställas i stadgarna (9 §). Kravet på minimiantal revisorer är det samma som i 11 § i gällande lag.

I 2 mom. ingår också ett stadgande om val av revisorer och suppleanter för dem. Enligt momentet väljer de personer som hör till verksamhetskretsen minst en revisor och en revisorssuppleant för honom. Arbetsgivaren väljer resten av revisorerna och deras revisorssuppleanter. Om valsättet skall närmare bestämmelser ingå i pensionsstiftelsens stadgar (8 §). Om pensionsstiftelsen har ett förvaltningsråd är det förvaltningsrådets uppgift att välja revisorerna (30 §). Också i detta fall överlämnar de personer som hör till verksamhetskretsen och arbetsgivaren ett eget förslag till förvaltningsrådet, enligt vilket förvaltningsrådet gör sitt val.

Suppleanterna behöver inte vara personliga. I stället för en revisor som valts av de personer som hör till verksamhetskretsen kan dock endast tillträda en revisorssuppleant som valts av personer som hör till verksamhetskretsen och i stället för en revisor som valts av arbetsgivaren en revisorssuppleant som valts av arbetsgivaren. I pensionsstiftelsens stadgar är det dock möjligt att bestämma att suppleanterna är personliga.

I 3 mom. ingår stadganden om val av interimistiska revisorer. Stadgandet behövs där för att till meddelandet om grundande av en pensionsstiftelse enligt 13 § skall enligt 2 mom. i samma paragraf bifogas intyg av pensionsstiftelsens revisorer om att stadgandena om grundkapitalet har iakttagits. Arbetsgivaren väljer alla interimistiska revisorer. Vid val av revisorer som företräder verksamhetskretsen skall dock personalens representanter höras. Om inte lagen om samarbete inom företag eller motsvarande lag för den offentliga sektorn tillämpas på arbetsgivar sammanslutningar skall arbetsgivaren höra de representanter som personalen valt vid sitt möte. Efter registreringen av

pensionsstiftelsen skall den revisor som representerar verksamhetskretsen och hans revisorssuppleant väljas så snart som det är praktiskt möjligt. Hänvisningen till 3 § 2 mom. innebär att valet skall förrättas omedelbart efter att det till pensionsstiftelsens verksamhetskrets hör så många personer att det är möjligt att välja revisorer.

Om en revisionssammanslutning har valts till revisor skall sammanslutningen enligt 15 § revisionslagen meddela vem som bär det huvudsakliga ansvaret för verkställandet av revisionen. I stället för den huvudansvarige revisorn kan sammanslutningen vid behov utnämna en annan revisor som hör till samma sammanslutning. På grund av detta skulle det inte vara nödvändigt att välja en suppleant för en revisionssammanslutning. Stadgande om detta ingår i 4 mom. Stadgandet hindrar dock inte val av revisorssuppleant för revisionssammanslutningen om så önskas.

Enligt 5 mom. skall vad som stadgas om revisorer på motsvarande sätt tillämpas på revisorssuppleanter.

32 §. I paragrafen stadgas om revisorns mandatperiod.

Revisorns mandatperiod skall fastställas i pensionsstiftelsens stadgar (9 §). En revisor kan väljas för en bestämd tid eller tills vidare. Hur lång den bestämda tiden skall vara fastställs inte.

Om en revisor väljs för en bestämd tid upphör hans uppdrag då antingen styrelsens eller förvaltningsrådets sammanträde avslutas, då revisionsberättelsen för den sista räkenskapsperioden som ingår i hans mandatperiod behandlas. Revisorns uppgifter begränsas inte enbart till granskning av det färdiga bokslutet utan han skall också sörja för revisionen under räkenskapsperioden. Därför skall han också efter utgången av den sista räkenskapsperioden som ingår i hans mandatperiod utföra behövliga revisionsuppgifter.

Om revisorn väljs tills vidare skall hans uppgifter upphöra när en ny revisor valts i hans ställe. Detta kan inträffa också under räkenskapsperioden.

33 §. I paragrafen stadgas om revisorns behörighetskrav utöver det som stadgas i revisionslagen.

I gällande lag om pensionsstiftelser ingår inte stadganden om behörighetskrav. Däremot fastställs det i de bokföringsanvisningar som social- och hälsovårdsministeriet har

tillställt pensionsstiftelserna att minst en av pensionsstiftelsens revisorer skall vara godkänd av Centralhandelskammaren eller någon handelskammare (CGR eller GRM). Ett stadgande som motsvarar denna anvisning ingår i 1 mom.

I 2 mom. ingår ett undantagsstadgande som gäller behörighetskraven för en revisor. Enligt stadgandet kan social- och hälsovårdsministeriet på ansökan av pensionsstiftelsen av särskilda skäl samtycka till att pensionsstiftelsen istället för en CGR- eller GRM-revisor får välja en annan revisor. Dispens beviljas endast om en CGR- eller GRM-revisor inte går att få. Beviljandet av dispens får dock inte innebära en sänkning av revisionens nivå. Därför skall en revisor som valts genom dispens uppfylla de allmänna behörighetskraven enligt 10, 23 och 24 §§ i revisionslagen. Social- och hälsovårdsministeriets tillstånd kan beviljas på viss tid eller tills vidare.

Det rekommenderas att en sådan person väljs till pensionsstiftelsens revisor som samtidigt är arbetsgivarsammanslutningens revisor. En sådan rekommendation ingår i de gällande bokföringsanvisningarna som social- och hälsovårdsministeriet har tillställt pensionsstiftelserna.

34 §. På en pensionsstiftelsens revisor tillämpas stadgandena om jäv i 23 och 24 §§ revisionslagen. Enligt 23 § revisionslagen får en person som inte har förutsättningar att verkställa revisionen på ett oberoende sätt vara revisor. I 24 § i samma lag finns en förteckning i form av exempel på situationer i vilka ett beroendeförhållande föreligger. Ett beroendeförhållande föreligger till exempel när en revisor är anställd av pensionsstiftelsen eller annars står i underordnad ställning.

Pensionsstiftelsen verkar i samband med arbetsgivaren. Därför stadgas det i paragrafen att en person som är anställd hos en arbetsgivare eller en arbetsgivares koncern som avses i 1 kap. 2 § aktiebolagslagen och som hör till pensionsstiftelsen eller annars står i underordnad ställning eller beroendeförhållande till denna arbetsgivare eller hans i 2 punkten nämnda anhöriga eller motsvarande personer inte får verka som revisor. I 11 § gällande lag om pensionsstiftelser har uttryckligen stadgats att åtminstone en ordinarie revisor och dennes suppleant bör vara till stiftelsens verksamhet hörande arbetstare. Stadgandet innebär därför en föränd-

ring.

Enligt punkt 3 kan inte heller en person som meddelats näringsförbud vara revisor.

35 §. I paragrafen stadgas om i vilka fall social- och hälsovårdsministeriet skall förordna en revisor för pensionsstiftelsen.

Enligt 1 mom. skall social- och hälsovårdsministeriet förordna en revisor för pensionsstiftelsen om en revisor inte valts enligt denna lag eller om revisorn inte har en sådan allmän behörighet som avses i 10 § revisionslagen eller att han enligt 23 och 24 §§ revisionslagen eller 34 § i denna lag är jävig eller om brott mot bestämmelsen om antalet revisorer och deras behörighet enligt pensionsstiftelsens stadgar har förekommit.

I 2 mom. stadgas för det allmänna bästa att vem som helst får meddela ministeriet. Styrelsen har en särskild skyldighet att meddela att en revisor som uppfyller behörighetsvillkoren inte finns att tillgå om inte den, som normalt sörjer för val av revisor, utan dröjsmål förrättat valet. Social- och hälsovårdsministeriet kan förordna en revisor oberoende av om det erhållit ett separat meddelande eller inte. Om ministeriet vid utförandet av sina tillsynsuppgifter konstaterar brister skall den utse en revisor för pensionsstiftelsen.

Enligt 3 mom. skall ministeriet innan det förordnar en revisor höra pensionsstiftelsens styrelse. Avsikten är att innan ministeriet förordnar en revisor skall den som är skyldig att välja revisor ges en möjlighet att välja en revisor som uppfyller behörighetsvillkoren. Ministeriets föreskrift gäller tills pensionsstiftelsen i föreskriven ordning har förordnat en revisor i stället för den revisor ministeriet förordnat.

36 §. Paragrafen innehåller stadganden om ministeriets rätt att utöva tillsyn.

Enligt 1 mom. kan social- och hälsovårdsministeriet meddela närmare föreskrifter om revisionsberättelsen.

Revisorernas uppgift begränsas inte enbart till granskning av bokslutet utan de sköter om granskningen också under räkenskapsperioden. Enligt 2 mom. skall pensionsstiftelsen vara skyldig att utan särskild begäran tillställa social- och hälsovårdsministeriet rapporter och granskningspromemorior över granskningen som företagits under räkenskapsperioden och vilka överlämnats till pensionsstiftelsens styrelse.

5 kap. Bokslut

Stadgandena som gäller bokslut är till en stor del nya jämfört med stadgandena i gällande lag. Lagförslaget innehåller detaljerade anvisningar om bokslutets innehåll samt om de utredningar som skall bifogas bokslutet. För att öka bokslutets läsbarhet skall bokslutet innehålla sådana uppgifter som gör det möjligt att jämföra resultaten från olika år eller som på annat sätt är betydande.

I den föreslagna lagen ingår också stadganden om verksamhetsberättelsens innehåll som hittills reglerats endast genom social- och hälsovårdsministeriets bokföringsanvisningar.

Pensionsstiftelsen har i den föreslagna lagen inte förpliktats att uppgöra koncernbokslut eftersom pensionsstiftelsen inte kan bedriva affärsverksamhet. Den uttryckliga avsikten med ett koncernbokslut är att ge en helhetsbild över företagets affärsverksamhet. En pensionsstiftelse kan heller inte ingå i en sammanslutnings koncernbokslut eftersom sammanslutningar men inte pensionsstiftelser hör till koncernen enligt ändringsförslaget till ändring av lagen om aktiebolag.

37 §. Paragrafen innehåller stadganden om pensionsstiftelsens räkenskapsperiod, bokslutets innehåll samt social- och hälsovårdsministeriets rätt att meddela föreskrifter i ärenden som gäller bokslutet.

I 1 mom. fastställs pensionsstiftelsens räkenskapsperiod. Enligt gällande lag om pensionsstiftelser skall pensionsstiftelsens bokslut uppgöras årligen. Andra stadganden om pensionsstiftelsens räkenskapsperiod ingår inte i lagen men i praktiken är ett kalenderår räkenskapsperiod i de flesta pensionsstiftelser. I vissa tilläggsförmånsstiftelser avviker räkenskapsperioden från kalenderåret på grund av att man har önskat ha samma räkenskapsperiod som arbetsgivarbolaget. Bokföringsperioden för pensionsstiftelser som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare är alltid ett kalenderår emedan ansvarsfördelningskalkylerna mellan olika pensionsstiftelser görs kalenderårsvis. Räkenskapsperioden för försäkringsbolag och försäkringskassor är ett kalenderår.

Det har inte ansetts nödvändigt att ändra räkenskapsperioden till ett kalenderår utan gällande praxis får fortlöpa också enligt lagförslaget. Räkenskapsperioden kan av ändamålsenlighetsskäl vara längre eller kortare

än tolv månader, men dock maximalt aderton månader, när pensionsstiftelsen inleder eller upphör med sin verksamhet eller om tiden för bokslutet ändras.

I 2 mom. stadgas skyldighet att uppgöra bokslut. Bokslutet skall omfatta resultaträkning, balansräkning, bilagor till dessa och verksamhetsberättelse.

I pensionsstiftelsens bokföring och vid uppgörande av bokslutet tillämpas i första hand lagen om pensionsstiftelser och social- och hälsovårdsministeriets föreskrifter. Förutom dessa tillämpas den allmänna bokföringslagstiftningen. Denna princip uttrycks i 3 mom.

Enligt 4 mom. kan social- och hälsovårdsministeriet medge undantag i fråga om räkenskapsperiodens längd enligt 1 mom. Möjlighet till undantag gäller dock inte pensionsstiftelser som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare.

38 §. I paragrafen stadgas om datering och undertecknande av bokslutet samt om anteckning av styrelsemedlemmarnas eller ombudsmannens avvikande åsikt i bokslutet. I paragrafen stadgas också att resultaträkningen och balansräkningen från den föregående räkenskapsperioden skall fogas till bokslutet samt att bokslutshandlingarna skall tillställas revisorerna.

Enligt 1 mom. skall styrelsen och ombudsmannen datera och underteckna bokslutet. För styrelsens vidkommande krävs inte underteckning av alla styrelsemedlemmar. Underteckning av den sittande beslutföra styrelsen räcker. Om det uppstår meningsskiljaktigheter om bokslutet kan styrelsemedlemmarna och ombudsmannen bifoga sitt uttalande om detta till bokslutet.

Styrelsens mandat upphör i allmänhet vid utgången av kalenderåret. Den nya styrelsen godkänner sålunda bokslutet för föregående styrelses sista räkenskapsperiod. Även om den nya styrelsen godkänner och undertecknar detta bokslut, är den ändå inte ansvarig för bokslutet utan ansvaret bärs av föregående styrelse.

För att öka bokslutets läsbarhet föreslås i 2 mom. att till bokslutet skall fogas också resultaträkningen och balansräkningen från föregående år. En pensionsstiftelse kan av någon anledning ändra resultaträkningens eller balansräkningens specifikation under bokföringsperioden. Om detta har inträffat skall uppgifterna i det tidigare bokslutet ändras så att det gamla och det nya bokslutet är

jämförbara.

I 3 mom. stadgas om vissa tidsgränser. Enligt förslaget skall bokslutet tillställas revisorerna senast fyra månader efter räkenskapsperiodens slut. Revisorerna skall avge en revisionsberättelse till styrelsen inom en månad efter att de fått bokslutet för granskning.

39 §. I denna paragraf stadgas om skyldigheten att lämna vissa tilläggsuppgifter och särskilda utredningar i anslutning till resultaträkningen och balansräkningen. Om dessa uppgifter och utredningar inte ingår i resultaträkningen och balansräkningen skall de lämnas i form av bilagor. Det anses inte vara tillräckligt att lämna uppgifter endast i verksamhetsberättelsen.

Enligt 1 punkten skall pensionsstiftelsens innehav av aktier i aktiebolag och andelar i olika företag meddelas specificerade på det sätt som social- och hälsovårdsministeriet bestämmer. Eftersom ministeriet också i övrigt meddelar detaljerade föreskrifter om pensionsstiftelsens resultaträkning och balansräkning kan den informationsplikt som avses i denna punkt vara beroende av dessa föreskrifter.

Avsikten är att aktier och andelar specificeras för att öka jämförbarheten på motsvarande sätt som försäkringsbolagen och försäkringskassorna redan tillämpar.

Punkt 2 innehåller ett stadgande enligt vilket en särskild redogörelse skall lämnas över betydande ändringar som inträffat i bokslutet. Med stadgandet eftersträvas jämförbarhet mellan boksluten för olika räkenskapsår.

40 §. I paragrafen stadgas hur lån som pensionsstiftelsen eventuellt har beviljat styrelsemedlemmar och vissa av deras nära släktingar skall upptas i bokslutet.

Om lånen överskrider de markbelopp som social- och hälsovårdsministeriet fastställt skall de specificeras i bokslutsbilagorna enligt vad ministeriet närmare fastställer i sina bokföringsföreskrifter och -anvisningar. Syftet med stadgandet är förhindrande av missbruk vid beviljandet av lån till styrelsens och förvaltningsrådets medlemmar, pensionsstiftelsens ombudsman eller deras nära anhöriga.

41 §. I paragrafen stadgas om vad pensionsstiftelsens verksamhetsberättelse skall innehålla.

Syftet med verksamhetsberättelsen är att komplettera resultaträkningen och balansräkningen med uppgifter om sådana viktiga

ärenden som inte framgår av de övriga bokslutshandlingarna. Syftet med berättelsen är också att underlätta läsandet av resultaträkningen och balansräkningen.

Verksamhetsberättelsen skall uppgöras enligt god bokföringssed och i den skall lämnas uppgifter om viktiga angelägenheter vid uppskattningen av pensionsstiftelsens ställning och verksamhet vilka inte framgår av resultaträkningen och balansräkningen. Också andra för pensionsstiftelsen viktiga händelser skall utredas. Om till exempel pensionsstiftelsens verksamhetskrets expanderar eller pensionsstiftelsen börjar bevilja förmåner som på ett betydande sätt ökar pensionsutgifter och andra utgifter skall dessa frågor utredas i verksamhetsberättelsen. I verksamhetsberättelsen skall också ingå en redogörelse för betydande åtgärder mellan pensionsstiftelsen och arbetsgivare som hör till pensionsstiftelsen, t.ex. för affärer, utbyten och motsvarande. Eftersom också sådana omständigheter som inträffat efter bokslutsdagen på ett väsentligt sätt kan påverka pensionsstiftelsens situation och ställning skall också dessa utredas i verksamhetsberättelsen.

Enligt lagen om försäkringskassor skall en försäkringskassas verksamhetsberättelse innehålla en finansieringskalkyl med uppgift om anskaffningen och användningen av tillgångar under räkenskapsperioden. Det har inte ansetts nödvändigt att i lagen om pensionsstiftelser införa ett motsvarande stadgande eftersom anskaffningen och användningen av pensionsstiftelsens tillgångar framgår tillräckligt klart av det övriga bokslutsmaterialet.

42 §. I 37 § 3 mom. i detta kapitel stadgas om social- och hälsovårdsministeriets rätt att meddela föreskrifter om pensionsstiftelsens bokföring och bokslut som beror på försäkringsverksamhetens speciella karaktär. Enligt paragrafen skall ministeriet dessutom ha rätt att meddela föreskrifter och utlåtanden om tillämpningen av stadgandena i kapitlet för att pensionsstiftelserna skall kunna verka enhetligt i dessa fall. Stadgandet motsvarar lagstiftningen som gäller andra sammanslutningar inom försäkringsbranschen.

6 kap. Pensionsansvaret och täckandet av det

Kapitlet innehåller definitioner på pensionsansvar och ansvarsunderskott. Kapitlet innehåller också stadganden om täckning av

pensionsansvar.

43 §. Paragrafen innehåller stadganden om pensionsstiftelsens pensionsansvar.

Enligt 1 mom. skall det ansvar som följer av förbindelser enligt pensionsstiftelsens stadgar upptas som pensionsansvar på samma sätt som hittills.

Enligt 2 mom. skall pensionsansvaret beräknas enligt social- och hälsovårdsministeriets föreskrifter. I pensionsansvaret skall ingå det ansvar som följer av löpande pensioner och andra förmåner enligt punkt 1 och det ansvar som följer av framtida pensioner och andra förmåner enligt punkt 2. Till löpande pensioner räknas även de pensioner och andra förmåner rätt till vilka har uppstått före tidpunkten för bokslutet, men som man ännu inte har kännedom om vid tidpunkten för bokslutet. Vid beräkningen av ansvaret för framtida pensioner skall också intjänade fribrev för personer som hör till verksamhetskretsen och framtida pensioner och andra förmåner för redan pensionerade personer och deras förmånstagare beaktas. I dessa avseenden har gällande stadganden endast preciserats. I ministeriets föreskrifter skall till behövliga delar också beaktas de ändringar som Europeiska unionens direktiv beträffande försäkringsbranschen förorsakar i pensionsförsäkringsverksamheten.

Social- och hälsovårdsministeriet har på basis av lagen om pensionsstiftelser meddelat närmare föreskrifter om hur pensionsansvaret skall beräknas. Vid beräkningen av annat pensionsansvar än det som följer av pensionsskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare har pensionsförmånen för dem som hör till verksamhetskretsen hittills ansetts öka lineärt fram till pensionsåldern. Om dock den tid som enligt stadgarna berättigar till full pension uppfylls före pensionsåldern har pensionen ansetts intjänad redan inom denna tid. Detta beräkningssätt togs i bruk 1962 i samband med att föreskrifterna för beräkning av pensionsansvaret reviderades på grund av att lagen om pension för arbetstagare trädde i kraft.

Beräkningssättet motsvarar inte allmänt vedertagna principer i den frivilliga grupplivförsäkringen. I fråga om pensionsförsäkringar fastställs försäkringspremierna i regel så att pensionen blir bekostad före pensionsåldern. Samma princip iaktas också av pensionskassorna.

Rätten till ålderspension uppstår först vid pensionsåldern då arbetsförhållandet fortgått

till dess, oberoende av om den tid som berättigar till full pension har uppnåtts före pensionsåldern. Därför finns det inte några motiveringar för ett förtida intjänande av pensionsansvaret.

Vid beräkningen av pensionsstiftelsernas pensionsansvar är det därför skäl att övergå till motsvarande praxis som i den övriga pensionsförsäkringen. När det dessutom beaktas att stadgandena om täckning av pensionsansvar enligt förslaget skall åtstramas innebär ett bibehållande av det nuvarande beräkningssättet också i praktiken en tidigareläggning av kostnadsbördan för pensionskyddet jämfört med försäkringsalternativet. Till 3 mom. skall därför fogas ett stadgande enligt vilket pensionen vid beräkningen av pensionsansvaret anses bli intjänad fram till pensionsåldern. Pensionsansvaret skall dock alltid uppgå till minst samma belopp som pensionsansvaret skulle vara i fribrev som beviljas personen, om personen hade upphört att omfattas av verksamhetskretsen vid beräkningstidpunkten.

Om en persons försäkringsförhållande upphör före pensionsåldern kan han enligt pensionsstiftelsens stadgar ha rätt till fribrev. Stadgarna som gäller rätt till fribrev varierar mycket och i flera pensionsstiftelser förekommer inte överhuvudtaget rätt till fribrev. Då rätt till fribrev föreligger beräknas pensionsansvaret på basis av fribrevet.

Med försäkringsförhållande avses en grund, vanligen ett arbetsförhållande, som medfört att pensionsskyddet har ordnats. I pensionsstiftelsens stadgar har fastställts vilka personer som berörs av pensionsskyddet som ordnats i pensionsstiftelsen.

Det nya beräkningssättet för pensionsansvar skall börja tillämpas omedelbart efter att lagen trätt i kraft. För de personer som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets vilkas till pension berättigande tid beräknad fram till pensionsåldern är längre än den tid som enligt stadgarna berättigar till full pension blir pensionsansvaret ju längre pensionsförhållandet varar dock mindre än hittills, dock så att skillnaden minskar när den till pension berättigande tiden ökar och när arbetstagaren går i pension är den lika stor som hittills.

Om pensionsstiftelsens verksamhet fortsätter har ändringen ingen betydelse för arbetstagaren. Beloppet av pensionsansvaret ändras inte för andra personer som hör till verksamhetskretsen. Ändringen påverkar inte

heller beloppet av det pensionsansvar som baserar sig på fribrev och inte heller pensionsansvaret för dem som redan pensionerats.

Vid upplösning av en pensionsstiftelse skall pensionsstiftelsens tillgångar fördelas enligt förhållandet mellan pensionsansvarsandelarna mellan pensionstagarna, dem som är berättigade till fribrev och dem som hör till verksamhetskretsen med beaktande av den prioritetsordning som fastställts i stadgarna. Andra än pensionstagares andel av pensionsstiftelsens tillgångar kan enligt propositionen ändras. I pensionsstiftelsen finns inte fonderade förmåner utan pensionsansvaret för dem som står i arbetsförhållande beräknas på basis av de uppgifter som finns att tillgå om löner och andra uppgifter. Fördelningsandelarna ändras också vanligen när en ny pension börjar löpa eftersom pensionstagarna har företrädesrätt till pensionsstiftelsens tillgångar. Möjligheten att det finns ett ansvarsunderskott innebär att pensionsstiftelsens tillgångar räcker till täckning av pensionsansvaret på olika sätt vid olika tillfällen. Således kan övergången till ett nytt beräkningssätt inte anses inkräkta på någons förmåner.

På grund av förändringen skall pensionsansvaret således vid lagens ikraftträdande vara mindre än det tidigare pensionsansvaret för dem som hör till verksamhetskretsen och vilkas till pension berättigande tid fram till pensionsåldern är längre än den tid som enligt stadgarna berättigar till full pension.

Detta innebär att i sådana pensionsstiftelser i vilka pensionsansvaret är helt eller nästan helt täckt frigörs tillgångar som utgjort täckning för ansvaret. I andra pensionsstiftelser minskar ansvarsunderskottet. Enligt lagens ikraftträdelsestadgande skall de tillgångar som frigörs enligt social- och hälsovårdsministeriets föreskrifter fortsättningsvis användas för bekostande av annat pensionskydd än pensionsskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare. Om nämnda tillgångar kvarstår fem år efter lagens ikraftträdande får dessa tillgångar användas för bekostande av pensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare eller återbetalning till arbetsgivaren.

Enligt 3 mom. kan en pensionsstiftelse ha ansvarsunderskott. Stadgandet överensstämmer till innehållet med gällande lag om pensionsstiftelser.

44 §. Pensionsansvaret beräknas enligt

social- och hälsovårdsministeriets föreskrifter. Dessa beräkningsgrunder måste med jämna mellanrum revideras för att motsvara det förändrade läget. De ändringar av dödlighetsgrunderna och invaliditetsgrunderna som vidtagits under de senaste årtiondena har samtidigt inneburit att nya grunder har lett till ett större pensionsansvar än tidigare. När ändringen av beräkningsgrunderna innebär en betydande höjning av pensionsansvaret är det skäligt att fördela höjningen på flera år. Därför föreslås det att ministeriet skall kunna bevilja pensionsstiftelsen tillstånd att förfara på detta sätt. Tillståndet kan beviljas för en bestämd tid av högst tio år inom vilken skillnaden skall tas in. Detta stadgande gäller enbart sättet att beräkna annat pensionsskydd än pensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare.

I vilket förhållande det ansvar som förorsakas av förmåner till pensionstagare, till dem som erhållit fribrev och till dem som hör till verksamhetskretsen skall minskas fastställs av ministeriet från fall till fall.

45 §. Paragrafen innehåller stadganden om betalning av understödsavgifter. I 1 mom. ingår stadganden om B-pensionsstiftelser och AB-pensionsstiftelsers B-avdelningar och i 2 mom. ingår stadganden om A-pensionsstiftelsers och AB-pensionsstiftelsers A-avdelningar. I paragrafen ingår också stadganden om återbetalning av en A-pensionsstiftelses övertäckning till arbetsgivaren.

I 1 mom. föreslås att arbetsgivaren årligen skall betala understödsavgifter eller ställa så mycket godtagbara säkerheter som täckning för ansvarsunderskottet att de tillsammans med pensionsstiftelsens övriga intäkter räcker till för att täcka de betalningar som föranletts av pensionerna, övriga kostnader samt den årliga förändringen av pensionsansvaret. De övriga kostnaderna utgörs av till exempel handläggningskostnader och kostnader för placeringsverksamheten. Med understödsavgifter avses alla arbetsgivarens betalningar till pensionsstiftelsen. Understödsavgifterna skall betalas eller säkerheterna ställas tre gånger i året. Arbetsgivaren skall ha rätt att betala understödsavgifter eller ställa säkerheter även oftare. I gällande lag ingår ett motsvarande stadgande.

I 2 mom. ingår motsvarande stadganden om tilläggspensionsskyddet. Understödsavgifter skall betalas eller säkerheter ställas årligen minst så att de tillsammans med and-

ra tillgångar och säkerheter räcker för att täcka pensionsansvaret.

Trots att arbetsgivaren har möjlighet att betala understödsavgifterna i form av flera olika egendomsslag skall han dock betala så mycket i pengar att pensionsstiftelsens likviditet tryggas. Om detta ingår ett stadgande i 3 mom.

I 4 mom. stadgas om återbetalning av en A-pensionsstiftelses övertäckning.

Övertäckningssituationer uppstår särskilt i sådana fall när arbetsgivaren strävar efter att ständigt hålla pensionsstiftelsens pensionsansvar helt täckt. Sådana övertäckningssituationer förekommer i två former. För det första förekommer övertäckning i pensionsstiftelsens bokslut så att det enligt balansräkningen finns mera tillgångar än pensionsansvar i pensionsstiftelsen. För det andra förekommer övertäckning också genom att det gängse värdet för pensionsstiftelsens tillgångar är större än deras bokföringsvärde. Om tillgångarna i detta fall, enligt pensionsstiftelsens bokföring, är lika stora som pensionsansvaret förekommer det i verkligheten övertäckning i pensionsstiftelsen.

Övertäckning uppstår särskilt i samband med företagsarrangemang när delar av företaget antingen säljs eller nya företag grundas utgående från fungerande företag. Om pensionsstiftelsens pensionsansvar har varit helt täckt och dess arbetsgivare säljer en stor del av sin verksamhet uppstår med största sannolikhet en övertäckningssituation. Om en sluten pensionsstiftelsens pensionsansvar är helt täckt och verksamhetskretsen minskar betydligt uppstår också övertäckning. En övertäckningssituation kan uppstå också i en liten pensionsstiftelse om till exempel en som erhåller en stor pension avlider tidigare än anteciperat och pensionsansvar frigörs för hans del.

Pensionsstiftelsens övertäckning utgör skattepliktig inkomst för pensionsstiftelsen. Förutom inkomstskatt skall pensionsstiftelsen erlägga förmögenhetsskatt eftersom pensionsstiftelsen inte är befriad från att erlägga nämnda skatt.

Enligt förslaget i 4 mom. kan övertäckning med social- och hälsovårdsministeriets medgivande och under de förutsättningar som fastställs i paragrafen återbetalas till arbetsgivaren. Detta skulle vara möjligt om A-pensionsstiftelsens tillgångar enligt 46 § 3—5 mom. samt stadganden och föreskrifter på lägre nivå i samband med bokslutet skall

uppskattas att permanent överstiga det sammanlagda beloppet av pensionsstiftelsens pensionsansvar och övriga skulder.

Enligt 5 mom. meddelar social- och hälsovårdsministeriet närmare föreskrifter om tillämpningen av paragrafen. Föreskrifter om när understödsavgiftsposterna skall betalas och om andelarnas storlek kommer närmast i fråga.

46 §. I 7 e § i gällande lag stadgas om tackning av pensionsansvaret i pensionsstiftelser som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare. Täckningsstadgandena föreslås ändras att motsvara de ändrade stadgandena om APL-bolag dock med iakttagande av de särdrag som följer av pensionsstiftelsernas verksamhet.

Enligt 1 mom. skall pensionsstiftelsen täcka pensionsansvarets bruttobelopp. Med pensionsansvarets bruttobelopp avses det pensionsansvar enligt 43 § som följer av pensionsskyddet enligt minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare och av de tilläggsförmåner som registrerats enligt 11 § i samma lag, ansvarsfördelningen av skuld enligt 16 § förordningen om pension för arbetstagare och andra av social- och hälsovårdsministeriet fastställda poster som kan jämföras med pensionsansvaret.

Enligt 2 mom. skall pensionsstiftelsen vid tackandet av pensionsansvarets bruttobelopp sörja för att de tillgångar och förbindelser som hör till täckningen är säkra, ger god avkastning och är realiserbara samt att de är mångsidiga och har tillräcklig spridning. Momentet motsvarar 10 kap. 3 § 2 mom. i lagen om försäkringsbolag som gäller för försäkringsbolag. Vid tillämpning av stadgandena i de övriga momenten i ifrågavarande paragraf som gäller tackandet av pensionsansvarets bruttobelopp och den förordning som avses i 6 mom. skall kraven i det allmänna stadgandet beaktas. Utifrån kraven i det allmänna stadgandet kan det konstateras att täckningen av bruttobeloppet för pensionsstiftelsens pensionsansvar, vilket i sig följer de övriga stadgandena i den ifrågavarande paragrafen och förordningen enligt 6 mom., skulle med beaktande av till exempel täckningens helhet strida mot det allmänna stadgandet som ingår i 2 mom. En sådan motstridighet kan till exempel uppstå i samband med svårigheter att realisera de tillgångar som utgör säkerhet eller vid dålig avkastning på de förbindelser som utgör täckning.

Enligt 3 mom. skall en pensionsstiftelse täcka pensionsansvarets bruttobelopp med sådana tillgångar och förbindelser enligt stadgandena i paragrafen som värderade enligt gängse värde eller av social- och hälsovårdsministeriet fastställda grunder i övrigt räcker till för att täcka pensionsansvarets bruttobelopp efter avdrag av de poster som uppräknats i momentet. Förslaget innebär att det belopp som skall täckas enligt stadgandena i den ifrågavarande paragrafen och den förordning som avses i dess 6 mom. begränsas till pensionsansvarets belopp efter ovan avsedda avdrag.

Enligt 4 mom. kan social- och hälsovårdsministeriet tillåta eller bestämma att vissa tillgångar och förbindelser som hör till täckningen upptas till ett värde som avviker från deras gängse värde. Gängse värdet för till exempel masskuldebrev varierar enligt förändringar i räntenivån. Det kan inte anses vara ändamålsenligt att sådana förändringar nödvändigtvis inverkar på de värden till vilka masskuldebrev upptagits som täckning av bruttobeloppet för pensionsstiftelsens pensionsansvar. Enligt förslaget skall ministeriet kunna tillåta att värdet för sådana tillgångar som hör till täckningen inte sänks till sina nya gängse värden, eller på motsvarande sätt kunna förbjuda att deras värden höjs till nya gängse värden.

Enligt samma moment får social- och hälsovårdsministeriet bestämma att de tillgångar som inberäknas i täckningen skall räknas avvikande från gängse värde. T.ex. i fråga om fastigheter och aktier, vilkas värden varierar, kan en viss säkerhetsmarginal vara behövlig. Ministeriet kan enligt detta moment bestämma ett lägre värde än det gängse värdet, av vilket sådana tillgångar kan placeras i täckningen. I fråga om pensionsstiftelserna innebär regleringen inte någon ändring jämfört med nuläget. Motsvarande marginaler slopades i fråga om försäkringsbolag i samband med lagändringen (389/95), men å andra sidan har pensionsstiftelserna inte motsvarande krav på verksamhetskapalet som försäkringsbolagen. Av neutralitetsskäl skall man dock i ministeriets föreskrifter fästa särskild uppmärksamhet vid skäligheten av de säkerhetsmarginaler som bestäms.

Ministeriet kan meddela ett beslut enligt 4 mom. antingen för en enskild pensionsstiftelse eller för samtliga pensionsstiftelser.

I 5 mom. stadgas om de tillgångar och förbindelser med vilka pensionsansvarets be-

lopp skall täckas. Förteckningen är inte fullständig utan social- och hälsovårdsministeriet kan godkänna också andra tillgångar och förbindelser som täckning.

Förteckningen som ingår i 5 mom. är mera omfattande än förteckningen i 7 b § i gällande lag. Ändringen är dock inte i praktiken betydande i detta avseende särskilt om man beaktar att enligt 7 b § 2 mom. 7 punkten i gällande lag, förutom de i detta moment särskilt omnämnda värdepapperen och förbindelserna också andra värdepapper och förbindelser vilka till sin kvalitet och sin säkerhet kan jämföras med förbindelserna som nämns i 7 b § 2 mom. 1—4 punkten är täckningsbara och godkänns av social- och hälsovårdsministeriet som täckning. En betydande ändring i sak är att det i det föreslagna 5 mom. inte förutsätts att tillgångar som godkänns som täckning har en koppling till Finland eller någon annan namngiven stat eller att i fall när en sådan koppling fattas social- och hälsovårdsministeriets medgivande skall vara ett villkor för att tillgångarna och förbindelserna skall godkännas. I den förordning som avses i momentet är det dock möjligt att stadga om begränsningarna.

Enligt paragrafens 6 mom. får social- och hälsovårdsministeriet på pensionsstiftelsens ansökan godkänna som täckning för pensionsansvarets bruttobelopp även andra tillgångar och förbindelser än dem som avses i 5 mom. På sätt som motsvarar den tidigare regleringen kan tillståndet beviljas endast om dessa med hänseende till deras kvalitet och säkerhet kan likställas med de tillgångar som nämns i 5 mom. Avvikande från den tidigare regleringen kan tillståndet vara endast tidsbestämt.

Enligt 7 mom. skall tillgångar och förbindelser som hör till täckningen registreras och förvaras åtskiljs från täckning som avses i 47 § och från pensionsstiftelsens övriga tillgångar och förbindelser. Stadgandet motsvarar gällande stadganden.

Enligt 8 mom. meddelar social- och hälsovårdsministeriet närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

47 §. Paragrafen innehåller stadganden om täckning av det pensionsansvar som följer av frivilligt tilläggs pensionsskydd och om förteckning av den egendom som ingår i täckningen.

I 7 b § i gällande lag stadgas om täckandet av frivilliga tilläggsförmåner. Enligt stadgandet skall pensionsstiftelsen täcka

minst 75 % av det pensionsansvar som följer av redan pensionerade personers löpande och framtida pensioner, deras förmånstagares framtida pensioner och andra förmåner. Andra förmåner är till exempel av pensionsstiftelserna beviljade begravningsbidrag och rehabiliteringsförmåner. Stadgandet som gäller detta trädde i kraft den 1 april 1991. Enligt lagens ikraftträdelsestadgande skulle pensionsstiftelserna uppfylla täckningskravet inom nio år efter att lagen trädde i kraft. Pensionsansvar som följer av pensionsskydd för dem som står i arbetsförhållande och dem som erhållit fribrev har inte behövt täckas.

Enligt 1 mom. skall A- och AB-pensionsstiftelser täcka pensionsansvaret för frivilliga tilläggs pensioner och andra förmåner i sin helhet. I stadgandet ingår en betydande ändring av det gällande stadgandet enligt vilket endast en del av de löpande pensionerna skall täckas. Utvidgningen av täckningsskyldigheten är viktigt med tanke på trygghetsprincipen enligt vilken betalningen av de förmåner som fastställts i pensionsstiftelsernas stadgar från pensionsstiftelsens tillgångar skall tryggas helt.

Enligt 2 mom. skall på täckningen av pensionsansvar som följer på tilläggsförmånerna på motsvarande sätt tillämpas vad som stadgas i 46 § 2—6 mom. om täckande av bruttobeloppet. Bestämmelsen i 5 mom. 8 punkten i nämnda paragraf om fordringar av ansvarsfördelning avser väsentligt endast APL-verksamhet och tillämpas därför inte.

Av täckningen för pensionsansvar som beror på frivilliga tilläggsförmåner skall 75 % utgöras av sådana tillgångar och förbindelser som kan godkännas som täckning för pensionsansvar som beror på verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare. Enligt det krav som beror på detta moment skall den fastställda andelen av pensionsansvaret för tilläggsförmåner täckas med lika betryggande tillgångar och förbindelser som pensionsansvaret för lagstadgad försäkring och på detta sätt säkras trygghetsprincipen på motsvarande sätt också för tilläggsförmånerna. För den återstående 25 procenten av täckningen skall genom förordning fastställas lindrigare stadganden.

Ett krav på fullständig täckning kan vara oskäligt för pensionsstiftelsen i fall den anställningstid som intjänats före pensionsstiftelsens grundande, enligt pensionsstiftelsens stadgar beaktas vid fastställandet av pensio-

nen. I 3 mom. ingår ett undantagsstadgande enligt vilket ett annat än APL-pensionsansvar som grundar sig på anställningstiden med social- och hälsovårdsministeriets tillstånd kan täckas enligt 47 § inom högst fem år efter grundandet av pensionsstiftelsen. Den nämnda anställningstiden kan grunda sig på anställningstid antingen i pensionsstiftelsens arbetsgivares eller någon annan arbetsgivares tjänst. Pensionsstiftelsen skall i sin ansökan till ministeriet lägga fram en plan om hur pensionsansvaret skall täckas. Ministeriet granskar planen då det överväger om tillstånd kan beviljas.

I 4 och 5 mom. ingår motsvarande stadganden som i 46 § 7 och 8 mom. stadgandena gäller förteckning och uppbevaring av tillgångar och förbindelser för täckningen samt social- och hälsovårdsministeriets rätt att utfärda närmare bestämmelser om paragrafens tillämpning.

48 §. I denna paragraf stadgas mera omfattande än täckningsstadgandet enligt 46 § kräver om B- och AB-pensionsstiftelsens skyldighet att trygga förmånerna för dem som är försäkrade i pensionsstiftelsen. Stadgandet motsvarar stadgandet i 7 f § i gällande lag.

Enligt 1 mom. skall pensionsstiftelsen i första hand ordna sin verksamhet enligt minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare med den säkerhet som arbetsgivaren ställt så att det uppstår ett betryggande förhållande mellan pensionsstiftelsens förbindelser och ansvarsförmåga för de försäkrade förmånerna. Säkerheten skall utgöras av tillgångar och förbindelser som godkänns som täckning enligt 46 §, till exempel bankgarantier. Social- och hälsovårdsministeriet kan enligt prövning ge pensionsstiftelsen tillstånd att utnyttja också andra metoder än säkerhet för att skapa ett betryggande förhållande för försäkrade förmåner.

Säkerheten som regleras i paragrafen är avsedd att komplettera täckningsstadgandet i 46 § och att trygga försäkrade förmåner utöver den egentliga täckningen. En extra säkerhet kan behövas till exempel när en arbetsgivare lämnar understödsavgiften obetald eller om pensionsstiftelsens pensionsansvar blir större än beräknat.

I 2 mom. stadgas om beloppet av säkerheten enligt 1 mom. Säkerhetsbeloppet är fyra tolfte delar av pensionsstiftelsens årliga ansvarsutgifter. Beloppet av säkerheten behöver dock inte vara mera än 15 procent av

beloppet för pensionsstiftelsens pensionsansvar, men dock minst 500 000 mark. En markmässig undre gräns behövs för att pensionsstiftelsen redan i början av sin verksamhet skall ha en tillräcklig säkerhet och att säkerheten bättre skall täcka den årliga fluktuationen av ansvarsutgiften för de allra minsta pensionsstiftelserna.

I momentet definieras också begreppet ansvarsutgift under ett år med vilket avses det sammanlagda beloppet av utbetalningar av pension och för ändringen i pensionsansvaret under ett räkenskapsår.

I 3 mom. ingår ett stadgande om hur en säkerhet skall utökas i en ny pensionsstiftelse som inleder sin verksamhet efter att denna lag trätt i kraft. För en pensionsstiftelse som registrerats innan denna lag träder i kraft stadgas i ett övergångsstadgande om skyldighet att utöka säkerheten för att uppfylla stadgandena i lagen.

Enligt förslaget skall säkerhetens värde då en ny pensionsstiftelse inleder sin verksamhet vara minst 500 000 mark. Om säkerhetens minimibelopp enligt 2 mom. i relation till ansvarsutgifterna eller pensionsansvarets belopp överskrider nämnda 500 000 mark skall säkerheten gradvis utökas till sitt minimibelopp inom loppet av fyra år så att säkerhetens värde vid utgången av varje kalenderår skall vara minst samma antal fjärdedelar av säkerhetens minimibelopp som antalet kalenderår efter att pensionsstiftelsen inledde sin verksamhet.

Säkerhetens minimibelopp förblir inte oförändrat hela tiden utan det ändras i samma förhållande som pensionsstiftelsens ansvarsutgifter eller pensionsansvarets belopp ändras. Om ansvarsutgifterna eller pensionsansvarets belopp minskar, minskar också säkerhetens minimibelopp. När en tidigare ställd säkerhet överskrider sitt minimibelopp skall säkerhetens överskjutande del återlämnas. Återlämning av säkerheten sker inte automatiskt utan endast i fall att den som ställer säkerhet kräver detta. I 4 mom. ingår ett stadgande med detta innehåll.

I 5 mom. stadgas för vilket ändamål säkerheten kan användas. Säkerheten är uttryckligen avsedd att förutom den egentliga täckningen trygga de försäkrade förmånerna. På grund av detta användningssyfte får säkerheten inte användas för betalning av pensionsstiftelsens andra förbindelser än de som följer av pensionsskyddet. Tillgångarna som täcker pensionsansvaret är ett tillgångar i

första hand och säkerheten ett tillgångar i andra hand att trygga de försäkrade förmånerna. Således kan säkerheten användas först när täckningen inte räcker till betalning av de förbindelser som följer av pensionsskyddet. Eftersom paragrafen endast gäller verksamhet enligt minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare kan säkerhet på motsvarande sätt användas endast för betalning av förbindelser som följer av det nämnda pensionskyddet.

Enligt 6 mom. kan det ovan nämnda beloppet på 500 000 mark ändras genom förordning för att motsvara den allmänna utvecklingen av prisnivån.

Enligt 7 mom. meddelar social- och hälsovårdsministeriet närmare föreskrifter om tillämpning av paragrafen.

7 kap. Utbetalning av förmån och begränsning av pensionsstiftelsens ansvar

I detta kapitel ingår stadganden om pensionsstiftelsens ansvar om en person som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets eller en annan förmånstagare har underlåtit att fullfölja de skyldigheter han har enligt lagen eller pensionsstiftelsens stadgar. Kapitlet innehåller också stadganden om upplysningsplikten för en person som hör till verksamhetskretsen och en förmånstagare och om försummelse av denna, om förorsakande av försäkringsfall samt otillräknelighet och nödläge.

Dessutom stadgas i kapitlet om vissa omständigheter vid betalning av förmåner, som ansökan om förmån, återkrav och preskription, dröjsmålstillägg samt pensionsstiftelsens rätt att kvitta en för stor förmån mot framtida förmåner. I kapitlet ingår också ett stadgande om bindande av vissa markbelopp som förekommer i kapitlet till index.

Motsvarande stadganden ingår inte i gällande lag. Kapitlets stadganden gäller på basis av 49 § annan än lagstadgad verksamhet som pensionsstiftelserna bedriver.

49 §. Kapitlet innehåller flera sådana stadganden om vilka det finns särskilda specialstadganden i lagen om pension för arbetstagare och vilka således gäller pensionsstiftelser som bedriver verksamhet enligt nämnda lag. Därför är det motiverat att stadgandena i detta kapitel begränsas att gälla endast frivilliga tilläggs pensioner som beviljas av pensionsstiftelsen.

50 §. Paragrafen innehåller stadganden om

ansökan om förmåner och upplysningsplikt. Motsvarande stadganden ingår inte i gällande lag. Pensionsstiftelsernas stadgar innehåller i regel närmare föreskrifter om hur man ansöker om förmåner. Pensionsstiftelserna kan i allmänhet också på basis av sina stadgar ge närmare anvisningar om hur man ansöker om förmåner och vilka utredningar som krävs av sökanden. I fråga om den lagstadgade verksamheten som pensionsstiftelserna bedriver skall beaktas vad som stadgas i 17—17 b och 19 b—19 d §§ lagen om pension för arbetstagare och i 11—12 f §§ förordningen om pension för arbetstagare.

En ansökan om pensionsstiftelsens förmån skall enligt paragrafen vara skriftlig. Förfarandet förutsätter en särskild ansökan som undertecknas av sökanden.

Ett syfte med paragrafen är att precisera och begränsa sökandens utredningsskyldighet. Sökanden skall tillställa pensionsstiftelsen alla handlingar och uppgifter som behövs för bedömningen av pensionsstiftelsens ansvar. På grund av dessa skall pensionsstiftelsen kunna konstatera om sökanden enligt stadgarna har rätt till förmån. På samma sätt som enligt gällande praxis skall det fortfarande vara möjligt att i pensionsstiftelsens stadgar fastställa vilka utredningar som behövs.

Enligt förslaget skall sökanden vara skyldig att ge endast sådana utredningar som skäligen kan krävas av honom med beaktande av pensionsstiftelsens möjlighet att skaffa utredningen. Om utredningen med beaktande av pensionsstiftelsens sakkännedom, erfarenhet och organisation tämligen lätt kan skaffas av pensionsstiftelsen skall detta förfarande tillämpas oberoende av att också den som ansöker om förmåner har möjlighet att skaffa utredningen.

I 2 mom. förpliktas pensionsstiftelsens arbetsgivare att lämna pensionsstiftelsen alla de uppgifter arbetsgivaren besitter och som behövs för verkställigheten av lagen om pensionsstiftelser. Upplysningsplikten gäller till exempel antalet personer som hör till verksamhetskretsen, personuppgifter, löneuppgifter, uppgifter om arbetsförhållandets varaktighet och i allmänhet annan sådan information som pensionsstiftelsen behöver för att kunna beräkna sitt ansvar och fatta beslut om beviljande eller förkastande av förmåner. Stadgandet motsvarar 17 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

För att det skall vara möjligt att samordna

pensionerna förpliktas de övriga försäkringsanstalterna och pensionsanstalterna i 3 mom. att på begäran för verkställandet av samordningen tillställa pensionsstiftelsen alla uppgifter som inverkar på det aktuella ärendet och som de har i sin besittning. Uppgifterna skall ges avgiftsfritt. Stadgandet motsvarar 17 § 2 mom. och 17 a § 3 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

51 §. Paragrafen innehåller ett stadgande som motsvarar 19 b § lagen om pension för arbetstagare för den situationen att en pensionssökande är minderårig eller oförmögen på grund av sjukdom eller annan orsak att själv söka pension och att han saknar förmyndare eller god man. I detta fall kan en annan person som huvudsakligen har hand om honom i egenskap av intressebevakare föra hans talan gentemot pensionsstiftelsen.

Enligt 2 mom. kan en nära anhörig eller någon annan person dessutom lyfta pensionen enligt förutsättningarna i 1 mom.

52 §. I lagförslaget 50 § stadgas om förmånsökandens skyldighet att lämna uppgifter när han ansöker om förmånen. I paragrafen regleras pensionstagarens skyldigheter att lämna uppgifter under den tid han är pensionerad. Paragrafen motsvarar till sitt innehåll 17 a § i lagen om pension för arbetstagare.

I 1 mom. ingår ett allmänt stadgande om pensionstagarens skyldighet att tillställa pensionsstiftelsen uppgifter om ändringar som påverkar rätten till pension och pensionsbeloppet.

I 2 mom. har upplysningsplikten specificerats. Pensionsstiftelsen kan för det första av pensionstagaren kräva en utredning över omständigheter som påverkar pensionsbeloppet och för det andra en utredning över att han fortfarande uppfyller villkoren för erhållande av pension. Utredningen kan till exempel gälla om pensionstagaren har förvärvsinkomster och hur mycket han arbetar. Pensionstagaren kan också bli skyldig att genom ett nytt läkarintyg påvisa att han fortsättningsvis är arbetsoförmögen till den grad som berättigar till pension.

Om pensionstagaren inte tillställer de begärda utredningarna inom av pensionsstiftelsen utsatt skälig tid kan pensionsstiftelsen avbryta betalningen av pensionen till dess utredningen har tillställts pensionsstiftelsen.

53 §. Paragrafen innehåller ett stadgande om retroaktiv betalning av pension och tidsgräns som gäller ansökan om andra förmå-

ner. För skyddande av pensionsstiftelsens verksamhet är det nödvändigt att fastställa en maximitid för vilken pensionen betalas retroaktivt och en tidsgräns för ansökan av andra förmåner. I annat fall kan pensionsstiftelsen tvingas att betala oskäligt höga engångsbetalningar. Motsvarande stadganden om invalidpension och familjepension ingår i lagen om pension för arbetstagare.

Enligt 1 mom. betalas pensionsstiftelsens pension inte retroaktivt för längre tid än sex månader före månaden efter den då ansökan om pensionen lämnades in. I pensionsstiftelsens stadgar kan tidsgränsen på sex månader förlängas till exempel så att pension betalas för ett år före ansökan.

I 2 mom. stadgas om tidsgränsen för ansökan om andra förmåner än pension. I gällande lag ingår inte motsvarande stadganden men i pensionsstiftelsens stadgar kan det finnas tidsgränser för ansökan om förmåner. I regel skall förmånen sökas, med risk att förlora rätten till förmånen, inom sex månader efter att rätten till förmånen uppstått. Ansökningstiden kan förlängas i pensionsstiftelsens stadgar men det är inte möjligt att förkorta den.

I fråga om beviljandet av förmånen tillämpas skälighetsprövning om ansökan är försenad. Skälighetsprövning kan tillämpas också när ansökningstiden för förmånen enligt stadgarna är längre än den minimitid som lagen förutsätter.

54 §. Paragrafen gäller betalning av små pensioner som en engångsbetalning till en pensionstagare. Det maximala beloppet för en månatlig pension på 100 mark har i 63 § i lagförslaget bundits till APL-index. I 19 b § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare har stadgats om ett motsvarande förfarande för lagstadgade pensioner. En pension mindre än 200 mark skall enligt förslaget med pensionstagarens tillstånd kunna betalas som en engångsbetalning. Engångsbetalningen för frivilliga tilläggs pensioner skall på samma sätt som de lagstadgade pensionerna beräknas enligt de grunder som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet.

55 §. Paragrafen innehåller stadganden om förhöjning av förmånen på grund av dröjsmål med utbetalningen av förmånen. I gällande lag finns inte något motsvarande stadgande.

I den lagstadgade verksamhet som pensionsstiftelserna bedriver har dröjsmålsför-

höjningen fastställts enligt 19 d § lagen om pension för arbetstagare. Paragraf 19 d i lagen om pension för arbetstagare har ändrats från den 1 maj 1995 till följd av ändringen av rättelagen.

Den i 1 mom. stadgade förhöjningen av förmånen som skall betalas på grund av dröjsmål med betalningen av förmånen motsvarar till sitt sakinhåll 19 d § lagen om pension för arbetstagare. Den årliga förhöjningen av förmånen är skall överensstamma med den räntefot som nämns i 4 § 3 mom. rättelagen. Dröjsmålstiden börjar efter tre månader räknat från utgången av den kalendermånad under vilken förmånssökanden har lämnat in sin ansökan till pensionsstiftelsen och tillställt pensionsstiftelsen tillräckliga uppgifter för att den skall kunna fatta beslut i ärendet. Med tillräckliga uppgifter avses bl.a. det att pensionsstiftelsen har erhållit tillräckliga uppgifter om de pensioner och ersättningar som skall tas i beaktande vid begränsandet av tilläggs pensionen samt om deras belopp. För en förmånspost som betalas senare beräknas förhöjningen från förfallodagen.

Förhöjningen av förmånen behöver enligt 2 mom. dock inte betalas om dröjsmålet beror på förmånstagaren eller vid s.k. force majeure när det gäller betalning av förmånen. Mindre förhöjningar än 25 mark behöver inte betalas. Markbeloppet binds på basis av 63 § till APL-index.

Enligt 3 mom. kan social- och hälsovårdsministeriet meddela föreskrifter om tillämpningen av paragrafen. Ett motsvarande stadgande ingår i 19 d § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare.

56 §. I stadgandena som gäller tilläggs pensionsstiftelser ingår vanligen en föreskrift enligt vilken rätt till invalidpension som beviljas som tilläggs pension inte föreligger med anledning av en sådan sjukdom som framträtt innan arbetsförhållandet inleddes eller med anledning av ett sådant lyte eller en sådan skada som erhållits före sagda tidpunkt. Begränsningen gäller dock inte om arbetsförhållandet varat minst två år utan avbrott.

I 56 § ingår ett stadgande med motsvarande innehåll. Begränsningen tillämpas inte av rimlighetsskäl om arbetsförhållandet varat utan avbrott i minst två år.

57 §. Paragrafen tillämpas när den som ansökt om förmånen svikligen har tillställt pensionsstiftelsen oriktiga eller bristfälliga

uppgifter som har betydelse för erhållandet av en förmån eller för förmånens storlek. Stadgandet gäller förutom förmånssökanden också hans ombud.

Sveket förutsätter vetskap om att uppgifterna är oriktiga, vilken betydelse detta har för pensionsstiftelsen och avsikt att genom detta förfarande erhålla ersättning. Paragrafen gäller såväl grunderna för betalning av förmånen som beloppet av förmånen.

Enligt förslaget kan förmånen antingen förvägras eller sänkas enligt vad som med beaktande av omständigheterna är skäligt. Som omständighet enligt paragrafen beaktas närmast hur grovt förfarandet är och de personliga skäl som har lett till sveket.

Rätten att vägra en förmån eller sänka beloppet uppstår direkt med stöd av lagen. I denna paragraf förutsätts det inte att en bestämmelse om detta ingår i pensionsstiftelsens stadgar.

58 §. Paragrafens stadganden ger pensionsstiftelsen en möjlighet att i vissa speciella situationer antingen helt förvägra en förmån enligt stadgarna eller att bevilja förmånen som sänkt.

I 1 mom. ingår en inom försäkringsbranschen allmänt godtagen princip enligt vilken pensionsstiftelsen är fri från ansvar om den som hör till verksamhetskretsen eller förmånstagaren uppsåtligt har förorsakat försäkringsfallet. För avsiktlighet krävs vanligen att vederbörande person har insett att försäkringsfallet oundvikligen följer av hans handlande. Däremot krävs inte att förövaren av fallet uttryckligen har försökt åstadkomma ett försäkringsfall och inte heller att fallet har åstadkommits med avsikt att erhålla ersättning. Stadgandet gäller endast förmån som betalas till sakägaren vilket innebär att sänkning eller förvägrande av familjepension eller begravningsbidrag inte kan komma i fråga.

I 2 mom. stadgas om förorsakande av försäkringsfall genom grov vårdslöshet och följderna av detta. Enligt förslaget kan förmånen antingen helt förvägras eller betalningen av en redan beviljad förmån avbrytas. Förmånen kan alternativt också minskas. Förmånen kan helt och hållet förvägras när verksamheten varit så vårdslös att den närmar sig uppsåtlighet. I andra fall skall förmånen däremot i första hand jämkas.

Jämkning skall genomföras enligt vad som enligt omständigheterna kan anses rimligt. Närmast skall sådana omständigheter som

ledde till försäkringsfallet hållas under uppsikt. Ju mera klandervärt förfarandet har varit desto mera skall ersättningen sänkas. På motsvarande sätt som 1 mom. tillämpas också 2 mom. enbart på den förmånstagare vars handlande det gäller.

Enligt 3 mom. iaktas förfarandet enligt 2 mom. också när en förmånstagare direkt förhindrar sitt tillfrisknande eller vägrar gå med på undersökning eller vård som ordinerats av läkare med undantag av åtgärd som medför en allvarlig hälsorisk. I gällande lag om pensionsstiftelser ingår inte något motsvarande stadgande men om detta har stadgats i 8 b § lagen om pension för arbetstagare.

59 §. I paragrafen stadgas om inverkningarna av minderårighet, otillräknelighet och nödtillstånd på beviljandet av förmåner.

Straffrättsligt går det inte gentemot en otillräknelig person att hänvisa till stadgandet i 58 § 1 mom. i vilken det stadgas om hur det försäkringsfallet som framkallats uppsätligen inverkar på beviljandet av förmåner. Beroende på sinnesstämningen kan otillräknelighet till exempel bero på ålderdomssvaghet som förorsakas av hög ålder. Däremot förorsakar inte ens ett kraftigt berusningstillstånd att personen straffrättsligt är otillräknelig.

Enligt 3 kap. 10 § strafflagen avses med ett nödtillstånd en situation i vilken en person för att rädda sig själv, en annan person eller egendom ur en trängande fara har begått en straffbelagd handling. Det föreslagna stadgandet är dock mera omfattande än det straffrättsliga begreppet tvångssituation.

Enligt förslaget skulle det inte heller vara möjligt att hänvisa till stadganden i 58 § 1 mom. om en person för att förhindra skada på person eller egendom har verkat under sådana förhållanden att åtgärden kan försvaras. Stadgandet kan tillämpas till exempel när en person skadas i samband med försök att rädda en annan person ur en eldsvåda.

60 §. Enligt 8 b § 2 mom. 2 punkten i lagen om pension för arbetstagare må pension eller del därav inställas för den tid, under vilken pensionstagare avtjänar frihetsstraff eller är intagen i tvångsinrättning. Enligt 19 a § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare kan på anhållan av socialnämnden pension eller del därav betalas till nämnden för att användas för vården av pensionstagaren eller den i vars uppehålle pensionstagaren är skyldig att delta.

I paragrafen ingår ett stadgande med mot-

svarande innehåll. En föreskrift med motsvarande innehåll som i det föreslagna stadgandet ingår allmänt i pensionsstiftelsernas stadgar.

61 §. För att klarlägga situationen skall i paragrafen ingå ett stadgande enligt vilket pension eller annan förmån som pensionsstiftelsen beviljar också kan betalas till en stat som står utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Denna möjlighet kan dock slopas i pensionsstiftelsens stadgar.

62 §. Paragrafen gäller återkrav av en förmån som betalats utan grund. Om detta stadgas inte i gällande lag om pensionsstiftelser. I 17 b § lagen om pension för arbetstagare ingår ett stadgande om återkrav.

En förmån som betalats utan grund kan bero på felaktighet i förmånsbeslutet eller fel som begåtts i samband med betalningen av förmånen. Av de allmänna principerna om återbetalning av en förmån som betalats utan grund följer att belopp som betalats utan grund skall återkrävas. I 1 mom. ingår ett stadgande enligt dessa principer.

I vissa situationer kan återkrav av en förmån vara oskäligt för förmånstagaren. Vid bedömningen av oskäligheten kan till exempel förmånstagarens förmögenhet och den tid som förlöpt beaktas.

I 2 mom. har det av skälighetsorsaker gjorts möjligt att lämna återkravet av förmånen därhän. En förutsättning är dessutom att betalning av förmånen inte berott på förmånstagarens eller hans företrädares svikliga förfarande. En obetydlig förmån kan alltid lämnas därhän.

En pensionsstiftelses återkravsbeslut är inte ett sådant beslut som avses i 3 kap. 1 § utskökningslagen på basis av vilket det är möjligt att utföra utskökning. Om förmånstagaren inte frivilligt har gått med på att återställa en förmån som betalats utan grund och inte heller godkänt kvittning av förmån som betalats utan grund från framtida betalningar återstår närmast käromål i tingsrätten och utskökning efter rättegången. Förfarandet är onödigt invecklat särskilt i situationer där en person som erhållit oriktig betalning kvarstår som förmånstagare i pensionsstiftelsen också efter den ogrundade betalningen.

Enligt 3 mom. skall det vara möjligt att kvitta en ogrundad förmån som beviljats av pensionsstiftelsen mot framtida betalningar. Kvittningen gäller ogrundade förmåner som betalats både på grund av oriktigt beslut och på grund av oriktig utbetalning. Momentets

andra sats innehåller en begränsning av kvittning mot pensionsposter eftersom syftet inte är att oskäligt försämra pensionstagarens utkomst under den tid som kvittningen sker mot pensionen. Beloppet som skall dras av kan vara högst en sjättedel av den nettopension som kvittningen gäller. Förfarandet motsvarar förfarandet enligt 25 § lagen om statens pensioner, 11 § lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare samt 17 b § lagen om pension för arbetstagare.

63 §. Paragrafen innehåller ett stadgande om bindning av vissa markbelopp som fastställts i kapitlet till APL-index. Stadgandet gäller maximibeloppet för ålderspension och familjepension som betalas i ett för allt och maximibeloppet för invalidpension som grundar på fribrev samt minimibeloppet för förhöjningen av den förmån som betalas under dröjsmålstiden. I lagens ikraftträdesstadganden föreslås stadgat till vilket års index markbeloppet skall bindas.

8 kap. Tillsynen över pensionsstiftelserna

Tillsynen över pensionsstiftelsernas verksamhet ankommer enligt gällande lag på social- och hälsovårdsministeriet. Stadganden om tillsyn ingår i 7 kap. lagen om pensionsstiftelser. Enligt 34 a § lagen om pensionsstiftelser har tillsynsuppgifter i fråga pensionsstiftelser som bedriver lagstadgad verksamhet genom statsrådsbeslut (1667/92) överförs till pensionsskyddscentralen. Ministeriets tillsyn över pensionsstiftelserna har i praktiken närmast skett på basis av de statistikberättelser och andra handlingar som pensionsstiftelsen har tillställt den. Fastställandet av pensionsstiftelsens stadgar och ändringar av dem har också varit ett tillgång att övervaka pensionsstiftelserna. Den egentliga granskningen i pensionsstiftelserna som utförs av ministeriet har varit obetydlig på grund av att ministeriet har haft för liten personal för denna verksamhet. Däremot granskar pensionsskyddscentralen regelbundet de pensionsstiftelser som bedriver lagstadgad verksamhet.

Kapitlet innehåller stadganden om tillsynen över pensionsstiftelserna. Social- och hälsovårdsministeriets tillsynsrätt kvarstår enligt lagförslaget i nuvarande omfattning. Ministeriets tillsynsuppgifter har preciserats jämfört med gällande lag. Om behörigheten

att verkställa beslut eller den föreskrift som ministeriet meddelat med stöd av detta kapitel stadgas i 133 §.

64 §. I 1 mom. ingår ett allmänt stadgande om att social- och hälsovårdsministeriet granskar pensionsstiftelsernas verksamhet. För ministeriet stadgas också en uttrycklig rätt att meddela föreskrifter till pensionsstiftelserna om deras verksamhet. Detta innebär inte förändringar av gällande praxis eftersom en sådan fullmakt har ansetts ingå i ministeriets allmänna tillsynsuppgift.

Enligt 34 a § i gällande lag har vissa tillsynsuppgifter som gäller pensionsstiftelsernas APL-verksamhet genom statsrådets beslut överförs till pensionsskyddscentralen. Social- och hälsovårdsministeriet har den 16 juni 1995 tillsatt en arbetsgrupp vilken som bäst bereder en överföring av uppdrag som hänför sig till den administrativa och ekonomiska tillsynen från Pensionsskyddscentralen till social- och hälsovårdsministeriet. Enligt pensionsskyddscentralens reglemente (431/61) är det pensionsskyddscentralens uppgift utöver dess övriga uppgifter att ge information, utredningar och råd om tillämpningen av lagarna om pension för arbetstagare och företagare. Pensionsskyddscentralen utreder det ömsesidiga ansvaret som pensionsstiftelserna inom den privata sektorn har för betalda pensioner på basis av stadgandet i lagen om pension för arbetstagare. Dessutom upprätthåller pensionsskyddscentralen ett riksomfattande register över arbetsförhållanden och pensionsfall. Med hänsyn till pensionsskyddscentralens uppgifter är det ändamålsenligt att tillsynen över den lagstadgade verksamheten även i fortsättningen tillkommer pensionsskyddscentralen. Därför stadgas det i 2 mom. att tillsynsuppgifter för pensionsstiftelser som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare för denna verksamhet skall överföras till pensionsskyddscentralen. Det skulle vara ändamålsenligt att social- och hälsovårdsministeriet och inte statsrådet som nu är fallet beslutar om överföring av uppgifterna. Oberoende av överföringen kvarstår den allmänna tillsynsbefogenheten för samtliga pensionsstiftelsers verksamhet hos ministeriet.

65 §. I paragrafen stadgas om pensionsstiftelsens skyldighet att lämna uppgifter till social- och hälsovårdsministeriet och pensionsskyddscentralen.

Enligt 1 mom. skall pensionsstiftelsen årligen tillställa ministeriet bokslutet och revi-

sorernas utlåtande samt en statistikberättelse enligt fastställt formulär. Samma skyldighet gäller för pensionsstiftelserna idag. Handlingarna skall tillställas ministeriet inom fem månader efter räkenskapsperiodens utgång dvs. vanligen före utgången av maj. Ministeriet kan också fastställa en annan senare tidpunkt.

Förutom ovan nämnda handlingar skall pensionsstiftelsen enligt 2 mom. inom skälig tid lämna ministeriet andra uppgifter som behövs för tillsynen. Detta stadgande motsvarar stadgandet i 25 § i gällande lag.

Eftersom pensionsskyddscentralen utför vissa tillsynsuppgifter som kan jämföras med social- och hälsovårdsministeriets verksamhet är det viktigt att också pensionsskyddscentralen jämsides med ministeriet har rätt att erhålla uppgifter av de pensionsstiftelser den granskar. I 3 mom. ingår ett stadgande enligt denna praxis. Om detta stadgas numera i statsrådets beslut om överföring till pensionsskyddscentralen av vissa uppgifter i anslutning till tillsynen över pensionsstiftelser.

66 §. I 1 mom. regleras ministeriets granskningsrätt. Denna rätt har i förslaget preciserats jämfört med gällande lag så att en representant för ministeriet har en uttrycklig rätt att närvara vid pensionsstiftelsens beslutande organs sammanträden. Han får dock inte delta i beslutsprocessen. Dessutom har ministeriet enligt 3 mom. erhållit rätt att av särskilda skäl omhändertaga handlingar som berörs av granskningen. Stadgandet avser till exempel pensionsstiftelsens styrelses eller andra verksamhetsorgans protokoll och handlingar om placeringsverksamhet men också handlingar om enskilda pensionsbeslut.

I 2 mom. stadgas om utförandet av särskild granskning. Ministeriet kan besluta om särskild granskning av pensionsstiftelsens verksamhet för en viss avslutad period eller om vissa åtgärder eller omständigheter. Granskningen kan bestämmas att omfatta pensionsstiftelsens förvaltning eller bokföring. För att säkra de omständigheter som avser pensionsstiftelsens kapitaltäckning, kan det utöver den normala kontrollen behövas mera detaljerade uppgifter. I så fall kan ministeriet till exempel utse en CGR-revisor eller för värdering av fastigheter en annan expert att utföra de nödvändiga delarna av den särskilda granskningen. Detta skulle vara en åtgärd som avviker från gransk-

ningsverksamheten som utförs på pensionsstiftelsens bekostnad.

Innan anvisningen ges skall ministeriet höra pensionsstiftelsens styrelse och, om granskningen avser en viss persons åtgärder, denna person. En särskild granskning skall utföras om vägande skäl föreligger. Ministeriet kan utse en eller två granskare.

Enligt 3 mom. tillämpas vad som stadgats om revisorer i 34, 112—113 och 128 §§ samt i 10, 15, 21—25 och 44 §§ revisionslagen på granskare som avses i 2 mom.

67 §. I paragrafen stadgas om de sanktioner som social- och hälsovårdsministeriet kan utnyttja mot pensionsstiftelsen. Om en pensionsstiftelse inte följer lag, pensionsstiftelsens stadgar eller social- och hälsovårdsministeriets föreskrifter skall ministeriet i första hand enligt 1 mom. uppmana stiftelsen att rätta till saken inom en viss tid. Tidsgränsen skall vara skälig.

Enligt 2 mom. har social- och hälsovårdsministeriet rätt att förbjuda verkställigheten av ett beslut som gäller i 1 mom. nämnda ärenden eller om beslutet redan verkställts förplikta stiftelsen att vidta åtgärder för att få till stånd en rättelse. Ett motsvarande stadgande ingår i 26 § gällande lag. Det i momentet nämnda andra förvaltningsorganet är till exempel pensionsstiftelsens ombudsman.

Om det råder misstankar om att pensionsstiftelsen inte efterföljer ministeriets uppmaning eller förbud kan social- och hälsovårdsministeriet enligt 3 mom. förelägga vite för att förstärka sitt beslut. Vite kan föreläggas om det felaktiga förfarandet eller försummelsen är så obetydligt att kraftigare tvångsåtgärder inte behöver tillgripas. En sådan möjlighet ingår också i gällande lag (26 §). I ett beslut där vite har förelagts får ändring inte sökas genom besvär eftersom enbart beslutet inte förpliktar pensionsstiftelsen att betala vite. Först när pensionsstiftelsen trots att vitet förelagts inte utför den rättelse som ministeriet kräver döms vitet att betalas. Om detta beslut kan besvär inlämnas på normalt sätt.

Vitet döms ut av länsstyrelsen i Nyland eftersom det är ändamålsenligt att endast en länsstyrelse behandlar vitesärenden oberoende av pensionsstiftelsens hemort. Ärendet blir anhängigt i länsstyrelsen på begäran av ministeriet. Ministeriet tillställer länsstyrelsen en utredning om den föreskrift ministeriet meddelat pensionsstiftelsen samt om det

vite som förstärker föreskriften. Samtidigt söker ministeriet om utdömning av vite på grund av försummelse att iakttä föreskriften.

Om pensionsstiftelsen inte iakttar ministeriets uppmaning eller förbud trots föreläggande och dömande av vite stadgas i 4 mom. att ministeriet kan bestämma att pensionsstiftelsens verksamhet delvis skall avslutas eller att pensionsstiftelsen skall upplösas.

Ministeriet har i princip fri prövningsrätt vid bedömningen av när ett felaktigt förfarande eller en försummelse är sådant att verksamheten skall avslutas eller pensionsstiftelsen upplösas. Prövningsrätten begränsas av prorataprintipen enligt vilken en tvångsåtgärd som används skall stå i rätt förhållande till det felaktiga förfarandet. Med andra ord får en så allvarlig tvångsåtgärd som avslutande av verksamheten inte användas för obetydliga brott. En sådan åtgärd tillämpas vanligen endast i undantagsfall till exempel när försäkrade förmåner inte längre kan tryggas på grund av försummelsen. Enligt objektivitetsprincipen berättigar inte en fri prövning till godtycklighet utan tvångsåtgärden skall alltid kunna motiveras och försvaras objektivt. Stadgandet ger ministeriet en mera omfattande möjlighet att bedöma pensionsstiftelsens fortsatta verksamhet än vad stadgandet i 29 § 1 mom. i gällande lag om pensionsstiftelser ger möjlighet till.

För tydlighetens skull ingår i 4 mom. ett stadgande enligt vilket vid upplösningen av en pensionsstiftelse genom ministeriets beslut i tillämpliga delar skall iakttas vad som allmänt stadgas i 10 kap. om upplösning av pensionsstiftelse.

68 §. I paragrafen ingår stadganden om social- och hälsovårdsministeriets befogenheter om pensionsstiftelsens styrelse inte sköter sina åligganden. Stadgandet ingår i 26 a § i gällande lag om pensionsstiftelser.

I 1 mom. har bibehållits social- och hälsovårdsministeriets rätt att förordna en eller flera syssломän att handha pensionsstiftelsens angelägenheter om pensionsstiftelsens styrelse inte sköter sina åligganden. Syssломännen träder i styrelsens ställe och de innehar styrelsens befogenheter och ansvar. Syssломännen sköter pensionsstiftelsens ärenden till dess styrelsen på nytt börjar sköta sina åligganden.

Enligt 2 mom. skall pensionsstiftelsen betala syssломännen ett arvode samt ersätta

deras kostnader. Arvudet skall vara skäligt med tanke på utfört arbete. Eftersom meningsskiljaktigheter kan uppstå mellan pensionsstiftelsen och syssломännen om grunderna för och storleken av arvudet skall social- och hälsovårdsministeriet först godkänna det belopp som skall betalas. Om pensionsstiftelsens situation ekonomiskt är så svag att dess tillgångar inte räcker för att betala arvode och kostnadsersättning kan det vara svårt att få villiga syssломän. Därför föreslås det att den bristande delen skall betalas av de tillgångar som staten inkasserar av pensionsstiftelserna som ersättning av kostnaderna för försäkringstillsynens.

Befogenheter enligt denna paragraf skall användas endast i sådana fall att sanktioner enligt 67 § inte har någon verkan.

69 §. I denna paragraf ges social- och hälsovårdsministeriet rätt att förbjuda en pensionsstiftelse att överlåta eller pantsätta egendom som den har i sin besittning. Med egendom som pensionsstiftelsen har i sin besittning avses förutom egendom som pensionsstiftelsen äger också egendom som den besitter genom hyresavtal. Stadgandet tillämpas om ministeriet anser att pensionsstiftelsen är eller håller på att råka i ett sådant tillstånd att den bör upplösas. Stadgandet anses nödvändigt för att trygga försäkrade förmåner i samband med upplösning. Det ovan nämnda överlåtelseförbudet hindrar inte pensionsstiftelsen att betala pensioner och andra förmåner.

9 kap. Pensionsstiftelseregistret

I kapitlet ingår stadganden om registrering av pensionsstiftelse. Motsvarande stadganden ingår i 5 kap. i gällande lag och förordningen angående verkställighet av lagen om pensionsstiftelser.

Förslaget till pensionsstiftelseregister grundar sig på att pensionsstiftelsernas registreringspraxis i huvuddrag skall bibehållas.

70 §. I 1 mom. stadgas om de allmänna principerna för registreringen enligt vilken anmälningar som gäller pensionsstiftelserna samt myndigheternas beslut och tillkännagivanden om dem skall antecknas i pensionsstiftelseregistret som förs av social- och hälsovårdsministeriet.

I egenskap av den instans som för registret har social- och hälsovårdsministeriet rätt att meddela föreskrifter om på vilket sätt registreringsanmälan skall göras. Denna princip

har nämnts i 2 mom.

Registreringen av uppgifter om stiftelsen i registret sker för att förverkliga offentlighetsprincipen. Denna princip har förutom tillsynsmål också betydelse för tredje man som pensionsstiftelsens medkontrahenter och fordringsägare. För fordringsägarna kan det vara av väsentlig betydelse att till exempel få veta om pensionsstiftelsen har trätt i likvidation. För att säkra offentligheten av registeruppgifterna föreslås i 3 mom. att var och en skall ha rätt att få uppgifter om de anteckningar som gjorts i pensionsstiftelseregistret och om de handlingar som hör till dem. Det är möjligt för var och en att stifta bekantskap med handlingar som hör till registret, be om utdrag ur dem och få ljuskopior samt att be om uppgifter per telefon.

71 §. Anmälningarna som görs till pensionsstiftelseregistret indelas enligt lagförslaget i grundanmälan och ändringsanmälan enligt handelsregisterlagen (129/79).

I 1 mom. stadgas om vad grundanmälan om grundande av en pensionsstiftelse skall innehålla. Motsvarande stadgande ingår i 15 § i gällande lag om pensionsstiftelser. Grundanmälan avviker från gällande lag närmast i fråga om de punkter som gäller pensionsstiftelsens namn, postadress, ombudsman samt personbeteckningar för förvaltningsrådets och verksamhetsorganens medlemmar. Efter pensionsstiftelsens namn antecknas inte längre bokstavskombinationen "s.r." eller "r.s." för att påvisa registrering av pensionsstiftelsen.

För fysiska personer antecknas enligt 2 mom. fullständigt namn, personbeteckning, adress och nationalitet i registret. Utan personbeteckning kan registermyndigheten inte kontrollera om en person som anmälts till pensionsstiftelseregistret är myndig eller om han meddelats näringsförbud. Kravet på personbeteckning förhindrar antecknandet av uppdiktade personer i registret och gör det möjligt att särskilja personer med samma namn från varandra. Om personen inte har en finländsk personbeteckning antecknas personens födelsedatum i registret.

Om en arbetsgivare som hör till pensionsstiftelsen är en juridisk person antecknas enligt 3 mom. i pensionsstiftelseregistret den juridiska personens firma, registernummer och det register i vilket det antecknats.

Enligt 4 mom. skall en anmälan om grundande av en pensionsstiftelse undertecknas av alla ordinarie styrelsemedlemmar. När en

ordinarie medlem har förhinder skall supplementen kunna underskriva anmälan.

72 §. I 1 mom. stadgas om ändringsanmälan. Pensionsstiftelsen skall göra en anmälan till registret om det sker en förändring i något förhållande som tidigare antecknats i registret. Anmälan skall undertecknas av minst en styrelsemedlem eller ombudsmanen.

Enligt gällande lag skall en ändring av stadgar som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet av ministeriet å tjänstens vägnar antecknas i registret utan särskild anmälan. På motsvarande sätt är det enligt 2 mom. ministeriets skyldighet att å tjänstens vägnar i registret anteckna en fastställd ändring trots att en separat anmälan inte görs.

Anteckningen skall göras också när ministeriet utser en syssloman att sköta pensionsstiftelsens angelägenheter, bestämmer att pensionsstiftelsens verksamhet skall upphöra eller upplöser pensionsstiftelsen samt när en pensionsstiftelse förbjuds att överlåta eller pantsätta egendom som den har i sin besittning.

73 §. Eftersom anteckningar i pensionsstiftelseregistret inte kungörs och inte heller utan särskilt stadgande meddelas pensionsstiftelsen ingår i lagförslaget ett stadgande enligt vilket social- och hälsovårdsministeriet utan dröjsmål skall meddela pensionsstiftelsen om att grundanmälan blivit införd i registret. Anmälan skall också göras om alla andra ändringar i registret. Något motsvarande stadgande ingår inte i gällande lag om pensionsstiftelser.

74 §. För pensionsstiftelsens medkontrahenter är det viktigt att känna till pensionsstiftelsens ekonomiska situation särskilt om det är så svagt att pensionsstiftelsen inte kan ansvara för sina förbindelser. Sådana uppgifter kan lätt kontrolleras i pensionsstiftelseregistret. Därför ingår i denna paragraf ett stadgande enligt vilket domstolen utan dröjsmål skall informera social- och hälsovårdsministeriet för anteckning i pensionsstiftelseregistret om pensionsstiftelsens borgenärer har meddelats offentlig stämning, när pensionsstiftelsen har avträtt sin egendom till en konkurs eller om beslut har fattats om att egendomen skall avträdas till en konkurs. Domstolen skall informera ministeriet också om konkursen på grund av ringa tillgångarna lämnats därhän eller när konkursbeslutet har upphävts. Stadgandet motsvarar 19 § 1 mom. handelsregisterlagen.

75 §. Paragrafen innehåller ett stadgande enligt 14 § 3 mom. i gällande lag om pensionsstiftelser enligt vilket ministeriet om registreringen inte kan utföras skall meddela ett beslut enligt vilket registreringen vägras. Om registreringen inte kan utföras på grund av bristfällighet i anmälan eller tillhörande handlingar skall anmälaren innan beslut om vägran att registrera stiftelsen meddelas beredas tillfälle att komplettera eller rätta till anmälan. Denna princip som hör till god förvaltningsdåd har uttryckligen nämnts i 9 § lagen om förvaltningsförfarande. Om det finns andra orsaker till vägran av registrering skall anmälaren på motsvarande sätt beredas tillfälle att yttra sig.

Samtidigt som ministeriet avslår registreringsanmälan skall handlingarna som bifogats anmälan återställas till pensionsstiftelsen. Över registreringsvägran kan besvär inlämnas till högsta förvaltningsdomstolen på normalt sätt.

76 §. I denna paragraf stadgas på motsvarande sätt som i 23 § handelsregisterlagen om domstolens skyldighet att meddela om sitt beslut, som vunnit laga kraft, i vilket det har konstaterats att ett registrerat beslut är ogiltigt eller att en viss uppgift som antecknats i pensionsstiftelseregistret är oriktig. När social- och hälsovårdsministeriet fått meddelande om detta domstolsbeslut som vunnit laga kraft skall ministeriet avföra anteckningen ur registret. I gällande lag ingår inte något stadgande med samma innehåll.

77 §. Social- och hälsovårdsministeriet skall i egenskap av den som för pensionsstiftelseregistret ha rätt att bestämma om hur registret skall föras, om utvecklingen och i allmänhet om skötseln av registret i praktiken. Denna princip ingår i paragrafen.

10 kap. Likvidation och upplösning.

Kapitlet innehåller stadganden om likvidation och upplösning som motsvarar lagstiftningen om sammanslutningar.

Enligt 20 § i gällande lag om pensionsstiftelser tillämpas på en pensionsstiftelsers likvidation och upplösning i tillämpliga delar stadgandena i lagen om försäkringskassor. Trots att det ingår mera detaljerade stadganden i lagen om försäkringskassor än i lagen om understödskassor har situationen för pensionsstiftelserna inte varit tillfredsställande.

En upplösning av en pensionsstiftelse, vilket innebär slutet på pensionsstiftelsens

verksamhet och tillvaro, kan ske antingen genom likvidations- eller fusionsförfarande. Dessutom kan en upplösning ske som en följd av en konkurs.

Ett likvidationstillstånd slutar vanligen med upplösning av pensionsstiftelsen men det kan också sluta med att pensionsstiftelsen försätts i konkurs eller att den fusioneras med en annan pensionsstiftelse. Om en pensionsstiftelse träder i likvidation genom frivilligt beslut kan likvidationen sluta med att arbetsgivaren beslutar att fortsätta pensionsstiftelsens verksamhet.

78 §. Paragrafen innehåller stadganden om upplösning av en pensionsstiftelse av såväl tvingande skäl som frivilliga skäl.

Moments 1 punkt gäller situationer där pensionsstiftelsen bör upplösas av tvingande skäl.

Momentets 1 punkt gäller således situationer när antalet personer som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets inte uppfyller de krav som lagen eller pensionsstiftelsens stadgar ställer. Enligt 3 § i denna lag skall det till verksamhetskretsen för pensionsstiftelser som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare höra minst 300 personer och till verksamhetskretsen för tilläggs-pensionsstiftelser minst 30 personer.

Det föreslagna stadgandet är ändamålsenligt i fråga om tillsynen över pensionsstiftelser eftersom social- och hälsovårdsministeriet som fungerar som tillsynsmyndighet med hjälp av statistikberättelserna kan följa med uppgifter om antal personer för dem som hör till pensionsstiftelsernas verksamhetskrets enligt situationen vid årsskiftet. Om pensionsstiftelsen inte vidtagit de upplösningssåtgärder som lagen förutsätter kan ministeriet som en tillsynsåtgärd uppmana pensionsstiftelsen att enligt lagen fatta beslut om att upphöra med pensionsstiftelsens verksamhet.

Enligt 2 punkten skall en pensionsstiftelse upplösas om den inte kan täcka sina pensionsansvar enligt 6 kap. eller ordna sådan säkerhet som avses i 48 §.

Enligt 3 punkten skall en pensionsstiftelse upplösas om arbetsgivaren helt upphör med sin verksamhet eller den del av verksamheten inom vilken de personer för vilka pensionsstiftelsen existerar är verksamma.

Paragrafens 2 mom. hänför till stadgandet i 1 mom. 1 punkten på basis av vilket pensionsstiftelsens verksamhet, oberoende av

minskningen av antalet personer som hör till verksamhetskretsen, kan fortsätta om antalet personer som hör till verksamhetskretsen sannolikt inom de fyra följande månaderna kommer att uppfylla minimiantalet enligt lagen eller stadgarna. Med social- och hälsovårdsministeriets samtycke kan pensionsstiftelsen i en sådan situation fungera högst ett kalenderår. Om inte antalet personer som hör till verksamhetskretsen efter detta uppfyller det minimiantal som krävs skall pensionsstiftelsen upplösas. En förutsättning för ministeriets samtycke är dock att de försäkrade förmånerna inte äventyras.

Enligt 3 mom. kan social- och hälsovårdsministeriet ge pensionsstiftelsen tillstånd att fortsätta sin verksamhet trots att arbetsgivaren upphör med sin verksamhet på det sätt som avses i 1 mom. En förutsättning för att tillstånd skall beviljas kan vara att antalet personer som hör till verksamhetskretsen inte längre ökar och pensionsstiftelsen har tillräckligt med tillgångar för att klara sitt ansvar.

Paragrafens 4 mom. gäller frivillig upplösning av pensionsstiftelse. En pensionsstiftelse kan när som helst besluta om upplösning och för trädande i likvidation krävs i detta fall inga särskilda motiveringar.

79 §. I paragrafen stadgas om beslut om att träda i likvidation och om hur likvidationen inleds. Paragrafen innehåller också stadganden som gäller en situation att pensionsstiftelsen inte fattar beslut om upplösning trots att tvingande skäl för upplösning föreligger.

Beslutet om att vidta åtgärder för att pensionsstiftelsen skall träda i likvidation fattas i allmänhet av pensionsstiftelsens styrelse. Om pensionsstiftelsen har ett förvaltningsråd är det förvaltningsrådet som fattar beslut om likvidation om stadgarna fastställer att det är förvaltningsrådets uppgift. Ett beslutfört verksamhetsorgans beslut med enkel majoritet räcker om inte stadgarna kräver kvalificerad majoritet.

Likvidationen börjar i allmänhet den dag då beslut om likvidation fattas. Om upplösning av pensionsstiftelsen sker frivilligt kan styrelsen eller förvaltningsrådet fastställa att likvidationen skall träda i kraft vid ett senare datum.

Om pensionsstiftelsen inte fattar beslut om att träda i likvidation trots att beslutet skall fattas enligt lag eller pensionsstiftelsens stadgar kan pensionsstiftelsen enligt 2 mom.

träda i likvidation på förordnande av social- och hälsovårdsministeriet. Om ministeriets rätt att besluta om upplösning av en pensionsstiftelse stadgas i 67 §. En ansökan om detta skall göras till ministeriet av en medlem i styrelsen eller förvaltningsrådet eller av ombudsmannen. Pensionsstiftelsens revisor har också rätt att lämna in ansökan.

Om pensionsstiftelsen inte träder i likvidation och ingen ansöker om detta hos ministeriet trots att tvingande skäl för upplösning av pensionsstiftelsen föreligger skall ministeriet vidta åtgärder på eget initiativ. Om detta ingår ett stadgande i 3 mom. Ministeriet skall höra pensionsstiftelsens styrelse eller ombudsmannen om det inte finns någon funktionsduglig styrelse innan det fattar beslut om att pensionsstiftelsen skall träda i likvidation.

80 §. I paragrafen stadgas om pensionsstiftelsens verksamhetsorgan under likvidationen.

Samtidigt som styrelsen eller förvaltningsrådet beslutar om likvidation skall den enligt 1 mom. välja minst en likvidator som under likvidationen sköter pensionsstiftelsens ärenden i stället för styrelsen, ett eventuellt förvaltningsråd och ombudsmannen. Antalet likvidatorer får väljas fritt och till exempel bestämmelserna i pensionsstiftelsens stadgar om antalet styrelsemedlemmar kan inte tillämpas. En styrelsemedlem eller ombudsmannen kan väljas till likvidator. Social- och hälsovårdsministeriet skall ha rätt att föruttom de likvidatorer som valts av styrelsen eller förvaltningsrådet välja ytterligare en likvidator. Om pensionsstiftelsen redan har trätt i likvidation och om den inte har en funktionsduglig likvidator skall ministeriet utse en likvidator.

Om ministeriet på basis av 67 § beslutar att en pensionsstiftelse skall träda i likvidation skall det enligt 2 mom. samtidigt utse en eller flera likvidatorer.

Av 3 mom. framgår en princip enligt vilken likvidatorerna i allmänhet har samma ställning som pensionsstiftelsens styrelsemedlemmar. Likvidatorernas ställning skall motsvara också ombudsmannens och en eventuell förvaltningsrådsmedlems ställning. På likvidatorer tillämpas dock inte stadganden om till exempel styrelsens mandatperiod. Likvidatorernas uppgifter inriktar sig i regel på upplösning av pensionsstiftelsen. Dessutom skall likvidatorerna under likvidationen sköta övriga uppgifter som hör till

styrelsen, förvaltningsrådet och ombudsmannen. Likvidatorerna håller sammanträden och för protokoll över dessa.

I 4 mom. ingår ett stadgande om arvode till likvidatorerna. Likvidatorernas kostnader skall kunna täckas omedelbart av pensionsstiftelsen mot faktura. Fakturorna skall dock i efterskott tillställas ministeriet för godkännande samtidigt som ministeriet ombeds att godkänna likvidatorernas arvoden. Likvidatorernas arvode skall vara skäligt i förhållande till utfört arbete.

Av 5 mom. framgår att revisorernas uppgift inte upphör om pensionsstiftelsen träder i likvidation. Revisorns uppgift fortsätter under likvidationen oberoende av om revisorn valts för en bestämd tid och den bestämda tiden går ut under likvidationen. Om revisorn avgår genom till exempel jäv skall ministeriet utse en ny revisor. Likvidatorernas skyldighet är att meddela ministeriet om det inte finns någon revisor. Anmälan kan också göras av vilken annan person som helst. Eftersom pensionsstiftelsen skall ha minst två revisorer skall ministeriet utse en ny revisor i stället för den som avgått oberoende av om pensionsstiftelsen ännu har en revisor som uppfyller behörighetskraven eller inte.

För att likvidationen skall gå framåt skall revisorn nämna detta i sin berättelse.

81 §. I paragrafen stadgas om likvidatorernas skyldighet att uppgöra bokslut efter att pensionsstiftelsen trätt i likvidation.

Det föreslagna stadgandet grundar sig på praktiska skäl. När en pensionsstiftelse träder i likvidation träder likvidatorerna i styrelsens ställe. När även bokföringsmaterialet efter att pensionsstiftelsen trätt i likvidation har övergått till likvidatorerna är det ändamålsenligare att likvidatorerna uppgör och undertecknar bokslutet trots att det riktar sig mot tiden före likvidationen.

När pensionsstiftelsen har trätt i likvidation skall likvidatorerna enligt 1 mom. utan dröjsmål uppgöra bokslut för den tid före likvidationen för vilken bokslut ännu inte har uppgjorts.

Om pensionsstiftelsen träder i likvidation innan bokslutet för föregående räkenskapsperiod uppgjorts skall likvidatorerna enligt 2 mom. uppgöra två separata bokslut.

Trots att likvidatorerna uppgör bokslutet har detta enligt 3 mom. ingen betydelse för styrelsens ansvar. Om likvidatorerna har uppgjort bokslut för flera räkenskapsperioder

och pensionsstiftelsens styrelse har bytts ansvarar varje styrelse för sin verksamhetsperiod.

82 §. I paragrafen stadgas om anmälan om likvidation till pensionsstiftelseregistret.

Likvidatorerna skall enligt 1 mom. utan dröjsmål anmäla likvidationsbeslutet och valet av likvidatorer till pensionsstiftelseregistret. Också ett beslut om tecknande av pensionsstiftelsens namn skall anmälas till registret. Likvidatorerna tecknar pensionsstiftelsens namn tillsammans men om namnteckningen kan också andra beslut fattas (83 §). Om till exempel varje likvidator har rätt att ensam teckna pensionsstiftelsens namn skall detta anmälas till registret.

Paragrafens 2 mom. gäller den situationen att social- och hälsovårdsministeriet bestämmer att pensionsstiftelsen skall träda i likvidation eller förordnar likvidatorer. Ministeriet skall i båda fallen på eget initiativ anteckna detta i pensionsstiftelseregistret utan särskild anmälan.

83 §. Paragrafen innehåller ett allmänt stadgande om likvidatorernas ställning samt ett stadgande om tecknandet av pensionsstiftelsens namn.

I 1 mom. ingår ett allmänt stadgande om likvidatorernas uppgifter. Likvidatorerna handhar under likvidationen uppgifter som hör till styrelsen, ett eventuellt förvaltningsråd och ombudsmannen. Likvidatorerna skall bl.a. fatta beslut om ansökningar om pension och andra förmåner. Likvidatorerna skall för det första fatta beslut om ansökningar som var anhängiga när pensionsstiftelsen trädde i likvidation. Likvidatorerna skall också besluta om sådana ansökningar som inlämnats efter att pensionsstiftelsen trädde i likvidation men som grundar sig på pensions- eller försäkringsfall som inträffat eller inträffar före överlåtelsen av försäkringsverksamheten. Likvidatorerna skall också besluta om ärenden som gäller minskning och upphörande av pensioner och andra förmåner. I samband med besluten om ansökningarna har likvidatorerna möjlighet att få experthjälp. Likvidatorerna skall också sköta om att pensioner och andra förmåner under likvidationen betalas enligt 85 §.

Paragrafens 2 mom. innehåller en huvudbestämmelse enligt vilken likvidatorerna tillsammans tecknar pensionsstiftelsens namn under likvidationen. I paragrafen har dock givits en möjlighet att fatta beslut om namnteckningen på annat sätt när likvidatorerna

utes. Om flera likvidatorer har utsetts kan det vara ändamålsenligt att bestämma att till exempel två likvidatorer tillsammans tecknar pensionsstiftelsens namn. Om namnteckningsrätten kan också beslutas att varje likvidator ensam tecknar pensionsstiftelsens namn. Paragrafen ställer inga hinder för att ge namnteckningsrätten till en annan person än likvidatorn. Trots att det i regel inte finns något allmänt behov av detta kan det i vissa fall vara motiverat att bevilja namnteckningsrätt till exempel till en person som hjälper likvidatorerna att upplösa pensionsstiftelsen utan att själv vara likvidator.

Beslutet om namnteckningsrätt gäller också en likvidator som utsetts av ministeriet. I praktiken utser pensionsstiftelsen först en likvidator och ministeriet utser sin egen likvidator senare. Eftersom rätten att teckna pensionsstiftelsens namn gäller fr.o.m. den dag då likvidatorerna utses får den likvidator som utsetts av ministeriet rätt att teckna namnet senare. Härvid skall ministeriet samtidigt fastställa hur den nya likvidatorn tecknar pensionsstiftelsens namn.

Trots att likvidatorerna träder i styrelsens ställe kan de stadganden om namnteckning som gäller styrelsen enligt 26 § i lagförslaget eller i pensionsstiftelsens stadgar inte tillämpas.

84 §. Likvidatorns första uppgifter är att göra anmälan till social- och hälsovårdsministeriet enligt 82 § samt att söka offentlig stämning på pensionsstiftelsens borgenärer. Syftet med likvidatorernas verksamhet skall vara att utreda och upplösa pensionsstiftelsens verksamhet. Därför skall likvidatorerna utan dröjsmål söka offentlig stämning på pensionsstiftelsens borgenärer.

85 §. I paragrafen ingår stadganden om betalning av pension och andra förmåner under likvidation eller konkurs.

Under likvidationen skall alla de pensioner och förmåner som förfaller till betalning betalas. Det har ingen betydelse om ansökan om förmånen eller beslut om beviljande av förmånen fattats före eller efter pensionsstiftelsen trätt i likvidation. Däremot har utbetalningen av förmåner under pensionsstiftelsens konkurs begränsats. En pension eller annan förmån som förfaller till betalning den dag konkursen börjar eller därefter skall betalas om rätten till förmånen har uppstått före den dag konkursen börjar. Betalningen erläggs av de tillgångar som täcker dessa förmåner.

86 §. Paragrafen innehåller stadganden om uppsägning av pensionsstiftelsens fordringar.

I 1 mom. ingår ett stadgande för den händelse att pensionsstiftelsen saknar kontanta tillgångar för betalning av pensioner, andra förmåner och kostnader för pensionsstiftelsens skötsel men har fordringar på arbetsgivaren. I en sådan situation kan pensionsstiftelsen säga upp det belopp som krävs för ovan nämnda utgifter till betalning omedelbart efter uppsägningen.

Paragrafens 2 mom. gäller uppsägning av fordringar i andra situationer än de som avses i 1 mom. När ett i (88 §) avsett avtal om överlåtelse av försäkringsverksamheten har ingåtts, kan en pensionsstiftelse säga upp vilken som helst av sina fordringar till betalning inom sex månader. Så kan ske även om en längre uppsägningstid skulle ha överenskommit för lånet som skall sägas upp.

87 §. I paragrafen stadgas om bokslut under likvidationen.

Det är likvidatorernas skyldighet att uppgöra bokslut för varje räkenskapsperiod. Den föreslagna tidsgränsen på fyra månader motsvarar den tid som fastställts för styrelsen i 38 §.

Pensionsstiftelsens likvidation skall slutföras inom två år efter att likvidationen börjat. Likvidatorerna skall i sin verksamhetsberättelse meddela orsakerna till dröjsmålet ifall likvidationen inte kan genomföras inom utsatt tid.

88 §. Enligt förslaget är utgångspunkten att med pensionsstiftelsens tillgångar i första hand användas för att trygga förmånerna för de personer som hör och har hört till verksamhetskretsen samt för pensionärer och andra förmånstagare. Först därefter skall tillgångar användas för andra ändamål som till exempel betalning av skulder. Paragrafen innehåller ett stadgande om omorganisering av pensioner och andra förmåner som ordnats i pensionsstiftelsen vid en upplösning av pensionsstiftelsen.

Enligt 1 mom. är en huvudregel att pensions- och andra förmåner som ordnats i pensionsstiftelsen skall tryggas genom motsvarande förmån i någon annan försäkringsanstalt. Förmånerna skall ordnas till den del de grundar sig på ett försäkringsförhållande som påbörjats redan före likvidationen. Om förmånen till sitt markbelopp är så liten att den inte har betydelse i den situation för vilken förmånen ordnats kan den betalas i

pengar som ett för allt. Belopp som understiger det maximibelopp som social- och hälsovårdsministeriet fastställer kan betalas i ett för allt.

I 2 mom. ingår ett stadgande som beaktar den särskilda situation att pensionsstiftelsen upplöses på grund av att arbetsgivarens verksamhet upphör. I en sådan situation skall förmånerna tryggas också för dem vilkas försäkringsförhållande har upphört antingen på grund av att de avgått eller avskiljts från sitt uppdrag under loppet av ett år innan arbetsgivaren upphörde med sin verksamhet. Förmånerna skall tryggas även i fall att pensionsstiftelsen inte medger rätt till fribrev. Stadgandet föreslås av rimlighets-skäl. När de ekonomiska förutsättningarna försämras minskar arbetsgivaren ofta sin personal genom uppsägning och personer kan om de är rädda för att arbetet skall upphöra på eget initiativ söka sig annanstans. Eftersom försäkringsförhållandet således upphör av orsaker som beror på arbetsgivaren är det skäligt att också dessa personers förmåner tryggas. Stadgandet skall inte tillämpas på förmåner enligt lagen om pension för arbetstagare eftersom förmånerna redan enligt nämnda lag skall tryggas också i en sådan situation.

Om pensionsstiftelsen inte får till stånd ett skäligt avtal om köp av förmåner med en annan pensionsstiftelse, pensionskassa eller försäkringsanstalt, skall tillgångarna skiftas enligt 3 mom. mellan dem som enligt pensionsstiftelsens stadgar har rätt till dem, i förhållande till deras andelar i pensionsansvaret. Social- och hälsovårdsministeriet överväger slutligt om avtalen är skäliga och dess godkännande krävs för skifte av tillgångarna. Momentet tillämpas inte på ansvar enligt lagen om pension för arbetstagare emedan andelar i pensionsansvaret enligt denna lag inte kan överföras i pengar utan alltid skall användas för att teckna ett motsvarande arrangemang i en annan pensionsanstalt.

I 4 mom. ingår ett stadgande som gäller den situationen att pensionsstiftelsens tillgångar inte förslår till fullt tryggnad av förmånerna. Också detta stadgande gäller endast tilläggsförmåner. Enligt stadgandet skall i första hand tryggas redan pensionerade personers påbörjade pensioner och deras och deras förmånstagaras framtida pensioner och andra förmåner. För detta ändamål skall det emellertid inte vara möjligt att använda så-

dana tillgångar som enligt minimikraven för täckning av pensionsansvar utgör täckning för det pensionsansvar som följer av förmånerna för dem som hör eller hörde till verksamhetskretsen, eftersom dessa tillgångar enligt stadgandet i samma moment skall användas för tryggnad av dessa personers förmåner.

Täckningsgraden för pensionsansvaret som följer av tilläggs-pensionsskyddet ökar enligt den tidtabell som ingår i lagens överföringsstadganden. Det pensionsansvar som följer av löpande pensioner skall täckas helt tidigare än täckningen av förmåner för dem som hör till verksamhetskretsen. Om pensionsstiftelsen upplöses under övergångsperioden och täckningen, med beaktande av gängse värde, uppgår till minst det belopp som stadgas i lagen avskiljs från täckningen först den andel som hör till verksamhetskretsen och därefter tryggas pensionstagarnas förmåner. Syftet är att pensionstagarna förutom ett belopp som motsvarar täckningsgraden av de återstående tillgångarna får så mycket att förmånerna helt kan tryggas. Om det återstår tillgångar efter att pensionstagarnas förmåner helt har tryggats skall de användas för att trygga förmånerna för dem som hör till verksamhetskretsen.

Om pensionsstiftelsen inte har tillräckligt med tillgångar för att förmånerna skall kunna tryggas enligt täckningsgraden skall förmånerna minskas. Förmånerna för såväl löpande pensioner som för dem som hör till verksamhetskretsen skall tryggas i förhållande till täckningskraven enligt 47 och 146 §§.

Om det återstår tillgångar efter att pensionsstiftelsen har betalt sin skuld och uppfyllt sina övriga förbindelser skall de användas enligt 5 mom. på sätt som fastställs i pensionsstiftelsens stadgar för att trygga pensionerna och andra förmåner samt förmåner för personer som hör eller har hört till verksamhetskretsen. Sådana bestämmelser kan fastställas i stadgarna och de kan variera pensionsstiftelsevis.

I 6 mom. ingår ett stadgande enligt vilket det som stadgas i 1 mom. andra meningen och i 2 - 4 mom. inte tillämpas på verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare.

89 §. Paragrafen innehåller stadganden som skall tillämpas på en sådan situation när en pensionsstiftelse som trätt i likvidation av någon orsak inte ingår avtal om överlåtelse av försäkringsverksamheten med en annan pensionsstiftelse, pensionskassa eller ett an-

nat försäkringsbolag. För att likvidationen inte i onödan skall förlängas stadgas i paragrafen om ett särskilt förfarande i en sådan situation. Detta stadgande tillämpas inte enligt 3 mom. på verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare.

Enligt 1 mom. skall social- och hälsovårdsministeriet bestämma en tidpunkt, före vilken avtalet skall ingås. Om avtalet trots detta inte ingås skall egendomen förvandlas till pengar och skiftas mellan dem som enligt pensionsstiftelsens stadgar har rätt till dem.

I 2 mom. ingår stadganden om likvidatorernas skyldighet att göra upp en förteckning över de proportionstal som skall tillämpas vid skiftet, att social- och hälsovårdsministeriet skall hålla förteckningen tillgänglig och kungöra om detta samt rätten att söka rättelse för proportionstalen hos ministeriet.

90 §. I paragrafen stadgas om betalning av pensionsstiftelsens skulder samt om skifte av pensionsstiftelsens återstående egendom.

Enligt 1 mom. kan skiftet av egendomen, fränsett trygghandet av förmåner enligt 88 §, inledas först efter den inställelsedag som är utsatt i den offentliga stämningen. Med återstående tillgångar betalas först alla pensionsstiftelsens kända skulder eller så avskiljs tillgångar för senare betalning till exempel på ett depositionskonto i ett penninginstitut.

Säkerhet enligt 48 § är inte avsedd att användas för betalning av förbindelser som följer av pensionsskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare. Eftersom det kan bli nödvändigt att enligt 88 § använda säkerheten också för pensionsstiftelsens andra betalningar ingår i 2 mom. ett stadgande för att förhindra detta. Enligt stadgandet återbetalas säkerheten till den som har ställt säkerheten till den del som den inte har använts för sitt egentliga ändamål.

Enligt 3 mom. används återstående tillgångar på det sätt som föreskrivs i pensionsstiftelsens stadgar. I stadgarna kan till exempel fastställas att återstående tillgångar skall återbetalas till dem som hört till verksamhetskretsen för social verksamhet.

91 §. Paragrafen innehåller stadganden om vilken förmånsrätt personer som hör till eller har hört till verksamhetskretsen samt pensionstagare och övriga förmånstagare har till tillgångarna i en pensionsstiftelse som trätt i likvidation.

Enligt paragrafen har personer som hör till eller har hört till verksamhetskretsen samt

pensionstagare och övriga förmånstagare för sin andel av pensionsansvaret samma förmånsrätt till pensionsstiftelsens tillgångar som innehavaren av en handpant. Nämnda förmånsrätt försämrar inte den rätt som tillkommer innehavaren av en handpant eller en i egendomen beviljad inteckning.

I AB-pensionsstiftelser har dessa personer förtur till den avdelnings tillgångar till vilken han hör. På motsvarande sätt har de som hör och har hört till en sampensionsstiftelsens verksamhetskrets rätt till den arbetsgivares tillgångar som de arbetar för. I en sampensionsstiftelse som iakttar ett utjämnande system fastställs förturen till pensionsstiftelsens tillgångar enligt förhållandet mellan samma arbetsgivares andel av pensionsansvaret.

92 §. Paragrafen innehåller stadganden om slutredovisning.

När likvidatorerna har fullgjort sitt uppdrag skall de enligt 1 mom. avge slutredovisning över likvidationsförfarandet. Slutredovisningen utgörs av en berättelse över tiden för likvidationsförfarandet i vilken ingår också en redogörelse för skiftet av pensionsstiftelsens tillgångar. Till berättelsen skall fogas bokslutshandlingarna för hela likvidationstiden. På basis av berättelsen skall revision verkställas. Slutredovisningen med bilagor och revisionsberättelsen skall tillställas social- och hälsovårdsministeriet. På motsvarande sätt som grundandet av en pensionsstiftelse skall meddelas till patent- och registerstyrelsen för anteckning i handelsregistret skall också pensionsstiftelsens upphörande meddelas till patent- och registerstyrelsen.

Personer som hör till och har hört till verksamhetskretsen samt pensionstagare och andra förmånstagare skall underrättas om att likvidationsförfarandet upphört och om slutredovisningen. Uppgiften behövs om någon till exempel vill klandra slutredovisningen. För att ovan nämnda personer skall ha en verklig möjlighet att få information om slutredovisningen skall den kungöras i en tidning som utkommer på pensionsstiftelsens hemort. Om detta ingår ett stadgande i 2 mom. Likvidatorerna skall överväga genom vilken tidning uppgiften om slutredovisningen når så många personer som möjligt.

93 §. Paragrafen gäller klander av likvidatorernas slutredovisning. Eftersom slutredovisningen innehåller en utredning över skiftet av pensionsstiftelsens egendom gäller rätten att klandra samtidigt också detta.

94 §. Paragrafen innehåller stadganden om tidpunkten för pensionsstiftelsens upplösning samt uppehåll av handlingarna om slutredovisningen.

Efter att slutredovisningen har kungjorts och talan inte har väckts mot pensionsstiftelsen inom tre månader anses pensionsstiftelsen enligt 1 mom. upplöst. Upplösningssdagen är följande dag efter den sista dagen i den ovan nämnda tiden på tre månader. Har talan väckts mot pensionsstiftelsen, anses pensionsstiftelsen upplöst först när det finns ett beslut i saken som vunnit lagakraft. Ministeriet skall anteckna pensionsstiftelsens upplösning i pensionsstiftelseregistret. För att anteckning skall kunna göras skall likvidatorerna tillstålla ministeriet uppgifter om pensionsstiftelsens upplösning dvs. uppgift antingen om att talan inte har väckts eller att avgörandet i saken vunnit laga kraft.

Enligt 2 mom. skall de handlingar som hör till slutredovisningen, pensionsstiftelsens förvaltningsorgans mötesprotokoll, handlingar om pensionsbeslut samt andra handlingar som väsentligt hör till pensionsstiftelsens verksamhet förvaras i tio år på ett sätt som social- och hälsovårdsministeriet godkänner. Med handlingar som väsentligt hör till pensionsstiftelsens verksamhet avses till exempel handlingar i anslutning till placeringsverksamheten. Ministeriet meddelar närmare anvisningar om förvaringen av handlingarna.

95 §. I paragrafen stadgas om avslutande av pensionsstiftelsens likvidation och upplösning av pensionsstiftelsen genom social- och hälsovårdsministeriets beslut. Ett förenklat upplösningförfarande är en ändamålsenlig åtgärd när pensionsstiftelsen har så knappa tillgångar att de inte ens räcker till betalning av likvidationskostnaderna.

Om pensionsstiftelsens tillgångar inte räcker till likvidationskostnaderna kan likvidatorerna meddela social- och hälsovårdsministeriet om saken. Ministeriet kan efter att det erhållit likvidatorernas meddelande besluta att likvidationen skall avslutas och förklara pensionsstiftelsen upplöst. Härvid tillämpas inte stadganden i detta kapitel om upprättande av bokslut, offentlig stämning eller klander av slutredovisningen.

Om upplösningförfarandet medför kostnader som inte kan täckas av tillgångarna i den pensionsstiftelse som trätt i likvidation betalas resten av likvidationskostnaderna av medlen som inkasserats hos pensionsstiftelsen enligt lagen om bestridande av kostna-

derna för försäkringsinspektion (479/44). Ministeriet för därefter pensionsstiftelsen ur registret utan särskild anmälan från likvidatorerna.

96 §. I paragrafen stadgas om fortsatt likvidation.

Enligt 1 mom. är det möjligt att fortsätta likvidationen i vissa situationer efter att pensionsstiftelsen har upplösts. Likvidationen kan fortsätta om pensionsstiftelsen erhåller nya tillgångar eller om det annars är påkallat. Efter upplösningen av pensionsstiftelsen kan det till exempel uppstå att likvidatorn har gjort sig skyldig till missbruk varvid likvidationen skall fortsätta och en ny likvidator förordnas för att representera pensionsstiftelsen vid rättegången.

Eftersom pensionsstiftelsen redan har upplösts har den inte några funktionsdugliga likvidatorer. Därför skall social- och hälsovårdsministeriet enligt 1 mom. förordna åtminstone en likvidator antingen på eget initiativ eller på en särskild ansökan enligt vad som stadgas i 80 § 1 mom.

Att fortsätta likvidationen är inte meningsfullt om de nya tillgångarna som inflyter till pensionsstiftelsen är obetydliga. I 2 mom. ingår därför ett stadgande enligt vilket beslut om användningen av tillgångarna kan fattas utan fortsatt likvidation. Likvidatorerna kan anhänga om ett sådant beslut av social- och hälsovårdsministeriet. Tillgångarna skall enligt beslutet antingen tillfalla staten eller alternativt användas för något ändamål som nära ansluter sig till pensionsstiftelsens verksamhet.

97 §. I paragrafen stadgas om avslutande av likvidation genom arbetsgivarens beslut. Beslutet fattas av arbetsgivaren eftersom utredningsmännen på grund av verksamhetens karaktär inte kan fatta ett sådant beslut och det inte finns någon styrelse.

Enligt 1 mom. kan arbetsgivaren besluta att likvidationen skall avslutas och pensionsstiftelsens verksamhet fortsätta när pensionsstiftelsen frivilligt har trätt i likvidation. Beslut om avslutande av likvidation får dock inte fattas innan revisorerna avgett sitt utlåtande.

Beslut om att likvidationen skall avslutas får inte fattas om det under likvidationen har uppstått en på lagen baserad upplösningssgrund och grunden fortsättningsvis gäller. Det samma gäller om pensionsstiftelsens tillgångar har skiftats eller om pensionsstiftelsen redan överlåtit sin försäkringsverk-

samhet till en annan försäkringsanstalt.

När likvidationen avslutas och beslut fattas om att pensionsstiftelsens verksamhet skall fortsätta, skall enligt 2 mom. för pensionsstiftelsen enligt dess stadgar väljas en styrelse och beroende på stadgarna också ett förvaltningsråd. Det är arbetsgivarens skyldighet att sköta om detta.

Enligt 3 mom. skall likvidatorerna göra anmälan om beslutet att avsluta likvidationen och om valet av ny styrelse och eventuellt förvaltningsråd till pensionsstiftelseregistret. Pensionsstiftelsen kan fortsätta sin verksamhet först efter att dessa anteckningar har gjorts i registret. För att skydda borgenärerna stadgas dessutom i momentet att en eventuell offentlig stämning på pensionsstiftelsens borgenärer är utan verkan då likvidationen har avslutats.

98 §. Paragrafen innehåller särskilda stadganden om en pensionsstiftelsens konkurs. I övrigt tillämpas allmänna konkursstadganden på en pensionsstiftelsens konkurs.

Pensionsstiftelsens egendom kan enligt 1 mom. avträdas till konkurs endast genom beslut av styrelsen. Förvaltningsrådet kan inte fatta ett sådant beslut. Om pensionsstiftelsen har trätt i likvidation skall egendomen avträdas till konkurs genom likvidatorernas beslut. Under konkursen företräds pensionsstiftelsen av styrelsen och ombudsmannen eller av de likvidatorer som har utsetts innan konkursen började. Det finns inget hinder för att under konkursen välja nya styrelsemedlemmar eller likvidatorer. Under konkursen kan också styrelsemedlemmarna eller likvidatorerna bytas ut.

Enligt 74 § är domstolen skyldig att meddela social- och hälsovårdsministeriet om pensionsstiftelsen försätts i konkurs. Domstolen skall dessutom enligt 2 mom. på social- och hälsovårdsministeriets framställning, till god man förordna en person att delta i konkursboets förvaltning.

Enligt 3 mom. gäller under konkursen stadgandena om förmånsrätt i 88, 89 och 91 §§. Dessa gäller vilken andel av pensionsstiftelsens tillgångar som hör till de personer som hör till eller har hört till verksamhetskretsen samt pensionstagarna och andra förmånstagare.

Om pensionsstiftelsens skulder vid konkursens avslutande är större än tillgångarna skall pensionsstiftelsen anses upplöst. Tidpunkten för upplösningen är enligt 4 mom. den tidpunkt då konkursförvaltningen har

avgivit sin slutredovisning. Konkursförvaltningen skall lämna anmälan om upplösningen till social- och hälsovårdsministeriet. Anmälan skall undertecknas av minst en medlem av konkursförvaltningen.

Om egendom återstår vid konkursens avslutande skall pensionsstiftelsen inte upplösas. Enligt 5 mom. skall styrelsen i så fall besluta att pensionsstiftelsen skall träda i likvidation. Om pensionsstiftelsen redan hade trätt i likvidation när den försattes i konkurs, skall likvidationen fortsätta enligt 96 §.

99 §. I paragrafen ingår en princip som motsvarar principen enligt 31 § 2 mom. firmalagen (128/79) enligt vilken pensionsstiftelsens namn under tiden för konkurs eller likvidation skall tecknas med ett tillägg som gäller det ändrade läget. Enligt paragrafen skall till namnet på en pensionsstiftelse som trätt i likvidation fogas orden "i likvidation" och till namnet på en pensionsstiftelse som försatts i konkurs orden "i konkurs".

11 kap. Fusion av pensionsstiftelse och överlåtelse av försäkringsverksamhet

Lagförslagets 11 kap. innehåller stadganden om fusion och överlåtelse av försäkringsverksamheten. I den nuvarande lagen ingår stadgandena om överföring av ansvar och fusion i 24 §. Syftet med lagförslaget är att ge noggranna stadganden om fusion och överlåtelse av försäkringsverksamhet, som i tillämpliga delar överensstämmer med 16 kap. lagen om försäkringsbolag och 12 kap. lagen om försäkringskassor. I 106 och 107 §§ har också motsvarande reglering i lagen om aktiebolag beaktats.

I lagförslaget används termen "överlåtelse av försäkringsverksamhet". Med överlåtelse av försäkringsverksamheten avses överlåtelse av pensionsstiftelsens pensionsansvar, de tillgångar som motsvarar detta samt pensionsstiftelsens eventuella övriga tillgångar och fordringar till en annan pensionsstiftelse, en pensionskassa eller ett försäkringsbolag.

I lagförslaget ingår detaljerade stadganden om förfarandet vid fusion. Även fusionstidpunkten bestäms bindande. För att underlätta fusion har lagförslaget ett stadgande om att pensionsstiftelser kan fusioneras genom att en ny pensionsstiftelse grundas. Personer och pensionstagare som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets ges rätt att på förhand få uppgifter om dessa händelser som är av betydelse för pensionsstiftelsens verksam-

het.

100 §. I 1 mom. ingår ett allmänt stadgande om att pensionsstiftelsen kan träffa avtal om fusion med en annan pensionsstiftelse eller överlåta sin försäkringsverksamhet till en annan pensionsstiftelse, en pensionskassa eller ett försäkringsbolag. Liksom enligt motsvarande lagar som gäller försäkringsbranschen måste social- och hälsovårdsministeriets samtycke utverkas för åtgärden.

Enligt 2 mom. skall fusionsavtalet godkännas av de arbetsgivare som hör till både den överlåtande och den övertagande pensionsstiftelsens arbetsgivare och pensionsstiftelsens styrelse eller förvaltningsråd, om pensionsstiftelsen har ett förvaltningsråd. Detta gäller även överlåtelse av försäkringsverksamhet.

I vissa situationer kan det vara ändamålsenligt att pensionsstiftelsen överlåter endast en del av sin verksamhet till en annan pensionsstiftelse, en pensionskassa eller ett försäkringsbolag. För förfarandet vid överlåtelsen har detta likväl ingen betydelse, utan pensionsstiftelsen skall också i dessa fall följa samma förfarande som när överlåtelsen gäller hela verksamheten. Denna princip framgår av paragrafens 3 mom.

101 §. Paragrafen innehåller ett stadgande om s.k. kombinerad fusion, då fusionen sker så att de pensionsstiftelser som fusioneras bildar en ny pensionsstiftelse. Denna möjlighet finns inte i den nuvarande lagen. Att grunda en ny pensionsstiftelse genom att fusionera pensionsstiftelser kan vara ett ändamålsenligt alternativ t.ex. när pensionsstiftelsernas verksamhet p.g.a. olika förmåner eller verksamhetskrets avviker från varandra i så hög grad att ett sedvanligt fusionsavtal inte kan ingås. Stadgandet motsvarar 16 kap. 2 § i lagen om försäkringsbolag och 133 § i lagen om försäkringskassor.

På en kombinerad fusion tillämpas fusionsreglerna i 100 §. Denna princip anges i paragrafens 1 mom.

En särskild stiftelseurkund behöver inte upprättas över grundandet av den nya pensionsstiftelsen, utan den ersätts enligt 2 mom. av fusionsavtalet. Fusionsavtalet skall därför innehålla förslag till stadgar för den nya pensionsstiftelsen. Av avtalet skall även framgå hur pensionsstiftelsens styrelse och övriga ledning samt revisorer skall väljas. Eftersom social- och hälsovårdsministeriets samtycke måste utverkas för fusionen, samt ministeriets fastställelse av stadgarna, kan

inte val förrättas innan, utöver att fusionsavtalet godkänts, också dessa förutsättningar har uppfyllts.

102 §. En pensionsstiftelse kan fusioneras med en annan pensionsstiftelse eller överlåta sin försäkringsverksamhet till en annan pensionsstiftelse, en pensionskassa eller ett försäkringsbolag endast med social- och hälsovårdsministeriets samtycke. Utöver ministeriets samtycke förutsätter fusion tillstånd av domstol. I den aktuella paragrafen stadgas om ansökan av ministeriets samtycke. Stadgandet motsvarar 16 kap. 3 § i lagen om försäkringsbolag och 135 § i lagen om försäkringskassor.

Eftersom både fusion och överlåtelse av försäkringsverksamheten är betydande åtgärder för en pensionsstiftelsens verksamhet, har det ansetts nödvändigt att lagförslaget innehåller särskilda bestämda tider inom vilka ministeriets samtycke och domstolens tillstånd skall sökas, för att man inom en rimlig tid skall få vetskap om en sådan åtgärd kommer att träda i kraft.

I 1 mom. stadgas att en ansökan om ministeriets samtycke skall göras inom fyra månader räknat från att den fusionerande eller överlåtande pensionsstiftelsen och den övertagande pensionsanstalten har godkänt avtalet om fusion eller överlåtelse av försäkringsverksamheten. Om åtgärden kräver att pensionsstiftelsens stadgar skall ändras, skall fastställelse av stadgarna sökas inom samma tid. Samma tidsfrist gäller också för fastställelse av en ny pensionsstiftelsens stadgar vid en kombinerad fusion.

I paragrafens 2 mom. stadgas på samma sätt som i lagarna som gäller försäkringsbranschen om ministeriets skyldighet att kungöra ansökan om fusion eller överlåtelse av försäkringsverksamhet.

När överlåtelsen av en pensionsstiftelsens pensionsansvar till en annan pensionsanstalt endast gäller en enskild person som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets, är kungörelseförfarandet onödigt tungt. I 3 mom. finns ett undantagsstadgande som gör det möjligt att i ett sådant fall överlåta pensionsansvaret utan kungörelse- och meddelandeförfarande. Detta förutsätter dock att social- och hälsovårdsministeriet har gett sitt samtycke. Överlåtelse av en sådan del av försäkringsverksamheten skall rapporteras till den person som ärendet gäller.

Paragrafens 4 mom. stadgar om omfattningen av ministeriets prövningsrätt när mi-

nisteriet avväger om det kan ge sitt samtycke till ansökan. Ministeriets prövningsrätt är bunden till sin karaktär. Samtycke kan vägras endast ifall åtgärden inte gör intrång i de förmåner som tillkommer de personer som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets eller pensions- eller andra förmåns-tagare. Det föreslagna stadgandet innebär att ministeriet inte kan vägra ge sitt samtycke t.ex. på den grunden att fusionen eller överlåtelsen av försäkringsverksamheten inte är ändamålsenlig åtgärd för pensionsstiftelsen.

I paragrafens 5 mom. stadgas om tidpunkten för överlåtelsen av försäkringsverksamheten. Om tidpunkten för fusion stadgas i 106 §. I regel överförs försäkringsverksamheten till den övertagande pensionsanstalten vid den tidpunkt som bestäms i överlåtelseavtalet. Överlåtelseavtalets kontrahenter kan alltså själv bestämma tidpunkten för överlåtelsen.

Enligt propositionen kan ministeriet i sitt beslut om godkännande av överlåtelse av försäkringsverksamheten bestämma en annan tidpunkt för överlåtelsen än den tidpunkt som bestämts i överlåtelseavtalet. Med denna reglering vill man förhindra att man t.ex. kommer överens om retroaktiva tidpunkter för ikraftträdandet.

Fusionen eller överlåtelsen av försäkringsverksamheten förfaller enligt 6 mom. om man försummar att ansöka om ministeriets samtycke inom den föreskrivna tiden på fyra månader. Detta gäller även när åtgärden inte får ministeriets samtycke.

103 §. En fusion mellan pensionsstiftelser och överlåtelse av försäkringsverksamheten är av betydelse förutom för pensionsstiftelsen också för tredje person. Av denna orsak skall fusion och överlåtelse av försäkringsverksamheten antecknas i pensionsstiftelseregistret, där uppgiften är lätt tillgänglig. Ministeriet skall enligt propositionen göra en anteckning i registret utan särskild anmälan.

104 §. När fusionen verkställs är det viktigt att säkerställa att den överlåtande pensionsstiftelsens borgenärer inte lider rättsförluster. För att skapa dessa garantier stadgas i denna paragraf att pensionsstiftelsen åläggs att ansöka om domstolens tillstånd till fusionen. Förfarandet är i huvudsak detsamma som i 14 kap. 5 § 1 mom. lagen om aktiebolag.

Enligt paragrafens 1 mom. skall både den

överlåtande och den övertagande pensionsstiftelsen inom fyra månader efter att social- och hälsovårdsministeriet har gett sitt samtycke ansöka om domstolens tillstånd till att verkställa fusionsavtalet. Ansökan skall göras hos domstol på den överlåtande pensionsstiftelsens hemort eller om fusionen är en kombinerad fusion hos domstol på den övertagande pensionsstiftelsens i stadgarna bestämda hemort. Till ansökningen skall fogas en utredning om att fusionsavtalet har registrerats. Försummas ansökningen av domstolstillståndet är följden att fusionen förfaller.

I paragrafens 2 mom. stadgas om domstolens kallelseförfarande. Avsikten med kallelsen är att så effektivt som möjligt informera pensionsstiftelsens kända och okända borgenärer om fusionen. Kallelsen skall sättas upp på domstolens anslagstavla och publiceras två gånger i den officiella tidningen. Dessutom skall domstolen på eget initiativ underrätta social- och hälsovårdsministeriet och alla kända borgenärer om ansökningen.

Enligt paragrafens 3 mom. skall domstolen ge tillstånd till fusionen när den först försäkrat sig om att den överlåtande pensionsstiftelsens borgenärer har fått full betalning eller säkerhet för sina fordringar eller att de inte har motsatt sig ansökningen. Domstolen skall underrätta social- och hälsovårdsministeriet om tillstånd beviljats eller vägrats.

105 §. I 1 mom. stadgas om anmälan till registret om domstolstillståndet, som utgör grunden för tidpunkten för fusionen (106 §). Pensionsstiftelserna som deltar i fusionen skall anmäla domstolens tillstånd till social- och hälsovårdsministeriet för anteckning i pensionsstiftelseregistret inom föra månader efter att tillståndsbeslutet har vunnit laga kraft. Försummas registeranmälan är följden att fusionen förfaller. Vid kombinerad fusion skall domstolen utöver underrättelsen om tillståndet göra en anmälan om att en ny pensionsstiftelse har grundats på det sätt som avses i 71 §.

Om fusionen förfaller därför att tillstånd inte söks hos domstolen inom utsatt tid, skall social- och hälsovårdsministeriet enligt 2 mom. göra en anteckning om detta i pensionsstiftelseregistret på anmälan från den överlåtande pensionsstiftelsen. Också i det fall att pensionsstiftelserna inte gör registeranmälan om domstolens tillstånd inom utsatt tid, skall ministeriet göra en anteckning i registret om att fusionen förfallit.

106 §. I denna paragraf stadgas om tid-

punkten för fusionen, som är beroende av om fusionen är en normal eller en kombinerad fusion.

Enligt 1 mom. anses fusionen i normalfall ha ägt rum när domstolens tillstånd har antecknats i pensionsstiftelseregistret. Vid kombinerad fusion måste den övertagande pensionsstiftelsen först existera innan fusionen kan anses ha ägt rum. En pensionsstiftelse kan inte enligt propositionens 16 § förvärva rättigheter eller ingå förbindelser före registreringen. Därför anses en kombinerad fusion ha ägt rum först när både domstolens tillstånd och grundandet av den övertagande pensionsstiftelsen har registrerats.

I 2 mom. stadgas att av den överlåtande pensionsstiftelsens tillgångar, pensionsansvar och skulder vid fusionen övergår till den övertagande pensionsstiftelsen och de personer och pensions- och andra förmånstagare som hör till den överlåtande pensionsstiftelsens verksamhetskrets övergår till den övertagande pensionsstiftelsens verksamhetskrets vid den i 1 mom. nämnda fusionstidpunkten. Detta är universalsuccession, dvs. att den övertagande pensionsstiftelsen blir avtalspart i ställt den överlåtande pensionsstiftelsen i den senare pensionsstiftelsens avtal och andra skyldigheter. Den överlåtande pensionsstiftelsens rätt att kräva skadestånd med stöd av lagförslagens 109 och 110 §§ övergår inte till den övertagande pensionsstiftelsen.

107 §. I paragrafen stadgas om pensionsstiftelsens rätt och skyldighet att lösa in aktierna i ett aktiebolag som pensionsstiftelsen innehar bestämmande rätt i. Paragrafen motsvarar i huvudsak 16 kap. 6 § lagen om försäkringsbolag och 14 kap. 8 § lagen om aktiebolag. Stadgandet gäller närmast andra i 4 § 4 mom. avsedda bolag än bostadsaktiebolag.

Avsikten med regleringen är att stridigheter i aktiebolagets förvaltning kan avlägsnas genom inlösningsförfarandet. Paragrafen är också avsedd att trygga minoritetsdelägarens ställning, eftersom en sådan delägare enligt lagförslaget har rätt att kräva att hans aktier skall lösas in.

Enligt 1 mom. uppkommer inlösningsrätt om en pensionsstiftelse ensam eller tillsammans med en sådan sammanslutning, vari pensionsstiftelsen innehar över hälften av aktiekapitalet eller av det röstetal som aktierna medför eller motsvarande bestämmanderätt, äger mer än nio tiondedelar av ett aktiebolags aktier.

För att minoritetsdelägarnas ställning skall vara tryggad föreslås att gängse pris skall betalas för aktier som skall inlösas. Också minoritetsdelägarna har rätt att yrka att deras aktier skall lösas in, om de villkor för inlösningsen som nämns i momentet är uppfyllda. Varje aktieägare kan skilt för sig yrka att pensionsstiftelsen skall lösa in hans aktier, även om de övriga minoritetsaktieägarna inte är intresserade av inlösningsen.

Avsikten är att inlösningsen skall basera sig på en frivillig överenskommelse mellan kontrahenterna. Om ett avtal om inlösningsen inte kan fås till stånd måste ärendet hänskjutas till en domstol som avgör på vilka villkor inlösningsen skall ske. Paragrafens 2 mom. gäller en sådan tvistesituation. Pensionsstiftelsen skall meddela aktiebolagets styrelse att man inte kunnat träffa avtal om inlösningsen, varefter styrelsen hos en domstol skall ansöka om att en god man förordnas att bevaka bolagets okända aktieägars intressen medan tvisten pågår. Stadgandet kan även tillämpas när ägarna till de aktier som skall lösas in inte vill medverka i inlösningsförfarandet.

I paragrafens 3 mom. stadgas om förfarandet som skall iaktas efter att avtal har träffats om inlösningspriset eller när ett domstolsbeslut om inlösningspriset har vunnit laga kraft. Enligt momentet tillämpas på inlösningsförfarandet i tillämpliga delar vad lagen om aktiebolag stadgar om inlösningsförfarandemellan moderbolag och dotterbolag.

Aktieägaren skall överlämna aktiebrevet mot lösenbeloppet inom en månad efter att inlösningsöverenskommelsen träffats eller efter att ett domstolsbeslut vunnit laga kraft. Om aktieägaren inte förfar på detta sätt skall pensionsstiftelsen nedsätta lösenbeloppet hos överexekutor. Har aktieägaren inte gjort lösningsrätten stridig eller om har ett beslut om lösningsrätten vunnit laga kraft, har pensionsstiftelsen rätt att få aktiebrevet genom att ställa en säkerhet för lösenbeloppet. Avvikande från stadgandet i lagen om aktiebolag skall den säkerhet som ställs av pensionsstiftelsen godkännas av social- och hälsovårdsministeriet. Pensionsstiftelsen betraktas som ägare till aktien, när nedsättning av lösenbeloppet eller ställande av säkerhet har skett. Har inte den tidigare aktieägaren överlämnat aktiebrevet inom ett år efter att pensionsstiftelsen blivit ägare till aktien, får ett nytt aktiebrev ges till pensionsstiftelsen.

Inlösningsförfarande enligt 14 kap. 8 § tillämpas inte på bostadsaktiebolag (3 § lagen om bostadsaktiebolag). På motsvarande sätt skall inte heller 4 § i propositionen tillämpas på bostadsaktiebolag. Det skulle inte vara rimligt om pensionsstiftelsen hade rätt att lösa in ett bostadsaktiebolags kvarvarande aktier och på så sätt tvinga deras ägare att flytta från sina bostäder. Också i andra aktiebolag än bostadsaktiebolag, t.ex. fastighetsaktiebolag, finns aktier som medför rätt att besitta en bostadslägenhet. På motsvarande sätt skall inte heller sådana aktier enligt förslaget kunna lösas in av pensionsstiftelsen.

108 §. Paragrafen innehåller ett stadgande enligt 16 kap. 7 § lagen om försäkringsbolag och 14 kap. 7 § lagen om aktiebolag om enkelt fusionsförfarande i en situation när en pensionsstiftelse äger samtliga aktier i ett aktiebolag.

Pensionsstiftelsen skall göra anmälan för anteckning i pensionsstiftelseregistret enligt överenskommelse. Fusionsavtalet verkställs med iakttagande av stadgandena i detta kapitel om registrering av fusionsavtalet, sökande av domstolstillstånd och registrering av fusionen. Till fusion som avses i denna paragraf behövs dock inte social- och hälsovårdsministeriets samtycke.

12 kap. Skadeståndsskyldighet

Kapitlet innehåller de särskilda stadganden om skadeståndsskyldighet som gäller pensionsstiftelser. Lagförslagets skadeståndstadganden följer samma ansvarsprinciper som lagarna som gäller försäkringsbranschen. I kapitlet stadgas förutom om skadeståndsskyldighet även om väckande av ersättningstalan, ansvarsfrihet samt preskription av rätt till talan.

109 §. I paragrafen stadgas om skadeståndsskyldigheten för medlemmar i pensionsstiftelsens förvaltningsorgan. Den första meningen i lagrummet gäller skadeståndsskyldighet gentemot pensionsstiftelsen och den andra gentemot personer som hör till eller har hört till verksamhetskretsen, arbetsgivaren eller tredje person.

En styrelsemedlems eller en medlems i förvaltningsrådet ersättningsansvar gentemot pensionsstiftelsen skall enligt förslaget vara lika omfattande som ansvaret enligt den gällande lagens 10 §. Av proportionens 80 § 3 mom. följer att samma regler också skall

tillämpas på en pensionsstiftelsens likvidatorer. Ombudsmannens ansvar är enligt förslaget lika omfattande som de övriga medlemmarnas i förvaltningsorganen, dvs. att han ansvarar för skada som han har åsamkat uppsåtligen eller av oaktsamhet.

I paragrafen utvidgas rätten till ersättning till personer som hör eller har hört till verksamhetskretsen, arbetsgivaren och andra personer. Andra personer som kan komma i fråga är t.ex. pensionsstiftelsens borgenärer. Dessa intressenters skadeståndsskyldighet är enligt förslaget dock snävare än skadeståndsansvaret gentemot pensionsstiftelsen. Skadeståndsskyldighet uppkommer nämligen endast genom överträdelse av den föreslagna lagen, pensionsstiftelsens stadgar eller social- och hälsovårdsministeriets föreskrifter. Medlemmar i förvaltningsorganen är däremot skyldiga att ersätta pensionsstiftelsen för all skada som de förorsakat genom sitt vållande.

Med skada avses i lagförslaget skada som skall ersättas enligt allmänna rättsprinciper om skadestånd. Med skada avses inte t.ex. minskning av förmåner som pensionsstiftelsen beviljar genom ändring av stadgarna. Med skada avses inte heller situationer när understödsavgiften inte betalas.

En förutsättning för att skadeståndsskyldighet skall uppstå är att en i paragrafen nämnd person har orsakat skadan i sitt uppdrag. Gränserna för uppdraget bestäms på basis av lagen och pensionsstiftelsens stadgar. Har skadan uppstått i annat uppdrag än i detta uppdrag, tillämpas de allmänna rättsprinciperna för skadestånd.

En pensionstagare kan åsamkas skada t.ex. genom att pensionsstiftelsens styrelse överlåter aktier som pensionsstiftelsen äger till säkerhet för arbetsgivarens lån hos en tredje person och de förverkas. Pensionstagaren skall i en sådan situation kunna yrka på skadestånd för förlorad pension direkt av styrelsemedlemmarna som åsamkat skadan. Arbetsgivaren åsamkas skada i en situation då pensionsstiftelsen pantsätter arbetsgivarens säkerheter för lån hos pensionsstiftelsen, och pensionsstiftelsen inte efter detta återfår sina säkerheter.

110 §. I paragrafen stadgas om en sådan namntecknares skadeståndsskyldighet som inte står i arbetsförhållande till pensionsstiftelsen och som inte har en i 109 § nämnd ställning i pensionsstiftelsen. Härmed avses en i förhållande till pensionsstiftelsen utom-

stående namntecknare som handlar enligt uppdrag. Den nuvarande lagen stadgar inte om skadeståndsskyldighet i detta fall.

I lagförslaget har namntecknaren uttryckligen ålagts skadeståndsskyldighet gentemot pensionsstiftelsen, personer som hör eller har hört till verksamhetskretsen eller någon annan person. Enligt förslaget är andra meningen i 109 §, enligt vilken den som åsamkat skadan har handlat i strid mot lagen, pensionsstiftelsens stadgar eller social- och hälsovårdsministeriets föreskrifter, en förutsättning för att ansvar skall uppstå. I förhållande till förvaltningsorganens ansvar är namntecknarens ansvar lindrigare på så sätt att uppkomsten förutsätter antingen uppsåt eller grov oaktsamhet.

Enligt förslaget stadgas inte i detta kapitel om en hos pensionsstiftelsen anställd arbetstagares skadeståndsskyldighet, utan hans skadeståndsskyldighet skall bedömas enligt stadgandena i lagen om arbetsavtal (320/70) och skadeståndslagen (412/74).

111 §. I denna paragraf stadgas om jämkning av skadeståndsskyldighet och fördelning av skadeståndet mellan flera skadeståndsskyldiga. Stadgandet motsvarar 10 § i den gällande lagen.

Enligt 2 kap. 1 § 2 mom. skadeståndslagen kan skadeståndet jämkas, om skadeståndsskyldigheten finnes oskäligt betungande med hänsyn till skadevållarens och den skadelidandes ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt. Om skadan vållats uppsåtligt skall likväl fullt skadestånd utdömas, såvida de inte på särskilda skäl prövas skäligt att nedsätta skadeståndet. I 6 kap. 1 § skadeståndslagen finns ett jämningsstadgande för det fall då den skadelidande har medverkat till skadan eller då en annan omständighet, som inte hörde till den skadevållande handlingen, även har bidragit till uppkomsten av skadan.

Om skadan har förorsakats av två eller flera personer, tillämpas 6 kap. 2 och 3 §§ skadeståndslagen på fördelningen av skadeståndsansvaret mellan dem. De skadeståndsskyldiga svarar enligt huvudregeln solidrisk för skadan. Den som inte ålagts att betala fullt skadestånd svarar dock endast till det utdömda beloppet. Mellan de skadeståndsskyldiga skall skadeståndsbeloppet fördelas enligt vad som prövas skäligt med hänsyn till den större eller mindre skuld, som ligger varje skadeståndsskyldig till last, den fördel skadefallet eventuellt medfört och

övriga omständigheter. Den som har betalat skadestånd utöver sin egen andel har rätt att av var och en av de övriga skadeståndsskyldiga få vad han betalt för dennes del. Om någon av de skadeståndsskyldiga är oförmögen att betala eller är hans vistelseort okänd, skall var och en av de övriga betala sin andel av bristen.

I paragrafens 2 mom. har jämningsmöjligheten för medlemmar i styrelsen och förvaltningsrådet samt ombudsmannen begränsats. En jämkning av skadeståndet skall vara möjlig endast i det fall att de gjort sig skyldiga till lindrig vårdslöshet. Styrelsemedlemmarnas, medlemmarnas i förvaltningsrådet och ombudsmannens uppgifter är sådana att personer som handlar enligt uppdrag skall underlyda ett striktare ansvar än t.ex. en namntecknare som inte samtidigt innehar en ovannämnd ställning. Stadgandet avviker från stadgandena om skadeståndsskyldighet i lagen om aktiebolag.

112 §. I denna och följande paragraf stadgas om väckande av talan för pensionsstiftelsens räkning med stöd av 109, 110 §§ och i fråga om revisorer med stöd av 44 § revisionslagen samt verkan av beslut om ansvarsfrihet. I förslaget ingår inte stadganden om hur skadeståndsansvaret verkställs om skadan förorsakats av en person som hör till eller har hört till verksamhetskretsen, arbetsgivaren eller någon annan person. I dessa fall kan den skadelidande väcka talan mot skadevållaren, om en överenskommelse inte nås eller om det inte avtalats att ärendet skall behandlas vid skiljemannaförfarande.

Också i fråga om ersättning av skada som tillfogats pensionsstiftelsen kan kontrahenterna komma överens sinsemellan. Om man inte kan åstadkomma förlikning, skall styrelsen eller förvaltningsrådet enligt 1 mom. besluta om att väcka talan eller inte. I pensionsstiftelsens stadgar kan tvister av detta slag hänskjutas till skiljemän.

Om skadeståndstalan grundas på en straffbar gärning, och styrelsen eller förvaltningsrådet inte väcker talan, har social- och hälsovårdsministeriet rätt att förordna ett särskilt ombud som skall driva åtalet för pensionsstiftelsens räkning. Ombud borde i allmänhet inte förordnas när det är fråga om smärre förseelser. Ombudet har rätt att få arvode och kostnadsersättning av pensionsstiftelsens tillgångar. Om pensionsstiftelsens tillgångar inte förslår till betalning av arvodet och ersättningen, skall den bristande de-

len betalas av försäkringsinspektionens kostnader som uppbärs hos pensionsstiftelserna.

Om pensionsstiftelsen försätts i konkurs överförs pensionsstiftelsens rätt att väcka talan med stöd av 109 och 110 §§ och för revisors räkning med stöd av 44 § revisionslagen från pensionsstiftelsen till konkursboet. Om pensionsstiftelsen har avstått från att kräva skadestånd, har dess rätt att få skadestånd upphört. För att förhindra att pensionsstiftelsen genom att avstå från sin rätt till skadestånd något före konkursens början skall kunna beröva konkursboet möjligheten att använda pensionsstiftelsens rätt till talan, stadgas i paragrafens 2 mom. att konkursboet kan föra talan även om styrelsen eller förvaltningsrådet har beviljat ansvarsfrihet eller styrelsen eller förvaltningsrådet har beslutat att inte väcka talan. En förutsättning för väckande av talan är dock att konkursansökan har lämnats till domstol inom två år från sagda beslut.

113 §. I paragrafen stadgas om särskilda preskriptionstider för skadeståndstalan som förs för en pensionsstiftelsens räkning. Dessa preskriptionstider är kortare än den föreskrivna tiden för väckande av allmän talan som är tio år. De särskilda preskriptionstiderna skall enligt förslaget inte gälla skadeståndstalan som grundas på straffbar gärning. I fråga om dessa preskriberas rätt till talan tidigast samtidigt som åtalsrätten.

Paragrafens 2 mom. gäller fall som avses i 112 § 2 mom., enligt vilket konkursboet har rätt att föra talan trots att ansvarsfrihet har beviljats. Om den i 1 mom. föreskrivna tiden för väckande av talan för en pensionsstiftelsens räkning har löpt ut när det blir aktuellt att väcka talan, kan talan trots detta väckas inom en månad efter konkursbevakningen.

13 kap. Sampensionsstiftelser

Kapitlet innehåller särskilda stadganden om sampensionsstiftelser. I den gällande lagen om pensionsstiftelser gäller endast 33 § sampensionsstiftelser. Enligt denna paragraf har social- och hälsovårdsministeriet haft en omfattande prövningsrätt när det har gällt av att avgöra när lagen om pensionsstiftelser skall tillämpas på en pensionsstiftelse som har grundats av två eller flera arbetsgivare och vad som skall nämnas i en sådan pensionsstiftelses stadgar.

114 §. Enligt huvudreglen tillämpas för-

utom stadgandena i 13 kap. också alla andra stadganden i lagförslaget på en sampensionsstiftelse. I detta kapitel finns alltså endast specialstadganden, som tillämpas på sampensionsstiftelser utöver lagförslagets övriga stadganden. Om något stadgande inte skall tillämpas på sampensionsstiftelser finns det ett särskilt stadgande om detta i kapitlet om sampensionsstiftelser. Principen framgår av lagförslagets 114 §.

115 §. Paragrafen innehåller stadganden om vem som kan grunda en sampensionsstiftelse. Rätten att grunda en sampensionsstiftelse har utvidgats något i jämförelse med nuvarande praxis.

Enligt 1 mom. 1 punkten kan en sampensionsstiftelse grundas av en arbetsgivare och en pensionsstiftelse eller flera pensionsstiftelser som grundats av arbetsgivaren. Stadgandet behövs därför att personer som övergått från att ha varit anställda av arbetsgivaren till att vara anställda av pensionsstiftelsen fortsättningsvis kan höra till pensionsstiftelsens verksamhetskrets. Enligt 2 punkten kan en sampensionsstiftelse grundas av finska arbetsgivare som hör till en sådan koncern som avses i lagen om aktiebolag. På så sätt kan även två systeraktiebolag grunda en sampensionsstiftelse, vilket motsvarar nuvarande praxis. Enligt 3 punkten i momentet kan även annan arbetstagare än den som avses i punkt 2 och en eller flera arbetstagare som lyder under hans bestämmanderätt grunda en sampensionsstiftelse. Med sådana arbetsgivare avses t.ex. ett andelslag, ett kommanditbolag, ett öppet bolag eller annan motsvarande sammanslutning som kan äga ett aktiebolag eller bolag som hör till en koncern som avses i lagen om aktiebolag. Även alla dessa sammanslutningar kan grunda en sampensionsstiftelse utan den ändamålsenlighetsprövning som avses i paragrafens 2 mom. 2 punkt.

Det har bl.a. föreslagits att definitionen på koncern skall ändras i lagen om aktiebolag (Betänkande avgivet av aktiebolagskommisionen 1992:32). I förslaget har definitionen på koncern utvidgats bl.a. så att aktiebolag bildar en koncern när ett bolag har rätt att utse majoriteten av medlemmarna i ett annat bolags styrelse eller andra organ. Om förslaget genomförs betyder det att möjligheten att grunda en sampensionsstiftelse utvidgas på motsvarande sätt.

Enligt paragrafens 2 mom. 1 punkten kan en sampensionsstiftelse grundas av två eller

fler arbetsgivare, om de har en gemensam ägare som äger minst 50 % av varje arbetsgivare. Avsikten med definitionen är att utvidga möjligheten att grunda en sampensionsstiftelse när arbetsgivarnas ägare inte är ett aktiebolag och aktiebolagslagens definition därför inte kan tillämpas. Med ägande jämställs dessutom annan bestämmanderätt som kan jämföras med ägande. Med stöd av det föreslagna stadgandet kan t.ex. öppna bolag, kommanditbolag eller aktiebolag som helt eller delvis ägs av staten, en kommun eller ett kommunförbund grunda en sampensionsstiftelse. Också statens inrättningar och bolag som ägs av en enskild person kan grunda en sampensionsstiftelse.

I 2 punkten stadgas att det är möjligt att grunda en sampensionsstiftelse oberoende av bolagsformen också i de fall när arbetsgivarna inte har ett ömsesidigt ägandeförhållande eller bestämmanderätt över varandra. I dessa fall krävs att arbetsgivarna har en ekonomisk eller verksamhetsmässig anknytning till varandra.

En sammanslutning, som två andra sammanslutningar vardera äger 50 % i (en s.k. intressesammanslutning), kan grunda en sampensionsstiftelse tillsammans med ägarsammanslutningen, om de har annan än i 2 punkten angiven anknytning till varandra, t.ex. ett avtal om att vardera delägaren väljer hälften av styrelsenmedlemmarna och att styrelseordföranden väljs enligt den enas förslag eller att delägaren förser intressesammanslutningen med de administrativa tjänster som den behöver eller fungerar som dennas huvudsakliga materialleverantör. Också ekonomiska organisationer och ideella föreningar är arbetsgivare som avses i denna punkt.

Enligt nuvarande praxis kan en sampensionsstiftelse grundas också av en enda arbetsgivare under förutsättning att flera arbetsgivare senare kommer att höra till sampensionsstiftelsen. Stadgandet i paragrafens 3 mom. gör det möjligt att nuvarande praxis fortsätter. Om en annan arbetsgivare inte inom fem år efter att stadgarna fastställs har anslutit sig till pensionsstiftelsen, måste pensionsstiftelsen ändra sina stadgar till stadgar för en enda arbetsgivares pensionsstiftelse.

Enligt gällande praxis finns ett stadgande i 4 mom. som gör det möjligt att ändra en enda arbetsgivares pensionsstiftelse till sampensionsstiftelse. En förutsättning är att pen-

sionsstiftelsen motsvarar förutsättningarna i 1 och 2 mom. På motsvarande sätt kan också en sampensionsstiftelse ändras till en enda arbetsgivares pensionsstiftelse, om det endast finns en arbetsgivare kvar i pensionsstiftelsen. I 3 mom. stadgas om en tidsfrist på fem år, efter vilken ändringen är obligatorisk om inte fler arbetsgivare anslutit sig till pensionsstiftelsen.

116 §. I paragrafen finns ett stadgande om vad som skall regleras i sampensionsstiftelsens stadgar. Paragrafen tillämpas på sampensionsstiftelser utöver lagförslaget 9 §.

En B-pensionsstiftelse och en AB-pensionsstiftelses B-avdelning kan med stöd av 117 § följa antingen ett utjämning eller ett arbetsgivarspecifikt system i sin bokföring. Gällande en A-pensionsstiftelse och en AB-pensionsstiftelses A-avdelning är detta möjligt med social- och hälsovårdsministeriets samtycke. Enligt 1 punkten skall det nämnas i pensionsstiftelsens stadgar vilket av bokföringssystemen som pensionsstiftelsen har valt.

I det fall att pensionsstiftelsen har valt att följa det utjämningssystemet, skall det enligt 2 punkten nämnas i stadgarna hur arbetsgivarnas understödsavgifter bestäms.

T.ex. i en koncern kan en anställd vara anställd av flera olika koncernbolag. Enligt 3 punkten skall det nämnas i sampensionsstiftelsens stadgar hur arbetstagarens pensionsansvar bokförs i detta fall när det gäller en A-pensionsstiftelse och en AB-pensionsstiftelses A-avdelning.

Enligt 4 punkten skall i sampensionsstiftelsens stadgar nämnas när en arbetsgivare skall utträda eller uteslutas ur pensionsstiftelsen. En arbetsgivare skall enligt lagen utträda ur pensionsstiftelsen när den inte längre uppfyller kraven som ställs i 115 § 1 eller 2 mom. Därutöver kan andra krav ställas på utträdande i pensionsstiftelsens stadgar. I pensionsstiftelsens stadgar skall finnas bestämmelser om vilka skyldigheter arbetsgivarens har gentemot pensionsstiftelsen, om arbetsgivarens utträder eller utesluts ur pensionsstiftelsen.

117 §. Social- och hälsovårdsministeriet har 1989 meddelat anvisningar för pensionsstiftelsers bokföring. Enligt dessa anvisningar kan en B-sampensionsstiftelse och en AB-pensionsstiftelses B-avdelning upprätta sin bokföring antingen enligt det arbetsgivarspecifika eller det utjämningssystemet. Däremot har en A-sampensionsstiftelse varit

tvungen att uppgöra sin bokföring enligt det arbetsgivarspecifika systemet, om inte social- och hälsovårdsministeriet har beviljat undantagstillstånd.

Principer som är relevanta för en pensionsstiftelses verksamhet borde regleras på lagnivå. Därför innehåller den aktuella paragrafen stadganden om sampensionsstiftelsernas arbetsgivarspecifika och utjämnande system.

I fråga om B- och AB-sampensionsstiftelser följer lagförslaget de nuvarande bokföringsanvisningarna. Enligt paragrafens 1 mom. kan dessa pensionsstiftelser i fråga om verksamheten enligt lagen om pension för arbetstagare välja antingen utjämnande eller arbetstagerspecifik bokföring. En A-sampensionsstiftelse skall i första hand följa det arbetsgivarspecifika systemet i sin bokföring. Social- och hälsovårdsministeriet kan dock i enlighet med gällande praxis bevilja en A-pensionsstiftelse tillstånd att alternativt följa det utjämnande systemet i sin bokföring.

Paragrafens 2 och 3 mom. innehåller stadganden om bokföringen av de olika arbetsgivarnas pensionsansvar och användningen av täckning i det arbetsgivarspecifika och det utjämnande bokföringssystemet som motsvarar nuvarande praxis. Av en pensionsstiftelses bokföring som följer det arbetsgivarspecifika systemet, skall framgå separat för varje arbetsgivare vilka poster som hänförs till resultaträkningen respektive balansräkningen. De tillgångar som arbetsgivaren överlämnat till pensionsstiftelsen, skall användas till täckning för ifrågakvarnade arbetsgivares pensionsansvar. Ett undantag från denna regel finns i 121 §.

Vid det utjämnande systemet skall däremot balansräkningens och resultaträkningens poster inte specificeras per arbetsgivare, utan i pensionsstiftelsens stadgar skall finnas bestämmelser om på vilket sätt understödsavgifterna fördelas mellan arbetsgivarna. Understödsavgifterna kan t.ex. fördelas i förhållande till de utbetalda lönerna eller på något annat sätt som godkänns av social- och hälsovårdsministeriet. Till täckning för varje arbetsgivares pensionsansvar räknas en enligt pensionsansvaret proportionell del av pensionsstiftelsens tillgångar.

Det utjämnande systemet kan bytas ut till det arbetstagerspecifika systemet eller tvärtom. Om systemet byts mitt under en räkenskapsperiod, skall pensionsstiftelsen uppgöra ett mellanbokslut före ändringen.

118 §. I lagförslaget 5 § 3 mom. begrän-

sas pensionsstiftelsens rätt att äga aktier i arbetsgivarbolaget. Om en sampensionsstiftelse har arbetsgivarspecifik bokföring, tillämpas begränsningen enligt den aktuella paragrafens separat på varje arbetsgivare. Förutom att stiftelsens totala ägande inte får överstiga 10 procent av pensionsstiftelsens egendom, får inte heller en enskild arbetsgivares ägarandel överstiga 10 procent av arbetsgivarens andel i pensionsstiftelsens egendom. Stadgandet behövs med tanke på pensionsstiftelsens riskspridning.

119 §. Stadganden om täckande av pensionsansvar finns i lagförslaget 46 och 47 §§. För att trygga pensions- och andra förmånstagares förmåner finns i denna paragraf ett stadgande enligt vilket täckningskravet skall tillämpas på varje arbetsgivare i en pensionsstiftelse som följer det arbetsgivarspecifika systemet i sin bokföring.

120 §. I lagförslaget 6 § 3 mom. stadgas om pensionsstiftelsens rätt att överföra övertäckningen från endera avdelningen i en AB-sampensionsstiftelse till täckningen för den andra avdelningens pensionsansvar. En pensionsstiftelse som följer det arbetsgivarspecifika systemet i sin bokföring skall enligt den aktuella paragrafen förfara på motsvarande sätt vid överföring av övertäckning. En A-avdelnings arbetsgivares övertäckning kan alltså överföras endast till täckningen för samma arbetsgivares B-avdelnings pensionsansvar och tvärtom.

Om sampensionsstiftelsen följer det utjämnande systemet i bokföringen för endera avdelningen, kan övertäckningen inte överföras från denna avdelning, eftersom det inte är möjligt att överföra det till en särskild arbetsgivare.

I lagförslaget 45 § 4 mom. stadgas om återbetalningen av övertäckning. I 2 mom. stadgas om sampensionsstiftelser där återbetalningen av övertäckning betraktas separat för varje arbetsgivare. På detta sätt är återbetalning av övertäckning möjlig, även om någon annan arbetsgivares pensionsansvar saknar täckning. Övertäckning kan uppstå även i en A-sampensionsstiftelse som tillämpar det utjämnande systemet. Även sådana övertäckningar kan återbetalas under förutsättning att samtliga arbetsgivare samtidigt använder sig av denna möjlighet.

121 §. Paragrafen innehåller ett stadgande om överföring av en arbetsgivares övertäckning till täckningen för en annan arbetsgivares pensionsansvar inom sampensionsstiftel-

sen. Överföring av övertäckningen skall vara möjlig, om till en sampensionsstiftelse hörande arbetsgivares tillgångar enligt 46 § 3—5 mom. samt stadganden och föreskrifter på lägre nivå i samband med bokslutet skall uppskattas varaktigt överstiga beloppet av ifrågavarande arbetsgivares pensionsansvar och övriga skulder. Övertäckningen skall i första hand användas till täckningen för samma arbetsgivares pensionsansvar i en annan avdelning i pensionsstiftelsen. Om detta alternativ inte är möjligt, kan övertäckningen överföras till täckningen för en annan arbetsgivares pensionsansvar, under förutsättning att den arbetsgivare som överlåter övertäckningen ger sitt samtycke till överföringen. Till följd av överföringen får hos den överförande arbetsgivaren inte bli ansvarsunderskott.

122 §. I propositionens 48 § 1 mom. stadgas om med understödsavgifterna jämförbara säkerheter som skall ställas för att uppfylla av ansvarsunderskottet. Social- och hälsovårdsministeriet skall meddela närmare föreskrifter om hur varje arbetsgivares andel av säkerheten räknas ut i en sampensionsstiftelse. Om pensionsstiftelsen följer det arbetsgivarspecifika bokföringssystemet, kan som delningsförhållande användas t.ex. ansvarsutgifterna enligt 48 § 2 mom. I ett utjämnande system kan andelarna fördelas t.ex. i proportion till understödsavgifterna.

I en concern kan moderbolaget ensam ställa säkerhet också för de övriga arbetsgivarnas räkning. Detta förutsätter att bolagen har ingått ett separat avtal om användningen av säkerheten mellan olika arbetsgivare. Den enskilda arbetsgivaren är dock oberoende av avtalet i sista hand själv ansvarig för ställande av säkerhet för egen del.

123 §. I fall där arbetsgivare som hör till pensionsstiftelsen har uppdelats på flera olika bolag har social- och hälsovårdsministeriet i regel utgått från att pensionsansvaret och tillgångarna inte fördelas mellan de nya arbetstagarna i pensionsstiftelsen utan de pensionsansvar som överförs och de tillgångar som utgör täckning har stannat hos moderbolaget. I dessa fall har moderbolaget ensamt kommit att svara för ett tidigare, ibland i förhållande till bolagets storlek orimligt stort pensionsansvar och de nya bolagen har kunnat börja sin verksamhet utan pensionsansvar. I dessa fall är det ändamålsenligt att även pensionsansvaret delas mellan de nya arbetsgivarna.

Även om utgångspunkten fortfarande är att pensionsansvar och tillgångar inte delas mellan olika arbetsgivare, skall ett sådant förfarande vara möjligt i vissa situationer. Enligt den aktuella paragrafen kan pensionsstiftelsens pensionsansvar och de tillgångar som motsvarar detta delas mellan arbetsgivaren och de nya arbetsgivarna som uppstår när arbetsgivaren delas, under förutsättning att social- och hälsovårdsministeriet har gett sitt samtycke till åtgärden. Ministeriets samtycke skall sökas i samband med ansöknigen om ändring av pensionsstiftelsens stadgar som görs i anslutning till delningen. Ministeriet meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

124 §. Enligt lagförslagets 78 § 1 mom. 3 punkten skall en pensionsstiftelse träda i likvidation och upplösas om arbetsgivaren upphör med den verksamhet inom vilken de till pensionsstiftelsens verksamhetskrets hörande personerna är verksamma. I fråga om en sampensionsstiftelse krävs dock att pensionsstiftelsen upplöses först när alla pensionsstiftelsens arbetsgivare upphör med sin verksamhet. Om endast en del av arbetsgivarna slutar, fortsätter de övriga arbetsgivarna pensionsstiftelsens verksamhet.

125 §. I denna paragraf stadgas om hur man skall förfara med pensionsansvaret om arbetsgivaren utträder eller utesluts ur sampensionsstiftelsen eller upphör med sin verksamhet. Enligt 1 mom. skall arbetsgivarens pensionsansvar och de tillgångar som utgör täckning för ansvaret i dessa fall överlåtas till en annan pensionsstiftelse, en pensionskassa eller ett försäkringsbolag.

Vid överlåtelsen tillämpas i tillämpliga delar stadgandena om överlåtelse av försäkringsverksamhet i 11 kap. Social- och hälsovårdsministeriet kan dock ge tillstånd till att pensionsstiftelsens verksamhet fortsätter för den ifrågavarande arbetsgivarens del under samma förutsättningar som 78 § 3 mom. stadgar.

I 2 mom. finns ett stadgande som motsvarar innehållet i 88 § 1 mom. om för vilka ändamål de tillgångar som utgör täckning för den ifrågavarande arbetsgivarens pensionsansvar används vid överlåtelse av en sampensionsstiftelses ansvar eller vid upplösning av en pensionsstiftelse. Enligt momentet skall redan påbörjade pensioner och framtida pensioner och andra förmåner som grundar sig på tjänstgöring som börjat före tidpunkten för ansvarsöverföringen eller lik-

vidationens början tryggas genom en överenskommelse med den övertagande pensionsanstalten om anordnande av pensions- och andra förmåner som motsvarar medlen. Tryggandet av förmånerna sker separat för varje arbetsgivare. Med de tillgångar som utgör täckning för varje arbetsgivares pensionsansvar tryggas alltså endast de förmåner som ingår i ifrågavarande arbetsgivares pensionsansvar.

14 kap. Särskilda stadganden

I detta kapitel stadgas bl.a. om straff som utdöms för pensionsstiftelsebrott och -förseelse samt brott mot tystnadsplikten. I kapitlet stadgas likaså att olovligt bedrivande av pensionsstiftelseverksamhet är straffbart. I kapitlet ingår vidare stadganden om möjligheten att använda skiljemannaförfarande vid avgörande av tvister vid stridigheter samt det rättegångsförfarande som gäller pensionsstiftelser. I jämförelse med den nuvarande lagen är de flesta av stadgandena i kapitlet nya.

126 §. Paragrafen innehåller stadganden om forum när talan som avses i 112 § förs för en pensionsstiftelses räkning. Enligt de allmänna processrättsliga reglerna förs talan vanligen i tingsrätten på den svarandes hemort. Eftersom den svarande inte alltid är bosatt på pensionsstiftelsens hemort och eftersom praktiska skäl kan kräva att talan förs i en domstol på pensionsstiftelsens hemort, skall enligt förslaget också en sådan domstol vara behörig. Tingsrätten på pensionsstiftelsens hemort är därför ett alternativ till det forum som bestäms enligt rättegångsbalken. Stadgandet gäller också i det fall när skadeståndskravet grundar sig på en straffbar gärning. Var talan anhängiggörs blir beroende av käranden.

127 §. I paragrafen föreslås ett stadgande om hur en pensionsstiftelse stäms in som svarande.

En pensionsstiftelse anses ha blivit stämd, om stämningen har delgivits en styrelsemedlem. Utöver styrelsemedlemmarna har ombudsmannen och varje person som har rätt att teckna pensionsstiftelsens namn rätt att ta emot stämningen. Enligt 9 § 3 mom. i den gällande lagen om pensionsstiftelser kan stämningen endast delges en styrelsemedlem.

128 §. Paragrafen stadgar om skiljemannaförfarande i tvister som uppstår mellan pen-

sionsstiftelsen och dess ledning, revisor, en person som hör eller har hört till verksamhetskretsen eller arbetsgivaren.

I stället för att låta dessa tvister behandlas av domstol, kan avgörandet hänskjutas genom en bestämmelse i pensionsstiftelsens stadgar till att avgöras av skiljemän. Bestämmelsen i stadgarna ersätter då skiljeavtalet som förutsätts i lagen om skiljemannaförfarande (967/92). Med tvister som nämns i paragrafen avses tvister mellan pensionsstiftelsen och dennas ledning, arbetsgivare eller en person som hör eller har hört till verksamhetskretsen som uppkommer vid skadeståndsskyldighet som avses i 12 kap. Genom att ta in en klausul om skiljemannaförfarande i pensionsstiftelsens stadgar blir det också möjligt att underställa endast vissa tvister skiljemannaförfarandet, medan de övriga tvisterna avgörs av allmänna domstolar.

Som pensionsstiftelsens motpart nämns särskilt i paragrafen styrelsen och en styrelsemedlem, förvaltningsrådet eller en medlem i förvaltningsrådet samt ombudsmannen, en revisor, en person som hör eller har hört till verksamhetskretsen och en arbetsgivare. Det samma gäller med stöd av 80 § 3 mom. även skiljemännen. Stadgandet skall likaså tillämpas på de nämnda personernas suppleanter.

129 §. Lagförslagets straffstadganden finns samlade i fyra olika paragrafer. I denna paragraf finns stadganden om olovligt bedrivande av pensionsstiftelseverksamhet och i 130 § de gärningar som klassificeras som pensionsstiftelsebrott. Om lindrigare pensionsstiftelseförseelser stadgas i 131 § och i 132 § finns ett straffstadgande om brott mot tystnadsplikten.

I lagförslagets 9 § stadgas att bl.a. syftet med pensionsstiftelsen, arbetsgivare som hör till pensionsstiftelsen och pensionsstiftelsens verksamhetskrets skall anges i pensionsstiftelsens stadgar. Om pensionsstiftelsens bedriver en mer omfattande verksamhet än den som nämns i stadgarna eller om verksamheten bedrivs trots att pensionsstiftelsen enligt 78 § 1 mom. borde träda i likvidation och upplösas, är detta olovligt bedrivande av pensionsstiftelseverksamhet som kriminaliseras i 1 punkten.

Med stöd av lagförslagets 67 § 4 mom. kan social- och hälsovårdsministeriet bestämma att pensionsstiftelsens verksamhet delvis skall avslutas eller att pensionsstiftel-

sen skall upplösas. Verksamhet i strid med nämnda förbud och ministeriets bestämmelse skall också vara olovligt bedrivande av pensionsstiftelseverksamhet och därför underställd straffhot.

Som straff för olovligt bedrivande av pensionsstiftelseverksamhet stadgas, om gärningen inte är ringa, böter eller fängelse i högst ett år.

130 §. I denna paragraf stadgas om straff för pensionsstiftelsebrott. Under denna beteckning har alla allvarigare gärningar i strid med denna lag, som till straffbarheten kan jämföras med olovligt bedrivande av pensionsstiftelseverksamhet som kriminaliserades i 129 §, samlats.

I 1 punkten underställs meddelande av oriktiga uppgifter i en handling som inges till social- och hälsovårdsministeriet med stöd av denna lag straffhot. Myndighetstillsynen av pensionstiftelserna grundar sig till en betydande del på uppgifter som inlämnas till ministeriet. Det är motiverat att förena skyldigheten att lämna korrekta uppgifter också med straffpåföljd.

I 2 punkten stadgas att brott mot stadgandena om uppgörande av bokslut eller revisionsberättelse eller avgivande av slutredovisning över en pensionsstiftelses likvidation är straffbara. I den nuvarande lagen finns inte motsvarande straffstadgande.

Social- och hälsovårdsministeriet kan med stöd av 69 § förbjuda pensionsstiftelsen att överlåta eller pantsätta egendom som den har i sin besittning. Överlåtande eller pantsättning av egendom i strid med detta förbud har kriminaliserats i 3 punkten.

Straffet för de uppräknade gärningarna är böter eller fängelse i högst ett år, om inte gärningen är ringa eller strängare straff stadgas i någon annan lag.

131 §. Paragrafen innehåller en förteckning över de lindrigare gärningar, som är straffbara pensionsstiftelseföreseelser enligt lagförslaget.

Enligt 1 punkten skall uppsåtligt, lagstridigt skifte av en pensionsstiftelses tillgångar vara en straffbar gärning. Stadganden om skifte av en pensionsstiftelses tillgångar finns i 10 kap. som bl.a. behandlar likvidation och upplösning. Enligt detta lagrum är också skifte av tillgångar i strid med pensionsstiftelsens stadgar straffbart. Uppsåtligt, lagstridigt skifte är inte att pension betalas ut för mycket p.g.a. att ett räknefel begåtts när pensionen räknades ut eller att ett

fel begåtts vid tillämpningen av lagen. Gärningen blir straffbar om felet begåtts uppsåtligt, med avsikten att betala ut en för stor pension.

I lagförslagets 4 § 4 mom. finns stadganden om hur stor del en pensionsstiftelse kan äga av ett företag. För att en pensionsstiftelse skall kunna äga en större del av ett företag än vad som stadgas i lagen, skall den söka social- och hälsovårdsministeriets tillstånd. I 2 punkten stadgas att det är straffbart om pensionsstiftelsens försummar att ansöka om ministeriets tillstånd.

Enligt 3 punkten straffas också den för pensionsstiftelseförseelse som underlåter att tillställa en myndighet en anmälan eller någon annan uppgift i enlighet med vad som stadgas i lagförslaget.

För de förseelser som nämns i paragrafen skall dömas till böter, om inte förseelsen är ringa eller strängare straff stadgas i någon annan lag.

132 §. I denna paragraf stadgas om straff för brott mot tystnadsplikten. I den gällande lagen finns också ett stadgande om tystnadsplikt i 32 §. Tystnadsplikten gäller personer som har fått uppgifter vid fullgörandet av i lagen eller med stöd av forskifter som meddelats enligt lagen stadgat uppdrag, liksom medlemmar i styrelsen eller förvaltningsrådet, ombudsmannen, revisorer, pensionsstiftelsens tjänstemän, social- och hälsovårdsministeriets tjänstemän samt pensionsskyddscentralens tjänstemän.

Tystnadsplikten har i 1 mom. utvidgats att gälla förutom uppgifter om en pensionsstiftelse eller någon annans ekonomiska ställning eller affärs- eller yrkeshemlighet, även uppgifter om en persons hälsotillstånd. Det skall särskilt uppmärksammas att arbetsgivaren inte har rätt att annat än i egenskap av arbetsgivare genom pensionsstiftelsens förvaltningsorgan få uppgifter om pensionsstiftelsens interna angelägenheter.

Från och med början av 1990 blev bl.a. pensioner och andra utkomstskyddsförmåner som en pensionsstiftelse betalar utmättningsbara. För verkställande av utmätning behöver utskökningsmyndigheterna få uppgifter om beloppet pension eller annan utkomstskyddsförmån av de som betalar dem. Stadgandet i 4 kap. 18 e § 3 mom. utskökningslagen om arbetsgivares och myndighets skyldighet att lämna uppgifter kan inte som sådant tillämpas på pensionsstiftelser. Därför finns i paragrafens 2 mom. ett stadgande,

enligt vilket tystnadsplikten inte gäller ut-
sökningsskyddsmyndigheter, som skall göra det
möjligt att verkställa utsökning. Pensionsstift-
telsen skall utan hinder av 1 mom. på begä-
ran av en utmättningsman uppge beloppet av
pensioner eller andra utkomstskyddsförmå-
ner som den betalar samt vilka andra inrätt-
ningar som vederligen betalar utkomst-
skyddsförmåner.

Enligt huvudregeln skall böter vara till-
räcklig påföljd för brott mot tystnadsplikten,
varvid påföljden skall dömas enligt 38 kap.
2 § 2 mom. strafflagen. När det är fråga om
en tjänsteman straffas gärningen som brott
mot tystnadsplikten enligt 40 kap. 5 § straf-
flagen. Om strängare straff för brottet stad-
gas på något annat ställe än i 38 kap. 1 §,
skall de nämnda stadgandena åsidosättas.

133 §. I enlighet 26 a § 2 mom. och 30 §
i den gällande lagen skall i denna paragraf
stadgas om verkställbarheten för vissa av
social- och hälsovårdsministeriets beslut
och föreskrifter trots att besvär har anförts. Den-
na princip har behållits i lagförslaget för att
säkerställa att ministeriets övervakning är
effektiv och snabb.

Stadgandet gäller för det första i 20 § av-
sedda åtgärder som ministeriet vidtar, när
pensionsstiftelsen inte har en styrelse eller
en ombudsman. För det andra gäller stad-
gandet beslut eller föreskrifter, som minis-
teriet har meddelat med stöd av sina i 8 kap.
stadgade tillsynsbefogenheter. För det tredje
föreligger en i paragrafen avsedd situation
när ministeriet har förordnat pensionsstiftelsen
att träda i likvidation och samtidigt utsett en
likvidator för pensionsstiftelsen.

134 §. Om sådana handlingars offentlighet
som en myndighet har i sin besittning stad-
gas i lagen om allmänna handlingars offent-
lighet (83/51). Denna lag gäller även hand-
lingar som innehåller uppgifter om pensions-
stiftelser.

En del av statsmaktens tillsyn över försä-
kringsanstalterna är iakttagandet av den s.k.
offentlighetsprincipen, enligt vilken försä-
kringsanstalterna åläggs att offentliggöra uppgif-
ter som det är möjligt att basera en be-
dömning av anstaltens verksamhet och ställ-
ning på.

I enlighet med denna princip innehåller
paragrafens 1 mom. ett stadgande som ger
social- och hälsovårdsministeriet rätt att
publicera statistik och därmed jämförbar in-
formation som belyser pensionsstiftelsernas
verksamhet, ställning och utveckling. För

jämförbarhetens skull skall statistiken och
informationen uppgöras på likartade grunder
i fråga om alla pensionsstiftelser. Däremot
skall ministeriet inte få publicera särskilda
uppgifter eller utredningar, som den får t.ex.
om en enskild pensionsstiftelses ställning,
resultat eller organisation, och av statistiken
får inte heller framgå uppgifter som gäller
ett enskilt ärende.

Med beaktande av pensionsstiftelseverk-
samhetens natur och den offentlighetsprincip
som tillämpas inom försäkringsinspektion-
verksamheten är det ändamålsenligt att pen-
sionsstiftelsernas bokslut är offentligt. Om
detta stadgas i paragrafens 2 mom. Till bok-
slutet räknas resultaträkningen, balansräk-
ningen bilagor till dem och verksamhetsbe-
rättelse. Posterna i balansräkningen är delar
av bokslutet som inte får publiceras. Inne-
hållet i paragrafen motsvarar den gällande
lagen.

135 §. I den gällande lagen finns inte stad-
ganden om försäkringsmatematiker. I 3 §
förordningen om verkställighet av lagen om
pensionsstiftelser finns ett stadgande enligt
vilket den som utför en försäkringsteknisk
analys skall inneha av ministeriet fastställd
kompetens.

När man tar i beaktande karaktären och
omfattningen av pensionsstiftelsernas verk-
samhet, är det ändamålsenligt att pensions-
stiftelsen har till sitt förfogande en försä-
kringsmatematiker. Ett stadgande om saken
finns i paragrafens 1 mom. I paragrafens 1
mom. ingår i fråga om behörighetsvillkoren
för försäkringsmatematikern en hänvisning
till 18 kap. 8 § lagen om försäkringsbolag.
Och enligt samma moment bestäms försä-
kringsmatematikerns uppdrag till tillämpliga
delar på motsvarande sätt som stadgas i 1
och 2 §§ i förordning om försäkringsmate-
matiker vid försäkringsbolag (464/95). Där-
vid skall man dessutom beakta pensionsstif-
telseverksamhetens särdrag.

Enligt förslaget har försäkringsmatemati-
kerns uppdrag i tillämpliga delar utvidgats
på motsvarande sätt som vid försäkringsbo-
lag. Försäkringsmatematikern förpliktas i
förordningen bl.a. att utreda de krav som
skall ställas på placeringsverksamheten med
anledning av pensionsansvarets natur.

Ett försäkringsbolags försäkringsmatema-
tiker förpliktas i förordningen dessutom att
göra en anmälan till försäkringsbolagets sty-
relse om de brister som han i samband med
sina uppdrag upptäckt i försäkringsbolagets

verksamhet. Likadan skyldighet skall inte inkluderas i uppgifterna för en pensionsstiftelses försäkringsmatematiker, eftersom en pensionsstiftelses försäkringsmatematikers ställning i förhållande till pensionsstiftelsens administration är olik än vid försäkringsbolag. Ministeriet kan meddela föreskrifter om ett ersättande förfarande som bättre lämpar sig för pensionsstiftelseverksamhetens natur.

Avsikten är att i paragrafens 2 mom. stadgas att pensionsstiftelsen skall till social- och hälsovårdsministeriet göra en anmälan om att en försäkringsmatematiker anställts eller avgått. Enligt paragrafens 2 mom. får ministeriet meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

I paragrafens 2 mom. stadgas att pensionsstiftelsen skall göra anmälan till ministeriet om vilken försäkringsmatematiker den använder.

136 §. Enligt denna paragraf skall pensionsstiftelsens försäkringsmatematiker genomföra försäkrings teknisk analys av pensionsstiftelsens ställning minst vartannat år. Social- och hälsovårdsministeriet kan förorda att analysen görs oftare om den anser det vara motiverat. Den som utför analysen skall uppfylla de i 135 § nämnda behörighetsvillkoren för försäkringsmatematiker. Ett motsvarande stadgande ingår i 3 § förordningen om verkställighet av den gällande lagen om pensionsstiftelser.

137 §. Enligt denna paragraf skall närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

15 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

138 §. Tidpunkten för den nya lagens ikraftträdande har lämnats öppet i lagförslaget. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1996 likväl så att 45 § 4 mom., 120 och 147 §§ som gäller återbetalning av övertäckningen samt 46 och 47 § som gäller täckande av pensionsansvaret skall träda i kraft redan den 31 december 1995 för att de skall kunna tillämpas i bokslutet för år 1995. Syftet är att den föreslagna lagen (den nya lagen) skall ersätta den gällande lagen om pensionsstiftelser (den gamla lagen) och förordningen om verkställighet av denna lag som utfärdats med stöd av lagen.

Den nya lagen förorsakar betydande ändringar i pensionsstiftelsernas verksamhet. Alla pensionsstiftelser måste t.ex. ändra sina

stadgar så att de stämmer överens med den nya lagen. För att genomförandet av ändringarna skall ske smidigt, är det enligt 3 mom. i denna paragraf möjligt att pensionsstiftelserna vidtar åtgärder som verkställigheten av den nya lagen förutsätter redan innan lagen träder i kraft. En förutsättning är dock att den nya lagen har stadfästs och publicerats i författningssamlingen.

139 §. När den nya lagen har trätt i kraft är pensionsstiftelsens stadgar ogiltiga när det gäller bestämmelser som strider mot den nya lagens tvingande stadgar. I paragrafens 1 mom. ingår för tydlighetens skull ett stadgande om att den nya lagens stadganden skall iakttas i stället för bestämmelser i pensionsstiftelsens stadgar som strider mot den nya lagen.

I paragrafens 2 mom. åläggs pensionsstiftelserna att inom föreskriven tid ändra sina stadgar så att de motsvarar stadgandena i den nya lagen. Ändringarna borde göras så snart som möjligt efter att den nya lagen har trätt i kraft. Social- och hälsovårdsministeriets fastställelse för de ändrade stadgarna skall sökas inom två år efter att den nya lagen trätt i kraft. Om pensionsstiftelsen försummar att ändra sina stadgar inom den föreskrivna tiden kan ministeriet tillämpa påföljderna enligt lagförslagets 67 §.

I förslagets 141 § stadgas om ändringarna av stadgarna i överensstämmelse med den nya lagen när pensionsstiftelsens beslut fattas efter att lage stadfästs, men före den nya lagens ikraftträdande.

140 §. Paragrafen innehåller ett stadgande enligt vilket en pensionsstiftelse som har anmälts till registrering innan den nya lagen trädde i kraft får registreras enligt den gamla lagen även när registreringen sker efter att den nya lagen har trätt i kraft. Stadgarna skall dock också i detta fall ändras så att de stämmer överens med den nya lagen inom den tid som föreskrivs 139 § 2 mom. Det samma gäller stadgeändringar för vilka ansökts om fastställelse före den nya lagens ikraftträdande, men som har fastställts efter den nya lagens ikraftträdande.

141 §. Enligt denna paragraf är det möjligt för en pensionsstiftelse att göra de nödvändiga ändringarna efter att den nya lagen stadfästs, men före ikraftträdandet. Ansökningen om fastställelse av stadgeändringen kan i dessa fall göras innan den nya lagen träder i kraft. Beslut om stadgeändringen skall göras i den ordning som stadgas i den

gamla lagen. Registreringen av ändringen är dock möjlig endast på så sätt att ändringen tidigast träder i kraft samtidigt som den nya lagen.

142 §. I lagförslagets 3 § finns stadganden om minimiantalet personer som skall höra till pensionsstiftelsens verksamhetskrets. I den aktuella paragrafen finns stadganden för de fall att en pensionsstiftelse som registrerats före lagens ikraftträdande inte uppfyller stadgandena om minimiantal.

Paragrafens 1 mom. gäller A-pensionsstiftelser som registrerats innan lagen trädde i kraft. En sådan pensionsstiftelse kan fortsätta sin verksamhet också under den nya lagens giltighetstid, fastän antalet personer som hör till dens verksamhetskrets varaktigt är lägre än 30. En förutsättning är att pensionsstiftelsen fortsätter den verksamhet som den har bedrivit under den gamla lagens giltighetstid. Om pensionsstiftelsens verksamhet under den nya lagens giltighetstid utvidgas eller antalet förmåner utökas, skall pensionsstiftelsen uppfylla kraven på minimiantal inom den tid som föreskrivs i 78 § 1 mom. 1 punkten. Den föreskrivna tiden räknas från det att ändringen av stadgarna till följd av den ändrade verksamheten har fastställts på pensionsstiftelsens styrelses eller förvaltningsrådets sammanträde.

Med utvidgning av verksamhetskretsen avses i lagrummet att helt nya arbetsgivare eller gamla arbetsgivares persongrupper som tidigare inte hört till verksamhetskretsen tas med i verksamhetskretsen. Om en pensionsstiftelses gamla arbetsgivare bolagiserar sina verksamheter och nya arbetsgivare av den orsaken ansluts till verksamhetskretsen, kan pensionsstiftelsen fortfarande fortsätta sin verksamhet utan hinder av 3 §, eftersom pensionsstiftelsens verksamhetskrets sakligt är densamma som före bolagiseringen.

Med utökning av förmåner avses att det gamla antalet förmåner utökas t.ex. genom att pensionsåldern sänks eller pensionsprocenten höjs eller att pensionsstiftelsen börjar bevilja helt nya förmåner, t.ex. invalidpension förutom ålderspension.

Paragrafens 2 mom. gäller minimiantalet personer som hör till en B- och AB-pensionsstiftelsens verksamhetskrets. Lagen om pension för arbetstagare ändrades 1976 så att APL-verksamhet endast kan bedrivas av en pensionsstiftelse till vars verksamhetskrets varaktigt hör minst 300 arbetstagare. Lagändringen gäller dock inte pensionsstiftelser

vars APL-verksamhet har börjat innan lagen trädde i kraft dvs. den 1 juli 1976. För att sådana pensionsstiftelser skall kunna fortsätta sin verksamhet också under den nya lagens giltighetstid, finns i momentet ett stadgande enligt vilket det är tillräckligt att dessa pensionsstiftelser uppfyller de den 30 juni 1976 gällande stadgarna om minimiantalet personer som skall höra till verksamhetskretsen. Om antalet sjunker ännu lägre än dessa krav, skall pensionsstiftelsen uppfylla dem på nytt inom den tid som föreskrivs i 78 § 1 mom. 1 punkten.

I paragrafens 3 mom. stadgas för tydlighetens skull att pensionsstiftelsen skall träda i likvidation och upplösas om den inte uppfyller kraven i 1 och 2 mom.

143 §. I lagförslagets 4 § 4 mom. har pensionsstiftelsens rätt att äga aktier i ett aktiebolag väsentligt begränsats. Begränsningarna gäller även andra företag än aktiebolag.

Vissa pensionsstiftelsers ägarandelar kan överstiga lagförslagets övre gränser. I paragrafen finns ett undantagsstadgande, enligt vilket pensionsstiftelsen får fortsätta att äga de aktier eller andelar som den fick äga före den nya lagens ikraftträdande. Å andra sidan får en pensionsstiftelse inte höja den proportionella ägar- eller bestämmanderättsandelen från vad den var före lagens ikraftträdande. När lagen träder i kraft skapar den rådande ägarandelen inte fortsättningsvis ny övre gräns för den tillåtna äganderätten. Om den proportionella ägarandelen har sjunkit i något skede efter lagens ikraftträdande, men fortfarande överskrider den högsta ägarandel som lagen tillåter, kan ägarandelen inte höjas igen från den nedsatta andelen.

Stadgandena i 1 mom. skall enligt 2 mom. också tillämpas på aktier i arbetsgivarbolaget som avses i 5 § 3 mom.

144 §. I samband med ändringen av lagen om pensionsstiftelser 1991 ålades pensionsstiftelserna skyldighet att kräva säkerhet för lån som beviljas arbetsgivaren. Skyldigheten att ställa säkerhet gällde dock inte lån som beviljats innan lagen trädde i kraft den 1 april 1991. Enligt 144 § är dessa gamla låns ställning oförändrad också under den nya lagens giltighetstid.

145 §. I samband med att pensionsskyddscentralens kreditförsäkringsverksamhet upphörde ålades pensionsstiftelserna skyldighet att täcka pensionsansvaret enligt APL. Ändringen trädde i kraft den 1 januari 1994. I fråga om pensionsansvar som förelåg före

lagändringen gavs en övergångstid på 12 år, under vilken det nämnda pensionsansvaret skulle täckas. I paragrafens 1 mom. finns ett stadgande enligt vilket den nämnda övergångstiden fortsätter under den nya lagens giltighetstid. En övergångstid på 10 år förutsätter att den nya lagen träder i kraft den 1 januari 1996.

I paragrafens 2 mom. finns till följd av den i 1 mom. nämnda ändringen en övergångstid för täckande av extra säkerhet. Övergångstiden motsvarar den övergångstid som anknyter till den ändring som trädde i kraft vid ingången av 1994.

146 §. I denna paragraf stadgas om övergångstider för täckandet av det pensionsansvar som följer av en pensionsstiftelses frivilliga tilläggsförmåner.

Paragrafens 1 mom. gäller täckande av pensionerade personers pensioner samt deras och deras förmånstagares framtida pensioner och andra förmåner. Momentet är skrivet så att den tidtabell för täckandet som stadgades i samband med reformen 1991 inte ändras. Utgångspunkten är att täckningskravet på 75 procent uppfylls under nio år räknat fr.o.m. 1991. När den nya lagen uppskattas träda i kraft i början av 1996, finns det alltså fyra år kvar av den utsatta tiden.

När tidtabellen för täckandet löpt ut, skall pensionsstiftelsen enligt 2 mom. täcka den återstående andelen, dvs. 25 procent av pensionsansvaret enligt 1 mom. Den föreskrivna tiden för uppfyllandet av detta täckningskrav är enligt förslaget fem år räknat för att täckandet enligt 1 mom. är genomfört. Täckandet skall ske årligen med femtedelar av antalet kalenderår i förhållande till täckningskravet.

Paragrafens 3 mom. gäller täckande av framtida pensionsförmåner. Utgångspunkten är att en pensionsstiftelse som grundats efter den nya lagens ikraftträdande genast skall täcka det framtida pensionsansvaret med de undantag som nämns i 47 § 3 mom. Momentet gäller täckning av framtida pensioner och andra förmåner för personer som hör till eller har hört till en sådan pensionsstiftelses verksamhetskrets som har registrerats innan den nya lagen trädde i kraft. Enligt momentet skall detta pensionsansvar täckas inom femton år räknat från den nya lagens ikraftträdande. Täckandet skall ske årligen med femtondedelar av antalet kalenderår i förhållande till täckningskravet.

Lagförslagets 47 § 2 mom. stadgar om

förteckning av täckning. Enligt 146 § 4 mom. skall täckningen förtecknas enligt 47 § 4 mom. samtidigt som nionde-, femte- eller femtondedelarna täcks enligt 1—3 mom. När t.ex. fyra femtedelar av pensionsansvaret har täckts enligt 3 mom., skall 75 procent av detta belopp samtidigt förtecknas.

Enligt paragrafens 5 mom. kan social- och hälsovårdsministeriet på särskilda skäl bevilja undantag från stadgandena i denna paragraf.

Enligt paragrafens 2 mom. meddelar social- och hälsovårdsministeriet närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

147 §. I lagförslagets 43 § 3 mom. föreslås en ändring av beräkningssättet för pensionsansvar som följer av annat pensionskydd än pensionsskydd enligt APL. 147 § innehåller ett övergångstadgande till följd av denna ändring. Ändringen innebär att tillgångar som utgör täckning för pensionsansvaret kan frigöras. Beloppet frigjorda tillgångar skall utredas när lagen träder i kraft och det särskilda ansvar som de motsvarar skall ingå i nämnda pensionsansvar. Pensionsstiftelsens pensionsansvar skall räknas ut enligt denna lag sådant det är dagen före lagens ikraftträdande. Det särskilda ansvars belopp skall vid tidpunkten då lagen träder i kraft vara det belopp med vilket pensionsstiftelsens pensionsansvar enligt bokslutet för den dag som föregår dagen för ikraftträdandet minskat med ansvarsunderskottet överskrider pensionsansvaret enligt den nya lagen.

De tillgångar som motsvarar det särskilda ansvaret skall enligt förslaget användas till bekostande av annat pensionsskydd än pensionsskydd som grundar sig på APL. Understödsavgifter kan inte betalas till pensionsstiftelsen för bekostande av ifrågakarande verksamhet innan de tillgångar som motsvarar det särskilda ansvaret är slutanvända. Ansvarsunderskott kan inte heller förekomma så länge som det återstår något av det särskilda ansvaret. Om det ännu efter fem år efter att den nya lagen trätt i kraft återstår tillgångar som motsvarar det särskilda ansvaret, kan dessa tillgångar användas till bekostade av pensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare eller återbetalas till arbetsgivaren.

Enligt 2 mom. skall social- och hälsovårdsministeriet meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av paragrafen.

148 §. I denna paragraf stadgas om vilken-

dera lag som skall iakttas i ärenden som gäller upplösning av en pensionsstiftelse och överlåtelse av försäkringsverksamheten. Enligt 1 mom. skall ett ärende som gäller upplösning av en pensionsstiftelse behandlas enligt den gamla lagen, om offentlig stämning sökts innan den nya lagen trädde i kraft.

Enligt 2 mom. är ansökning av social- och hälsovårksministeriets samtycke avgörande när det gäller överlåtelse av försäkringsverksamheten. Om ansökning om ministeriets samtycke gjorts innan den nya lagen trädde i kraft, behandlas ärendet enligt den gamla lagen.

149 §. I paragrafens 1 mom. stadgas om den tidsfrist på två år räknat från ikraftträdandet inom vilken pensionsstiftelserna skall ordna sammansättningen i sina förvaltningsorgan så att den överensstämmer med den nya lagen. Ombudsman skall väljas och anmälas till pensionsstiftelseregistret inom tre månader från det att pensionsstiftelsen har fått nya stadgar som fastställts enligt den nya lagen, av vilka det framgår vem som skall välja ombudsmannen.

I paragrafens 2 mom. stadgas om inom pensionsstiftelsens förvaltning verkamma personers rätt att kvarstå i sitt uppdrag, även om de inte uppfyller kraven i den nya lagen. Dessa personer kan kvarstå i sitt uppdrag tills nytt val förrättas. Denna tid får vara högst två år efter lagens ikraftträdande. Paragrafen motsvarar 184 § lagen om försäkringskassor.

150 §. Bokslut som skall utfärdas före den nya lagens ikraftträdande skall uppgöras med iakttagande av den gamla lagen. Om ett bokslut uppgörs efter ikraftträdandet för en räkenskapsperiod som börjat före ikraftträdandet, skall bokslutet enligt den aktuella paragrafen uppgöras på basis av bokslutsstadgandena i den gamla lagen.

151 §. I lagförslaget 7 kap. anges några markbelopp som är bundna till löneindex enligt lagen om pension för arbetstagare. Enligt den aktuella paragrafen är beloppen bundna till det indexpoängtal som fastställs för 1994.

1.2. Lag om pension för arbetstagare

3 §. Eftersom 3 § i förslaget till ny pensionsstiftelselag innehåller ett stadgande enligt vilket det till verksamhetskretsen för en B-pensionsstiftelse eller en AB-pensionsstif-

telses B-avdelning som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare skall höra minst 300 personer och 78 § 1 mom. 1 punkten innehåller ett stadgande enligt vilket en pensionsstiftelse skall upplösas om antalet personer som hör till verksamhetskretsen understiger det stadgade minimiantalet under den tid som stadgas i 2 § förordningen om pension för arbetstagare, föreslås att paragrafens 1 mom. andra mening slopas som onödig.

1.3. Lag om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning

9 §. Paragrafens 3 mom. föreslås ändras så att om en konkurs börjar före den 1 januari 2011, har den pensionsstiftelsens fordran på arbetsgivaren, som täcker det pensionsansvar som följer av frivilliga tilläggsförmåner, en företrädesrätt som motsvarar 4 § till den del denna fordran inte kan erhållas ur den pant som ställts som säkerhet.

I denna proposition har utgångspunkten varit att en pensionsstiftelsens arbetsgivares fordran har företrädesrätt till arbetsgivarens tillgångar i dennas konkurs under övergångstiden, som är nästan lika lång som den tid som reservteras för det successiva genomförandet av täckandet av tilläggsförmåner i delreformen av lagen om pensionsstiftelser som trädde i kraft 1991. Eftersom det i den nya lagen om pensionsstiftelser skall stadgas att en pensionsstiftelsens pensionsansvar skall vara täckt i sin helhet före utgången av 2010, är det motiverat att företrädesrätten kvarstår under hela övergångstiden.

I paragrafens 3 mom. 2 punkten korrigeras paragrafhänvisningen så att stämmer överens med den nya lagens paragrafnumrering.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Eftersom 78 § 1 mom. 1 punkten i förslaget till ny pensionsstiftelselag stadgar att en pensionsstiftelse skall upplösas, om inte antalet personer som hör till verksamhetskretsen vid utgången av de två senaste kalenderåren har uppfyllt det minimiantal som stadgas i lagens 3 § eller pensionsstiftelsens stadgar, och det inte kan anses troligt att antalet under de närmast följande fyra månaderna stiger till minst det stadgade antalet, och eftersom 3 § stadgar om en pensionsstiftelse som bedriver verksamhet enligt lagen

om pension för arbetstagare att antalet personer som hör till verksamhetskretsen skall vara minst 300 när det gäller denna del av verksamheten borde 2 § förordningen om pension för arbetstagare upphävas som obehövlig.

137 § i den nya lagen om pensionsstiftelser innehåller ett bemyndigande att utfärda förordning om verkställigheten av lagen. Dessutom måste statsrådets beslut om tillsynen över pensionsstiftelserna förnyas. I samband med att den nya lagen träder i kraft måste social- och hälsovårdsministeriet meddela anvisningar och föreskrifter i anslutning till den nya lagen bl.a. om pensionsstiftelsernas bokföring och bokslut.

3. Ikraftträdande

Den nya lagen om pensionsstiftelser och de lagar som har samband med den avses träda i kraft vid ingången av det kalenderår som först infaller efter att de har antagits och blivit stadfästa med de avvikelser som nämns i 138 § 1 mom.

4. Lagstiftningsordning

Pensionernas oantastbarhet har i allmänhet tryggats långtgående. Pensionerna har räknats till s.k. förvärvade rättigheter. Ändringar av dem stiftas endast i grundlagsordning.

I propositionen till lag om pensionsstiftelser har stadgeändringar som avser försämringen av pensionsstiftelsens förmåner gjorts enklare att genomföra än i den gällande lagen. Enligt gällande lag om pensionsstiftelser är en stadgeändring möjlig endast om förändringar i omständigheterna kräver det. Förmåner får inte minskas på mera än vad som är nödvändigt för en fortsatt verksamhet.

Enligt 11 § i propositionen med förslag till lag om pensionsstiftelser är huvudregeln att pensionsstiftelsens stadgar kan ändras med styrelsens eller förvaltningsrådets beslut som fattats med enkel majoritet utan att förändrade omständigheter skulle kräva ändringar. Också en stadgeändring som innebär en för-

sämring av förmåner som intjänats från en viss tidpunkt framåt kan göras med ett beslut med enkel majoritet.

Beslut enligt försvärad ordning krävs om stadgeändringen innebär en retroaktiv försämring av förmåner. Om ändringen av pensionsstiftelsens stadgar innebär minskning eller slopande av pensionerna för personer som hör till verksamhetskretsen eller till den del som pensionerna anses grunda på en anställning före tidpunkten för ändringen är förutsättningen för att stadgeändringen skall kunna fastställas att ändringen stöds av minst fyra femtedelar av de medlemmar som är närvarande vid styrelsemötet eller förvaltningsrådets möte.

Om stadgeändringen innebär minskning eller slopande av pensionerna för personer som hör till verksamhetskretsen eller löpande pensioner för pensionerade personer eller deras och deras förmånstagares framtida pensioner är en förutsättning för att ändringen skall kunna göras att beslutet om stadgeändringen har fattats med fyra femtedels majoritet och att ändringen dessutom är nödvändig för pensionsstiftelsens fortsatta verksamhet eller att de vilkas pensioner berörs av minskningen eller sloandet har gett sitt samtycke till åtgärden.

Eftersom det enligt lagförslaget endast är möjligt att försämrade löpande pensioner och s.k. fribrev med pensionstagarens samtycke eller under förutsättning att ändringen är nödvändig för pensionsstiftelsens fortsatta verksamhet kräver ett godkännande av lagförslaget i detta avseende inte att den stiftas i grundlagsordning. De intjänade förmånerna för personer som fortfarande hör till verksamhetskretsen är pensionslöften som inte kan betraktas som förvärvade rättigheter på samma sätt som löpande pensioner. En ändring av dessa förmåner kräver inte grundlagsordning.

Vid behandlingen av lagförslaget i riksdagen är det dock skäl att begära grundlagsutskottets utlåtande om lagstiftningsordningen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om pensionsstiftelser

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Denna lag tillämpas på pensionsstiftelser som grundats av arbetsgivare samt utgör försäkrings- och pensionsanstalter som utan att bedriva affärsmässig försäkringsverksamhet beviljar de personer som hör till dess verksamhetskrets och dessas förmånstagare pensioner och med dem jämförbara andra förmåner, som kan anses höra till social personförsäkringsverksamhet.

På en pensionsstiftelse som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare (395/61) tillämpas stadgandena i denna lag om inte annat följer av nämnda lag.

2 §

I denna lag avses med

1) *A-pensionsstiftelse* en pensionsstiftelse vars syfte är att bevilja enbart frivilliga tilläggspensioner och andra förmåner,

2) *B-pensionsstiftelse* en pensionsstiftelse vars syfte är att bevilja enbart lagstadgade pensioner och andra förmåner,

3) *AB-pensionsstiftelse* en pensionsstiftelse vars syfte är att bevilja både frivilliga tilläggsförmåner (A-avdelning) och lagstadgade pensioner och andra förmåner (B-avdelning),

4) *sampensionsstiftelse* en pensionsstiftelse enligt 13 kap. till vilken det kan höra två eller flera arbetsgivare, samt

5) *personer som hör till verksamhetskretsen* sådana personer som står i arbets-, tjänste- eller annat anställningsförhållande till arbetsgivaren eller hör till dennas ledning och är försäkrade i pensionsstiftelsen.

De försäkrade kan vara en viss i stadgarna bestämd grupp av de i 1 mom. 5 punkten nämnda personerna.

Med stöd av en bestämmelse i pensionsstiftelsens stadgar kan till pensionsstiftelsens verksamhetskrets även höra

1) en arbetstagare som av arbetsgivaren

utsänts till en stat som inte hör till Europeiskt ekonomiska samarbetsområdet för att, utan att under denna tid stå i arbetsförhållande till arbetsgivaren, arbeta vid ett moder- eller dotterbolag som hör till samma ekonomiska helhet som arbetsgivaren eller vid ett intresseföretag eller i ett annat företag, i vilket arbetsgivaren har bestämmanderätt, samt

2) den som erhåller pension från pensionsstiftelsen.

3 §

Till en A-pensionsstiftelsens verksamhetskrets skall höra minst 30 personer och till en B-pensionsstiftelsens eller AB-stiftelsens B-avdelnings verksamhetskrets minst 300 personer.

Till verksamhetskretsen för en A-pensionsstiftelse som inleder sin verksamhet skall vid utgången av det andra kalenderåret efter att stiftelsen grundades stadigvarande höra minst 30 personer. Vid samma tidpunkt skall till en B-stiftelsens eller AB-stiftelsens B-avdelning stadigvarande höra minst 300 personer.

Social- och hälsovårdsministeriet kan av särskilda skäl förlänga den tidsfrist som stadgas i 2 mom. med högst ett år.

4 §

En pensionsstiftelse får inte bedriva annan verksamhet än pensionsstiftelseverksamhet enligt 1 §.

Pensionsstiftelsens tillgångar får inte användas för ändamål som är uppenbart främmande för dess verksamhet.

Pensionsstiftelsen skall dimensionera sin verksamhet så att den kan bedrivas utan upplåning. Pensionsstiftelsen kan dock vid behov uppta lån på ett sätt som bestäms av social- och hälsovårdsministeriet.

En pensionsstiftelse får inte utan social- och hälsovårdsministeriets tillstånd av ett aktiebolags aktiekapital äga mera än ett belopp som motsvarar 20 procent av bolagets aktiekapital och det röstetal som samtliga aktier medför. Det belopp som pensionsstif-

telsen placerar i aktier i ett sådant bolag eller i flera bolag som hör till samma koncern får utan social- och hälsovårdsministeriets tillstånd uppgå till högst 10 procent av pensionsstiftelsens egendom. De begränsningar som stadgas i detta moment gäller inte bolag vars verksamhet kan anses ansluta sig till pensionsstiftelsens verksamhet och vara ändamålsenligt från dess synpunkt, ej heller bostads- eller fastighetsbolag.

När de i 4 mom. angivna begränsningarna tillämpas på en pensionsstiftelse, skall också sådana andra aktiebolags aktieinnehav och bestämmanderätt beaktas i vilka pensionsstiftelsen har mer än hälften av aktiekapitalet eller det röstetal som aktierna medför.

Vad 4 och 5 mom. stadgar om aktiebolags aktiekapital och det röstetal som aktierna medför skall tillämpas på motsvarande bestämmanderätt också i andra företag.

En pensionsstiftelse får inte vara delägare i ett företag för vars förbindelser pensionsstiftelsen blir obegränsat ansvarig.

5 §

En pensionsstiftelse skall placera sina tillgångar på ett betryggande och inkomstbringande sätt samt med beaktande av pensionsstiftelsens likviditet.

Pensionsstiftelsen har rätt att mot säkerhet låna ut sina tillgångar till arbetsgivaren, som på lånet samt på sådan skuld till stiftelsen som har uppkommit på någon annan grund skall betala minst den ränta som tillämpas vid beräkningen av det i 43 § nämnda pensionsansvaret.

Är arbetsgivaren ett aktiebolag, får de mot vederlag förvärvade aktier stiftelsen äger i arbetsgivarbolaget uppgå till högst 10 procent av bolagets aktiekapital. Det belopp pensionsstiftelsen placerat i aktier som förvärvats på nämnda sätt får dock vara högst 10 procent av pensionsstiftelsens egendom.

Social- och hälsovårdsministeriet kan av särskilda skäl bevilja undantag från 3 mom.

6 §

Medlem och eventuella skulder samt intäkter och kostnader för en avdelning inom en AB-pensionsstiftelse skall hållas åtskilda från varandra.

De tillgångar som utgör täckning för det pensionsansvar som avdelningarna inom en AB-pensionsstiftelse och som enligt stadgandena i lagen har inte skall användas för andra ändamål, skall användas enbart för tryg-

gande sådana av pensioner och övriga förmåner ifrågavarande avdelningen svarar för, om inte pensionsstiftelsen med stöd av 3 mom. beslutar annat.

Om en A- eller B-avdelnings tillgångar enligt 46 § 3—5 mom. samt stadganden och föreskrifter på lägre nivå i samband med bokslutet uppskattas överstiga beloppet av ifrågavarande avdelnings pensionsansvar och övriga skulder, får de mot skillnaden svarande tillgångar överföras till täckning för en annan avdelnings pensionsansvar. Till följd av överföringen får hos den avdelning varifrån tillgångar överförs inte bli ansvarsunderskott.

Social- och hälsovårdsministeriet meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

2 kap.

Grundande av pensionsstiftelse

7 §

En pensionsstiftelse kan grundas av en arbetsgivare. Arbetsgivaren kan vara en fysisk eller juridisk person.

Arbetsgivaren skall vara antingen en inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet bosatt medborgare i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en juridisk person vars hemort finns inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte social- och hälsovårdsministeriet beviljar pensionsstiftelsen tillstånd att avvika från detta. En juridisk person har sin hemort inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet när den har bildats enligt lagstiftningen i någon stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och den har antingen sin stadgeenliga hemort, centralförvaltning eller huvudkontor i någon stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Den verksamhet inom vilken de personer verkar för vilkas pensionsskydd pensionsstiftelsen grundas skall av arbetsgivaren utövas i Finland.

Den som är omyndig, försatt i konkurs eller som har meddelats näringsförbud kan inte grunda en pensionsstiftelse.

8 §

Över grundandet skall upprättas en stiftelseurkund som skall dateras och undertecknas av arbetsgivaren.

Stiftelseurkunden skall innehålla förslag till stadgar för stiftelsen och i den skall även anges

- 1) stiftarens namn, medborgarskap, bostadsort och postadress, samt
- 2) det grundkapital som tillfaller stiftelsen vid dess grundande.

9 §

I pensionsstiftelsens stadgar skall anges

- 1) pensionsstiftelsens namn,
- 2) den kommun i Finland som är pensionsstiftelsens hemort,
- 3) syftet med pensionsstiftelsen,
- 4) arbetsgivare som hör till pensionsstiftelsen,
- 5) pensionsstiftelsens verksamhetskrets och vem som är en sådan förmånstagare som avses i 1 §,
- 6) förmånerna och deras storlek eller beräkningsgrund,
- 7) förutsättningarna för att få en förmån,
- 8) betalningstiden för en förmån,
- 9) om och i vilken mån en person som har hört till verksamhetskretsen, och vars försäkringsförhållande har upphört innan en händelse som ger rätt till pension eller annan förmån inträffat, själv eller hans förmånstagare bibehåller rätten till pension eller annan förmån,
- 10) pensionsstiftelsens grundkapital,
- 11) antalet medlemmar och suppleanter i styrelsen samt antalet revisorer och revisorssuppleanter, deras mandatperiod och hur de väljs,
- 12) om pensionsstiftelsen har ett förvaltningsråd, dess uppgifter, antalet medlemmar, deras mandatperiod och hur de väljs,
- 13) huruvida och enligt vilka grunder ersättning skall betalas till medlemmarna i styrelsen eller andra förvaltningsorgan för deras uppdrag,
- 14) vem som har rätt att teckna pensionsstiftelsens namn,
- 15) på vilket sätt verksamhetsberättelsen, bokslutet och revisionsberättelsen skall hållas till påseende för personer som hör till verksamhetskretsen samt pensions- och övriga förmånstagare, samt på vilket sätt tillkännagivanden i övrigt skall göras ske,
- 16) hur beslut om ändring av stadgarna skall fattas, samt
- 17) hur pensionsstiftelsens egendom skall delas då pensionsstiftelsen upplöses.

10 §

Fastställelse av pensionsstiftelsens stadgar och ändringar i dem skall sökas hos social- och hälsovårdsministeriet.

Ministeriet skall fastställa stadgarna eller ändringar i dem, om stadgarna överensstämmer med lagen.

11 §

Om ändringar i pensionsstiftelsens stadgar beslutar pensionsstiftelsens styrelse eller förvaltningsråd, om pensionsstiftelsen har ett förvaltningsråd. Beslut om stadgeändring fattas i enlighet med 23 § 2 mom. Om stadgeändringen direkt gäller arbetsgivarens rättigheter och skyldigheter, är utöver vad som i övrigt stadgas en förutsättning för fastställelse att arbetsgivaren har godkänt ändringen.

Avser ändringen i pensionsstiftelsens stadgar att pensionerna för personer som hör till verksamhetskretsen minskas eller slopas, till den del pensionerna kan anses grunda sig på tjänstgöring som skett före tidpunkten för ändringen, är en förutsättning för en fastställelse av stadgeändringen att ändringen understöds av minst fyra femtedelar av de närvarande medlemmarna vid pensionsstiftelsens styrelses eller förvaltningsråds sammanträde.

Avser ändringen i pensionsstiftelsens stadgar att pensionerna för personer som har hört till verksamhetskretsen eller att pensioner som redan utbetalas till personer som är pensionerade, eller att de framtida pensionerna för dessa personer eller deras förmånstagare skall minskas eller slopas, är en förutsättning för fastställelse av stadgeändringen att beslutet om ändring av stadgarna har fattas med kvalificerad majoritet enligt 2 mom. och att ändringen dessutom är nödvändig för pensionsstiftelsens fortsatta verksamhet, eller att de personer vars pensioner minskas eller slopas har gett sitt samtycke till åtgärden.

Vad som i 2 och 3 mom. stadgas tillämpas inte på en stadgeändring som begränsar pensionens framtida tillväxt.

När en pensionsstiftelsens pensioner och andra förmåner minskas eller slopas enligt 1—3 mom. skall enligt vad som är skäligt den prioritetsordning beaktas som i pensionsstiftelsens stadgar har bestämts för fördelningen av pensionsstiftelsens tillgångar mellan förmånstagarna när pensionsstiftelsen upplöses, samt att förmånstagargruppernas

ställning i förhållande till varandra bevaras i rimlig mån oförändrad efter försämringsarna av pensioner och andra förmåner. Pensioner och andra förmåner får inte minskas eller slopas till den del pensionsstiftelsens pensionsansvar är täckt.

Om pensioner och andra förmåner enligt det lagstadgade pensionsskyddet minskas eller begränsas, kan pensionsstiftelsens pensioner och andra förmåner enligt det frivilliga tilläggspensionsskyddet utan hinder av vad som stadgas i 2, 3 och 5 mom. på motsvarande sätt minskas eller begränsas genom att ändra pensionsstiftelsens stadgar. Vad som stadgas i föregående mening gäller likaså ändring av pensionsstiftelsens stadgar så att man inte ersätter de minskningar och begränsningar som gjorts i pensioner och andra förmåner enligt det lagstadgade pensionsskyddet med pensioner och andra förmåner enligt det frivilliga pensionsskyddet. Det beslut om ändring av stadgarna som avses i detta moment skall fattas på sätt som avses i 1 mom., om inte något annat bestäms i pensionsstiftelsens stadgar.

Vad 2—5 mom. stadgar gäller inte ändring av stadgar för B-pensionsstiftelse och AB-pensionsstiftelses B-avdelning.

12 §

En pensionsstiftelse skall ha antingen ett finsk- eller svenskspråkigt namn. Det finskspråkiga namnet skall innehålla ordet "eläkesäätio" och det svenskspråkiga namnet på motsvarande sätt ordet "pensionsstiftelse".

Pensionsstiftelsens namn skall klart skilja sig från andra pensionsstiftelsers namn. Namnet får inte strida mot god sed eller vara vilseledande.

Om en pensionsstiftelse har för avsikt att använda sitt namn på två eller flera språk, skall varje namnform nämnas i pensionsstiftelsens stadgar. Till sitt innehåll skall namnformerna på de olika språken motsvara varandra.

13 §

Om grundande av en pensionsstiftelse skall en anmälan göras till registret över pensionsstiftelser inom tre månader efter att social- och hälsovårdsministeriet har fastställt stadgarna. Om pensionsstiftelsen inte inom den nämnda tiden har anmälts för registrering eller vägrats registrering, har grundandet av pensionsstiftelsen förfallit.

Till registeranmälan skall fogas en försäk-

ran av pensionsstiftelsens samtliga styrelsemedlemmar om att grundkapitalet innehas av pensionsstiftelsen. Till anmälan skall även fogas ett intyg av pensionsstiftelsens revisorer om att stadgandena om grundkapital har iakttagits.

När pensionsstiftelsen antecknats i registret över pensionsstiftelser skall social- och hälsovårdsministeriet för anteckning i handelsregistret utan dröjsmål meddela patent- och registerstyrelsen namnet på den arbetsgivare till vilken pensionsstiftelsen är knuten, pensionsstiftelsens namn samt tidpunkten när pensionsstiftelsen antecknats i registret över pensionsstiftelser.

14 §

Om grundandet av pensionsstiftelsen förfaller återgår grundkapitalet och avkastningen på det till arbetsgivaren.

15 §

Om grundkapitalet delvis erläggs i form av annan egendom än pengar (*apportegendom*), skall en bestämmelse om saken tas in i stiftelseurkunden. Apportegendomen skall vara förenlig med syftet med den försäkringsverksamhet som pensionsstiftelsen bedriver.

16 §

Före registreringen får pensionsstiftelsen inte förvärva rättigheter eller ingå förbindelser och inte heller kära eller svara vid eller inge ansökan till domstol eller andra myndigheter. Styrelsen kan dock föra talan i ärenden som gäller grundandet av pensionsstiftelsen.

För förpliktelser som uppkommit före registreringen genom åtgärder som har vidtagits på pensionsstiftelsens vägnar, ansvarar de som deltagit i åtgärderna eller som beslutat om dem solidariskt. Ansvar för förpliktelser som följer av stiftelseurkunden övergår dock på pensionsstiftelsen sedan när den registrerats.

Har avtal på pensionsstiftelsens vägnar ingåtts med någon som visste att pensionsstiftelsen var oregistrerad, kan denne, om inte något annat överenskommits, frånträda avtalet i fall ansökan om registrering inte har gjorts inom den i 13 § angivna tiden eller om registreringen har förvägrats. Om medkontrahenten inte visste att pensionsstiftelsen var oregistrerad, kan han till dess pensionsstiftelsen registrerats.

3 kap.

Pensionsstiftelsens ledning

17 §

En pensionsstiftelse skall ha en styrelse med minst fem medlemmar och minst fem suppleanter.

De personer som hör till stiftelsens verksamhetskrets väljer bland sig minst två styrelsemedlemmar och minst två suppleanter för dessa. I stiftelsens stadgar kan dock bestämmas att valet av styrelsemedlemmar som företräder personer som hör till verksamhetskretsen anföretros företrädare för de personer som hör till verksamhetskretsen. Om ovan nämnda bestämmelse ingår i stadgarna, skall stadgarna även bestämma vem som företräder de personer som hör till verksamhetskretsen och på vilket sätt de skall välja styrelsemedlemmar. Arbetsgivaren väljer de övriga styrelsemedlemmarna och deras suppleanter. Förvaltningsrådet kan, om det bestäms i pensionsstiftelsens stadgar, på förslag av arbetsgivaren och de personer som hör till verksamhetskretsen välja alla medlemmar i styrelsen.

Oberoende av vad 2 mom. stadgar väljer arbetsgivaren vid grundandet av pensionsstiftelsen interimistiskt alla styrelsemedlemmar och deras suppleanter. Av dessa skall två medlemmar och deras suppleanter vara personer som kan höra till pensionsstiftelsens verksamhetskrets. När arbetsgivaren väljer styrelsemedlemmar som skall företräda de personer som hör till verksamhetskretsen skall arbetsgivaren höra representanter för verksamhetskretsen. Tillämpas lagen om samarbete inom företag (725/78) eller lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (651/88) på arbetsgivarsammanslutningen, skall arbetsgivaren vid val av styrelsemedlemmar som företräder verksamhetskretsen höra de företrädare för personalen som avses i nämnda lagar. Efter det pensionsstiftelsen blivit registrerad skall val av styrelsemedlemmar och deras suppleanter som hör till verksamhetskretsen förrättas så snart som det med beaktande av vad 3 § 2 mom. stadgar är möjligt.

Om det enligt pensionsstiftelsens stadgar hör mer än fem medlemmar till styrelsen, skall i stadgarna beaktas att antalet styrelsemedlemmar som företräder arbetsgivaren i förhållande till antalet styrelsemedlemmar som företräder de personer som hör till

verksamhetskretsen i rimlig mån motsvarar det som anges i 1 och 2 mom. I pensionsstiftelsens stadgar kan bestämmas att ombudsmannen hör till styrelsen.

Styrelsens mandatperiod skall upphöra senast under den fjärde räkenskapsperioden när nya styrelsemedlemmar har valts eller vid utgången av räkenskapsperioden.

Vad som i denna lag stadgas om styrelsemedlemmarna skall på motsvarande sätt tillämpas på styrelsens suppleanter.

18 §

En pensionsstiftelse skall ha en ombudsman. I pensionsstiftelsens stadgar kan bestämmas att en annan benämning skall användas för ombudsmannen. Ombudsmannen skall utnämnas av styrelsen eller, om så bestäms i pensionsstiftelsens stadgar, av förvaltningsrådet.

19 §

Minst hälften av styrelsemedlemmarna och suppleanterna samt ombudsmannen skall vara bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte social- och hälsovårdsministeriet beviljar stiftelsen tillstånd att avvika från detta.

En person som är omyndig eller som har försatts i konkurs eller meddelats näringsförbud får inte vara styrelsemedlem eller ombudsman.

20 §

En styrelsemedlem kan frånträda sitt uppdrag före mandatperiodens slut. Styrelsen skall i så fall underrättas om avgången. En styrelsemedlem kan skiljas från sitt uppdrag av den som har utsett honom.

Om en plats i styrelsen blir ledig under mandatperioden eller om en styrelsemedlem förlorar sin behörighet för uppdraget enligt 19 § och någon suppleant inte finns, skall styrelsens övriga medlemmar dra försorg om att en ny medlem väljs för den återstående mandatperioden. Om dock styrelsen med sina återstående medlemmar och suppleanter är beslutför, och både arbetsgivaren och de personer som hör till verksamhetskretsen är representerade i styrelsen, behöver inte någon ny medlem väljas.

Om pensionsstiftelsen inte har en behörig styrelse som antecknats i registret över pensionsstiftelser, skall social- och hälsovårdsministeriet uppmana styrelsens övriga medlemmar att korrigera detta eller, om förvalt-

ningsrådet skall välja styrelsen, sammankalla denna för att välja styrelse. Om pensionsstiftelsen inte har en i registret antecknad ombudsman, skall ministeriet sammankalla styrelsen eller, om ombudsmannen skall utses av förvaltningsrådet, detta för att välja ombudsman. Om styrelse eller ombudsman inte väljs eller om anmälan därom inte utan dröjsmål görs till registret över pensionsstiftelser, skall ministeriet förordna en eller flera sysslomän att sköta pensionsstiftelsens angelägenheter till dess en styrelse eller ombudsman har valts och antecknats i registret över pensionsstiftelser.

Ansökan till ministeriet får i det fall som avses i 3 mom., om inte ministeriet redan vidtagit behövliga åtgärder, göras av en styrelsemedlem, ombudsmannen eller en person som hör till verksamhetskretsen eller av en borgenär eller av någon annan vars rätt kan vara beroende av att pensionsstiftelsen har en behörig styrelse och en ombudsman.

21 §

Styrelsen skall ha en ordförande. Ordföranden väljs av styrelsen, om inte något annat bestäms i pensionsstiftelsens stadgar eller har beslutats vid valet av styrelse. Faller rösterna lika i styrelsen, avgörs ordförandevalet genom lottning. Ombudsmannen får väljas till ordförande för styrelsen.

Ordföranden skall se till att styrelsen sammanträder vid behov. Han skall sammankalla styrelsen om en styrelsemedlem eller ombudsmannen kräver det. Ombudsmannen har, även då han inte är medlem av styrelsen, rätt att närvara och yttra sig vid styrelsens sammanträden, om inte styrelsen för något visst fall beslutar annorlunda.

22 §

Vid styrelsens sammanträde skall föras protokoll som undertecknas av sammanträdes ordförande och protokollföraren, om inte annat bestäms i pensionsstiftelsens stadgar. Styrelsemedlemmarna och ombudsmannen har rätt att få sin avvikande mening antecknad i protokollet.

23 §

Styrelsen är beslutförför då mer än hälften av dess medlemmar är närvarande, om inte ett större antal krävs enligt stadgarna. Beslut får dock inte fattas, om inte samtliga styrelsemedlemmar såvitt möjligt beretts tillfälle att delta i behandlingen av ärendet. Vid förhin-

der för en styrelsemedlem skall den suppleant som träder i hans ställe beredas sådant tillfälle.

Som styrelsens beslut gäller, om kvalificerad majoritet inte krävs enligt stadgarna eller 11 § i denna lag, den åsikt som mer än hälften av de närvarande biträtt, eller då rösterna faller lika, den åsikt som ordföranden omfattar.

24 §

En styrelsemedlem eller ombudsmannen får inte delta i behandlingen av ärenden som gäller förhållandet mellan honom och pensionsstiftelsen eller hans privata intressen i övrigt.

25 §

Styrelsen skall sköta pensionsstiftelsens förvaltning och se till att dess verksamhet ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Ombudsmannen sköter pensionsstiftelsens löpande förvaltning enligt styrelsens anvisningar och föreskrifter. Åtgärder som med beaktande av omfattningen och arten av pensionsstiftelsens verksamhet är ovanliga eller vittsyftande får ombudsmannen vidta endast om styrelsen befullmäktigat honom därtill eller om styrelsens beslut inte kan inväntas utan att pensionsstiftelsens verksamhet orsakas väsentlig olägenhet. I sistnämnda fall skall styrelsen så snart som möjligt underrättas om åtgärden.

Ombudsmannen skall se till att pensionsstiftelsens bokföring är lagenlig och att medelsförvaltningen är ordnad på ett betryggande sätt. Styrelsen skall se till att tillsynen över bokföringen och medelsförvaltningen är ändamålsenligt ordnad.

26 §

Styrelsen företräder pensionsstiftelsen och tecknar dess namn. I pensionsstiftelsens stadgar kan bestämmas att en styrelsemedlem eller ombudsmannen har rätt att teckna pensionsstiftelsens namn eller att styrelsen kan ge någon av sina medlemmar, ombudsmannen eller någon annan en sådan rätt. En namntecknare som inte är styrelsemedlem eller ombudsman skall vara bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte social- och hälsovårdsministeriet beviljar pensionsstiftelsen tillstånd att avvika från detta, och för honom gäller vad som i 24 § stadgas om styrelsemedlem eller ombuds-

mannen. Minst en av de personer som avses i detta moment skall vara bosatt i Finland.

Rätten att teckna stiftelsens namn kan begränsas endast så att två eller flera personer har rätt att teckna stiftelsens namn endast gemensamt.

Styrelsen kan när som helst återkalla en namnteckningsrätt.

27 §

Ombudsmannen har rätt att företräda pensionsstiftelsen i de ärenden som enligt 25 § ankommer på honom.

28 §

Styrelsen eller någon annan i 26 § avsedd företrädare för pensionsstiftelsen får inte företa rättshandlingar eller vidta andra åtgärder som är ägnade att bereda en person som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets eller någon annan orättmätig fördel på bekostnad av pensionsstiftelsen eller någon annan person som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets.

En företrädare för pensionsstiftelsen får inte iakttä ett av pensionsstiftelsens organ fattat beslut som är ogiltigt på grund av att det strider mot denna lag eller pensionsstiftelsens stadgar.

29 §

Social- och hälsovårdsministeriet kan med beaktande av omfattningen av en pensionsstiftelsens verksamhet fastställa stadgar enligt vilka pensionsstiftelsen skall ha ett förvaltningsråd.

Förvaltningsrådet skall ha minst fem medlemmar och minst fem suppleanter. Ombudsmannen och styrelsemedlemmarna får inte höra till förvaltningsrådet.

De personer som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets väljer bland sig minst två av förvaltningsrådets medlemmar och minst två suppleanter för dessa. På val av de nämnda medlemmarna i förvaltningsrådet tillämpas på motsvarande sätt vad som stadgas i 17 § 2 mom. om val av styrelsemedlemmar som företräder personer som hör till verksamhetskretsen. Arbetsgivaren väljer förvaltningsrådets övriga medlemmar. I fråga förhållandet mellan antalet företrädare för arbetsgivaren och antalet företrädare för de personer som hör till verksamhetskretsen i förvaltningsrådet gäller vad som i 17 § 4 mom. stadgas om förhållandet mellan antalet

företrädare för arbetsgivaren och antalet företrädare för de personer som hör till verksamhetskretsen i styrelsen.

Vad som i 17 § 5 och 6 mom. samt 19 och 20 §§ stadgas om styrelsemedlemmarna och deras suppleanter skall på motsvarande sätt tillämpas på förvaltningsrådets medlemmar och suppleanter. I fråga om förvaltningsrådet och dess medlemmar gäller dessutom i tillämpliga delar vad 21—24 §§ stadgar om styrelsen och dess medlemmar.

30 §

Utöver vad som annanstans i denna lag stadgas skall förvaltningsrådet övervaka styrelsens skötsel av pensionsstiftelsens förvaltning, fastställa stiftelsens bokslut och välja revisorer på framställning av arbetsgivaren och de personer som hör till verksamhetskretsen.

Styrelsen skall ge förvaltningsrådet och dess medlemmar de upplysningar som de anser sig behöva för skötseln av sitt uppdrag. En medlem i förvaltningsrådet skall begära upplysningarna vid dess sammanträde.

Förvaltningsrådet kan ge styrelsen anvisningar i frågor som är omfattande eller principiellt viktiga.

4 kap.

Revision

31 §

På revision i en pensionsstiftelse tillämpas revisionslagen (936/94), om inte annat följer av denna lag.

En pensionsstiftelse skall ha minst två revisorer. De personer som hör till verksamhetskretsen skall välja åtminstone en revisor och en revisorssuppleant för denne och arbetsgivaren skall utse de övriga revisorerna och revisorssuppleanter för dessa. Har pensionsstiftelsen ett förvaltningsråd, utser detta revisorer och revisorssuppleanter på framställning av de personer som hör till verksamhetskretsen och arbetsgivaren.

Utan hinder av vad som stadgas i 2 mom. väljer arbetsgivaren vid grundandet av en pensionsstiftelse interimistiskt alla revisorer och deras revisorssuppleanter. Vid val av revisorer som företräder verksamhetskretsen skall arbetsgivaren höra företrädare för verksamhetskretsen. Tillämpas lagen om samarbete inom företag eller lagen om samarbete

inom statens ämbetsverk och inrättningar på arbetsgivarsammanslutningen, skall arbetsgivaren vid val av revisorer som företrädare verksamhetskretsen höra de företrädare för personalen som avses i nämnda lagar. När pensionsstiftelsen har registrerats skall valet av revisorer och deras revisorssuppleanter som företrädare verksamhetskretsen förrättas så snart som det med beaktande av vad 3 § 2 mom. stadgar är möjligt.

Utan hinder av vad som stadgas i 2 och 3 mom. behöver en revisorssuppleant inte väljas, om en revisorssammanslutning som avses i 5 eller 6 § revisionslagen har valts till revisor.

Vad som i denna lag stadgas om revisorer skall på motsvarande sätt tillämpas på revisorssuppleanterna.

32 §

Mandatperioden för en revisor skall bestämmas i det stadgar. Revisorns uppdrag upphör då det styrelse eller förvaltningsråds sammanträde avslutas vid vilket den revisionsberättelse som avses i 19 § revisionslagen för den sista räkenskapsperiod den under hans mandatperiod behandlas eller, om revisorn valts tills vidare, då en ny revisor har valts i hans ställe.

33 §

En pensionsstiftelse skall ha minst en revisor som är godkänd av Centralhandelskammaren eller någon handelskammare.

Social- och hälsovårdsministeriet kan av särskilda skäl på ansökan samtycka till att en pensionsstiftelse, i stället för en av Centralhandelskammaren eller någon handelskammare godkänd revisor, får välja någon annan revisor som uppfyller behörighetsvillkoren.

34 §

Utöver vad som stadgas i 23 och 24 §§ revisionslagen, får revisor inte vara den som

1) är anställd hos en arbetsgivare som hör till pensionsstiftelsen, eller hos en sammanslutning som tillhör en sådan arbetsgivare och hör till en koncern som avses i 1 kap. 2 § aktiebolagslagen (734/78), eller vara en person som annars intar en underordnad eller beroende ställning i förhållande till denna arbetsgivare, till en medlem i dess styrelse eller förvaltningsråd eller till den som har till uppgift att sköta denna arbetsgivares

bokföring eller medelsförvaltning eller övervakningen därav,

2) är make till en person som avses i 1 punkten eller den som lever med en sådan person i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden, eller är syskon till en sådan person eller till denne står i rätt upp- eller nedstigande släktskap eller svågerlag eller i sådant svågerlag att den ene är gift med den andres syskon, eller

3) har meddelats näringsförbud.

35 §

Social- och hälsovårdsministeriet skall förordna en revisor som uppfyller behörighetsvillkoren i de fall som stadgas i 27 § 1 mom. revisionslagen eller om revisorn är jävig enligt 34 § i denna lag.

Anmälan får i de fall som nämns i 1 mom. göras av vem som helst. Styrelsen är skyldig att göra anmälan, om inte den som skall välja revisor utan dröjsmål väljer en revisor som uppfyller behörighetsvillkoren.

Innan ett i denna paragraf nämnt förordnande ges skall pensionsstiftelsens styrelse höras. Förordnandet gäller till dess för pensionsstiftelsen har valts en revisor i stället för den som ministeriet förordnat.

36 §

Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om revisionsberättelsen.

Pensionsstiftelsen skall utan särskild begäran tillställa social- och hälsovårdsministeriet de rapporter och granskningsprotokoll som revisorerna uppgjort under räkenskapsperioden och överlämnat till styrelsen omedelbart efter det att revisorerna har överlämnat dessa till stiftelsen.

5 kap.

Bokslut

37 §

En pensionsstiftelsens räkenskapsperiod är 12 månader. När pensionsstiftelsens verksamhet inleds eller avslutas eller tidpunkten för bokslutet ändras får räkenskapsperioden vara kortare eller längre än 12 månader, dock högst 18 månader. En pensionsstiftelse som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare har dock kalenderåret som räkenskapsperiod.

För varje räkenskapsperiod skall uppgöras

ett bokslut som omfattar resultaträkning, balansräkning, bilagor till dem och verksamhetsberättelse. Pensionsstiftelsen är inte skyldig att uppgöra koncernbokslut. En pensionsstiftelse skall inte ingå i en sammanslutnings koncernbokslut.

I pensionsstiftelsens bokföring och vid uppgörande av bokslutet skall, utan hinder av vad som stadgas i någon annan lag, iakttagas detta kapitel samt sådana av social- och hälsovårdsministeriet meddelade föreskrifter som följer av speciella karaktär som pensionsstiftelsens verksamhet har.

Social- och hälsovårdsministeriet kan medge undantag från 1 mom., dock inte till den del det är fråga om en pensionsstiftelse som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare.

38 §

Styrelsen och ombudsmannen skall datera och underteckna bokslutet. Har en styrelsemedlem eller ombudsmannen framfört en avvikande åsikt om bokslutet skall ett uttalande som återger den fogas till bokslutet, om han så kräver.

Till bokslutet skall fogas resultaträkningen och balansräkningen för den föregående räkenskapsperioden. Har specificeringen av poster i resultaträkningen eller balansräkningen ändrats under räkenskapsperioden, skall uppgifterna i det tidigare bokslutet om möjligt sammanställas så att de kan jämföras med det senare bokslutet.

Bokslutet skall tillställas revisorerna inom fyra månader efter räkenskapsperiodens slut. Revisorerna skall inom en månad avge en revisionsberättelse till styrelsen.

39 §

I resultat- eller balansräkningen eller i en bilaga till dem skall lämnas följande uppgifter:

1) pensionsstiftelsens aktier i aktiebolag och andelar i olika företag specificerade på det sätt som social- och hälsovårdsministeriet bestämmer, och

2) en redogörelse för sådana i räkenskapsperiodens resultat ingående intäkts- och kostnadsposter som på ett betydelsefullt sätt inverkar på möjligheten att jämföra resultatet med närmast föregående bokslut eller annars är av avsevärd betydelse.

40 §

Har en pensionsstiftelse beviljat medlem-

mar av styrelsen eller förvaltningsrådet eller ombudsmannen penninglån, skall dessa, om det sammanlagda beloppet av ifrågavarande lån överskrider det belopp som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet, anges i en bilaga till balansräkningen enligt vad social- och hälsovårdsministeriet bestämmer.

Med dem som nämns i 1 mom. jämställs deras makar och syskon och de som står i rätt upp- eller nedstigande släktskaps- eller svägerlagsförhållande med dessa eller i sådant svägerlag att den ene är gift med den andras syskon.

41 §

Verksamhetsberättelsen skall göras upp enligt god bokföringssed och i den skall ges uppgifter om sådana för bedömningen av pensionsstiftelsens ställning och verksamhetsresultat viktiga omständigheter, för vilka det inte redogörs i resultat- eller balansräkningen, samt om händelser som är av vikt för pensionsstiftelsen.

42 §

Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela föreskrifter och ge utlåtanden om tillämpningen av detta kapitel.

6 kap.

Pensionsansvaret och täckandet av det

43 §

Ansvar för en pensionsstiftelses stadgenliga förbindelser skall bokföras som ansvarsskuld bland passiva i pensionsstiftelsens balansräkning.

Pensionsansvaret beräknas enligt social- och hälsovårdsministeriets bestämmelser

1) för pensioner och förmåner som börjat löpa före bokslutsdagen, samt

2) för framtida pensioner och förmåner till de personer som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets, till den del pensionen eller andra förmånen kan anses ha tillväxt till tidpunkten för bokslutet samt för framtida pensioner och andra förmåner till personer som har hört till pensionsstiftelsens verksamhetskrets.

Vid beräkning av pensionsansvaret för de personer som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets anses pensioner eller andra förmåner än förmåner enligt lagen om pension för arbetstagare tillväxa lineärt under den tid som ger rätt till pension, tills pen-

sionsåldern uppnås. Pensionsansvaret skall dock uppgå till minst samma belopp som det skulle vara om personen hade upphört att omfattas av verksamhetskretsen vid tidpunkten för bokslutet.

Förslår inte pensionsstiftelsens tillgångar till att täcka pensions- och annat ansvar, bokförs skillnaden som ansvarsunderskott bland aktiva i balansräkningen.

44 §

Ändras grunderna för beräkning av pensionsansvaret för annat pensionsskydd än pensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare på så sätt att pensionsansvaret enligt de nya grunderna är större än enligt de tidigare grunderna, kan social- och hälsovårdsministeriet bevilja pensionsstiftelsen tillstånd att till denna del hålla pensionsansvaret lägre under en viss tid, dock högst i tio år. Skillnaden skall årligen minskas enligt en plan som ministeriet har godkänt.

45 §

Arbetsgivaren skall minst en gång var fjärde månad betala understödsavgifter till en B-pensionsstiftelse och en AB-pensionsstiftelses B-avdelning eller ställa godtagbara säkerheter för täckande av ansvarsunderskottet minst så att de tillsammans med B-pensionsstiftelsens eller AB-pensionsstiftelsens B-avdelnings övriga intäkter är tillräckliga för att täcka de betalningar som har föranletts av pensionerna, pensionsstiftelsens eller dess B-avdelnings övriga kostnader samt den årliga förändringen i pensionsansvaret.

Arbetsgivaren skall betala understödsavgifter till en A-pensionsstiftelse och en AB-pensionsstiftelses A-avdelning eller årligen ställa godtagbara säkerheter för täckande av ansvarsunderskottet minst så att de tillsammans med A-pensionsstiftelsens eller AB-pensionsstiftelsens A-avdelnings övriga tillgångar och säkerheter är tillräckliga för att täcka pensionsansvaret enligt 47 § eller 146 §.

I 1 och 2 mom. avsedda understödsavgifter skall erläggas i form av pengar till minst det belopp som behövs för att upprätthålla pensionsstiftelsens likviditet.

Om A-pensionsstiftelsens tillgångar enligt 46 § 3—5 mom. samt stadganden och föreskrifter på lägre nivå i samband med bokslutet uppskattas varaktigt överstiga beloppet av pensionsstiftelsens pensionsansvar och övriga skulder, får de mot skillnaden sva-

rande tillgångar med social- och hälsovårdsministerietsa samtycke återbetalas till arbetsgivaren. Till följd av återbetalningen får hos pensionsstiftelsen inte bli ansvarsunderskott.

Social- och hälsovårdsministeriet meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

46 §

En B- och AB-pensionsstiftelse skall täcka det pensionsansvar enligt 43 § som följer av pensionsskyddet enligt minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare och av de tilläggsförmåner som registrerats enligt 11 § i samma lag, ansvarsfördelningen av skuld enligt 16 § i förordningen om pension för arbetstagare (183/62) och andra av social- och hälsovårdsministeriet fastställda poster som kan jämföras med pensionsansvaret (*pensionsansvarets bruttobelopp*).

Vid täckandet av pensionsansvarets bruttobelopp skall pensionsstiftelsen se till att de tillgångar och förbindelser som hör till täckningen är säkra, ger god avkastning och är likvida samt att de är lämpligt diversifierade och har lämplig spridning.

Pensionsstiftelsen skall med tillgångar som hör till egendomsslag varom stadgas nedan i denna paragraf täcka pensionsansvarets bruttobelopp, av vilket först minskats följande poster:

- 1) återförsäkrarens andel högst till ett belopp som godkänns av social- och hälsovårdsministeriet,
- 2) fordringar som baserar sig på regressrätt, samt
- 3) poster som social- och hälsovårdsministeriet av särskilda skäl godkänner som avdragbara.

De i 3 mom. avsedda tillgångar som utgör täckning för pensionsansvarets bruttobelopp skall värderas till gängse värde enligt de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda grunderna. Ministeriet kan dock tillåta eller bestämma att vissa tillgångar som tillhör täckningen värderas eller att deras värde som inberäknas i täckningen beräknas avvikande från det gängse värdet.

Pensionsansvarets täckning skall med de begränsningar som stadgas i förordning vara

- 1) masskuldebrevslån och andra penning- och kapitalmarknadsinstrument,
- 2) lånefordringar och andra fordringar som baserar sig på skuldförbindelser,

3) aktier och andra andelar med rörlig avkastning,

4) andelar i placeringsfonder och andra därmed jämförbara företag för kollektivplaceringar,

5) fastigheter, byggnader och rättigheter i fast egendom, såsom nyttjanderätt och dispositionsrätt, samt legorätt, aktier och andelar i fastighetssammanslutningar; rätt till vattenkraft som utnyttjas av ett vattenkraftverk förutsatt att inteckning har fastställts till säkerhet för rätten att använda vattenkraft, byggnadstida fordringar, på sådana fastighetssammanslutningar som äger sådana tillgångar som avses i denna punkt och i vilka pensionsstiftelsen har en absolut bestämmanderätt,

6) fordringar på arbetsgivare samt andra fordringar på återförsäkrare än de andelar för återförsäkraren som nämns i 3 mom. 1 punkten,

7) skattefordringar och andra fordringar på staten och andra offentliga samfund,

8) fordringar vid ansvarsfördelningen enligt 16 § i förordningen om pension för arbetstagare,

9) andra materiella nyttigheter än de tillgångar som avses i punkt 5,

10) pengar och banktillgodohavanden, depositioner i kreditinstitut och andra institut som har rätt att ta emot depositioner,

11) resultatregleringar, såsom upplupna räntor och upplupna hyror och andra inkomster samt utgiftsförskott,

12) ansvarsunderskott för vilken har ställts en säkerhet som får användas som täckning, eller

Ministeriet kan på pensionsstiftelsens ansökan godkänna som täckning för pensionsansvarets bruttobelopp även andra än i 5 mom. nämnda tillgångar och förbindelser, vilka med hänseende till deras kvalitet och säkerhet kan likställas med de tillgångar som avses i 5 mom.

Det tillgångar och förbindelser som hör till täckningen skall förtecknas och förvaras åtskiljs från pensionsstiftelsens övriga tillgångar och förbindelser.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar närmare anvisningar om tillämpningen av denna paragraf.

47 §

En A- och AB-pensionsstiftelse skall täcka sitt pensionsansvar som följer av frivilliga tilläggspensioner och andra förmåner.

På täckande av det pensionsansvar som avses i 1 mom. tillämpas på motsvarande sätt vad som i 46 § 2—6 mom. stadgas om täckning av pensionsansvarets bruttobelopp. Stadgandet om fordringar på den ansvarsfördelning som avses i 5 mom. 8 punkten i nämnda paragraf skall dock inte tillämpas. Av täckningen skall 75 procent utgöras av sådana tillgångar och förbindelser som godkänns som täckning av pensionsansvarets bruttobelopp enligt 46 § 1 mom.

Om den anställningstid som infallit före pensionsstiftelsens grundande enligt stadgar för en pensionsstiftelse som registreras efter att denna lag har trätt i kraft skall beaktas vid fastställande av pensionerna, kan med social- och hälsovårdsministeriets samtycke ett annat pensionsansvar som grundar sig på anställningstiden än ett sådant som avses i lagen om pension för arbetstagare täckas enligt denna paragraf inom högst fem år efter pensionsstiftelsens grundande.

De tillgångar och förbindelser som hör till täckningen skall förtecknas och förvaras åtskilts från pensionsstiftelsens övriga tillgångar och förbindelser.

Social- och hälsovårdsministeriet meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

48 §

En B- och AB-pensionsstiftelse skall med av arbetsgivaren ställd säkerhet eller på något annat sätt som godkänts av social- och hälsovårdsministeriet ordna sin verksamhet som överensstämmer med minimivillkoren enligt lagen om pension för arbetstagare så att det uppkommer ett med hänsyn till de försäkrade förmånerna betryggande förhållande mellan pensionsstiftelsens förbindelser och risktäckningskapacitet.

Den i 1 mom. avsedda säkerheten skall utgöras av tillgångar och förbindelser som godkänns som täckning enligt 46 §. Säkerhetens belopp är fyra tolfedelar av pensionsstiftelsens ansvarsutgift under ett år, dock minst 500 000 mark och högst 15 procent av pensionsstiftelsens pensionsansvar. Med ansvarsutgiften under ett år avses det sammanlagda beloppet av utbetalningar av pension och förändringen i pensionsansvaret under ett räkenskapsår.

När stiftelsens verksamhet inleds, skall säkerheten gradvis utökas till sitt minimibelopp enligt 2 mom. inom loppet av fyra år så att säkerhetens värde vid utgången av

varje kalenderår utgör minst antalet fjärde- delar av säkerhetens minimibelopp enligt det antal kalenderår som har förflutit efter det att stiftelsen har inlett sin verksamhet. Sä- kerhetens värde skall dock alltid vara minst 500 000 mark.

Under pensionsstiftelsens verksamhet skall den ovan i denna paragraf nämnda säkerhe- ten på yrkande av den som har ställt den återbetalas till den del som den i varje en- skilt fall överskrider det minimibelopp för säkerhet som stadgas i 2 eller 3 mom.

Ovan i denna paragraf avsedd säkerhet kan endast användas för betalning av sådana för- bindelser som följer av pensionsskyddet en- ligt minimivillkoren i 46 § 1 mom., om inte de tillgångar som utgör täckning för pen- sionsansvaret räcker till för det.

Mörkbeloppet i 2 och 3 mom. kan genom förordning ändras att motsvara den allmänna prisutvecklingen.

Social- och hälsovårdsministeriet meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

7 kap.

Utbetalning av förmån och begränsning av pensionsstiftelsens ansvar

49 §

Stadgandena i denna paragraf tillämpas på andra än lagstadgade förmåner.

50 §

En ansökan om förmån skall vara skriftlig. Sökanden skall till pensionsstiftelsen lämna in sådana handlingar och uppgifter som be- hövs som grund för bedömningen av pen- sionsstiftelsens ansvar och som skäligen kan krävas av honom, med beaktande också av pensionsstiftelsens möjligheter att skaffa ut- redning.

Arbetsgivaren är skyldig att ge pensions- stiftelsen alla de uppgifter som behövs för verkställande av denna lag.

Försäkrings- eller pensionsanstalten är skyldig att på begäran för en samordning av pensionerna avgiftsfritt tillställa pensionstif- telsen alla på avgörandet i föreliggande ärende inverkan uppgifter som de har i sin besittning.

51 §

Är en pensionssökande minderårig eller är han på grund av sjukdom eller annan orsak

oförmögen att själv söka pension och saknar han förmyndare eller god man, kan en av pensionsstiftelsen godkänd annan person som huvudsakligen har hand om honom, i egenskap av intressebevakare föra hans talan i ett ärende som gäller pension enligt denna lag.

Under de förutsättningar som stadgas i 1 mom. kan pensionsstiftelsen betala ut pen- sion till en nära anhörig till pensionstagaren eller till en annan person.

52 §

Pensionstagaren är skyldig att till pen- sionsstiftelsen anmäla sådana ändringar som inverkar på hans rätt att erhålla pension eller på pensionens belopp.

Pensionsstiftelsen kan av pensionstagaren kräva utredning över omständigheter som påverkar pensionens belopp och utredning över att han fortfarande uppfyller villkoren för erhållande av pension. Har pensionstaga- ren inte tillställt pensionsstiftelsen nämnda utredning inom en av pensionsstiftelsen ut- satt skälig tid, kan pensionsstiftelsen besluta att utbetalningen av pensionen skall avbrytas till dess utredningen inlämnats.

53 §

Pension betalas inte retroaktivt för lägre tid än sex månader före månaden efter den då ansökan om pension lämnades in eller för en tid som är längre än denna och som före- skrivs i pensionsstiftelsens stadgar.

Ansökan om någon annan förmån än pen- sion skall för att rätten till den inte skall gå förlorad göras inom sex månader efter att rätten uppkom, om inte en längre tid före- skrivs i pensionsstiftelsens stadgar. En för- mån kan dock helt eller delvis beviljas också på en försenad ansökan, om det måste anses oskäligt att förvägra den.

54 §

Pensionsstiftelsen har rätt att som ett en- gångsbelopp betala ut ålders- eller familje- pension eller på fribrev baserad invalidpen- sion som är mindre än 100 mark i månaden och med pensionstagarens samtycke mindre än 200 mark i månaden. Engångsbetalningen skall räknas ut enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet bestämmer.

55 §

När det uppstår dröjsmål med utbetal- ningen av pension eller annan förmån skall

pensionsstiftelsen betala den försenade pensionen eller andra förmånen förhöjd för dröjsmålstiden. Förhöjningen av förmånen beräknad per år skall motsvara den räntefot som avses i 4 § 3 mom. räntelagen och den skall räknas för varje dag av dröjsmålstiden. De röjsmålstiden anses börja när tre kalendermånader har förflutit från utgången av den kalendermånad då den försäkrade till pensionsstiftelsen har lämnat in ansökan samt de handlingar och upplysningar som nämns i 50 §. Förhöjningen av ett förmånsbelopp som på basis av samma beslut skall betalas senare skall dock räknas från förfallodagen.

När en förmån som avses i 1 mom. av skäl som beror på förmånstagaren inte har kunnat betalas i rätt tid är pensionsstiftelsen inte skyldig att betala förmånen förhöjd för en längre tid än från den dag då hindret, enligt vad pensionsstiftelsen känner till, har upphört. Om betalningen av en förmån försenas till följd av ett lagstädgande, på grund av ett avbrott i de allmänna kommunikationerna eller i den allmänna betalningsrörelsen eller till följd av något liknande övermäktigt hinder, är pensionsstiftelsen inte skyldig att betala förmånen förhöjd för det dröjsmål som orsakas av ett sådant hinder. En förmånsförhöjning som understiger 25 mark behöver inte betalas.

Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

56 §

Om inte annat föreskrivs i pensionsstiftelsens stadgar, har den som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets inte rätt till invalidpension med anledning av en sådan sjukdom som tydligt framträtt före arbetsförhållandets inledande eller med anledning av sådant lyte eller sådan skada som har uppskätt före sagda tidpunkt. Denna begränsning gäller dock inte om arbetsförhållandet varat minst två år utan avbrott.

57 §

Om den som ansöker om en förmån eller hans ombud svikligen har gett pensionsstiftelsen oriktiga eller bristfälliga uppgifter som är av betydelse för erhållande av en förmån enligt pensionsstiftelsens stadgar eller för förmånens storlek, kan förmånen förvägras eller nedsättas enligt vad som med beaktande av förhållandena är skäligt.

58 §

Pensionsstiftelsen är fri från ansvar gentemot en försäkrad eller en förmånstagare som uppsåtligen har framkallat försäkringsfallet.

Har en person som hör till verksamhetskretsen eller en annan förmånstagare framkallat försäkringsfallet genom grovt vållande, kan en förmån som tillkommer honom förvägras eller sänkas eller utbetalningen av en redan beviljad förmån avbrytas, enligt vad som med beaktande av förhållandena är skäligt.

Vad som stadgas i 2 mom. skall tillämpas också då en person som hör till verksamhetskretsen utan godtagbart skäl vägrat gå med på undersökning eller vård som förskrivs av en läkare som pensionsstiftelsen anvisar, med undantag av åtgärder som medför allvarlig skada för hälsan.

59 §

Pensionsstiftelsen får inte för att befrias från ansvar åberopa 58 § 1 mom., om en person som hör till verksamhetskretsen eller en annan förmånstagare var i den ålder eller i ett sådant sinnestillstånd att han inte kunnat dömas till straff för brott eller om en person som hör till verksamhetskretsen eller en annan förmånstagare i syfte att förhindra person- eller egendomsskada handlat under sådana förhållanden att åtgärden kan anses vara försvarlig.

60 §

Om pensionstagaren skall avtjäna frihetsstraff på straffanstalt eller blir intagen i tvångsinrättning, kan betalningen av pensionen för denna tid helt eller delvis inställas eller på framställning av socialnämnden betalas till nämnden för att användas för framtida försörjning av de anhöriga som pensionstagaren underhåller och vilkas uppehälle han enligt lag är skyldig att sköta.

61 §

Frivillig tilläggspension och annan förmån kan betalas till länder som står utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte annat föreskrivs i pensionsstiftelsens stadgar.

62 §

Om en person som hör till verksamhetskretsen eller en annan förmånstagare har fått större förmåner än han har varit berättigad till, skall den överhördiga beloppet betalas tillbaka till pensionsstiftelsen.

gad till, skall den förmån som betalats utan grund återkrävas.

En förmån som betalats utan grund kan lämnas helt eller delvis återkrävd om detta anses skäligt och om utbetalningen av förmånen inte skall anses eller av förmånstagaren eller hans ombud eller om det belopp som skall återkrävas är obetydligt.

En utan grund betald förmån får återkrävas även genom att den kvittas mot förmåner som betalas framledes. Från ett förmånsbelopp får dock inte utan den till verksamhetskretsen hörande personens eller förmånstagarens samtycke dras av mer än en sjättedel av den del av förmånsbeloppet som återstår efter att på förmånen har verkställts förskottsinnehållning med stöd av lagen om förskottsuppbörd (418/59) eller uppburits källskatt med stöd av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/78).

63 §

De belopp som stadgas i 54 § och 55 § 2 mom. skall kalenderårsvis justeras enligt det löneindex som årligen fastställs för tillämpningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare.

8 kap.

Tillsynen över pensionsstiftelserna

64 §

Tillsynen över pensionsstiftelsernas verksamhet utövas av social- och hälsovårdsministeriet. Ministeriet har rätt att meddela föreskrifter om pensionsstiftelsernas verksamhet.

Social- och hälsovårdsministeriet kan bestämma att tillsynsuppgifter som gäller de pensionsstiftelser som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare skall överföras på pensionsskyddscentralen.

65 §

En pensionsstiftelse skall varje år inom fem månader från räkenskapsperiodens upphörande eller vid en senare tidpunkt som social- och hälsovårdsministeriet bestämmer till ministeriet lämna in bokslutet, revisorernas utlåtande samt en statistikberättelse enligt formulär som ministeriet har fastställt.

Pensionsstiftelsen skall inom en skälig tid som ministeriet har fastställt lämna detta också andra för den tillsyn som stadgas i

denna lag behövliga uppgifter än de som avses i 1 mom.

Pensionsstiftelsen skall också tillställa pensionsskyddscentralen de handlingar och uppgifter som avses i 1 och 2 mom., om ministeriet har överfört tillsynsuppgifter på denna.

66 §

Social- och hälsovårdsministeriet har rätt att när som helst granska en pensionsstiftelses verksamhet och delta i de sammanträden där beslutanderätten i pensionsstiftelsens angelägenheter utövas, dock inte i beslutsfattandet.

Ministeriet kan förordna om särskild granskning av pensionsstiftelses verksamhet för en viss avslutad period eller av vissa åtgärder eller omständigheter. Särskild granskning utförs på pensionsstiftelsens bekostnad. Innan förordnandet ges skall ministeriet höra pensionsstiftelsens styrelse och, om granskningen avser en viss persons åtgärder, denna person. En särskild granskning skall utföras om vägande skäl anses föreligga. Ministeriet kan utse en eller flera granskare.

Vad som i 34, 112—113 och 128 §§ samt i 10, 15, 21—25 och 44 §§ revisionslagen stadgas om revisorer skall på motsvarande sätt tillämpas på granskare som avses i 3 mom.

Av särskilda skäl kan ministeriet omhändertaga handlingar som tillhör pensionsstiftelsen. Pensionsstiftelsen skall på begäran avgiftsfritt få kopior av handlingarna.

67 §

Om en pensionsstiftelse inte följer lag, sina stadgar eller av social- och hälsovårdsministeriet med stöd av denna lag meddelade föreskrifter, skall ministeriet uppmana pensionsstiftelsen att rätta till saken inom en viss tid.

Ministeriet har rätt att förbjuda verkställigheten av beslut som styrelsen eller något annat förvaltningsorgan har fattat i ett ärende som avses i 1 mom. Har beslutet redan verkställts, kan ministeriet förplikta pensionsstiftelsen att vidta åtgärder för att få en rättelse till stånd.

Ministeriet kan föreligga vite för att förstärka en uppmaning eller ett förbud som nämns i denna paragraf. Ändring i ett beslut om föreläggande av vite får inte sökas genom besvär. Vitet döms ut av länsstyrelsen i Nylands län.

Om en uppmaning eller ett förbud enligt denna paragraf inte iakttas, kan ministeriet bestämma att pensionsstiftelsens verksamhet till vissa delar skall upphöra eller att stiftelsen skall upplösas. När pensionsstiftelsen upplöses skall i tillämpliga delar iakttas 10 kap.

68 §

Sköter pensionsstiftelsens styrelse inte sina åligganden, kan social- och hälsovårdsministeriet förordna en eller flera syssломän att handha pensionsstiftelsens angelägenheter till dess styrelsen på nytt börjar sköta sina åligganden.

Till syssломännen skall av pensionsstiftelsens tillgångar betalas ett av ministeriet godkänt arvode samt kostnadsersättning. Om pensionsstiftelsens tillgångar inte räcker för betalning av arvoden och ersättningar, skall den bristande delen täckas av de tillgångar - som uppbärs hos pensionsstiftelsen som ersättning för försäkringsinspektionens kostnader.

69 §

Anser social- och hälsovårdsministeriet att en pensionsstiftelse är eller håller på att råka i ett sådant tillstånd att den bör upplösas, kan ministeriet förbjuda pensionsstiftelsen att överlåta eller pantsätta egendom som den har i sin besittning.

9 kap.

Registret över pensionsstiftelser

70 §

I registret över pensionsstiftelser som förs av social- och hälsovårdsministeriet skall anmälningar som gäller pensionsstiftelser samt myndigheters beslut och tillkännagivanden om dem antecknas enligt vad som stadgas i denna lag.

Anmälningar till registret skall göras till ministeriet på det sätt som ministeriet bestämmer.

Var och en har rätt att få uppgifter om de anteckningar som gjorts i registret och de handlingar som hör till dem.

71 §

Om grundande av en pensionsstiftelse skall till registret över pensionsstiftelser göras en anmälan (*grundanmälan*), i vilken skall nämnas

1) pensionsstiftelsens namn och hur namnet uttrycks på olika språk,

2) vilken kommun i Finland som är pensionsstiftelsens hemkommun,

3) pensionsstiftelsens postadress,

4) pensionsstiftelsens verksamhetskrets,

5) pensionsstiftelsens syfte,

6) arbetsgivare som hör till pensionsstiftelsen,

7) den dag då pensionsstiftelsens stadgar fastställdes,

8) styrelsemedlemmarnas och suppleanternas samt ombudsmannens personuppgifter,

9) om pensionsstiftelsen har ett förvaltningsråd, medlemmarnas och suppleanternas personuppgifter, samt

10) vad stadgarna bestämmer om tecknandet av pensionsstiftelsens namn samt de personers personuppgifter som har rätt att teckna detta.

För fysiska personer som skall antecknas i registret anges som personuppgifter fullständigt namn, personbeteckning, adress och medborgarskap. Om en fysisk person inte har någon finsk personbeteckning, antecknas födelsedatum i registret.

Om en arbetsgivare som hör till en pensionsstiftelse som skall antecknas i registret är en juridisk person, antecknas i registret den juridiska personens firma, registernummer och det register som denna finns inskriven i.

Den anmälan som avses i denna paragraf skall undertecknas av samtliga styrelsemedlemmar.

72 §

Om det sker en förändring i något förhållande som antecknats i registret över pensionsstiftelser, skall därom utan dröjsmål göras en anmälan till registret (*ändringsanmälan*). Anmälan skall undertecknas av minst en styrelsemedlem eller av ombudsmannen.

Sådana ändringar i pensionsstiftelsens stadgar som social- och hälsovårdsministeriet fastställt, av ministeriet med stöd av 20 § 3 mom., 67 § 4 mom. och 68 § 1 mom. meddelade forskrifter samt förbud enligt 69 § skall antecknas i registret utan särskild anmälan.

73 §

Social- och hälsovårdsministeriet skall utan dröjsmål underrätta pensionsstiftelsen om att den blivit införd i registret över pen-

sionsstiftelser och om ändringar som gjorts i detta.

74 §

Har en i registret över pensionsstiftelser antecknad pensionsstiftelsens borgenärer meddelats offentlig stämning, har pensionsstiftelsen avträtt sin egendom till konkurs, har beslut fattats om att egendom skall avträdas till konkurs, har domstol förordnat att konkursen skall avskrivas på grund av pensionsstiftelsens ringa tillgångar eller har konkursbeslutet upphävts, skall domstolen utan dröjsmål tillställa social- och hälsovårdsministeriet ett meddelande om detta för anteckning i registret.

75 §

Om social- och hälsovårdsministeriet finner att registrering enligt lagen inte kan ske, skall beslut fattas därom. Handlingarna skall återställas tillsammans med beslutet till pensionsstiftelsens styrelse.

76 §

Om det genom ett domstolsavgörande som vunnit laga kraft har konstaterats att ett registrerat beslut är ogiltigt eller att en viss, i registret över pensionsstiftelser antecknad uppgift annars är oriktig, skall social- och hälsovårdsministeriet avföra anteckningen ur registret. Domstolen skall tillställa ministeriet avskrift av ett lagakraftvunnet avgörande i sådana ärenden som avses här.

77 §

Social- och hälsovårdsministeriet meddelar vid behov närmare föreskrifter om i registret över pensionsstiftelser och hur det skall föras.

10 kap.

Likvidation och upplösning

78 §

En pensionsstiftelse skall träda i likvidation och upplösas,

1) om antalet personer som hör till verksamhetskretsen inte vid utgången av de två senaste kalenderåren har uppgått till det i 3 § angivna eller i pensionsstiftelsens stadgar bestämda minimiantalet och det inte kan anses sannolikt att antalet inom de närmaste fyra månaderna kommer att stiga till detta,

2) om det blir uppenbart att pensionsstif-

telsen inte längre uppfyller kraven i 6 kap. eller

3) om arbetsgivaren upphör med den verksamhet inom vilken de i pensionsstiftelsen försäkrade personerna är verksamma.

Social- och hälsovårdsministeriet kan förlänga den i 1 mom. 1 punkten föreskrivna tiden på fyra månader till högst ett år, om inte de försäkrade förmånerna äventyras därigenom.

Social- och hälsovårdsministeriet kan i det fall som avses i 1 mom. 3 punkten på ansökan samtycka till att pensionsstiftelsen fortsätter verksamheten för högst tio år åt gången, på villkor som ministeriet bestämmer i sitt beslut. Om pensionsstiftelsen har fått ett tillstånd som nämns i detta moment, behåller de personer som hör till och har hört till verksamhetskretsen, pensionstagare och andra förmånstagare samt de personer vars försäkringsförhållande har upphört på det sätt som nämns i 88 § 2 mom. inom den i samma paragraf stadgade tiden, sin rätt till pensioner och andra förmåner enligt pensionsstiftelsens stadgar. När pensionsstiftelsen har fått nämnda tillstånd skall stadgarna ändras till att motsvara de ändrade förhållandena.

Pensionsstiftelsen kan utöver vad som stadgas i 1 mom. besluta att pensionsstiftelsen skall träda i likvidation och upplösas.

79 §

Beslut om att pensionsstiftelsen skall träda i likvidation fattas av pensionsstiftelsens styrelse eller av förvaltningsrådet om så föreskrivs i pensionsstiftelsens stadgar. Likvidationen börjar då beslut därom har fattats. Pensionsstiftelsens styrelse eller förvaltningsråd kan dock i det fall som avses i 78 § 4 mom. bestämma att likvidationen skall börja vid en annan senare tidpunkt.

Om styrelsen eller förvaltningsrådet inte i ett fall som avses i 78 § 1 mom. beslutar att pensionsstiftelsen skall träda i likvidation, skall en medlem i styrelsen eller förvaltningsrådet eller ombudsmannen hos social- och hälsovårdsministeriet ansöka om ett sådant beslut. Ansökan kan även göras av en revisor. Ministeriet skall utan dröjsmål vidta åtgärder för fattande av beslutet.

Ministeriet skall vidta åtgärder för att pensionsstiftelsen skall träda i likvidation även när det finner att förutsättningarna i 78 § 1 mom. föreligger och pensionsstiftelsen inte beslutat om likvidation eller ansökan som

avses i 2 mom. inte har gjorts till ministeriet.

80 §

När pensionsstiftelsens styrelse eller förvaltningsråd fattar beslut om likvidation skall det samtidigt utses åtminstone en likvidator i stället för styrelsen, förvaltningsrådet och ombudsmannen. Social- och hälsovårdsministeriet har rätt att förordna ytterligare en likvidator. Om en pensionsstiftelse som trätt i likvidation saknar i registret införda behöriga likvidatorer, skall ministeriet förordna en likvidator antingen på eget initiativ eller på ansökan av en person som hör till verksamhetskretsen, arbetsgivaren, en borgenär eller någon annan vars rätt kan vara beroende av att pensionsstiftelsen har någon som kan företräda den.

Då ministeriet beslutar att pensionsstiftelsen skall träda i likvidation, skall det samtidigt förordna åtminstone en likvidator.

Vad denna lag stadgar om styrelsen, styrelsemedlemmarna och ombudsmannen gäller i tillämpliga delar likvidatorerna, om inte något annat följer av detta kapitel.

Till likvidatorerna skall av pensionsstiftelsens tillgångar betalas ett av ministeriet godkänt arvode och kostnadsersättning. Om pensionsstiftelsens tillgångar inte räcker för betalning av arvoden och ersättningar, skall den bristande delen betalas av de tillgångar som uppbärs hos pensionsstiftelser som ersättning för försäkringsinspektionens kostnader.

Utan hinder av 32 § fortsätter revisorernas uppdrag under likvidationstiden. Har inte en pensionsstiftelse som har trätt i likvidation en revisor som uppfyller behörighetsvillkoren, skall social- och hälsovårdsministeriet förordna en revisor antingen på eget initiativ eller till följd av en anmälan. Likvidatorerna är skyldiga att göra en anmälan till ministeriet om att revisor saknas. Anmälan kan också göras av någon annan person.

Vad som i 4 kap. stadgas om revision skall i tillämpliga delar iakttas under likvidationen. Revisionsberättelsen skall dessutom innehålla ett uttalande om huruvida likvidationen enligt revisorernas mening har fördröjts i onödan.

81 §

När pensionsstiftelsen har trätt i likvidation skall likvidatorerna utan dröjsmål uppgöra bokslut för den tid före likvidationen

för vilken bokslut ännu inte har uppgjorts. Därvid skall i tillämpliga delar iakttas vad som stadgas om bokslut och revision.

Om den i 1 mom. angivna tiden även omfattar föregående räkenskapsperiod, skall för denna uppgöras ett särskilt bokslut.

Oberoende av vad som stadgas i denna paragraf ansvarar varje styrelse enligt denna lag och pensionsstiftelsens stadgar för pensionsstiftelsens verksamhet för de räkenskapsperioder som avses i 1 och 2 mom.

82 §

Likvidatorerna skall utan dröjsmål anmäla likvidationsbeslutet och ett eventuellt beslut om tecknandet av pensionsstiftelsens namn till social- och hälsovårdsministeriet för att antecknas i registret över pensionsstiftelser. I anmälan skall för varje likvidator nämnas hans fullständiga namn och postadress samt var han har sin bostad. Anmälan skall undertecknas av samtliga likvidatorer.

Om social- och hälsovårdsministeriet har bestämt att pensionsstiftelsen skall träda i likvidation eller förordnat likvidatorer, skall ministeriet göra en anteckning om detta i registret.

83 §

Likvidatorerna handhar pensionsstiftelsens angelägenheter under likvidationen.

Under likvidationen skall pensionsstiftelsens namn tecknas av likvidatoren eller, om det finns flera likvidatorer, av dem tillsammans, om inte något annat har bestämts när likvidatorerna förordnades.

84 §

Likvidatorerna skall utan dröjsmål söka offentlig stämning på pensionsstiftelsens borgenärer.

85 §

Pension eller annan förmån som har förfallit till betalning under likvidationen eller därinnan skall betalas, om inte ett sådant avtal om överlåtelse av försäkringsverksamheten som avses i 88 § 1 mom. har ingåtts. En pension eller någon annan förmån som har förfallit till betalning den dag då konkursen började eller därefter betalas av tillgångar som utgör täckning för det pensionsansvar som följer av de pensioner som börjat löpa, om pensions- eller försäkringsfallet har inträffat före den dag då konkursen började.

86 §

Saknar pensionsstiftelsen kontanta tillgångar till kostnaderna för pensionsstiftelsens skötsel och de pensioner och andra förmåner som pensionsstiftelsen enligt 85 § skall betala, kan en pensionsstiftelse som är i likvidation uppsäga en fordran hos arbetsgivaren till betalning omedelbart efter uppsägningen. Det belopp som skall uppsägas får därvid inte överstiga det belopp som behövs för nämnda betalningar.

När ett i 88 § 1 mom. avsett avtal om överlåtelse av försäkringsverksamheten har ingåtts, kan utöver vad som stadgas i 1 mom. en fordran som en pensionsstiftelse i likvidation innahar sägas upp till betalning inom sex månader från uppsägningen även om en längre uppsägningstid skulle ha överenskommits.

87 §

Likvidatorerna skall för varje räkenskapsperiod uppgöra ett bokslut inom fyra månader efter räkenskapsperiodens slut. Har likvidationen inte avslutats inom två år, skall de samtidigt meddela orsaken till dröjsmålet.

88 §

Pensioner som redan börjat löpa samt de framtida och andra förmåner enligt pensionsstiftelsens stadgar som grundar sig på före likvidationen löpande försäkringsförhållanden skall tryggas genom köp av motsvarande förmån i en annan försäkringsanstalt. Om den andel som en person som hör eller har hört till verksamhetskretsen, en pensionstagare eller en annan förmånstagare har i de tillgångar som motsvarar pensionsansvaret understiger det maximibelopp som social- och hälsovårdsministeriet fastställt, kan det betalas till honom som ett engångsbelopp.

Har pensionsstiftelsens upplösning föranletts av att arbetsgivaren har upphört med sin verksamhet och försäkringsförhållandet har upphört inom ett år innan verksamheten upphörde, skall också de rättigheter som grundar sig på ett sådant försäkringsförhållande tryggas enligt 1 mom.

Kan ett sådant avtal om köp av förmåner som avses i 1 mom. inte fås till stånd på skäligen villkor, skall tillgångarna skiftas mellan dem som enligt pensionsstiftelsens stadgar har rätt till dem, i förhållande till deras andelar i pensionsansvaret. För skifte skall begäras social- och hälsovårdsministeriets godkännande.

Förslår tillgångarna inte till att trygga förmånerna till fullt belopp, skall tillgångarna i första hand användas till tryggnad av redan pensionerade personers löpande pensioner samt både deras egna och deras förmånstagares framtida pensioner och andra förmåner. Det belopp av pensionsstiftelsens tillgångar med vilket det pensionsansvar som orsakas av förmånerna för de personer som hör till eller har hört till stiftelsens verksamhetskrets skall täckas enligt minimikraven i 47 eller 146 § skall dock användas till tryggnad av dessa personers förmåner. Förslår inte pensionsstiftelsens tillgångar till att trygga förmånerna enligt 47 eller 146 §, används tillgångarna till att trygga förmånerna i förhållande till täckningskraven i nämnda lagrum.

Har pensionsstiftelsen tillgångar efter att den betalat sina skulder och fullgjort alla sina övriga förbindelser, används dessa tillgångar till att trygga förmånerna för pensionstagarna och övriga förmånstagare, samt för de personer som hör till eller har hört till verksamhetskretsen, på det sätt som föreskrivs i stiftelsens stadgar.

Vad som stadgas i andra meningen i 1 mom. och i 2—4 mom. tillämpas inte på verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare.

89 §

Har en pensionsstiftelse inte inom två år efter likvidationens början ingått ett sådant avtal om överlåtelse av försäkrings rörelsen som avses i 88 § 1 mom., skall social- och hälsovårdsministeriet bestämma en tidpunkt före vilken avtalet skall ingås, vid äventyr att pensionsstiftelsens egendom annars förvandlas till pengar och skiftas mellan dem som enligt stadgarna har rätt till dem.

Likvidatorerna skall utan dröjsmål göra upp en förteckning över de relationstal enligt vilka skiftet som avses i 88 § 3 mom. skall verkställas och tillställa social- och hälsovårdsministeriet förteckningen. Ministeriet skall hålla förteckningen tillgänglig i 30 dagar och kungöra detta enligt 102 § 2 mom. I relationstalen får rättelse sökas hos ministeriet inom 30 dagar från utgången av den tid då förteckningen hållits tillgänglig.

Vad som stadgas i denna paragraf tillämpas inte på verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare.

90 §

Efter den inställedag som är utsatt i den offentliga stämningen på pensionsstiftelsens borgenärer skall likvidatorerna betala alla kända skulder med de pensionsstiftelsens tillgångar som inte behövs för köp av förmån eller betalning av ett engångsbelopp som avses i 88 § 1 mom. Om en skuld är tvistig eller om den inte förfallit till betalning eller av annan orsak inte kan betalas, skall behövliga tillgångar reserveras.

När pensionsstiftelsens verksamhet upphör skall i 48 § nämnd säkerhet returneras till den som har ställt säkerheten, till den del som den inte har använts för betalning av de förbindelser som följer av pensionsskydd enligt 46 § 1 mom.

Har pensionsstiftelsen tillgångar efter att den betalat sina skulder och fullgjort alla sina övriga förbindelser, används dessa tillgångar på det sätt som föreskrivs i pensionsstiftelsens stadgar.

91 §

När en pensionsstiftelse har trätt i likvidation har de personer som hör till eller har hört till verksamhetskretsen samt pensionstagare och övriga förmånstagare för sin andel av pensionsansvaret samma förmånsrätt till pensionsstiftelsens tillgångar som innehavaren av en handpant. Den förmånsrätt som stadgas här försämrar inte den rätt som tillkommer innehavaren av en handpant eller en i egendomen beviljad inteckning.

92 §

Sedan likvidatorerna har fullgjort sitt uppdrag skall de så snart som möjligt avge slutredovisning över sin förvaltning till revisorerna genom att uppgöra en berättelse över likvidationen i dess helhet. Berättelsen skall även innehålla en redogörelse för skiftet av pensionsstiftelsens tillgångar. Till berättelsen skall fogas bokslutshandlingarna för hela likvidationstiden. Revisorerna skall inom en månad avge en revisionsberättelse över slutredovisningen och förvaltningen under likvidationen. Likvidatorerna skall utan dröjsmål tillställa social- och hälsovårdsministeriet slutredovisningen med bilagor och revisionsberättelsen.

Likvidatorerna skall utan dröjsmål underätta personer som hör till och har hört till verksamhetskretsen samt pensionstagare och andra förmånstagare om slutredovisningen

genom att kungöra om den i en tidning som utkommer på pensionsstiftelsens hemort.

93 §

Vill någon klandra likvidatorernas slutredovisning, skall talan mot pensionsstiftelsen väckas vid tingsrätten på pensionsstiftelsens hemort inom tre månader efter att slutredovisningen har kungjorts enligt 92 § 2 mom.

94 §

Pensionsstiftelsen anses upplöst när slutredovisningen har avgivits till social- och hälsovårdsministeriet och de tre månader som avses i 93 § har förflutit och talan inte har väckts mot pensionsstiftelsen. Har talan väckts mot pensionsstiftelsen, anses pensionsstiftelsen upplöst först när avgörandet i saken har vunnit laga kraft. Ministeriet skall i registret över pensionsstiftelser anteckna att pensionsstiftelsen har upplösts samt meddela patent- och registerstyrelsen om saken för anteckning i handelsregistret efter att likvidatorerna har gjort en anmälan till ministeriet om att talan inte väckts inom utsatt tid eller att talan har avgjorts med laga kraft.

Slutredovisningen och räkenskapsböckerna samt pensionsstiftelsens förvaltningsorgans mötesprotokoll, handlingar som hänförliga till pensionsbeslut samt andra handlingar som väsentligt gäller pensionsstiftelsens verksamhet skall på ett sätt som social- och hälsovårdsministeriet godkänner förvaras i tio år räknat från det att pensionsstiftelsens upplösning har antecknats i registret över pensionsstiftelser.

95 §

Om en pensionsstiftelse som trätt i likvidation inte har tillgångar som förslår till betalning av likvidationskostnaderna, skall social- och hälsovårdsministeriet på anmälan av likvidatorerna bestämma att likvidationen skall avslutas och förklara pensionsstiftelsen upplöst. Härvid tillämpas inte 81 § 1 och 2 mom., 84, 87, 90, 92 och 93 §§ samt 94 § 1 mom. Den bristande delen av likvidationskostnaderna skall betalas av de tillgångar som uppbärs hos pensionsstiftelserna för försäkringsinspektionens kostnader. Ministeriet skall därefter anteckna i registret över pensionsstiftelser att pensionsstiftelsen har upplösts.

96 §

Om det efter pensionsstiftelsens upplös-

ning yppar sig nya tillgångar eller om likvidationsåtgärder annars är påkallade, skall social- och hälsovårdsministeriet förordna åtminstone en likvidator att fortsätta likvidationen.

Om de nya tillgångar som inflyter till pensionsstiftelsen är obetydliga, kan ministeriet bestämma att de skall tillfalla staten eller att de utan likvidationsförfarande skall användas för något ändamål som nära ansluter sig till pensionsstiftelsens verksamhet.

97 §

Har en pensionsstiftelse trätt i likvidation i ett fall som avses i 78 § 4 mom. kan arbetsgivaren, sedan revisorerna avgivit utlåtande i saken, besluta att likvidationen skall avslutas och pensionsstiftelsens verksamhet fortsätta. Ett sådant beslut får dock inte fattas, om det föreligger en i 78 § 1 mom. nämnd likvidationsgrund eller om pensionsstiftelsens tillgångar har skiftats eller om försäkringsverksamheten redan har överförts.

Sedan det beslutats att likvidationen skall avslutas och pensionsstiftelsens verksamhet fortsätta, skall för pensionsstiftelsen enligt dess stadgar väljas en styrelse och eventuellt ett förvaltningsråd.

Sedan styrelsen valts skall likvidatorerna utan dröjsmål till social- och hälsovårdsministeriet göra anmälan om att avsluta likvidationen och om valet av styrelse och förvaltningsråd för anteckning i registret över pensionsstiftelser. Beslutet får inte verkställas förrän det har registrerats. En offentlig stämning på pensionsstiftelsens borgenärer är utan verkan då likvidationen har avslutats enligt denna paragraf.

98 §

En pensionsstiftelses egendom kan avträdas till konkurs endast genom beslut av styrelsen eller, om pensionsstiftelsen har trätt i likvidation, av likvidatorerna. Under konkursen företräds pensionsstiftelsen såsom konkursgäldenär av styrelsen och ombudsmannen eller av de likvidatorer som har utsetts innan konkursen började. Under konkursen kan dock nya styrelsemedlemmar eller nya likvidatorer väljas.

Domstolen skall, om social- och hälsovårdsministeriet gör en framställning om detta, till god man förordna också en person som ministeriet har föreslagit.

Vad 88, 89 och 91 §§ stadgar om fordringars förmånsrätt för det fall en pensions-

stiftelse har trätt i likvidation skall iakttas utan hinder av att pensionsstiftelsens egendom har avträtts till konkurs.

Återstår ingen egendom då konkursen avslutats, skall pensionsstiftelsen anses upplöst när konkursförvaltningen har avgivit sin slutredovisning. Konkursförvaltningen skall utan dröjsmål göra anmälan om upplösningen till social- och hälsovårdsministeriet för anteckning i registret över pensionsstiftelser. Anmälan skall undertecknas av minst en medlem av konkursförvaltningen.

Om egendom återstår och pensionsstiftelsen inte var i likvidation då dess egendom avträdades till konkurs, skall styrelsen så snart som möjligt besluta att pensionsstiftelsen skall träda i likvidation. Är pensionsstiftelsen i likvidation när den försätts i konkurs, skall 96 § iakttas.

99 §

Om en pensionsstiftelse har trätt i likvidation eller försätts i konkurs, skall till dess namn fogas orden "i likvidation" eller "i konkurs".

11 kap.

Fusion av pensionsstiftelse och överlåtelse av försäkringsverksamheten

100 §

En pensionsstiftelse (*överbärande pensionsstiftelse*) kan med social- och hälsovårdsministeriets samtycke träffa avtal om fusion med en annan pensionsstiftelse (*övertagande pensionsstiftelse*), genom vilket den överlättande pensionsstiftelsens försäkringsverksamhet, som omfattar pensionsansvar, övriga skulder och tillgångar, utan likvidationsförfarande övergår till den övertagande pensionsstiftelsen. En pensionsstiftelse (*överbärande pensionsstiftelse*) kan likaså med ministeriets samtycke överläta sin försäkringsverksamhet till en annan pensionsstiftelse, pensionskassa enligt lagen om försäkringskassor (1164/92) eller ett försäkringsbolag (*övertagande försäkringsanstalt*).

Ett fusionsavtal skall godkännas av de arbetsgivare som hör till pensionsstiftelserna och av pensionsstiftelsernas styrelser eller, om pensionsstiftelserna har ett förvaltningsråd av förvaltningsråden. Ett avtal om överlåtelse av försäkringsverksamheten skall godkännas av arbetsgivarna som hör till den överlättande pensionsstiftelsen och den över-

låtande pensionsstiftelsens styrfelse eller, om pensionsstiftelsen har ett förvaltningsråd, av förvaltningsrådet. Om försäkringsverksamheten överläts till en annan pensionsstiftelse, skall arbetsgivarna som hör till den övertagande pensionsstiftelsen och den övertagande pensionsstiftelsens styrelse eller, om pensionsstiftelsen har ett förvaltningsråd av förvaltningsrådet också godkänna avtalet. Beslut om fusion och överlåtelse av försäkringsverksamheten kan fattas även om den överlåtande pensionsstiftelsen har trätt i likvidation.

Vid överlåtelse av en del av försäkringsverksamheten skall på motsvarande sätt iaktas vad som stadgas om överlåtelse av försäkringsverksamhet.

101 §

Vad i 100 § stadgas om fusion skall i tillämpliga delar iaktas även vid en fusion genom vilken två eller flera pensionsstiftelser går samman genom att grunda en ny pensionsstiftelse.

När den övertagande pensionsstiftelsen grundas ersätter fusionsavtalet stiftelseurkunden. Avtalet skall innehålla förslag till stadgar för den övertagande pensionsstiftelsen. I avtalet skall anges hur den övertagande pensionsstiftelsens ledning och revisorer skall väljas. Dessa val skall förrättas när fusionsavtalet har godkänts och social- och hälsovårdsministeriet har gett sitt samtycke till fusionen samt fastställt stadgarna för den nya pensionsstiftelsen.

102 §

Inom fyra månader efter det att den överlåtande pensionsstiftelsen och den övertagande försäkringsanstalten har godkänt fusionsavtalet eller avtalet om överlåtelse av försäkringsverksamheten skall de ansöka om social- och hälsovårdsministeriets samtycke till avtalet och om fastställelse av den ändring av stadgarna som fusionen eller överlåtelsen av försäkringsverksamheten förutsätter samt, om det är fråga om en fusion enligt 101 §, av stadgarna för den nya pensionsstiftelsen.

I fråga om ansökan om fusion eller överlåtelse av försäkringsverksamheten skall ministeriet, om det inte anser att ansökningsen utan vidare utredning skall avslås, på den övertagande försäkringsanstaltens bekostnad införa en kungörelse i den officiella tidningen. I kungörelsen skall de som önskar göra

anmärkningar mot ansökningsen uppmanas framföra dem hos ministeriet inom en av ministeriet utsatt tid som inte får vara längre än två månader. Ministeriet skall ålägga den överlåtande pensionsstiftelsen att utan dröjsmål underrätta de personer som hör till den överlåtande pensionsstiftelsens verksamhets krets, dem som erhåller pension eller andra förmåner samt arbetsgivaren om kungörelsen, på det sätt som föreskrivs i stadgarna.

Vad som stadgas i 2 mom. tillämpas inte när överlåtelsen av en del av försäkringsverksamheten gäller endast en enskild person som hör till pensionsstiftelsens verksamhets krets, under förutsättning att ministeriet har gett sitt samtycke till detta.

Ministeriet skall ge sitt samtycke till en åtgärd som avses i 1 mom., om åtgärden inte gör intrång i de förmåner som tillkommer de personer som hör eller har hört till verksamhets kretsen eller pensionstagarna eller de övriga förmånstagarna.

Försäkringsverksamheten överförs på den övertagande försäkringsanstalten vid den tidpunkt som bestäms i överlåtelseavtalet, då ministeriet har gett sitt samtycke till åtgärden, om inte ministeriet i sitt beslut bestämmer en senare tidpunkt.

Om samtycke inte söks inom förskriften tid eller om det vägras, förfaller fusionen eller överlåtelsen av försäkringsverksamheten.

103 §

Social- och hälsovårdsministeriet skall införa sitt samtycke till fusion mellan pensionsstiftelser och överlåtelse av försäkringsverksamheten i registret över pensionsstiftelser.

104 §

Inom fyra månader efter att samtycke enligt 102 § har givits skall pensionsstiftelserna hos tingsrätten på den överlåtande pensionsstiftelsens hemort eller, i det fall som avses i 101 §, hos tingsrätten på den övertagande pensionsstiftelsens i stadgarna angivna hemort ansöka om tillstånd att verkställa fusionsavtalet, vid äventyr att fusionen förfaller. Till ansökningsen skall fogas en utredning om att registrering har skett enligt 103 § samt en förteckning över den överlåtande pensionsstiftelsens kända borgenärer och deras postadresser.

Domstolen skall utfärda kallelse på pensionsstiftelsens kända och okända borgenärer

och uppmana den som vill motsätta sig ansökningen att skriftligen anmäla detta senast två veckor före inställelsedagen, vid äventyr att han anses ha bifallit ansökningen. Kallelsen skall sättas upp på domstolens anslags-tavla tre månader före inställelsedagen samt genom domstolens försorg två gånger publiceras i officiella tidningen, första gången senast två månader och andra gången senast en månad före inställelsedagen. Om ansökningen skall domstolen särskilt underrätta social- och hälsovårdsministeriet och alla kända borgenärer.

En ansökan skall bifallas, om ingen av borgenärerna motsätter sig den eller om det på inställelsedagen visas att de borgenärer som motsatt sig ansökningen har fått full betalning för sina fordringar eller att för dessa har ställts av domstolen godkänd säkerhet. Domstolen skall utan dröjsmål delge social- och hälsovårdsministeriet sitt beslut om beviljande eller vägrande av tillstånd.

105 §

Pensionsstiftelserna skall om ett domstols-tillstånd som avses i 104 § göra anmälan till social- och hälsovårdsministeriet för anteckning i registret över pensionsstiftelser inom fyra månader efter det tillståndsbeslutet har vunnit laga kraft. Samtidigt med underrättelse om domstolens tillstånd i ett fall som avses i 101 § skall det göras en grundanmälan som avses i 71 §.

Har fusionen enligt 104 § 1 mom. förfallit, skall den överlåtande pensionsstiftelsen utan dröjsmål anmäla detta till social- och hälsovårdsministeriet för anteckning i registret. Har en registeranmälan som avses i 1 mom. inte gjorts inom föreskriven tid eller har domstolen avslagit ansökningen, skall ministeriet i registret anteckna att fusionen har förfallit.

106 §

Fusion anses ha ägt rum när domstolens fusionstillstånd har antecknats i registret över pensionsstiftelser. Vid fusion som avses i 101 § krävs dessutom att grundandet av den övertagande pensionsstiftelsen har antecknats i registret.

Den överlåtande pensionsstiftelsens tillgångar, pensionsansvar och skulder, fränsett ersättningsyrkanden som avses i 109 och 110 §, övergår vid fusionen till den övertagande pensionsstiftelsen och de personer och pensionstagare och andra förmånstagare som

hör till den överlåtande pensionsstiftelsens verksamhetskrets blir personer och pensions-tagare och andra förmånstagare som hör till den övertagande pensionsstiftelsens verksamhetskrets. Samtidigt blir en arbetsgivare som hör till den överlåtande pensionsstiftelsen en arbetsgivare som hör till den övertagande pensionsstiftelsen.

107 §

Äger en pensionsstiftelse ensam eller tillsammans med en sammanslutning, vari pensionsstiftelsen innehar över hälften av aktiekapitalet eller av det röstetal som aktierna medför eller motsvarande bestämmanderätt, mer än nio tiondedelar av ett aktiebolags aktier, har pensionsstiftelsen rätt att till gängse pris lösa in de återstående aktierna av bolagets övriga aktieägare. Den vars aktier kan lösas in har rätt att yrka att pensionsstiftelsen löser in hans aktier.

Kan avtal inte träffas om inlösningsförfarande, skall pensionsstiftelsen skriftligen meddela detta till aktiebolagets styrelse, som hos tingsrätten skall ansöka om att en god man förordnas att medan tvisten pågår bevaka bolagets okända aktieägars intressen.

Vad som i 14 kap. 9 § lagen om aktiebolag stadgas om inlösningsförfarande mellan moderbolag och dotterbolag skall i tillämpliga delar iakttas vid ett inlösningsförfarande i fråga om en pensionsstiftelse och ett aktiebolag som avses i 1 mom. Den säkerhet som nämns i 1 mom. i nämnda paragraf skall dock godkännas av social- och hälsovårdsministeriet.

Denna paragraf tillämpas inte på aktier i bostadsaktiebolag som avses i lagen om bostadsaktiebolag (809/91) och inte heller på sådana aktier i andra aktiebolag som ensamma eller tillsammans med andra aktier medför rätt att besitta en bostadslägenhet.

108 §

Om en pensionsstiftelse äger samtliga aktier i ett aktiebolag, kan pensionsstiftelsens och bolagets styrelser, eller när pensionsstiftelsen har ett förvaltningsråd, förvaltningsrådet och bolagets styrelse, avtala att bolaget skall fusioneras med pensionsstiftelsen. Denna skall anmäla avtalet till social- och hälsovårdsministeriet för anteckning i registret över pensionsstiftelser, medan bolaget skall göra en anmälan till patent- och registerstyrelsen för anteckning i handelsregistret.

Inom fyra månader efter att avtalet ingicks skall pensionsstiftelsen hos tingsrätten på aktiebolagets hemort ansöka om tillstånd att verkställa fusionsavtalet, vid äventyr att fusionen förfaller. Till ansökningen skall fogas en utredning om att de registreringar som avses i 1 mom. har gjorts samt en förteckning över det överlåtande bolagets kända borgenärer och deras postadresser. Domstolen skall behandla tillståndsansökningen enligt 104 § 2 och 3 mom.

Inom fyra månader efter att domstolens tillståndsbeslut har vunnit laga kraft skall pensionsstiftelsen i fråga om det domstolstillstånd som avses i 2 mom. göra en anmälan till social- och hälsovårdsministeriet för anteckning i registret över pensionsstiftelser, medan bolaget skall göra en anmälan till patent- och registerstyrelsen för anteckning i handelsregistret. Anmälan skall göras också i det fall att fusionen har förfallit enligt 2 mom. Patent- och registerstyrelsen skall underrätta social- och hälsovårdsministeriet om registreringen av domstolens tillståndsbeslut.

Har registeranmälningar som avses i 3 mom. inte gjorts inom föreskriven tid eller har domstolen avslagit en ansökan, skall social- och hälsovårdsministeriet i registret anteckna att fusionen har förfallit.

12 kap.

Skadeståndsskyldighet

109 §

En styrelsemedlem, medlem av förvaltningsrådet och ombudsmannen är skyldiga att ersätta skada som de i sitt uppdrag uppsåtligt eller av vållande har orsakat pensionsstiftelsen. Detsamma gäller skada som de genom överträdelse av denna lag, pensionsstiftelsens stadgar eller social- och hälsovårdsministeriets föreskrifter har tillfogat personer som hör eller har hört till pensionsstiftelsens verksamhetskrets, en pensions- eller annan förmånstagare, arbetsgivare eller någon annan.

110 §

Pensionsstiftelsens namntecknare, som inte står i arbetsförhållande till pensionsstiftelsen och som inte är styrelsemedlem eller medlem i förvaltningsrådet eller ombudsman, är skyldig att ersätta skada som han genom att medverka till att bryta mot denna lag, pen-

sionsstiftelsens stadgar eller social- och hälsovårdsministeriets föreskrifter uppsåtligt eller genom grovt vållande orsakat pensionsstiftelsen, en person som hör eller har hört till verksamhetskretsen, en pensions- eller annan förmånstagare eller någon annan.

111 §

Om jämkning av skadestånd samt fördelning av skadeståndsansvaret mellan två eller flera skadeståndsskyldiga gäller 2 och 6 kap. skadeståndslagen (412/74).

Vad 1 mom. stadgar om jämkning av skadestånd skall i fråga om styrelsemedlemmar, medlemmar i förvaltningsrådet eller ombudsmannen iakttas endast om de gjort sig skyldiga till lindrigt vållande.

112 §

Beslut om väckande av skadeståndstalan för pensionsstiftelsens räkning med stöd av 109 och 110 §§ samt för revisors räkning med stöd av 44 § revisionslagen fattas av pensionsstiftelsens styrelse eller förvaltningsråd. Om gärningen är straffbar och styrelsen eller förvaltningsrådet inte fattar beslut om att väcka talan, kan social- och hälsovårdsministeriet förordna ett ombud som skall driva åtalet för pensionsstiftelsens räkning. Till ombudet skall betalas arvode och kostnadsersättning av pensionsstiftelsens tillgångar. Om dessa inte förslår för betalning av arvodet och ersättningen, skall den bristande delen betalas av de tillgångar som uppbärs hos pensionsstiftelserna som ersättning för försäkringsinspektionens kostnader.

Om pensionsstiftelsen försätts i konkurs på ansökan som gjorts inom två år från styrelsens eller förvaltningsrådets beslut att inte väcka talan, får konkursboet föra talan utan hinder av detta beslut.

113 §

Sådant talan på pensionsstiftelsens vägnar som baserar sig på 109 och 110 §§ eller, i fråga om revisor, på 44 § revisionslagen, kan, om talan inte grundas på en straffbar gärning, inte väckas

1) mot en styrelsemedlem, en medlem av förvaltningsrådet eller ombudsmannen sedan tre år förflutit från utgången av den räkenskapsperiod under vilken det beslut fattades eller den åtgärd vidtogs varpå talan grundas,

2) mot en revisor sedan tre år förflutit från att den revisionsberättelse, det utlåtande eller det intyg varpå talan grundas förelades vid

pensionsstiftelsens styrelses eller förvaltningsrådets sammanträde, inte heller

3) mot pensionsstiftelsens namntecknare som inte står i arbetsförhållande till pensionsstiftelsen, och som inte är styrelsemedlem eller medlem i förvaltningsrådet eller ombudsman, sedan två år förflutit från det beslut eller den åtgärd varpå talan grundas.

Har tiden för väckande av talan på pensionsstiftelsens vägnar löpt ut, kan i 112 § 2 mom. nämnd talan inte väckas sedan en månad förflutit från konkursbevakningen.

13 kap.

Sampensionsstiftelser

114 §

Om inte annat stadgas i detta kapitel tillämpas de övriga kapitlen i denna lag på sampensionsstiftelser.

115 §

En sampensionsstiftelse kan grundas av

1) en arbetsgivare och en pensionsstiftelse som denna grundat enligt denna lag eller av pensionsstiftelser som grundats enligt denna lag,

2) finska arbetsgivare som hör till en koncern som avses i 1 kap. 2 § lagen om aktiebolag, eller

3) annan än i 2 punkten avsedd arbetsgivare och en eller flera arbetsgivare som lyder under hans bestämmanderätt.

En sampensionsstiftelse kan dessutom grundas av två eller flera arbetsgivare under förutsättning att de har

1) en gemensam ägare, som äger minst 50 procent av respektive arbetsgivarsammanslutning eller har en motsvarande bestämmanderätt i dessa, eller

2) en sådan ekonomisk eller funktionell anknytning till varandra, att det kan anses ändamålsenligt att grunda en sampensionsstiftelse.

Utan hinder av 1 och 2 mom. kan en enda arbetsgivare grunda en sampensionsstiftelse när det kan anses vara sannolikt att det senare kommer att höra flera arbetsgivare till pensionsstiftelsen. Om det inte fem år efter att stadgarna fastställdes har anslutit sig en annan arbetsgivare till pensionsstiftelsen, skall pensionsstiftelsen utan dröjsmål vidta åtgärder för ändring av pensionsstiftelsens stadgar till stadgar för en enda arbetsgivares pensionsstiftelse.

En enda arbetsgivares pensionsstiftelse kan ändras till en sampensionsstiftelse, om den uppfyller förutsättningarna i 1 och 2 mom. En sampensionsstiftelse kan ändras till en enda arbetsgivares pensionsstiftelse, om det endast finns en arbetsgivare kvar i pensionsstiftelsen.

116 §

Utöver vad som stadgas i 9 § skall i sampensionsstiftelsens stadgar nämnas

1) om pensionsstiftelsens bokföring följer det i 117 § nämnda arbetsgivarspecifika eller det utjämnande systemet,

2) hur understödsavgifterna bestäms om pensionsstiftelsens bokföring följer det utjämnande systemet,

3) hur en pensionsstiftelse som beviljar frivilliga tilläggsförmåner bokför pensionsansvar för en sådan till verksamhetskretsen hörande person som har varit anställd hos flera arbetsgivare som hör till pensionsstiftelsen, samt

4) när en arbetsgivare skall utträda eller uteslutas ur pensionsstiftelsen samt den utträdande eller uteslutna arbetsgivarens skyldigheter mot pensionsstiftelsen.

117 §

En pensionsstiftelse som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare kan för denna del av verksamheten i sin bokföring följa antingen ett utjämnande system eller ett arbetsgivarspecifikt system. En sampensionsstiftelse som beviljar frivilliga pensioner och andra förmåner skall till denna del ha en arbetsgivarspecifik bokföring, om inte social- och hälsovårdsministeriet har beviljat pensionsstiftelsen tillstånd att i sin bokföring följa det utjämnande systemet.

Inom det arbetsgivarspecifika systemet skall pensionsstiftelsen bokföring upprättas så att det särskilt för varje arbetsgivare som hör till pensionsstiftelsen framgår vilka poster som hänförs resultaträkningen och vilka till balansräkningen. De tillgångar som arbetsgivaren ger pensionsstiftelsen skall användas till täckning för denna arbetsgivares pensionsansvar.

Inom det utjämnande systemet skall understödsavgiften som skall betalas till pensionsstiftelsen delas mellan varje arbetsgivare på det sätt som bestäms i pensionsstiftelsens stadgar. Täckning för arbetsgivarens pensionsansvar är den enligt pensionsansvaret

proportionella andelen av pensionsstiftelsens tillgångar.

118 §

Vad som i 5 § 3 mom. stadgas om maximiinnehavet av aktier i arbetsgivarbolaget, tillämpas utöver på sampensionsstiftelser som i sin bokföring följer det arbetsgivar-specifika systemet även på varje arbetsgivare skilt för sig.

119 §

Stadgandena i 46 och 47 §§ om täckande av pensionsansvar skall tillämpas på varje arbetsgivare skilt för sig i en pensionsstiftelse som följer det arbetsgivar-specifika systemet i sin bokföring.

120 §

Vad som i 6 § 3 mom. stadgas om överföring av övertäckningen eller en del av den, tillämpas i en sampensionsstiftelse på varje arbetsgivare skilt för sig. Följer en sampensionsstiftelse det utjämnande systemet i A- eller B-avdelningen, får övertäckningen inte överföras från den avdelning som följer det utjämnande systemet till en annan avdelning.

Vad som i 45 § 4 mom. stadgas om återbetalning av en pensionsstiftelsens tillgångar till arbetsgivaren tillämpas i en sampensionsstiftelse på varje arbetsgivare skilt för sig.

121 §

Om till en sampensionsstiftelse hörande arbetsgivarers tillgångar enligt 46 § 3—5 mom. samt stadganden och föreskrifter på lägre nivå i samband med bokslutet uppskattas överstiga beloppet av ifrågavarande arbetsgivarers pensionsansvar och övriga skulder, får de mot skillnaden svarande tillgångar med nämnda arbetsgivarers samtycke återbetalas till täckning för en annan arbetsgivare i pensionsstiftelsen. Till följd av överföringen får hos den överförande arbetsgivaren inte bli ansvarsunderskott.

122 §

Social- och hälsovårdsministeriet meddelar närmare föreskrifter om hur varje arbetsgivarers andel av den säkerhet som nämns i 48 § beräknas.

123 §

Delas arbetsgivarersammanslutning en i flera arbetsgivar sammanslutningar, kan pensions-

ansvaret och de tillgångar som motsvarar ansvaret med social- och hälsovårdsministeriets samtycke fördelas på arbetsgivarers och de vid delningen uppkomna nya arbetsgivarersammanslutningar ansvar. Ministeriets samtycke skall sökas i samband med ansökan om ändring av pensionsstiftelsens stadgar till följd av denna åtgärd.

Social- och hälsovårdsministeriet meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

124 §

Vad som i 78 § 1 mom. 3 punkten stadgas om upplösning av en pensionsstiftelse tillämpas på en sampensionsstiftelse när den ifrågavarande pensionsstiftelsens samtliga arbetsgivare upphör med den verksamhet inom vilken de personer som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets är verk-samma.

125 §

Om en arbetsgivare utträder eller utesluts ur en sampensionsstiftelse, skall denna arbetsgivarers pensionsansvar och de tillgångar som täcker ansvaret överlåtas på en annan pensionsstiftelse, en pensionskassa eller ett försäkringsbolag med iakttagande i tillämpliga delar av stadgandena i 11 kap. Detsamma gäller en arbetsgivare som upphör med den verksamhet inom vilken de personer som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets är verk-samma, om inte social- och hälsovårdsministeriet har gett samtycke enligt 78 § 3 mom. till att pensionsstiftelsen fortsätter verksamheten för denna arbetsgivarers del.

När en pensionsstiftelsens ansvar överlåts på det sätt som avses i 1 mom. eller när pensionsstiftelsen upplöses skall pensioner som redan löper samt de framtida pensioner och andra förmåner som bestäms enligt pensionsstiftelsens stadgar och baserar sig på ett försäkringsförhållande som fortgått före tidpunkten för ansvarsöverföringen eller innan likvidation inleddes tryggas för ifrågavarande arbetsgivarers del med de tillgångar som utgör täckning för respektive arbetsgivarers pensionsansvar, genom en överenskommelse med övertagande pensionsstiftelse, pensionskassa eller försäkringsbolag om anordnande av motsvarande pensions- och andra förmåner.

14 kap.

Särskilda stadganden

126 §

Utan hinder av vad rättegångsbalken stadgar om laga domstol i tvistemål får skadeståndstalan enligt 112 § föras vid tingsrätten på pensionsstiftelsens hemort. Samma domstol kan även behandla ett skadeståndsyrkande som grundar sig på brott.

127 §

En stämning eller annan delgivning anses ha tillställts pensionsstiftelsen då den delgivits en styrelsemedlem eller någon annan som enligt 26 § har rätt att ensam eller tillsammans med en annan person teckna pensionsstiftelsens namn.

128 §

Det kan bestämmas i en pensionsstiftelses stadgar att tvister om skadeståndsskyldighet som avses i 12 kap. mellan å ena sidan pensionsstiftelsen och å andra sidan styrelsen eller förvaltningsrådet, en styrelsemedlem eller medlem i förvaltningsrådet, ombudsmannen, en revisor, en person som hör eller har hört till verksamhetskretsen eller en arbetsgivare skall avgöras av skiljemän. En sådan bestämelse har samma verkan som ett skiljeavtal.

129 §

Den som

1) utan behörighet bedriver försäkringsverksamhet som avses i denna lag eller bedriver sådan i strid med 78 § 1 mom. eller

2) handlar i strid med ett förbud som social- och hälsovårdsministeriet utfärdat med stöd av 67 §,

skall, om gärningen inte är ringa, för *olovligt bedrivande av pensionsstiftelseverksamhet* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

130 §

Den som

1) meddelar social- och hälsovårdsministeriet oriktiga uppgifter i en handling som skall inges med stöd av denna lag,

2) bryter mot denna lags stadganden om uppgörande av bokslut eller revisionsberättelse eller om avgivande av slutredovisning över en pensionsstiftelses likvidation, eller

3) i strid med förbud som ministeriet med-

delat med stöd av 69 § överlåter eller pantsätter egendom som en pensionsstiftelse har i sin besittning,

skall, om inte gärningen är ringa eller strängare straff stadgas i någon annan lag, för *pensionsstiftelsebrott* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

131 §

Den som

1) svikligen skiftar en pensionsstiftelses tillgångar i strid med denna lag eller pensionsstiftelsens stadgar,

2) i ett fall som avses i 4 § 4 mom. försummar att ansöka om social- och hälsovårdsministeriets tillstånd, eller

3) underlåter att tillställa en myndighet en anmälan eller någon annan uppgift enligt denna lag,

skall, om inte gärningen är ringa eller strängare straff stadgas i någon annan lag, för *pensionsstiftelseförseelse* dömas till böter.

132 §

Den som vid fullgörande av uppdrag enligt denna lag, eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag, har fått uppgifter om den ekonomiska ställningen för en arbetsgivare som hör till en pensionsstiftelse eller för någon annan person eller om någons affärs- eller yrkeshemlighet eller hälsotillstånd får inte utan lov röja dem.

En pensionsstiftelse skall utan hinder av vad 1 mom. stadgar på begäran av en utmättningsman uppgge beloppet av pensioner eller någon annan utkomstskyddsförmån som den betalar ut samt vilka andra inrättningar som vederligen betalar sådana förmåner till förmånstagaren.

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 1 mom. döms enligt 38 kap. 2 § 2 mom. strafflagen, om inte gärningen skall bestraffas enligt 40 kap. 5 § strafflagen eller om inte strängare straff stadgas på något annat ställe än i 38 kap. 1 § strafflagen.

133 §

Social- och hälsovårdsministeriets beslut eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 20, 67—69, 79 eller 80 §§ kan verkställas även om besvär har anförts.

134 §

Angående sådan handlingss offentlighet som avses i denna lag och som en myndig-

het har i sin besittning gäller lagen om allmänna handlingars offentlighet. Utan hinder av vad som stadgas om handlingssekretess får social- och hälsovårdsministeriet publicera statistik och därmed jämförbar information som belyser pensionsstiftelsernas verksamhet, ställning och utveckling och som i fråga om samtliga pensionsstiftelser har uppgjorts på likartade grunder.

Var och en har rätt att ta del av pensionsstiftelsers bokslut som social- och hälsovårdsministeriet har i sin besittning.

135 §

En pensionsstiftelse skall ha en försäkringsmatematiker för uppgörande av försäkringstekniska kalkyler och utredningar. Behörighetsvillkoren för försäkringsmatematikern bestäms enligt 18 kap. 8 § lagen om försäkringsbolag. I fråga om försäkringsmatematikerns uppgifter gäller tillämpliga delar vad som stadgas i 1 och 2 §§ i förordning om försäkringsmatematiker vid försäkringsbolag (464/95).

Pensionsstiftelsen skall till social- och hälsovårdsministeriet göra en anmälan om att en försäkringsmatematiker anställts eller avgått. Ministeriet kan meddela forskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

136 §

Försäkringsmatematikern vid en pensionsstiftelse skall göra en försäkringsteknisk analys av pensionsstiftelsens ställning minst vartannat år samt även vid en annan tidpunkt, om ministeriet anser det behövt.

137 §

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

15 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

138 §

Denna lag, nedan den nya lagen, träder i kraft den 199 . Lagens 45 § 4 mom., 46, 47 samt 120 och 147 §§ träder dock i kraft den 31 december 1995.

Genom den nya lagen upphävs, med de undantag som nämns nedan, lagen den 2 december 1955 om pensionsstiftelser (469/55), nedan den gamla lagen, jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av den nya

lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

139 §

Ingår i en innan den nya lagen trätt i kraft registrerad pensionsstiftelsens stadgar bestämmelser som strider mot den nya lagen, skall i stället för dem den nya lagen iakttas.

Är stadgarna för en pensionsstiftelse som har registrerats innan den nya lagen träder i kraft bristfälliga enligt den nya lagen eller innehåller de bestämmelser som strider mot den nya lagen, skall pensionsstiftelsens stadgar ändras så att de stämmer överens med den nya lagen. För ändringen av stadgarna skall sökas social- och hälsovårdsministeriets fastställelse inom två år efter att den nya lagen har trätt i kraft.

140 §

En pensionsstiftelse som har anmälts till registrering innan den nya lagen har trätt i kraft, samt en stadgeändring för vilken ansökt om fastställelse före ikraftträdandet får registreras enligt den gamla lagen.

141 §

En pensionsstiftelse kan efter att den nya lagen har stadfästas och utan hinder av 139 § besluta att ändra sina stadgar så att de stämmer överens med den nya lagen. Beslutet skall fattas i den ordning som den gamla lagen stadgar. En ansökan om fastställelse av stadgeändringen kan göras och social- och hälsovårdsministeriets beslut om detta kan registreras före den nya lagens ikraftträdande med en anteckning om att de fastställda stadgarna träder i kraft tidigast samtidigt som den nya lagen.

142 §

Utan hinder av vad som i 3 § stadgas om minimiantalet personer som hör till en pensionsstiftelsens verksamhetskrets kan en A-pensionsstiftelse som har registrerats innan den nya lagen trätt i kraft fortsätta sin verksamhet, om den fortsätter med den försäkringsverksamhet som den har bedrivit under den gamla lagens giltighetstid. Om pensionsstiftelsens försäkringsverksamhet utvidgas från vad den var innan den nya lagen trädde i kraft på så sätt att pensionsstiftelsens verksamhetskrets utvidgas eller förmåerna utökas, skall pensionsstiftelsen uppfylla de i 3 § stadgade kraven inom den tid som föreskrivs i 78 § 1 mom. 1 punkten

efter det att stadgeändringen på grund av att försäkringsverksamheten utvidgas har godkänts vid pensionsstiftelsens styrelses eller förvaltningsråds sammanträde.

Utan hinder av vad som i 3 § stadgas om minimiantalet personer som hör till en pensionsstiftelsens verksamhetskrets kan sådana B- eller AB-pensionsstiftelser som har registrerats före den 1 juli 1976 fortsätta sin verksamhet, om de uppfyller stadgandena om minimiantalet personer som hör till en pensionsstiftelse som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare sådana gällande stadganden lydte den 30 juni 1976. Om antalet personer som hör till en i detta moment avsedd B-eller AB-pensionsstiftelsens verksamhetskrets sjunker under det i lagen om pension för arbetstagare stadgade minimiantalet, sådan den gällande lagen lydte den 30 juni 1976, skall pensionsstiftelsen uppfylla de vid sagda tid gällande stadgandena om minimiantal inom den tid som förskrivs i 78 § 1 mom. 1 punkten.

Uppfyller pensionsstiftelsen inte kraven enligt 1 och 2 mom. skall den träda i likvidation och upplösas.

143 §

Utan hinder av 4 § 4 mom. får en pensionsstiftelse fortfarande äga de aktier och andelar som den fick äga före den nya lagens ikraftträdande. Om det antal aktier och andelar som pensionsstiftelsen äger eller den bestämmanderätt som avses i lagen överskrider den övre gräns som den nya lagen stadgar vid den tidpunkt då denna träder i kraft, får pensionsstiftelsens proportionella andel av det företags aktier, andelar eller bestämmanderätt som ägandet avser inte stiga högre än den var när den nya lagen trädde i kraft. Har pensionsstiftelsens andel minskat efter att den nya lagen trätt i kraft, men alljämt överskrider den lagstadgade övre gränsen, får kassans proportionella ägarandel inte längre stiga från denna lägre nivå.

Vad 1 mom. stadgar om aktier eller andelar som en pensionsstiftelse äger eller pensionsstiftelsens bestämmanderätt som avses i lagen, tillämpas också på motsvarande sätt på i 5 § 3 mom. i den nya lagen avsedda aktier som pensionsstiftelsen äger i arbetsgivarbolaget.

144 §

Utan hinder av vad 5 § 2 mom. stadgar, krävs inte säkerhet för lån som en A-pen-

sionsstiftelse eller en AB-pensionsstiftelse A-avdelning har beviljat arbetsgivaren före den 1 april 1991.

145 §

En pensionsstiftelse skall uppfylla kraven i 46 § beträffande de pensionsansvar som föreligger den 31 december 1993 inom 10 år från den nya lagens ikraftträdande, så att minst tre tolfedelar har uppfyllts vid utgången av det första kalenderåret, minst fyra tolfedelar vid utgången av det andra kalenderåret och på motsvarande sätt vid utgången av de följande kalenderåren det antal tolfedelar av täckningskravet som motsvarar det antal år som har förflutit efter den 31 december 1993. Social- och hälsovårdsministeriet kan av särskilda skäl medge undantag från detta moment.

Om pensionsstiftelsen har registrerats före år 1995, skall den i 48 § nämnda säkerheten utökas till det i 2 mom. i nämnda paragraf avsedda beloppet inom två år från den nya lagens ikraftträdande på så sätt att värdet på säkerheten vid utgången av det första kalenderåret är minst tre fjärdedelar av säkerhetens minimibelopp och vid utgången av det andra kalenderåret minst säkerhetens minimibelopp. Om pensionsstiftelsen har registrerats under 1995, skall nämnda säkerhet på motsvarande sätt ökas under tre år efter att den nya lagen trätt i kraft så att säkerhetens värde är vid slutet av det första kalenderåret minst två fjärdedelar, vid slutet av det andra året minst tre fjärdedelar av säkerhetens minimibelopp och vid slutet av det tredje året säkerhetens minimibelopp. Värdet på säkerheten skall dock alltid vara minst 500 000 mark.

146 §

En pensionsstiftelse som har registrerats innan den nya lagen träder i kraft skall uppfylla de krav som 47 § ställer angående pensionerade personers löpande pensioner samt deras och deras förmånstagares framtida pensioner och andra förmåner på så sätt att 75 procent av det pensionsansvar som följer av dessa pensioner har täckning fyra år efter att den nya lagen har trätt i kraft. Stiftelsen skall uppfylla ovan nämnda täckningskrav så att den vid utgången av det första kalenderåret efter ikraftträdandet har täckning för minst sex niondedelar, vid utgången av det andra kalenderåret minst sju niondedelar och vid utgången av det tredje kalenderåret åtta

niondedelar av täckningskravet på 75 procent.

När 75 % av det pensionsansvar som följer av löpande pensioner har täckts enligt 1 mom., skall pensionsstiftelsen täcka återstående 25 procent av detta pensionsansvar inom fem år från utgången av den tidsfrist som anges i 1 mom. på så sätt att minst en femtedel har täckts vid utgången av det första kalenderåret, minst två femtedelar vid utgången av det andra kalenderåret och på motsvarande sätt vid utgången av de följande kalenderåren det antal femtedelar av täckningskravet som motsvarar det antal år som har förflutit.

En pensionsstiftelse som har registrerats innan den nya lagen träder i kraft skall uppfylla de krav som 47 § ställer angående framtida pensioner och andra förmåner för personer som hör till eller har hört till pensionsstiftelsens verksamhetskrets och för deras förmånstagare inom femton år efter den nya lagens ikraftträdande på så sätt att minst en femtondedel har uppfyllts vid utgången av det första kalenderåret efter ikraftträdandet, minst två femtondedelar vid utgången av det andra kalenderåret och vid utgången av de följande kalenderåren på motsvarande sätt så många femtondedelar av täckningskravet som motsvarar antalet år som har förflutit sedan ikraftträdandet.

Vad 47 § 4 mom. stadgar om förtecknande av täckning tillämpas även på täckningen för delar av pensionsansvar enligt 1—3 mom.

Social- och hälsovårdsministeriet kan av särskilda skäl bevilja undantag från denna paragraf.

147 §

Är pensionsansvaret för annat pensions-skydd än pensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare uträknat enligt denna lag dagen före lagens ikraftträdande mindre än pensionsansvaret enligt bokslutet som uppgjorts sagda dag minskat med ansvarsunderskottet enligt bokslutet, används de tillgångar som motsvarar den överskjutande delen till bekostande av annat pensionsskydd än pensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare. Finns det något kvar av dessa tillgångar fem år efter lagens ikraftträdande, får dessa tillgångar del användas till bekostande av pensionsskydd enligt lagen

om pension för arbetstagare eller återbetalas till arbetsgivaren.

Social- och hälsovårdsministeriet meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

148 §

Ett ärende som gäller upplösning av en pensionsstiftelse skall handläggas och avgöras samt anmälas för registrering enligt den gamla lagen, om offentlig stämning har sökts innan den nya lagen har trätt i kraft.

Ett ärende som gäller överlåtelse av försäkringsverksamhet skall handläggas och avgöras enligt den gamla lagen, om social- och hälsovårdsministeriets samtycke har sökts innan den nya lagen har trätt i kraft.

149 §

Sammansättningen av en styrelse eller ett förvaltningsråd som valts innan den nya lagen trätt i kraft skall ändras i överensstämmelse med den nya lagen inom två år från ikraftträdandet. Ombudsmannen skall anmälas till registret över pensionsstiftelser inom tre månader efter att social- och hälsovårdsministeriet har fastställt pensionsstiftelsens stadgar enligt den nya lagen. Om de gällande stadgarna för pensionsstiftelsen motsvarar stadgandena i den nya lagen, skall ombudsmannen anmälas till registret inom två år och sex månader efter att lagen har trätt i kraft.

En styrelsemedlem, en medlem av förvaltningsrådet, en revisor eller en likvidator som har valts innan den nya lagen träder i kraft får, även om han enligt den nya lagen inte är behörig, kvarstå i uppdraget tills ett nytt val förrättas, dock högst två år efter ikraftträdandet. Vad som sägs här gäller i tillämpliga delar också den som har rätt att teckna pensionsstiftelsens namn och som har utsetts före ikraftträdandet.

150 §

På ett bokslut som har uppgjorts för en räkenskapsperiod som börjat innan den nya lagen trädde i kraft skall den gamla lagen tillämpas.

151 §

De belopp som anges i den nya lagens 7 kap. motsvarar det för 1995 fastställda indexpöängtalet enligt 63 §.

2.

Lag

om ändring av 3 § lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 3 § 1 mom. lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61), sådant det lyder i lag av den 17 mars 1995 (390/95), som följer:

3 §

För anordnande av pensionsskydd skall arbetsgivare ha pensionsförsäkring i ett inhemskt försäkringsbolag eller i en pensionskassa som grundas för arbetstagare som är anställda hos en viss arbetsgivare eller hos ett till en viss grupp av arbetsgivare hörande företag och som förutsätts i lagen om försäkringskassor (1164/92), eller i pensionsstiftelse enligt lagen om pensionsstiftelser (/). Ett försäkringsbolag får inte vägra ge

eller upprätthålla en hos bolaget sökt pensionsförsäkring till denna del denna inte överskrider ett pensionsskydd som uppfyller i denna lag föreskrivna minimivillkor. Ett ömsesidigt försäkringsbolag kan dock vägra ge försäkring, om den som söker försäkringen inte enligt bolagsordningen kan godkännas som delägare i bolaget.

Denna lag träder i kraft den 199 .

3.

Lag

om ändring av 9 § lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 9 § 3 mom. lagen den 30 december 1992 om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning (1578/92) som följer:

9 §

Om en konkurs inleds före den 1 januari 2011 tillkommer i 4 § stadgad förmånsrätt i konkursen

1) det kapitaliserade beloppet av sådan pension som avses i 5 § lagen om socialhjälp, samt

2) pensionsstiftelses fordran på arbetsgivare, vilken täcker det pensionsansvar som orsakas av frivilliga tilläggsförmåner enligt 47 § lagen om pensionsstiftelser (/), till den del betalning inte kan fås ur den pant som utgör säkerhet för fordran.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 10 november 1995

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Social- och hälsovårdsminister *Sinikka Mönkäre*

2.

Lag

om ändring av 3 § lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 3 § 1 mom. lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61), sådant den lyder i lag av den 17 maj 1995 (390/95), som följer:

Gällande lydelse:

3 §

För anordnande av pensionsskydd skall arbetsgivare ha pensionsförsäkring i ett inhemskt försäkringsbolag, eller i en pensionskassa som grundas för arbetstagare som är anställda hos en viss arbetsgivare eller hos ett till en viss grupp av arbetsgivare hörande företag och som förutsätts i lagen om understöds-kassor (471/22), eller arbetsgivaren skall pensionsstiftelse som förutsätts i lagen om pensionsstiftelser (469/55). *Skulle stiftelsens verksamhet komma att varaktigt omfatta färre än 300 arbetstagare, skall pensionerna likväl tryggas genom försäkring.* Ett försäkringsbolag får inte vägra ge eller upprätthålla en hos bolaget sökt pensionsförsäkring till den del denna inte överskrider ett pensionsskydd, som uppfyller i denna lag föreskrivna minimivillkor. Ett ömsesidigt försäkringsbolag kan dock vägra ge försäkring, om den som söker försäkringen inte enligt bolagsordningen kan godkännas som delägare i bolaget.

Föreslagen lydelse:

3 §

För anordnande av pensionsskydd skall arbetsgivare ha pensionsförsäkring i ett inhemskt försäkringsbolag eller i en pensionskassa som grundas för arbetstagare som är anställda hos en viss arbetsgivare eller hos ett till en viss grupp av arbetsgivare hörande företag och som förutsätts i lagen om försäkringskassor (1164/92), eller i pensionsstiftelse, enligt lagen om pensionsstiftelser (/). Ett försäkringsbolag får inte vägra ge eller upprätthålla en hos bolaget sökt pensionsförsäkring till denna del denna inte överskrider pensionsskydd, som uppfyller i denna lag föreskrivna minimivillkor. Ett ömsesidigt försäkringsbolag kan dock vägra ge försäkring, om den som söker försäkringen inte enligt bolagsordningen kan godkännas som delägare i bolaget.

Denna lag träder i kraft den 199 .

3.

Lag

om ändring av 9 § lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 9 § 3 mom. lagen den 30 december 1992 om den ordning i vilken borgenärer skall
få betalning (1578/92) som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Om en konkurs inleds före den 1 januari 2000 tillkommer i 4 § stadgad förmånsrätt i konkursen,

1) det kapitaliserade beloppet av sådan pension som avses i 5 § lagen om socialhjälp, samt

2) pensionsstiftelses fordran på arbetsgivare, vilken täcker det pensionsansvar som orsakas av frivilliga tilläggsförmåner enligt 7 a § lagen om pensionsstiftelser, till den del betalning för denna fordran inte kan fås ur den pant som utgör säkerhet för fordran.

Om en konkurs inleds före den 1 januari 2011 tillkommer i 4 § stadgad förmånsrätt i konkursen

1) det kapitaliserade beloppet av sådan pension som avses i 5 § lagen om socialhjälp, samt

2) pensionsstiftelses fordran på arbetsgivare, vilken täcker det pensionsansvar som orsakas av frivilliga tilläggsförmåner enligt 47 § lagen om pensionsstiftelser (1), till den del betalning inte kan fås ur den pant som utgör säkerhet för fordran.

Denna lag träder i kraft den 199 .

